

کتابخانه محکمہ کتب و خطبات
وزارت تعلیم و سائنس
پاکستان

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE3978

مہر و جملہ

طائر فانی

بمقام کانپور

درمیان مکتبہ انشائیہ کتب و خطبات
مطبعہ مطبوعہ جامعہ کراچی

اطلاع

اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ دار فروخت کے لیے موجود ہے جسکی فہرست مطول ہر ایک کتاب کو چھاپنے کے وقت ہر ایک کتب خانہ و مکتبہ میں بھی ارسال کی جائے گی۔ اس کتاب کے پیش کی گئی ہیں تین صفحہ جو سادہ ہیں ان میں کتب طب فارسی و اردو وغیرہ کی درج کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہو اس فن کی اور بھی کتب جو وہ کارخانہ سے قدر انون کو اکابر کی ذریعہ

کتب فارسی

اکبر اعظم - چار جلد میں جامع کلیات و معالجات
طب و کتب حکیم محمد علی خان لکھا طب بہ حکیم نادر جان
مختصر فصول تقریظی - مشہور کتاب بقرطی جسکی
تفصیل مولوی غلام حسین نے فرمائی۔

خلاصۃ التیاریب مجربات طبیک علی بن ابی طالب
ایضاً - مطبوعہ جدید۔

مجربات اکبری - محشی تصنیف حکیم محمد اکبر خان
تکلیف الحکمت - مصنفہ حکیم سلیم الدین خان

کتاب یہ منظوری - مع رسالہ جو چینی مشہور
کتاب معالجہ و تشریح میں مصنفہ حکیم منصور بن حکیم محمد
ضیاء الابصار - مصنفہ حکیم محمود خان
مجربات رضائی - معالجہ امراض صنف باہ و شام
بین مولفہ حکیم سید رضا حسین۔

دستور العالج - مصنفہ حکیم سلطان علی خراسانی
یزان لکھنؤ - محشی مشہور کتاب کی جو نسخہ سلازین تصنیف
ایران الطب محشی - مصنفہ حکیم محمد زرافی - ۲۰ سالہ اول

۳۰ سالہ نائل البیل - ۲۰ سالہ بحران مع جدول یا مکرر
انفیل لاطبار - مصنفہ مولوی محمد صادق علی یہ کتاب
علم طب کے مشتاقین کی بڑی بجا آمد اور نفع بخش ہے
طب علوی خان - نسخہ اور دستخط کا مجموعہ حکیم علی

مضج القلوب - مصنفہ حکیم محمد اکبر زانی

عجائز نافہ - مصنفہ حکیم محمد شریف خان۔

۱۰۰ سالہ - غریب سالہ چوہدری ناکستیا بجا طبعیہ تصنیف
امان اللہ فیروز جنگ - عبد اللہ نور الدین محمد جگر بادشاہ غازی
طب یوسفی - مع مجموعہ چند رسائل ذیل - ۱۔ رسالہ جن

۲۰ سالہ فاروقہ - ۲۰ سالہ فیروزہ - ۲۰ سالہ فیروزہ
۱۰ سالہ ماکول و شریب - ۲۰ سالہ فیروزہ و خطا - ۲۰ سالہ

زاد غریب - غریب اور مسافرین کے لیے نادر نسخہ
تدبیر معالجہ ہر قسم کی رعایت کوڑی کی دوا لکھنؤ کا

بخشی جو حکیم صادق علی خان غلط حکیم شریف خان
قرابادین قادری تصنیف حکیم محمد اکبر زانی

علاج الابدان رسالہ غریب المعافہ حسین
علاج امراض انسانی کا خود انسان میں موجود یہ نقل
طبیعی ثابت کیا کہ مولفہ حکیم مولوی عبدالحی صاحب

کمزور - معالجات اسرار طب کا مبداء و مآثر
تصنیف حکیم ہادی حسن مراد آبادی۔

۱۰۰ سالہ - تصنیف حکیم قدرت احمد
رسالہ جنتہ الواقیہ لیسام الامراض البانیہ

خاص امراض بانی کا علاج اور اسکو سبب علامات کا
بیان تصنیف حکیم سید فضل علی الخاں شفا والد
روز الحکمت - مصنفہ مولوی حبیب علی مراد آبادی

علاج الامراض مولفہ حکیم محمد شریف خان
رسالہ ارادة الطريق لطالب الشیخ - تحقیق

تحقیقات طب کی بطور مباحثہ ڈاکٹری دیوانی حکیم
رسالہ دفع المہنیہ نافع البرید - فی احکام التذلل
التحقیقات و تحقیقات تحریک ہندی ہندو کلیان اور کا علاج

طب اردو و علاج انسانی

تشریح الاسباب - مریض منظر المعلوم

مع نقشہ روح فلکی حکیم نامی الہی بخشش
رسالہ زبد المفردات علم ہدایت کو حکیم علی بخشش

زبدہ الحکمت - فصول ربیعہ میں روزہ و جہیز
انفیل کا بیان کہ مولفہ حکیم سید قمر علی بیس

مضج الاجسام مع غامد عجیب ہر قسم امراض
نسخہ مولفہ سید فضل علی ندوۃ اکثر

علاج الغریب اسکی کوریوں کی دوا قیام کر کے
قانون عترت عموماً ہر قسم طب کا علاج و فصول

و تب فرمیں کا مصنفہ حکیم قدرت حسین۔
تحفہ لاطبار اہم باجو حکیم شیخ حسین خیر آبادی۔

قرابادین کی اردو مترجمہ حکیم محمد ہادی حسین مراد آبادی
قرابادین کالی - غازی مصنفہ حکیم کا ملاحظہ اردو مترجمہ
حکیم محمد ہادی حسین خان مراد آبادی
انفیل لاطبار اردو تالیف حکیم مولوی محمد صادق علی حکیم

فهرست ابواب فصل طب کبر و دو جلد کامل

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۳	باب در امراض سر	۱۹	فصل در امراض	۳۷	قسم اول آنکه سببش تضاعف بخارات بود
۴	فصل در صداع	۲۰	قسم دوم آنکه سبب کا بوس رسیدن سر و با	۳۸	قسم دوم در صداع
۵	قسم اول در صداع ساقی	۲۱	قسم اول در صداع	۳۹	قسم اول در صداع
۶	قسم دوم در صداع مادی	۲۲	قسم دوم در صداع	۴۰	قسم دوم در صداع
۷	قسم سوم در صداع شرکی	۲۳	قسم سوم در صداع	۴۱	قسم سوم در صداع
۸	قسم چهارم در صداع صنف دماغی	۲۴	قسم چهارم در صداع	۴۲	قسم چهارم در صداع
۹	قسم پنجم در صداع قوت حس دماغی	۲۵	قسم پنجم در صداع	۴۳	قسم پنجم در صداع
۱۰	قسم ششم در صداع عصبی	۲۶	قسم ششم در صداع	۴۴	قسم ششم در صداع
۱۱	قسم هفتم در صداع عسفی	۲۷	قسم هفتم در صداع	۴۵	قسم هفتم در صداع
۱۲	قسم هشتم در صداع دمی	۲۸	قسم هشتم در صداع	۴۶	قسم هشتم در صداع
۱۳	قسم نهم در صداع جماعی	۲۹	قسم نهم در صداع	۴۷	قسم نهم در صداع
۱۴	قسم دهم در صداع شرابی	۳۰	قسم دهم در صداع	۴۸	قسم دهم در صداع
۱۵	قسم یازدهم در صداع ضربی و بطنی	۳۱	قسم یازدهم در صداع	۴۹	قسم یازدهم در صداع
۱۶	قسم دوازدهم در صداع بطنی	۳۲	قسم دوازدهم در صداع	۵۰	قسم دوازدهم در صداع
۱۷	قسم سیزدهم در صداع کسبی	۳۳	قسم سیزدهم در صداع	۵۱	قسم سیزدهم در صداع
۱۸	قسم چهاردهم در صداع شمی	۳۴	قسم چهاردهم در صداع	۵۲	قسم چهاردهم در صداع
۱۹	قسم پانزدهم در صداع سده	۳۵	قسم پانزدهم در صداع	۵۳	قسم پانزدهم در صداع
۲۰	قسم شانزدهم در صداع دود	۳۶	قسم شانزدهم در صداع	۵۴	قسم شانزدهم در صداع
۲۱	قسم هفدهم در صداع زهر غری	۳۷	قسم هفدهم در صداع	۵۵	قسم هفدهم در صداع
۲۲	قسم هیجدهم در صداع که پس از خواب پدید آید	۳۸	قسم هیجدهم در صداع	۵۶	قسم هیجدهم در صداع
۲۳	قسم نوزدهم در صداع که آنرا شقیقه گویند	۳۹	قسم نوزدهم در صداع	۵۷	قسم نوزدهم در صداع
۲۴	فصل در سمام	۴۰	فصل در سمام	۵۸	فصل در سمام
۲۵	قسم اول در قرانغیس	۴۱	قسم اول در قرانغیس	۵۹	قسم اول در قرانغیس
۲۶	قسم دوم در قرانغیس خالص	۴۲	قسم دوم در قرانغیس	۶۰	قسم دوم در قرانغیس
۲۷	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۴۳	قسم سوم در سر سمام	۶۱	قسم سوم در سر سمام
۲۸	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۴۴	قسم چهارم در سر سمام	۶۲	قسم چهارم در سر سمام
۲۹	قسم اول در قرانغیس	۴۵	قسم اول در قرانغیس	۶۳	قسم اول در قرانغیس
۳۰	قسم دوم در قرانغیس خالص	۴۶	قسم دوم در قرانغیس	۶۴	قسم دوم در قرانغیس
۳۱	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۴۷	قسم سوم در سر سمام	۶۵	قسم سوم در سر سمام
۳۲	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۴۸	قسم چهارم در سر سمام	۶۶	قسم چهارم در سر سمام
۳۳	قسم اول در قرانغیس	۴۹	قسم اول در قرانغیس	۶۷	قسم اول در قرانغیس
۳۴	قسم دوم در قرانغیس خالص	۵۰	قسم دوم در قرانغیس	۶۸	قسم دوم در قرانغیس
۳۵	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۵۱	قسم سوم در سر سمام	۶۹	قسم سوم در سر سمام
۳۶	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۵۲	قسم چهارم در سر سمام	۷۰	قسم چهارم در سر سمام
۳۷	قسم اول در قرانغیس	۵۳	قسم اول در قرانغیس	۷۱	قسم اول در قرانغیس
۳۸	قسم دوم در قرانغیس خالص	۵۴	قسم دوم در قرانغیس	۷۲	قسم دوم در قرانغیس
۳۹	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۵۵	قسم سوم در سر سمام	۷۳	قسم سوم در سر سمام
۴۰	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۵۶	قسم چهارم در سر سمام	۷۴	قسم چهارم در سر سمام
۴۱	قسم اول در قرانغیس	۵۷	قسم اول در قرانغیس	۷۵	قسم اول در قرانغیس
۴۲	قسم دوم در قرانغیس خالص	۵۸	قسم دوم در قرانغیس	۷۶	قسم دوم در قرانغیس
۴۳	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۵۹	قسم سوم در سر سمام	۷۷	قسم سوم در سر سمام
۴۴	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۶۰	قسم چهارم در سر سمام	۷۸	قسم چهارم در سر سمام
۴۵	قسم اول در قرانغیس	۶۱	قسم اول در قرانغیس	۷۹	قسم اول در قرانغیس
۴۶	قسم دوم در قرانغیس خالص	۶۲	قسم دوم در قرانغیس	۸۰	قسم دوم در قرانغیس
۴۷	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۶۳	قسم سوم در سر سمام	۸۱	قسم سوم در سر سمام
۴۸	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۶۴	قسم چهارم در سر سمام	۸۲	قسم چهارم در سر سمام
۴۹	قسم اول در قرانغیس	۶۵	قسم اول در قرانغیس	۸۳	قسم اول در قرانغیس
۵۰	قسم دوم در قرانغیس خالص	۶۶	قسم دوم در قرانغیس	۸۴	قسم دوم در قرانغیس
۵۱	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۶۷	قسم سوم در سر سمام	۸۵	قسم سوم در سر سمام
۵۲	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۶۸	قسم چهارم در سر سمام	۸۶	قسم چهارم در سر سمام
۵۳	قسم اول در قرانغیس	۶۹	قسم اول در قرانغیس	۸۷	قسم اول در قرانغیس
۵۴	قسم دوم در قرانغیس خالص	۷۰	قسم دوم در قرانغیس	۸۸	قسم دوم در قرانغیس
۵۵	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۷۱	قسم سوم در سر سمام	۸۹	قسم سوم در سر سمام
۵۶	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۷۲	قسم چهارم در سر سمام	۹۰	قسم چهارم در سر سمام
۵۷	قسم اول در قرانغیس	۷۳	قسم اول در قرانغیس	۹۱	قسم اول در قرانغیس
۵۸	قسم دوم در قرانغیس خالص	۷۴	قسم دوم در قرانغیس	۹۲	قسم دوم در قرانغیس
۵۹	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۷۵	قسم سوم در سر سمام	۹۳	قسم سوم در سر سمام
۶۰	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۷۶	قسم چهارم در سر سمام	۹۴	قسم چهارم در سر سمام
۶۱	قسم اول در قرانغیس	۷۷	قسم اول در قرانغیس	۹۵	قسم اول در قرانغیس
۶۲	قسم دوم در قرانغیس خالص	۷۸	قسم دوم در قرانغیس	۹۶	قسم دوم در قرانغیس
۶۳	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۷۹	قسم سوم در سر سمام	۹۷	قسم سوم در سر سمام
۶۴	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۸۰	قسم چهارم در سر سمام	۹۸	قسم چهارم در سر سمام
۶۵	قسم اول در قرانغیس	۸۱	قسم اول در قرانغیس	۹۹	قسم اول در قرانغیس
۶۶	قسم دوم در قرانغیس خالص	۸۲	قسم دوم در قرانغیس	۱۰۰	قسم دوم در قرانغیس
۶۷	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۸۳	قسم سوم در سر سمام		
۶۸	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۸۴	قسم چهارم در سر سمام		
۶۹	قسم اول در قرانغیس	۸۵	قسم اول در قرانغیس		
۷۰	قسم دوم در قرانغیس خالص	۸۶	قسم دوم در قرانغیس		
۷۱	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۸۷	قسم سوم در سر سمام		
۷۲	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۸۸	قسم چهارم در سر سمام		
۷۳	قسم اول در قرانغیس	۸۹	قسم اول در قرانغیس		
۷۴	قسم دوم در قرانغیس خالص	۹۰	قسم دوم در قرانغیس		
۷۵	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۹۱	قسم سوم در سر سمام		
۷۶	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۹۲	قسم چهارم در سر سمام		
۷۷	قسم اول در قرانغیس	۹۳	قسم اول در قرانغیس		
۷۸	قسم دوم در قرانغیس خالص	۹۴	قسم دوم در قرانغیس		
۷۹	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۹۵	قسم سوم در سر سمام		
۸۰	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۹۶	قسم چهارم در سر سمام		
۸۱	قسم اول در قرانغیس	۹۷	قسم اول در قرانغیس		
۸۲	قسم دوم در قرانغیس خالص	۹۸	قسم دوم در قرانغیس		
۸۳	قسم سوم در سر سمام سودا و س	۹۹	قسم سوم در سر سمام		
۸۴	قسم چهارم در سر سمام بلغمی	۱۰۰	قسم چهارم در سر سمام		
۸۵	قسم اول در قرانغیس				
۸۶	قسم دوم در قرانغیس خالص				
۸۷	قسم سوم در سر سمام سودا و س				
۸۸	قسم چهارم در سر سمام بلغمی				
۸۹	قسم اول در قرانغیس				
۹۰	قسم دوم در قرانغیس خالص				
۹۱	قسم سوم در سر سمام سودا و س				
۹۲	قسم چهارم در سر سمام بلغمی				
۹۳	قسم اول در قرانغیس				
۹۴	قسم دوم در قرانغیس خالص				
۹۵	قسم سوم در سر سمام سودا و س				
۹۶	قسم چهارم در سر سمام بلغمی				
۹۷	قسم اول در قرانغیس				
۹۸	قسم دوم در قرانغیس خالص				
۹۹	قسم سوم در سر سمام سودا و س				
۱۰۰	قسم چهارم در سر سمام بلغمی				

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۶۵	فصل در امراض طبعه	۷۳	فصل در اعطال طبعه ملته	۹۷	فصل در ذهاب بصر
۶۶	قسم اول در ورم طبعه صلیبیه	۷۵	قسم اول در ورم	۹۸	فصل در خفش
۶۷	قسم دوم در ورم بوسه	۷۶	قسم دوم در طرفه	۱۰۰	فصل در تپور
۶۸	قسم سوم در ملتوی شدن طبعه صلیبیه بالتوا	۷۷	قسم سوم در طرفه	۱۰۱	فصل در سل العین
۶۹	قسم چهارم در استرخا که بصلیبیه عارض شود	۷۸	قسم چهارم در سل	۱۰۲	قسم اول در سل العین
۷۰	فصل در اعطال طبعه شیمی	۷۹	قسم پنجم در انتفاخ ملته	۱۰۳	قسم دوم در سل العین
۷۱	فصل در اعطال طبعه شبکیه	۸۰	قسم ششم از امراض ملته	۱۰۴	فصل در حنجره
۷۲	فصل در اعطال رطوبت زجاجیه	۸۱	قسم هفتم در توتیه که بر ملته پدید آید	۱۰۵	فصل در بعضی العین عن اشعاع
۷۳	فصل در اعطال رطوبت صلیبیه	۸۲	فصل در ورمه	۱۰۶	فصل در کینه
۷۴	قسم اول بیمار پانیکه در صلیبیه افتد	۸۳	فصل در بولانتین	۱۰۷	فصل در استرخا
۷۵	قسم دوم در مرضی که بجلدیه است	۸۴	فصل در کینه	۱۰۸	فصل در اتصاق الجفنین
۷۶	فصل در اعطال طبعه عنکبوتیه	۸۵	فصل در قذعه	۱۰۹	فصل در شتره
۷۷	قسم اول در بیان مرضی که عارض شود درین طبعه	۸۶	قسم اول در آفاده	۱۱۰	فصل در شراق
۷۸	قسم دوم در بیماری که مخصوص در همین طبعه افتد	۸۷	قسم دوم در افتادون جانور در چشم	۱۱۱	فصل در انتشار الاهداب
۷۹	فصل در اعطال رطوبت بیضیه	۸۸	فصل در ضربه که بر چشم افتد	۱۱۲	فصل در جرب الاحفان
۸۰	قسم اول در اندام ویا و جسم	۸۹	قسم اول در قرصه قرصیه	۱۱۳	فصل در جرب الاحفان
۸۱	قسم سوم در کدورت و غلظت	۹۰	قسم دوم در قرصه که باطن قرصیه افتد	۱۱۴	فصل در جرب الاحفان
۸۲	فصل در اعطال طبعه عنینیه	۹۱	فصل در بیاض	۱۱۵	فصل در جرب الاحفان
۸۳	قسم اول در قرصه	۹۲	فصل در جمل	۱۱۶	فصل در سلاق
۸۴	قسم دوم در امتلا عنینیه	۹۳	نوع اول در آنچه حول کبودگان افتد	۱۱۷	فصل در قمل الاحفان
۸۵	قسم چهارم در آنچه که آن اشعاع ضیق است	۹۴	نوع دوم در جمل که بزرگان افتد	۱۱۸	فصل در شعیره
۸۶	فصل در اعطال طبعه	۹۵	فصل در غشاء	۱۱۹	فصل در توتیه الاحفان
۸۷	قسم اول در خشونت و درشتی	۹۶	فصل در جهر	۱۲۰	فصل در تجر
۸۸	قسم دوم در توتیه و قرصیه	۹۷	فصل در انتشار و انتشار	۱۲۱	فصل در قروح الحفن
۸۹	قسم سوم در شقاق که در قرصیه افتد	۹۸	قسم اول در انتشار عصب	۱۲۲	فصل در تپج و انتفاخ
۹۰	قسم چهارم در شقاق که در قرصیه افتد	۹۹	قسم دوم در انتشار لثیه	۱۲۳	فصل در کدکد
۹۱	قسم پنجم در شقاق که آن در قروح ویا در قروح	۱۰۰	قسم سوم در انتشار	۱۲۴	فصل در ثلثول
۹۲	قسم ششم در سرطان قرصیه	۱۰۱	فصل در ضیق	۱۲۵	فصل در شرب
۹۳	قسم هفتم در ثوبه قرصیه	۱۰۲	فصل در تحلیلات	۱۲۶	فصل در غلظه
۹۴	قسم هشتم آنکه بیم در زیر قرصیه حاصل شود	۱۰۳	فصل در نزول الماس	۱۲۷	فصل در سقعه بیک
		۱۰۴	فصل در زرقه	۱۲۸	فصل در سلقه
		۱۰۵	فصل در ضعف بصر	۱۲۹	فصل در کبودیه
		۱۰۶		۱۳۰	فصل در غرغره

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۱۰۹	فصل در حکم امان و اجتناب	۱۰۹	فصل در نقل اللسان	۱۰۹	فصل در تغییر رنگ دندان
۱۱۰	فصل در غده	۱۱۰	فصل در غلظت اللسان	۱۱۰	فصل در تحرک و ضبط و اعتدال دندان
۱۱۱	باب در امراض گوش	۱۱۱	فصل در استرخاء اللسان	۱۱۱	فصل در تدبیر دندان کودکان
۱۱۲	فصل اول در روج الاذن	۱۱۲	فصل در صفت اللسان	۱۱۲	قسم اول آنکه حجم در زیاد و شود
۱۱۳	فصل در طریقت	۱۱۳	فصل در شقاق اللسان	۱۱۳	قسم دوم آنکه از زیاد و در طول دندان پیدا آید
۱۱۴	فصل در طین و دود	۱۱۴	فصل در جفاف اللسان	۱۱۴	فصل حکم الاسنان
۱۱۵	فصل در تغییر و برآمدن خون از گوش	۱۱۵	فصل در حرکت اللسان	۱۱۵	فصل در صریح الاسنان فی النوم
۱۱۶	فصل در رنگ الاذن	۱۱۶	فصل در قشر	۱۱۶	فصل در درم لثه
۱۱۷	فصل در اعتلاج	۱۱۷	فصل در قلاع	۱۱۷	فصل در لثه واسیه
۱۱۸	فصل در اوزام	۱۱۸	فصل در اکثبات الفم	۱۱۸	فصل در قرحه ناصور که لثه افتد
۱۱۹	فصل در جراحت و شقاق پنج گوش	۱۱۹	فصل در کثرت اللعاب و سیلان و از دهان	۱۱۹	فصل در نقصان و استرخاء
۱۲۰	فصل در حرکت الاذن	۱۲۰	فصل در خنجر الفم	۱۲۰	باب در امراض حلق و مری و قیصر
۱۲۱	فصل در برنجیدن و خنجر شدن گوش از اوزام و قرحه	۱۲۱	فصل در درم الحلق	۱۲۱	فصل در درم لسان
۱۲۲	فصل اول در خشم	۱۲۲	باب در امراض لب	۱۲۲	فصل در خنق
۱۲۳	فصل در فساد خشم	۱۲۳	فصل در بیاختی اشفه	۱۲۳	قسم اول در لثه و غشای خارج حلق که در قیصر
۱۲۴	قسم اول آنکه حاشیه رواج به یک آنکه بگویند	۱۲۴	فصل در تشقق و قشر و جفاف لب	۱۲۴	قسم دوم آنکه سستی است بخنق
۱۲۵	قسم دوم آنکه از یک چیز به سبب تشقق تشقق شود	۱۲۵	فصل در اختلاج اشفه	۱۲۵	قسم سوم آنکه سستی است به سبب
۱۲۶	قسم سوم بعضی بوییدار باشد شمس کنند	۱۲۶	فصل در تقلص شفتین	۱۲۶	قسم چهارم آنکه سببش درم و غشای شود نباشد
۱۲۷	فصل در شوری بینی	۱۲۷	فصل در بواسیر لب	۱۲۷	فصل در شوری حلقه محرکه
۱۲۸	فصل در خروج بینی	۱۲۸	فصل در بواسیر لب	۱۲۸	فصل در خنق و بواسیر
۱۲۹	فصل در رواج بینی	۱۲۹	فصل در آسایش لب	۱۲۹	فصل در رواج الاثر
۱۳۰	فصل در رواج	۱۳۰	فصل در تشنج لب	۱۳۰	فصل در رواج الاثف
۱۳۱	فصل در رواج الاثف	۱۳۱	فصل در تشنج لب	۱۳۱	فصل در رواج الاثف
۱۳۲	فصل در رواج الاثف	۱۳۲	فصل در تشنج لب	۱۳۲	فصل در رواج الاثف
۱۳۳	فصل در رواج الاثف	۱۳۳	فصل در تشنج لب	۱۳۳	فصل در رواج الاثف
۱۳۴	فصل در رواج الاثف	۱۳۴	فصل در تشنج لب	۱۳۴	فصل در رواج الاثف
۱۳۵	فصل در رواج الاثف	۱۳۵	فصل در تشنج لب	۱۳۵	فصل در رواج الاثف
۱۳۶	فصل در رواج الاثف	۱۳۶	فصل در تشنج لب	۱۳۶	فصل در رواج الاثف
۱۳۷	فصل در رواج الاثف	۱۳۷	فصل در تشنج لب	۱۳۷	فصل در رواج الاثف
۱۳۸	فصل در رواج الاثف	۱۳۸	فصل در تشنج لب	۱۳۸	فصل در رواج الاثف
۱۳۹	فصل در رواج الاثف	۱۳۹	فصل در تشنج لب	۱۳۹	فصل در رواج الاثف
۱۴۰	فصل در رواج الاثف	۱۴۰	فصل در تشنج لب	۱۴۰	فصل در رواج الاثف
۱۴۱	فصل در رواج الاثف	۱۴۱	فصل در تشنج لب	۱۴۱	فصل در رواج الاثف
۱۴۲	فصل در رواج الاثف	۱۴۲	فصل در تشنج لب	۱۴۲	فصل در رواج الاثف
۱۴۳	فصل در رواج الاثف	۱۴۳	فصل در تشنج لب	۱۴۳	فصل در رواج الاثف
۱۴۴	فصل در رواج الاثف	۱۴۴	فصل در تشنج لب	۱۴۴	فصل در رواج الاثف
۱۴۵	فصل در رواج الاثف	۱۴۵	فصل در تشنج لب	۱۴۵	فصل در رواج الاثف
۱۴۶	فصل در رواج الاثف	۱۴۶	فصل در تشنج لب	۱۴۶	فصل در رواج الاثف
۱۴۷	فصل در رواج الاثف	۱۴۷	فصل در تشنج لب	۱۴۷	فصل در رواج الاثف
۱۴۸	فصل در رواج الاثف	۱۴۸	فصل در تشنج لب	۱۴۸	فصل در رواج الاثف
۱۴۹	فصل در رواج الاثف	۱۴۹	فصل در تشنج لب	۱۴۹	فصل در رواج الاثف
۱۵۰	فصل در رواج الاثف	۱۵۰	فصل در تشنج لب	۱۵۰	فصل در رواج الاثف
۱۵۱	فصل در رواج الاثف	۱۵۱	فصل در تشنج لب	۱۵۱	فصل در رواج الاثف
۱۵۲	فصل در رواج الاثف	۱۵۲	فصل در تشنج لب	۱۵۲	فصل در رواج الاثف
۱۵۳	فصل در رواج الاثف	۱۵۳	فصل در تشنج لب	۱۵۳	فصل در رواج الاثف
۱۵۴	فصل در رواج الاثف	۱۵۴	فصل در تشنج لب	۱۵۴	فصل در رواج الاثف
۱۵۵	فصل در رواج الاثف	۱۵۵	فصل در تشنج لب	۱۵۵	فصل در رواج الاثف
۱۵۶	فصل در رواج الاثف	۱۵۶	فصل در تشنج لب	۱۵۶	فصل در رواج الاثف
۱۵۷	فصل در رواج الاثف	۱۵۷	فصل در تشنج لب	۱۵۷	فصل در رواج الاثف
۱۵۸	فصل در رواج الاثف	۱۵۸	فصل در تشنج لب	۱۵۸	فصل در رواج الاثف
۱۵۹	فصل در رواج الاثف	۱۵۹	فصل در تشنج لب	۱۵۹	فصل در رواج الاثف
۱۶۰	فصل در رواج الاثف	۱۶۰	فصل در تشنج لب	۱۶۰	فصل در رواج الاثف
۱۶۱	فصل در رواج الاثف	۱۶۱	فصل در تشنج لب	۱۶۱	فصل در رواج الاثف
۱۶۲	فصل در رواج الاثف	۱۶۲	فصل در تشنج لب	۱۶۲	فصل در رواج الاثف
۱۶۳	فصل در رواج الاثف	۱۶۳	فصل در تشنج لب	۱۶۳	فصل در رواج الاثف
۱۶۴	فصل در رواج الاثف	۱۶۴	فصل در تشنج لب	۱۶۴	فصل در رواج الاثف
۱۶۵	فصل در رواج الاثف	۱۶۵	فصل در تشنج لب	۱۶۵	فصل در رواج الاثف
۱۶۶	فصل در رواج الاثف	۱۶۶	فصل در تشنج لب	۱۶۶	فصل در رواج الاثف
۱۶۷	فصل در رواج الاثف	۱۶۷	فصل در تشنج لب	۱۶۷	فصل در رواج الاثف
۱۶۸	فصل در رواج الاثف	۱۶۸	فصل در تشنج لب	۱۶۸	فصل در رواج الاثف
۱۶۹	فصل در رواج الاثف	۱۶۹	فصل در تشنج لب	۱۶۹	فصل در رواج الاثف
۱۷۰	فصل در رواج الاثف	۱۷۰	فصل در تشنج لب	۱۷۰	فصل در رواج الاثف
۱۷۱	فصل در رواج الاثف	۱۷۱	فصل در تشنج لب	۱۷۱	فصل در رواج الاثف
۱۷۲	فصل در رواج الاثف	۱۷۲	فصل در تشنج لب	۱۷۲	فصل در رواج الاثف
۱۷۳	فصل در رواج الاثف	۱۷۳	فصل در تشنج لب	۱۷۳	فصل در رواج الاثف
۱۷۴	فصل در رواج الاثف	۱۷۴	فصل در تشنج لب	۱۷۴	فصل در رواج الاثف
۱۷۵	فصل در رواج الاثف	۱۷۵	فصل در تشنج لب	۱۷۵	فصل در رواج الاثف
۱۷۶	فصل در رواج الاثف	۱۷۶	فصل در تشنج لب	۱۷۶	فصل در رواج الاثف
۱۷۷	فصل در رواج الاثف	۱۷۷	فصل در تشنج لب	۱۷۷	فصل در رواج الاثف
۱۷۸	فصل در رواج الاثف	۱۷۸	فصل در تشنج لب	۱۷۸	فصل در رواج الاثف
۱۷۹	فصل در رواج الاثف	۱۷۹	فصل در تشنج لب	۱۷۹	فصل در رواج الاثف
۱۸۰	فصل در رواج الاثف	۱۸۰	فصل در تشنج لب	۱۸۰	فصل در رواج الاثف
۱۸۱	فصل در رواج الاثف	۱۸۱	فصل در تشنج لب	۱۸۱	فصل در رواج الاثف
۱۸۲	فصل در رواج الاثف	۱۸۲	فصل در تشنج لب	۱۸۲	فصل در رواج الاثف
۱۸۳	فصل در رواج الاثف	۱۸۳	فصل در تشنج لب	۱۸۳	فصل در رواج الاثف
۱۸۴	فصل در رواج الاثف	۱۸۴	فصل در تشنج لب	۱۸۴	فصل در رواج الاثف
۱۸۵	فصل در رواج الاثف	۱۸۵	فصل در تشنج لب	۱۸۵	فصل در رواج الاثف
۱۸۶	فصل در رواج الاثف	۱۸۶	فصل در تشنج لب	۱۸۶	فصل در رواج الاثف
۱۸۷	فصل در رواج الاثف	۱۸۷	فصل در تشنج لب	۱۸۷	فصل در رواج الاثف
۱۸۸	فصل در رواج الاثف	۱۸۸	فصل در تشنج لب	۱۸۸	فصل در رواج الاثف
۱۸۹	فصل در رواج الاثف	۱۸۹	فصل در تشنج لب	۱۸۹	فصل در رواج الاثف
۱۹۰	فصل در رواج الاثف	۱۹۰	فصل در تشنج لب	۱۹۰	فصل در رواج الاثف
۱۹۱	فصل در رواج الاثف	۱۹۱	فصل در تشنج لب	۱۹۱	فصل در رواج الاثف
۱۹۲	فصل در رواج الاثف	۱۹۲	فصل در تشنج لب	۱۹۲	فصل در رواج الاثف
۱۹۳	فصل در رواج الاثف	۱۹۳	فصل در تشنج لب	۱۹۳	فصل در رواج الاثف
۱۹۴	فصل در رواج الاثف	۱۹۴	فصل در تشنج لب	۱۹۴	فصل در رواج الاثف
۱۹۵	فصل در رواج الاثف	۱۹۵	فصل در تشنج لب	۱۹۵	فصل در رواج الاثف
۱۹۶	فصل در رواج الاثف	۱۹۶	فصل در تشنج لب	۱۹۶	فصل در رواج الاثف
۱۹۷	فصل در رواج الاثف	۱۹۷	فصل در تشنج لب	۱۹۷	فصل در رواج الاثف
۱۹۸	فصل در رواج الاثف	۱۹۸	فصل در تشنج لب	۱۹۸	فصل در رواج الاثف
۱۹۹	فصل در رواج الاثف	۱۹۹	فصل در تشنج لب	۱۹۹	فصل در رواج الاثف
۲۰۰	فصل در رواج الاثف	۲۰۰	فصل در تشنج لب	۲۰۰	فصل در رواج الاثف

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۶۵	فصل در امراض طبقه	۷۳	فصل در علل طبعه ملته	۶۵	فصل در امراض طبقه
۶۶	قسم اول در دوم طبقه صلیبیه	۷۵	قسم اول در دوم	۶۶	قسم دوم در سوم طبقه
۶۷	قسم سوم در مثنوی شدن طبقه صلیبیه	۷۶	قسم دوم در طرفه	۶۷	قسم چهارم در سیم طبقه
۶۸	قسم چهارم در استرخا که صلیبیه عارض شود	۷۷	قسم سوم در خلفه	۶۸	قسم پنجم در استرخا که صلیبیه عارض شود
۶۹	فصل در علل طبقه ششکویه	۷۸	قسم چهارم در سل	۶۹	فصل در علل طبقه ششکویه
۷۰	فصل در علل طبقه ششکویه	۷۹	قسم پنجم در استرخا ملته	۷۰	فصل در علل طبقه ششکویه
۷۱	فصل در علل رطوبت زجاجیه	۸۰	قسم ششم از امراض ملته	۷۱	فصل در علل رطوبت زجاجیه
۷۲	فصل در علل رطوبت زجاجیه	۸۱	قسم هفتم از امراض ملته	۷۲	فصل در علل رطوبت زجاجیه
۷۳	قسم اول بیماری که در جلیبیه افتد	۸۲	قسم نهم در مثنوی که بر طبقه پدید آید	۷۳	قسم دوم در مثنوی که در جلیبیه افتد
۷۴	قسم دوم در مثنوی که در جلیبیه افتد	۸۳	فصل در دومه	۷۴	قسم سوم در مثنوی که در جلیبیه افتد
۷۵	فصل در علل طبقه عنکبوتیه	۸۴	فصل در رطوبت	۷۵	فصل در علل طبقه عنکبوتیه
۷۶	قسم اول در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه	۸۵	قسم اول در رطوبت	۷۶	قسم دوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۷۷	قسم دوم در بیماری که مخصوص در همین طبقه افتد	۸۶	قسم دوم در رطوبت	۷۷	قسم سوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۷۸	فصل در علل رطوبت بیضیه	۸۷	قسم اول در قرصه قرصیه	۷۸	قسم چهارم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۷۹	قسم اول در رطوبت بیضیه	۸۸	قسم دوم در قرصه قرصیه	۷۹	قسم پنجم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۰	قسم دوم در رطوبت بیضیه	۸۹	فصل در بیاض	۸۰	قسم ششم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۱	قسم اول در رطوبت بیضیه	۹۰	فصل در رطوبت	۸۱	قسم هفتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۲	قسم دوم در رطوبت بیضیه	۹۱	نوع اول در آنچه در کبد و کمان افتد	۸۲	قسم هشتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۳	قسم سوم در رطوبت بیضیه	۹۲	نوع دوم در رطوبت که بزرگان افتد	۸۳	قسم نهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۴	فصل در علل طبقه عنکبوتیه	۹۳	فصل در خلفه	۸۴	قسم دهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۵	قسم اول در قرصه	۹۴	فصل در جبر	۸۵	قسم یازدهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۶	قسم دوم در امراض عنکبوتیه	۹۵	فصل در انتشار	۸۶	قسم بیستم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۷	قسم چهارم در آنچه که آن اشاع و منقح است	۹۶	قسم اول در انتشار عصبه	۸۷	قسم سی و دوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۸	فصل در علل طبقه	۹۷	قسم دوم در انتشار عصبه	۸۸	قسم سی و سوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۸۹	قسم اول در رطوبت و در خشکی	۹۸	قسم سوم در انتشار عصبه	۸۹	قسم سی و چهارم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۰	قسم دوم در رطوبت و در خشکی	۹۹	قسم چهارم در انتشار عصبه	۹۰	قسم سی و پنجم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۱	قسم سوم در رطوبت و در خشکی	۱۰۰	قسم پنجم در انتشار عصبه	۹۱	قسم سی و ششم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۲	قسم چهارم در رطوبت و در خشکی	۱۰۱	قسم ششم در انتشار عصبه	۹۲	قسم سی و هفتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۳	قسم پنجم در رطوبت و در خشکی	۱۰۲	قسم هفتم در انتشار عصبه	۹۳	قسم سی و هشتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۴	قسم ششم در رطوبت و در خشکی	۱۰۳	قسم هشتم در انتشار عصبه	۹۴	قسم سی و نهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۵	قسم هفتم در رطوبت و در خشکی	۱۰۴	قسم نهم در انتشار عصبه	۹۵	قسم سی و دهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۶	قسم هشتم در رطوبت و در خشکی	۱۰۵	قسم دهم در انتشار عصبه	۹۶	قسم سی و یازدهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۷	قسم نهم در رطوبت و در خشکی	۱۰۶	قسم یازدهم در انتشار عصبه	۹۷	قسم سی و دهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۸	قسم دهم در رطوبت و در خشکی	۱۰۷	قسم بیستم در انتشار عصبه	۹۸	قسم سی و یکم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۹۹	قسم یازدهم در رطوبت و در خشکی	۱۰۸	قسم سی و یکم در انتشار عصبه	۹۹	قسم سی و دوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۰	قسم بیستم در رطوبت و در خشکی	۱۰۹	قسم سی و دوم در انتشار عصبه	۱۰۰	قسم سی و سوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۱	قسم سی و یکم در رطوبت و در خشکی	۱۱۰	قسم سی و سوم در انتشار عصبه	۱۰۱	قسم سی و چهارم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۲	قسم سی و دوم در رطوبت و در خشکی	۱۱۱	قسم سی و چهارم در انتشار عصبه	۱۰۲	قسم سی و پنجم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۳	قسم سی و سوم در رطوبت و در خشکی	۱۱۲	قسم سی و پنجم در انتشار عصبه	۱۰۳	قسم سی و ششم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۴	قسم سی و چهارم در رطوبت و در خشکی	۱۱۳	قسم سی و ششم در انتشار عصبه	۱۰۴	قسم سی و هفتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۵	قسم سی و پنجم در رطوبت و در خشکی	۱۱۴	قسم سی و هفتم در انتشار عصبه	۱۰۵	قسم سی و هشتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۶	قسم سی و ششم در رطوبت و در خشکی	۱۱۵	قسم سی و هشتم در انتشار عصبه	۱۰۶	قسم سی و نهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۷	قسم سی و هفتم در رطوبت و در خشکی	۱۱۶	قسم سی و نهم در انتشار عصبه	۱۰۷	قسم سی و دهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۸	قسم سی و هشتم در رطوبت و در خشکی	۱۱۷	قسم سی و دهم در انتشار عصبه	۱۰۸	قسم سی و یکم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۰۹	قسم سی و نهم در رطوبت و در خشکی	۱۱۸	قسم سی و یکم در انتشار عصبه	۱۰۹	قسم سی و دوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۰	قسم سی و دهم در رطوبت و در خشکی	۱۱۹	قسم سی و دوم در انتشار عصبه	۱۱۰	قسم سی و سوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۱	قسم سی و یکم در رطوبت و در خشکی	۱۲۰	قسم سی و سوم در انتشار عصبه	۱۱۱	قسم سی و چهارم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۲	قسم سی و دوم در رطوبت و در خشکی	۱۲۱	قسم سی و چهارم در انتشار عصبه	۱۱۲	قسم سی و پنجم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۳	قسم سی و سوم در رطوبت و در خشکی	۱۲۲	قسم سی و پنجم در انتشار عصبه	۱۱۳	قسم سی و ششم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۴	قسم سی و چهارم در رطوبت و در خشکی	۱۲۳	قسم سی و ششم در انتشار عصبه	۱۱۴	قسم سی و هفتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۵	قسم سی و پنجم در رطوبت و در خشکی	۱۲۴	قسم سی و هفتم در انتشار عصبه	۱۱۵	قسم سی و هشتم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۶	قسم سی و ششم در رطوبت و در خشکی	۱۲۵	قسم سی و هشتم در انتشار عصبه	۱۱۶	قسم سی و نهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۷	قسم سی و هفتم در رطوبت و در خشکی	۱۲۶	قسم سی و نهم در انتشار عصبه	۱۱۷	قسم سی و دهم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۸	قسم سی و هشتم در رطوبت و در خشکی	۱۲۷	قسم سی و دهم در انتشار عصبه	۱۱۸	قسم سی و یکم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۱۹	قسم سی و نهم در رطوبت و در خشکی	۱۲۸	قسم سی و یکم در انتشار عصبه	۱۱۹	قسم سی و دوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه
۱۲۰	قسم سی و دهم در رطوبت و در خشکی	۱۲۹	قسم سی و دوم در انتشار عصبه	۱۲۰	قسم سی و سوم در بیان مثنوی که عارض شود درین طبقه

[illegible]

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۱۴۵	فصل در فساد الصوت	۱۴۵	فصل در رس	۱۴۵	فصل در غلظت القلب
۱۴۶	قسم اول در تکرر و بطلان آواز	۱۴۶	فصل در رطوبت	۱۴۶	فصل در رطوبت القلب
۱۴۷	قسم دوم در تکرر و بطلان آواز	۱۴۷	فصل در رطوبت	۱۴۷	فصل در رطوبت القلب
۱۴۸	قسم سوم در تکرر و بطلان آواز	۱۴۸	فصل در رطوبت	۱۴۸	فصل در رطوبت القلب
۱۴۹	قسم چهارم در تکرر و بطلان آواز	۱۴۹	فصل در رطوبت	۱۴۹	فصل در رطوبت القلب
۱۵۰	قسم پنجم در تکرر و بطلان آواز	۱۵۰	فصل در رطوبت	۱۵۰	فصل در رطوبت القلب
۱۵۱	فصل در رطوبت	۱۵۱	فصل در رطوبت	۱۵۱	فصل در رطوبت القلب
۱۵۲	قسم اول آنکه سوز مزاج گرم سانس	۱۵۲	فصل در رطوبت	۱۵۲	فصل در رطوبت القلب
۱۵۳	قسم دوم آنکه خون صفراوی اندر به حال شود	۱۵۳	فصل در رطوبت	۱۵۳	فصل در رطوبت القلب
۱۵۴	قسم سوم آنکه چیز تنگ گرم پیوسته فرو آید	۱۵۴	فصل در رطوبت	۱۵۴	فصل در رطوبت القلب
۱۵۵	قسم چهارم آنکه سوز مزاج بارد سانس	۱۵۵	فصل در رطوبت	۱۵۵	فصل در رطوبت القلب
۱۵۶	قسم پنجم آنکه ماده از سر فرو آید	۱۵۶	فصل در رطوبت	۱۵۶	فصل در رطوبت القلب
۱۵۷	قسم ششم آنکه رطوبت شش سینه باعث سعال شود	۱۵۷	فصل در رطوبت	۱۵۷	فصل در رطوبت القلب
۱۵۸	قسم هفتم آنکه پیوسته حرارت شش بیجان شود	۱۵۸	فصل در رطوبت	۱۵۸	فصل در رطوبت القلب
۱۵۹	قسم هشتم آنکه جاذبه شش در شش ضعیف شود	۱۵۹	فصل در رطوبت	۱۵۹	فصل در رطوبت القلب
۱۶۰	قسم نهم آنکه جاذبه شش سینه سینه است	۱۶۰	فصل در رطوبت	۱۶۰	فصل در رطوبت القلب
۱۶۱	قسم دهم آنکه شش شش بر آید	۱۶۱	فصل در رطوبت	۱۶۱	فصل در رطوبت القلب
۱۶۲	قسم یازدهم آنکه شش شش سینه است	۱۶۲	فصل در رطوبت	۱۶۲	فصل در رطوبت القلب
۱۶۳	فصل در رطوبت	۱۶۳	فصل در رطوبت	۱۶۳	فصل در رطوبت القلب
۱۶۴	قسم اول آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۴	فصل در رطوبت	۱۶۴	فصل در رطوبت القلب
۱۶۵	قسم دوم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۵	فصل در رطوبت	۱۶۵	فصل در رطوبت القلب
۱۶۶	قسم سوم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۶	فصل در رطوبت	۱۶۶	فصل در رطوبت القلب
۱۶۷	قسم چهارم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۷	فصل در رطوبت	۱۶۷	فصل در رطوبت القلب
۱۶۸	قسم پنجم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۸	فصل در رطوبت	۱۶۸	فصل در رطوبت القلب
۱۶۹	قسم ششم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۶۹	فصل در رطوبت	۱۶۹	فصل در رطوبت القلب
۱۷۰	قسم هفتم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۰	فصل در رطوبت	۱۷۰	فصل در رطوبت القلب
۱۷۱	قسم هشتم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۱	فصل در رطوبت	۱۷۱	فصل در رطوبت القلب
۱۷۲	قسم نهم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۲	فصل در رطوبت	۱۷۲	فصل در رطوبت القلب
۱۷۳	قسم دهم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۳	فصل در رطوبت	۱۷۳	فصل در رطوبت القلب
۱۷۴	قسم یازدهم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۴	فصل در رطوبت	۱۷۴	فصل در رطوبت القلب
۱۷۵	قسم شانزدهم آنکه از انحراف دهن چنان که در خون بر آید	۱۷۵	فصل در رطوبت	۱۷۵	فصل در رطوبت القلب
۱۷۶	فصل در رطوبت	۱۷۶	فصل در رطوبت	۱۷۶	فصل در رطوبت القلب
۱۷۷	فصل در رطوبت	۱۷۷	فصل در رطوبت	۱۷۷	فصل در رطوبت القلب
۱۷۸	فصل در رطوبت	۱۷۸	فصل در رطوبت	۱۷۸	فصل در رطوبت القلب
۱۷۹	فصل در رطوبت	۱۷۹	فصل در رطوبت	۱۷۹	فصل در رطوبت القلب
۱۸۰	فصل در رطوبت	۱۸۰	فصل در رطوبت	۱۸۰	فصل در رطوبت القلب
۱۸۱	فصل در رطوبت	۱۸۱	فصل در رطوبت	۱۸۱	فصل در رطوبت القلب
۱۸۲	فصل در رطوبت	۱۸۲	فصل در رطوبت	۱۸۲	فصل در رطوبت القلب
۱۸۳	فصل در رطوبت	۱۸۳	فصل در رطوبت	۱۸۳	فصل در رطوبت القلب
۱۸۴	فصل در رطوبت	۱۸۴	فصل در رطوبت	۱۸۴	فصل در رطوبت القلب
۱۸۵	فصل در رطوبت	۱۸۵	فصل در رطوبت	۱۸۵	فصل در رطوبت القلب
۱۸۶	فصل در رطوبت	۱۸۶	فصل در رطوبت	۱۸۶	فصل در رطوبت القلب
۱۸۷	فصل در رطوبت	۱۸۷	فصل در رطوبت	۱۸۷	فصل در رطوبت القلب
۱۸۸	فصل در رطوبت	۱۸۸	فصل در رطوبت	۱۸۸	فصل در رطوبت القلب
۱۸۹	فصل در رطوبت	۱۸۹	فصل در رطوبت	۱۸۹	فصل در رطوبت القلب
۱۹۰	فصل در رطوبت	۱۹۰	فصل در رطوبت	۱۹۰	فصل در رطوبت القلب
۱۹۱	فصل در رطوبت	۱۹۱	فصل در رطوبت	۱۹۱	فصل در رطوبت القلب
۱۹۲	فصل در رطوبت	۱۹۲	فصل در رطوبت	۱۹۲	فصل در رطوبت القلب
۱۹۳	فصل در رطوبت	۱۹۳	فصل در رطوبت	۱۹۳	فصل در رطوبت القلب
۱۹۴	فصل در رطوبت	۱۹۴	فصل در رطوبت	۱۹۴	فصل در رطوبت القلب
۱۹۵	فصل در رطوبت	۱۹۵	فصل در رطوبت	۱۹۵	فصل در رطوبت القلب
۱۹۶	فصل در رطوبت	۱۹۶	فصل در رطوبت	۱۹۶	فصل در رطوبت القلب
۱۹۷	فصل در رطوبت	۱۹۷	فصل در رطوبت	۱۹۷	فصل در رطوبت القلب
۱۹۸	فصل در رطوبت	۱۹۸	فصل در رطوبت	۱۹۸	فصل در رطوبت القلب
۱۹۹	فصل در رطوبت	۱۹۹	فصل در رطوبت	۱۹۹	فصل در رطوبت القلب
۲۰۰	فصل در رطوبت	۲۰۰	فصل در رطوبت	۲۰۰	فصل در رطوبت القلب

[illegible]

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۲۰۸	فصل اندر در آب و غلظت	۲۲۰	قسم چهارم در درم حکم سودا	۲۰۸	فصل اندر در آب و غلظت
"	قسم اول آنکه سود مزاج بار و طب ساقی در سینه عارض شود	۲۲۱	قسم پنجم در درم حبسگر	"	قسم اول آنکه سود مزاج بار و طب ساقی در سینه عارض شود
"	قسم دوم آنکه غلظت بسیار رسیده گردد	"	فصل در درم عضلات	"	قسم دوم آنکه غلظت بسیار رسیده گردد
"	قسم سوم آنکه روبات از جگر بر سطح سینه غلظتی گردد	"	فصل در درم بلیه کبد	"	قسم سوم آنکه روبات از جگر بر سطح سینه غلظتی گردد
۲۰۹	قسم چهارم آنکه در سینه صغیر رسیده ریزد	۲۲۲	فصل در تبشیر سطح کبد	"	قسم چهارم آنکه در سینه صغیر رسیده ریزد
"	قسم پنجم آنکه سود بسیار از سپرز بر سطح سینه ریزد	"	فصل در غلظت کبد	"	قسم پنجم آنکه سود بسیار از سپرز بر سطح سینه ریزد
"	قسم ششم آنکه در طبقه داخل سینه رسیده و از جگر بر سطح سینه ریزد	"	فصل در حصار کبد	"	قسم ششم آنکه در طبقه داخل سینه رسیده و از جگر بر سطح سینه ریزد
"	قسم هفتم آنکه از ازل فرد آید	۲۲۳	فصل در تصفیر کبد	"	قسم هفتم آنکه از ازل فرد آید
۲۱۰	قسم هشتم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	"	فصل در قیام کبد	"	قسم هشتم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
۲۱۱	قسم نهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	۲۲۵	فصل در سوراخ کبد	"	قسم نهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
"	قسم دهم آنکه بجز ضعیف شود	۲۲۶	فصل در استسقا	"	قسم دهم آنکه بجز ضعیف شود
"	قسم یازدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	"	قسم اول در کبد	"	قسم یازدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
"	قسم دوازدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	۲۲۷	قسم دوم در زشتی	"	قسم دوازدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
۲۱۲	قسم سیزدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	۲۲۹	قسم سوم در طبعی	"	قسم سیزدهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
"	قسم چهاردهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود	"	قسم چهارم در درم طبعی	"	قسم چهاردهم آنکه از ازل در سینه تدبیر غذا سبب علت بود
۲۱۳	باب در امراض طحال	۲۳۰	قسم پنجم در درم طحال	۲۱۳	باب در امراض طحال
۲۱۴	فصل در درم طحال	"	قسم اول در درم طحال	"	فصل در درم طحال
"	قسم اول در درم طحال	"	قسم دوم در درم طحال	"	قسم اول در درم طحال
"	قسم دوم در درم طحال	"	قسم سوم در درم طحال	"	قسم دوم در درم طحال
"	قسم سوم در درم طحال	"	قسم چهارم در درم طحال	"	قسم سوم در درم طحال
"	قسم چهارم در درم طحال	"	قسم پنجم در درم طحال	"	قسم چهارم در درم طحال
"	قسم پنجم در درم طحال	"	قسم ششم در درم طحال	"	قسم پنجم در درم طحال
"	قسم ششم در درم طحال	"	قسم هفتم در درم طحال	"	قسم ششم در درم طحال
"	قسم هفتم در درم طحال	"	قسم هشتم در درم طحال	"	قسم هفتم در درم طحال
"	قسم نهم در درم طحال	"	قسم دهم در درم طحال	"	قسم نهم در درم طحال
"	قسم دهم در درم طحال	"	قسم یازدهم در درم طحال	"	قسم دهم در درم طحال
"	قسم یازدهم در درم طحال	"	قسم دوازدهم در درم طحال	"	قسم یازدهم در درم طحال
"	قسم دوازدهم در درم طحال	"	قسم سیزدهم در درم طحال	"	قسم دوازدهم در درم طحال
"	قسم سیزدهم در درم طحال	"	قسم چهاردهم در درم طحال	"	قسم سیزدهم در درم طحال
"	قسم چهاردهم در درم طحال	"	قسم پانزدهم در درم طحال	"	قسم چهاردهم در درم طحال
"	قسم پانزدهم در درم طحال	"	قسم شانزدهم در درم طحال	"	قسم پانزدهم در درم طحال
"	قسم شانزدهم در درم طحال	"	قسم هجدهم در درم طحال	"	قسم شانزدهم در درم طحال
"	قسم هیجدهم در درم طحال	"	قسم نوزدهم در درم طحال	"	قسم هیجدهم در درم طحال
"	قسم بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال
"	قسم بیست و پنجم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم در درم طحال
"	قسم بیست و ششم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و ششم در درم طحال
"	قسم بیست و هفتم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و هفتم در درم طحال
"	قسم بیست و هشتم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و هشتم در درم طحال
"	قسم بیست و نهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و نهم در درم طحال
"	قسم بیست و دهم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و دهم در درم طحال
"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یازدهم در درم طحال
"	قسم بیست و بیستم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و بیستم در درم طحال
"	قسم بیست و یکم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و یکم در درم طحال
"	قسم بیست و دوم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و دوم در درم طحال
"	قسم بیست و سوم در درم طحال	"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و سوم در درم طحال
"	قسم بیست و چهارم در درم طحال	"	قسم بیست و پنجم		

صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض	صفحه	مضمون یعنی نام امراض
۲۵۳	فصل اندر بواسیر	۲۶۶	قسم آنگه درم صلب در شانۀ ظاهر شود	۲۵۳	فصل اندر بواسیر	۲۵۳	فصل اندر بواسیر
۲۵۴	قسم اول آنکه بر کمر کمره فروئی بدین آنگه از خونی غلیظ سودا	۲۶۷	فصل اندر قروح شانۀ	۲۵۴	قسم دوم آنکه مسمی به بچه بواسیر	۲۵۴	قسم دوم آنکه مسمی به بچه بواسیر
۲۵۵	فصل اندر اورام مقعد	۲۶۸	فصل اندر جرب شانۀ	۲۵۵	فصل اندر اورام مقعد	۲۵۵	فصل اندر اورام مقعد
۲۵۶	قسم اول اندر درم گرم	۲۶۹	فصل اندر جمبوه بقتن خرن در شانۀ	۲۵۶	قسم اول اندر درم گرم	۲۵۶	قسم اول اندر درم گرم
۲۵۷	قسم دوم درم سرد مقعد	۲۷۰	فصل اندر روجع شانۀ	۲۵۷	قسم دوم درم سرد مقعد	۲۵۷	قسم دوم درم سرد مقعد
۲۵۸	فصل اندر شقاق مقعد	۲۷۱	نوع اول آنکه گرم باشد	۲۵۸	فصل اندر شقاق مقعد	۲۵۸	فصل اندر شقاق مقعد
۲۵۹	فصل اندر استرخای شرج	۲۷۲	نوع دوم آنکه سرد مزاج سرد باشد	۲۵۹	فصل اندر استرخای شرج	۲۵۹	فصل اندر استرخای شرج
۲۶۰	فصل اندر خروج المقعد	۲۷۳	فصل اندر خلع المثانه	۲۶۰	فصل اندر خروج المقعد	۲۶۰	فصل اندر خروج المقعد
۲۶۱	فصل اندر قروح المقعد	۲۷۴	فصل اندر حصاة المثانه	۲۶۱	فصل اندر قروح المقعد	۲۶۱	فصل اندر قروح المقعد
۲۶۲	فصل اندر بواسیر مزاج کلیه	۲۷۵	فصل اندر انتفاخ در بجه شانۀ	۲۶۲	فصل اندر بواسیر مزاج کلیه	۲۶۲	فصل اندر بواسیر مزاج کلیه
۲۶۳	قسم اول درم سرد مزاج حار سافج	۲۷۶	فصل اندر حرقت و سوزش بول	۲۶۳	قسم اول درم سرد مزاج حار سافج	۲۶۳	قسم اول درم سرد مزاج حار سافج
۲۶۴	قسم دوم درم سرد مزاج حار و مودی	۲۷۷	فصل اندر احتباس بول	۲۶۴	قسم دوم درم سرد مزاج حار و مودی	۲۶۴	قسم دوم درم سرد مزاج حار و مودی
۲۶۵	قسم سوم درم سرد مزاج حار و صغیر	۲۷۸	فصل اندر تقیر بول	۲۶۵	قسم سوم درم سرد مزاج حار و صغیر	۲۶۵	قسم سوم درم سرد مزاج حار و صغیر
۲۶۶	فصل اندر نزال الکلیه	۲۷۹	قسم اول بولی حدت پذیرد	۲۶۶	فصل اندر نزال الکلیه	۲۶۶	فصل اندر نزال الکلیه
۲۶۷	فصل اندر ضعف الکلیه	۲۸۰	قسم دوم آنکه قوت ماسکه ضعیف شود	۲۶۷	فصل اندر ضعف الکلیه	۲۶۷	فصل اندر ضعف الکلیه
۲۶۸	فصل اندر ریح الکلیه	۲۸۱	قسم سوم آنکه درم با حصاة بارد و لزج نمند	۲۶۸	فصل اندر ریح الکلیه	۲۶۸	فصل اندر ریح الکلیه
۲۶۹	فصل اندر وجع الکلیه	۲۸۲	فصل اندر سلسل بول	۲۶۹	فصل اندر وجع الکلیه	۲۶۹	فصل اندر وجع الکلیه
۲۷۰	فصل اندر درم الکلیه	۲۸۳	فصل اندر بول کردن در فراغوش	۲۷۰	فصل اندر درم الکلیه	۲۷۰	فصل اندر درم الکلیه
۲۷۱	نوع اول آنکه گرم بود	۲۸۴	فصل اندر بول الیم	۲۷۱	نوع اول آنکه گرم بود	۲۷۱	نوع اول آنکه گرم بود
۲۷۲	نوع دوم آنکه درم بارد و بلغمی بود	۲۸۵	باب اندر امراض که بران مخصوصست	۲۷۲	نوع دوم آنکه درم بارد و بلغمی بود	۲۷۲	نوع دوم آنکه درم بارد و بلغمی بود
۲۷۳	نوع سوم آنکه درم گرم و صلب سوداوی باشد	۲۸۶	فصل اول در نقصان ماه	۲۷۳	نوع سوم آنکه درم گرم و صلب سوداوی باشد	۲۷۳	نوع سوم آنکه درم گرم و صلب سوداوی باشد
۲۷۴	فصل اندر قروح کلیه	۲۸۷	فصل معجزات قضیب بیان بهر کیفیت و اوقات	۲۷۴	فصل اندر قروح کلیه	۲۷۴	فصل اندر قروح کلیه
۲۷۵	فصل اندر جرب کلیه	۲۸۸	جماع و بیان آنکه مغز که از کثرت جماع میل شود	۲۷۵	فصل اندر جرب کلیه	۲۷۵	فصل اندر جرب کلیه
۲۷۶	فصل اندر دیابیطس	۲۸۹	قسم اول در بزرگ کردن قضیب	۲۷۶	فصل اندر دیابیطس	۲۷۶	فصل اندر دیابیطس
۲۷۷	قسم اول آنکه سرد مزاج گرم مغز در گرد اند	۲۹۰	قسم دوم در تندسیر و کیفیت جماع	۲۷۷	قسم اول آنکه سرد مزاج گرم مغز در گرد اند	۲۷۷	قسم اول آنکه سرد مزاج گرم مغز در گرد اند
۲۷۸	قسم دوم آنکه سرد مزاج تمام بدن یا بگردن و نقطه سست	۲۹۱	قسم سوم در تدارک مغز که از جماع پدید آید	۲۷۸	قسم دوم آنکه سرد مزاج تمام بدن یا بگردن و نقطه سست	۲۷۸	قسم دوم آنکه سرد مزاج تمام بدن یا بگردن و نقطه سست
۲۷۹	فصل اندر حصاة در محل	۲۹۲	فصل اندر سرعت انزال	۲۷۹	فصل اندر حصاة در محل	۲۷۹	فصل اندر حصاة در محل
۲۸۰	فصل اندر اورام شانۀ	۲۹۳	فصل در کثرت شدت جماع	۲۸۰	فصل اندر اورام شانۀ	۲۸۰	فصل اندر اورام شانۀ
۲۸۱	قسم اول آنکه حار بود	۲۹۴	فصل در کثرت ورود منی و دزدی و دوست	۲۸۱	قسم اول آنکه حار بود	۲۸۱	قسم اول آنکه حار بود
۲۸۲	قسم دوم آنکه ازاده بلغمی در محل عارض شود	۲۹۵	فصل اندر منی الدم	۲۸۲	قسم دوم آنکه ازاده بلغمی در محل عارض شود	۲۸۲	قسم دوم آنکه ازاده بلغمی در محل عارض شود

پہلے سنائے کہ میں کا فضل ظاہر و باطن

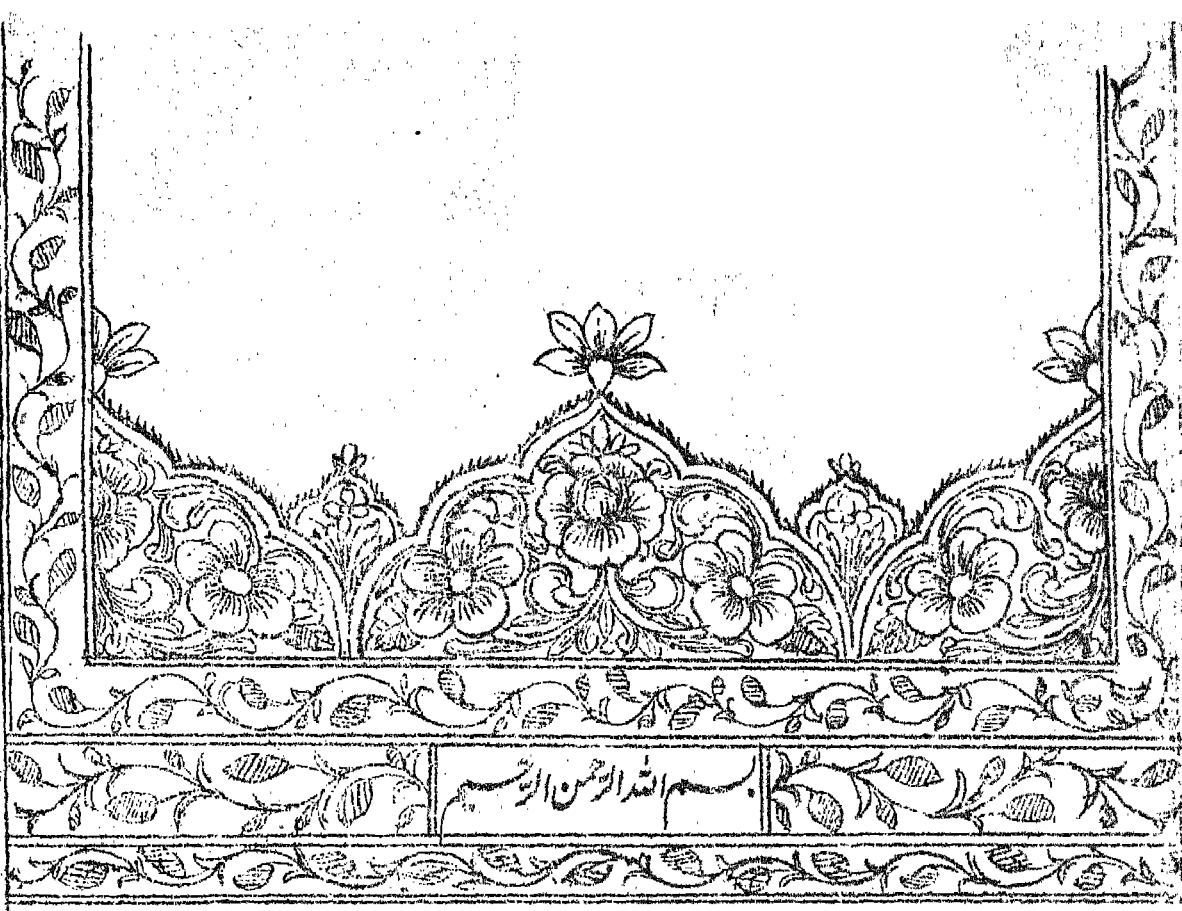
جلد اول

طالع البعوض

قلم کا پتہ

در مطبخ می گرامی نشیمن کشتن طبعین مطبوخ حجامان گروید

مجموع ترین کلامیکه شام ناطقه دانش آئین را که آئینه اوراک محسوسات و حقاقت است از کیم گذارش آن تقریر است و هم دست به این علم ازین و در کمال علم خود
که در کبر دانه برینیات و نظریات است از نسیم ادای آن زحمت دامن حاصل آید سپاس شایسته حکیم علی الاطلاق مست که حکمت سر به نفس افلاک از حرارت کبابی
شوق درین است و به بلوریت استحقاق که از اجزای اجرام علوی و جسمانی منطقی معین انسانی از اختیارات بریت او جرات حکمت و عدلت کلمت
عالی ترین جوامع اصولیات صحت آفات والا ترین لاکل تحریات مستتر سمات تبار جبابه نور اویس انشا الله عز و جل و درگاه نبوت زیاب سیدی که توان
ششای علیمان صورت و معنی را حبیب و داروی جانست و به وجودیکه استعانت نام نامی و هم سامی وی در ظاهر و باطن چون این امان علیه السلام
افتخارها و من العقیات اکملها عافیه که در ترکیب کلمه طبیعه که معجون حیاسته فاصی نهاده که اگر بقدری مرض ضلالت بخاوس از اوست یکبار
زبان خرد مواد فاسده شکر خنی و اخلاط و دیکه حلی بقیه بیرون جبهه و کمال فضل الله یوتیه من یشاء بارگاه رسالتش من اول الازل است
ابدال بار مورد اغوش شمعوس رحمت بیکران و مطرح انوار بر برکت بیابان باد من الله الماک و علی آله و اصحابه و الک و لپی و ادای اسم خود
یکانه دولی سوزیل جلاله و پس از ابراز مراتب فدیت سید عالم افروز عم نواله طرازنده این مقاصد شرف نگارنده این مطالب شکر و شرف
محمد اکبر عن محمد زانی این میر حاکم همز قیام چنین مستدیری نماید که این منزوی زادیه خول بعد از تصحیح عقائد و فیه و کتاب علم و متد
یقینه چون از علم ابدان نیز بهره یافت و به علو شان این سخن عالی که علیست پس شریف و نفیست پس لطیف و کلام شرافت به ازین باشد
که موضوعش برین انسان است که مصداق مصدوقه و کلام که مناسبتی آدم اوست آگاهی حاصل نموده شد نیز طبیعت در وساحت این منبر جلالت
زود و خواست که درین در نهیست هست خالصه جامع افق اندک ترتیب دهد و بعد از خط کتب طبیعه و صحف حکمیه بظهور آید که هر چند در مسائل معتبر
بدا الضن اسباب و علامات امراض مع الکلیات مذکور است لیکن چنانچه در کتاب فیض انساب شرح اسباب و علامات و معالجات مستوفی
مستوفی و در غیر آن نیست بناء طبعه و ظاهر غیر ریخت که آن مجموعه کثیر النفع که در کمال تسانن اعتبار است جبت عموم افاده و استخاد

و در کمال علم خود
مجموع ترین کلامیکه
شام ناطقه دانش آئین
را که آئینه اوراک
محسوسات و حقاقت
است از کیم گذارش
آن تقریر است و هم
دست به این علم
ازین و در کمال
علم خود
که در کبر دانه
برینیات و نظریات
است از نسیم ادای
آن زحمت دامن
حاصل آید سپاس
شایسته حکیم علی
الاطلاق مست که
حکمت سر به نفس
افلاک از حرارت
کبابی
شوق درین است
و به بلوریت
استحقاق که از
اجزای اجرام
علوی و جسمانی
منطقی معین
انسانی از
اختیارات بریت
او جرات حکمت
و عدلت کلمت
عالی ترین
جوامع اصولیات
صحت آفات
والا ترین
لاکل تحریات
مستتر سمات
تبار جبابه
نور اویس
انشا الله
عز و جل و درگاه
نبوت زیاب
سیدی که توان
ششای
علیمان
صورت و معنی
را حبیب و داروی
جانست و به
وجودیکه
استعانت
نام نامی و هم
سامی وی در
ظاهر و باطن
چون این امان
علیه السلام
افتخارها و من
العقیات اکملها
عافیه که در
ترکیب کلمه
طبیعه که
معجون حیاسته
فاصی نهاده
که اگر بقدری
مرض ضلالت
بخاوس از اوست
یکبار
زبان خرد
مواد فاسده
شکر خنی و
اخلاط و دیکه
حلی بقیه
بیرون جبهه
و کمال فضل
الله یوتیه
من یشاء
بارگاه
رسالتش
من اول الازل
است
ابدال بار
مورد اغوش
شمعوس
رحمت بیکران
و مطرح
انوار بر برکت
بیابان باد
من الله الماک
و علی آله و
اصحابه و الک
و لپی و ادای
اسم خود
یکانه دولی
سوزیل جلاله
و پس از ابراز
مراتب فدیت
سید عالم
افروز عم
نواله طرازنده
این مقاصد
شرف نگارنده
این مطالب
شکر و شرف
محمد اکبر
عن محمد زانی
این میر حاکم
همز قیام
چنین مستدیری
نماید که این
منزوی زادیه
خول بعد از
تصحیح عقائد
و فیه و کتاب
علم و متد
یقینه چون
از علم ابدان
نیز بهره
یافت و به
علو شان این
سخن عالی که
علیست پس
شریف و نفیست
پس لطیف و
کلام شرافت
به ازین
باشد
که موضوعش
برین انسان
است که
مصداق
مصدوقه و
کلام که
مناسبتی
آدم اوست
آگاهی
حاصل
نموده شد
نیز طبیعت
در وساحت
این منبر
جلالت
زود و خواست
که درین
در نهیست
هست
خالصه
جامع
افق اندک
ترتیب
دهد و بعد
از خط کتب
طبیعه و
صحف حکمیه
بظهور آید
که هر چند
در مسائل
معتبر
بدا الضن
اسباب و
علامات
امراض مع
الکلیات
مذکور است
لیکن چنانچه
در کتاب
فیض انساب
شرح اسباب
و علامات
و معالجات
مستوفی
مستوفی و در
غیر آن
نیست
بناء طبعه
و ظاهر
غیر ریخت
که آن
مجموعه
کثیر النفع
که در کمال
تسانن
اعتبار
است
جبت
عموم
افاده
و استخاد

[illegible][illegible]

مطلوب باشد سرکه چهارم حصه روغن گلاب و عسل موافق با نیت مسامی روغن یا زیاد بر آن بکار برند و این صفتها موقوف
برای طبیعت ذی است و باید که سرکه بسیار کم نه بود و روغن گل در آفتاب ترتیب ده باشند بر آتش و یکسال بروی بگذشت
باشد و گلاب که خوشبوترین اقسام بود مقدارش آنست که بر مقدار سرکه و روغن غالب باشد و تخصیص وضع دو برابر کار است
که آتخان این محل نرم است و رفیق و ایضا درین موضع درازا کلید است باین دو سبب باشد و البسعت نافذ میشود و صفت
روغن گل سرخ برگ گل در شیشه کنند و در آفتاب بزند که زور و زنجیر روغن کنجد بر آن اندازند و تا که بوی گل و روغن شرکند و در آفتاب
آویخته دارند و از یاسمین زعفران سداب با بونه و جز آن همین سازند و باشد که بچوبند بسیار اغذیه مناسبه این مرض هر چه بارد
طبع و نافع است چون فزدر که ترتیب ده باشند از شیر و ماش و کدو و اسفناخ و کشنیز تر و شیر و مغز بادام و فزدر که ساخته با
از عدس معطر و سرکه و یکم و شیر و بادام و فزدر و عصاره است از شور با جات گوشت و آنچه از اسباب اخلیه بود چون تناول شیر
حار و مانند حلبه و فلفل صاف و دماغ مثل خر و تمر و سیر و پیاز و عمل متش تقدم سبب و تغیر و اسهال سوز و فکر و کمی خواب و قلق و بیخوشی
یعنی اقصی اصل بینی و قلق عصاره است از انتقال علیل از شکلی شکلی ساعه بعد ساعه علاج نیل و فرو صندل و حنظل و مانیشا و
قدری کافور در آب خیار و کدو و کاهو و کشنیز تر و گلاب روغن گل آمیخته بر سر طلا کنند و قرص از درخت طلا کردن در
ترید دماغ اثری تمام دارد و شراب نیل و فو و بنفشه و عناب تر سندی و قرص که از مغز تخم خیارین و مغز کدو کشنیز
و کشنیز خشک و طباشیر و تخم کاهو و تخم خرفه و ترنجبین ساخته باشند بوشند و عصاره بار و چون شیر کاهو و خرفه و بید بر سر زین
و روغنهای سرد که قابض نباشند با لند و روغن بادهن گویند و روغن مالیدن را تمهین و استعمال محذرات چون بیروج و
بج تفاح و افیون و احترانه و زنده مگر عند الضرورت زیرا که اشیا محذره بر سر بکار بستن مورت ظلمت بصرد و گیکر آفات
باشد که هلاک سازد کما قال الطبری فی رایت طبیباً میرد هذا الصلح بالخلق الا فیون و الکافور و کان با مرأة حاملة فاسقطت الجنین
و اسکت و بکلت بعد اثین و سبعین صحت قرص از درخت و اقا قیا و حنظل و در و نیل و فو و مانیشا
تخم کاهو با سبیل اقرص سازند و آب کشنیز طلا نمایند بسیار اغذیه موافق این علت مایه شیر و فزدر که ساخته با
از ماش و کدو و خیار و اسفناخ و کشنیز تر و اگر مانعی نباشد فزدر را از تر سندی یا انار ترش یا شیشوق ترش کنند که بغایت صفت
و باید دانست که در امراض حار مایه شیر موافقتی تمام دارد بهر آنکه سرد است و منضج اخلاط و مستقرخ اخلاط محرقه و منقی معده و
سهل النفس و در بدن لذیذ و معتدل اخذ و سکن عطش با وجود این همه خصائل میج اخلاط فاسده نیست و در معده زیاد
و نفخ نمی آرد خاصه اگر شیر جید بود و علامت جیدی وی آنست که هنگام بختن شتغ شود و متعفن نگردد و آب آن سرخ
رنگ بر آید و فربهی شیر نیز از نشان جود است در اکثر طریق بختن آنست که شیر جید معطر در آب شیرین و صاف
آتش ملائم بزند و کف برگیزند تا که پنجه شود پس آب آن صاف ساخته بکار برند و در موازنه آب حکما اختلاف است بعضی گفته اند
و ده چند شیر باید و عسل بعضی بست و چهار چند است قال الشیخ اجماع مایه الشیر ان یحوان المار قد ر عشرین شکر و
الشیر سکر حبه و احد و اما اتفاق جمهور بر چهار ده چند است دوم آنکه بار دود و سبش نیز خارجی است یا داخلی اما آنچه
خارجی است ملاقات هوا سرد است و معادفت برق دور آب سرد غوطه خوردن و باشد که نزول در مسیه

[illegible][illegible]

و گوش چکانند و این را تقطیر گویند و او به تقطیر اقطر و تدبیر عطسه آوردن کنند و او به عطسه آوردن در اعطاس گویند و این دو طریق است یکی آنکه چند بیدستر و فرنیون و آب چند یا آب زنجبیل حل ساخته و در بینی چکانند دوم آنکه کندش و تر بدو چند بیدستر یا کاسه ساید در ظرفی بگذارد و هرگاه عطسه آوردن خواهند بپویند و غذا همان که در بار و سافج گفته شد و خود آب شیر و قرطم که با پرسی خشک اند گویند اولی تر علامت صداع سوداوی ثقل سست و خشکی آن و کموت و تیرگی رنگ و خوابی و وقت و بطور نفیض و بیاض رفت بول و این تا آنگاه است که ماده خام باشد زیرا که بعد از نفیض تمام بول سیاه و غلیظ القوام میبود و جفا تمام بدن نیز از علامت این قسم است اگر سودا در بدن منتشر باشد باید دانست که ثقل سرد صداع سوداوی نسبت باقی کمتر نباشد **علاج** بر نفیض ماده طبعی در سوط خود و در بید کاه زبان و باد در بجه و آلوده فقیمون و ترنجبین میخیزد و این نفیض علیک ان السودا و طبی النفیض و بعضی نفیض صفرا و سه روز و نفیض بلغم و ده روز و نفیض سودا در بازده روز مقرر کرده اند لیکن در حال و جمیع محال راست نمی آید کما هو ظاهر بر تقدیر هرگاه ماده بجه شود و بطور آن از سیاهی و غلیظی بول پدید آید تنقیه کنند با یارب و غلیظی فقیمون و پایین حب گبرند فقیمون و بفساج و غار فقیون و اسطوخودوس ایا ج و تر بدو در آب دایان حب سازند و بعد از احتیاج بدین تنقیه تمام به تبدیل مزاج و اکلیل ملک مرزنجوش بار و عن گل یا سمن آینه ضا و کنند و بطبعی بابونه و کلل ملک و صغیر و شیخ و گاد زبان و برگ چند و تخال بریزند و تر گس عنبر و مشک مانند آن بپویند در و غنمای گرم و تر چون روغن با بون و تر گس مرزنجوش بار و غنمای سرد چون روغن بنفشه و نیلوفر که با خسته بالند و اگر سودا و طبی باشد به تبدیل به قلیل خرقه و سیل بردوت داشته باشد بکار برند و اگر سودا و احتراقی بود دست از استخنین کوتاه دارند و بیار در و طبی تبدیل کنند **بیان** اغذیه بعضی همیشه و ماکیان و تیه و در راج که همراه خود بخته باشند موافق باشند و پس از آن غذا چون یک ساعت بگذرد و جارات معتدل مخرج خوردند بهر تجوید بهضم و بعد از خوردن طعام اضطرار بهر پلوی چپ لازم دارند زیرا که این عمل بواجب اشتغال بکار بر معده معاون بهضم است و ترک رضات واجب شمارند اگر سودا و احتراقی باشد غذا تر نیز بحسب آن باید **علامت صداع ریحی** آنست که در و متقل بود و در ته و محسوس شود بی ثقل و در گوش و وی عارض گردد **علاج** بهر تحلیل ریح غلیظه که در سر محقق است طبعی شیخ و برنجاسف و صغیر و مرزنجوش و راز یا نه بر سر ریزند و یک گرم و سداب تر و مرزنجوش در از یانه بپویند و بقلل و چند بیدستر عطسه آرند قال البقرط العطاس لشفی الصداع الکائن من ریح غلیظه صبر کنند و در عفران و قلیل ابض و سک باب مرزنجوش حل کرده در بینی چکانند و بمسبالات بلغم طبع را علامت سازند تا ماده که مولد ریح باشد مستفح شود و گوشت ماکیان همراه نخود و کمون و دار چینی و آب مغز قرطم خیمه تناول کنند و از چیزهای باداکنیز پرهیزند قسم سوم در صداع شرکی و آن مشتمل است بدانچه از معده بود یا از رحم یا از شکلیه یا از سان یا از قدم یا از عضه یا از ساعد یا از عقب و کف و یا ساعد و کف یا از کبد یا از طحال یا از حجاب حاضر یا از مرق یا از صلب نوع اول و صداع که بسبب معده عارض شود باید دانست که هرگاه سودا مزاج سافج در معده لاحق شود یا مجتمع گردد احتکاط در و بے باشد که صداع حادث شود بسبب مشابهت که فیما بین معده و دسر است اما آنچه از سودا مزاج سافج بود علامتش غلبه صداع است در شکم سیری و خفت آن در شکم حتی لیکن

و این را تقطیر گویند و او به تقطیر اقطر و تدبیر عطسه آوردن کنند و او به عطسه آوردن در اعطاس گویند و این دو طریق است یکی آنکه چند بیدستر و فرنیون و آب چند یا آب زنجبیل حل ساخته و در بینی چکانند دوم آنکه کندش و تر بدو چند بیدستر یا کاسه ساید در ظرفی بگذارد و هرگاه عطسه آوردن خواهند بپویند و غذا همان که در بار و سافج گفته شد و خود آب شیر و قرطم که با پرسی خشک اند گویند اولی تر علامت صداع سوداوی ثقل سست و خشکی آن و کموت و تیرگی رنگ و خوابی و وقت و بطور نفیض و بیاض رفت بول و این تا آنگاه است که ماده خام باشد زیرا که بعد از نفیض تمام بول سیاه و غلیظ القوام میبود و جفا تمام بدن نیز از علامت این قسم است اگر سودا در بدن منتشر باشد باید دانست که ثقل سرد صداع سوداوی نسبت باقی کمتر نباشد **علاج** بر نفیض ماده طبعی در سوط خود و در بید کاه زبان و باد در بجه و آلوده فقیمون و ترنجبین میخیزد و این نفیض علیک ان السودا و طبی النفیض و بعضی نفیض صفرا و سه روز و نفیض بلغم و ده روز و نفیض سودا در بازده روز مقرر کرده اند لیکن در حال و جمیع محال راست نمی آید کما هو ظاهر بر تقدیر هرگاه ماده بجه شود و بطور آن از سیاهی و غلیظی بول پدید آید تنقیه کنند با یارب و غلیظی فقیمون و پایین حب گبرند فقیمون و بفساج و غار فقیون و اسطوخودوس ایا ج و تر بدو در آب دایان حب سازند و بعد از احتیاج بدین تنقیه تمام به تبدیل مزاج و اکلیل ملک مرزنجوش بار و عن گل یا سمن آینه ضا و کنند و بطبعی بابونه و کلل ملک و صغیر و شیخ و گاد زبان و برگ چند و تخال بریزند و تر گس عنبر و مشک مانند آن بپویند در و غنمای گرم و تر چون روغن با بون و تر گس مرزنجوش بار و غنمای سرد چون روغن بنفشه و نیلوفر که با خسته بالند و اگر سودا و طبی باشد به تبدیل به قلیل خرقه و سیل بردوت داشته باشد بکار برند و اگر سودا و احتراقی بود دست از استخنین کوتاه دارند و بیار در و طبی تبدیل کنند **بیان** اغذیه بعضی همیشه و ماکیان و تیه و در راج که همراه خود بخته باشند موافق باشند و پس از آن غذا چون یک ساعت بگذرد و جارات معتدل مخرج خوردند بهر تجوید بهضم و بعد از خوردن طعام اضطرار بهر پلوی چپ لازم دارند زیرا که این عمل بواجب اشتغال بکار بر معده معاون بهضم است و ترک رضات واجب شمارند اگر سودا و احتراقی باشد غذا تر نیز بحسب آن باید **علامت صداع ریحی** آنست که در و متقل بود و در ته و محسوس شود بی ثقل و در گوش و وی عارض گردد **علاج** بهر تحلیل ریح غلیظه که در سر محقق است طبعی شیخ و برنجاسف و صغیر و مرزنجوش و راز یا نه بر سر ریزند و یک گرم و سداب تر و مرزنجوش در از یانه بپویند و بقلل و چند بیدستر عطسه آرند قال البقرط العطاس لشفی الصداع الکائن من ریح غلیظه صبر کنند و در عفران و قلیل ابض و سک باب مرزنجوش حل کرده در بینی چکانند و بمسبالات بلغم طبع را علامت سازند تا ماده که مولد ریح باشد مستفح شود و گوشت ماکیان همراه نخود و کمون و دار چینی و آب مغز قرطم خیمه تناول کنند و از چیزهای باداکنیز پرهیزند قسم سوم در صداع شرکی و آن مشتمل است بدانچه از معده بود یا از رحم یا از شکلیه یا از سان یا از قدم یا از عضه یا از ساعد یا از عقب و کف و یا ساعد و کف یا از کبد یا از طحال یا از حجاب حاضر یا از مرق یا از صلب نوع اول و صداع که بسبب معده عارض شود باید دانست که هرگاه سودا مزاج سافج در معده لاحق شود یا مجتمع گردد احتکاط در و بے باشد که صداع حادث شود بسبب مشابهت که فیما بین معده و دسر است اما آنچه از سودا مزاج سافج بود علامتش غلبه صداع است در شکم سیری و خفت آن در شکم حتی لیکن

در سوز مزاج صافج خارگاه باشد که در حالت گرمی شکم تندی هم بیشتر شود بواسطه استقبالی حرارت از دیگر علامات سوز مزاج ما
در امراض معدة مفصل ذکر یافته اند مطایعه نمایند علاج اصلاح حال و تبدیل مزاج معدة کنند بحسب حرارت و برودت
بجز باری که در باب معدة مضبوط است و آنچه از اجتماع ماده بود علامتش نیز از نشان آن ماده بوده پوشیده نیست
مثلاً اگر صفرا در معدة گذرد آید علامتش عثیان است و زردی چشم و تلخی دهان و جیش معدة و تشنگی و پس از قی صفراوی تشنگین
یا فتن علاج قی کنند بکنجبین و آب گرم نوشند و پس از آن در تقطیفه و تشنگین حرارت سرد معدة کوشند و اینها هر عضو را
مقبویات قوت دهند مقویات سرد صداع صفراوی بالا اندک ورشد و مقویات معدة ربوب قابضه است چون رب به و غوره
و انار و زعفران و اگر تری و قبض بیشتر مطلوب باشد طباشیر و گل سرخ و گل ارمنی باریک ساخته در ربوب آمیزند و رب کست
از چیزی مانده کشند فقط و بچشانند بی امتزاج چیزی دیگر تا بچ آید و گاه باشد که چون نصف آید یا ربع همچنان قند
آمیزند و باز جوش دهند تا غلیظ شود و اگر بلغم در معدة مجتمع گردد علامتش نفخ معدة است و تقدم تخمه و کثرت لعاب تنوع
و پس از قی بلغمی راحت یافتن و آرد و غ ترش آمدن و آرد و غ را بتازی چشما گویند علاج قی کنند بطبیخ
شبت و فجل و اصل السوس و کنجبین عسلی و بهر اسمال حب یا بچ تناول نمایند و پس از تقطیفه قوت دهند معدة را
به لطیف تدبیر و خوردن جوارشات گرم و اگر سودا در معدة جمع آید علامتش حرقت معدة است و کثرت اشتها و به قی
سوداوی خفت یافتن علاج نفخ ماده کنند افیتمون و مانند آن پس از نفخ تنقیه ماده نمایند بمنقیات سودا
صفت حبی که در اخراج سودا مخصوص است و کثیر النفع بلیله سیاه بسفاح اسطوخودوس افیتمون غارلقون چمر
لاجور و مغسول ستمونیا از هر یک مقدار مناسبه بگیرند و آب بادرنجبویه جها سازند و بحسب حال بدهند و ستمونیا که بسیار می خورد
گویند به اصلاح بکار برند اصلاً و اصلاحش آنست که بگیرند سیب یا سی و اندرون آن کاواک کنند و ستمونیا را در لخته کنان
بسته در وی گذارند و باقی کاواک از اجزاء مستخرج بر سازند پس آنرا در خمیر گیرند و در تنور نهند تا که خمیر سرخ شود
بعد بر آورده بکار برند و این بهر نیز مسهل است قوی و آب سی صلایه کردن و با یا بچ فیکه را یا
کردن نیز از اصلاح است و اگر محموده را با بنفشه صلایه کنند کار مشوی کند و از دیگر اصلاح مستغنی سازد و طریق
اصلاحش بسیار است درین مختصر بحین قدر کفایت رفت و اگر ریاح در معدة متولد شود علامتش تقدم وجع معدة
و سنگون صداع سنگون وجع معدة و باطمة نفخ ضرر یافتن و در تنقل بودن و از تارک سرتباید نمودن و درین
علامت اخیر در سائر اقسام صداع که بشکست معدة باشد یافته میشود لمخاوات الیا فوخ بالمعدة علاج تحلیل نفخ کنند
و ماده آنرا که بلغم است مستفرض سازند و معدة را تقویت دهند بهر استفراغ آنچه در بلغم گفته شد استعمال فرمایند و بهر تحلیل
و تقویت کمونی و قوتی و مانند آن تناول نمایند و بسیار باشد که تحلیل و تقویت از استفراغ به نیاید سازد و اگر ضمه
فهم معدة سبب صداع شود علامتش آنست که در شکم تندی و پس از بیدار شدن از خواب شب صداع از یاد پذیرد و علاج
هر صبح نان در آب غوره یا ریاس یا ساق یا انار دانه تر کنند و لقمه چند بخورند و لا یخفی ان القوابضات المذكورة
تقوی معدة و تشنگی از خمره و تقیع الصفرا و هر گاه مزاج معدة با وجود ضعف سرد باشد نان پس از تر کردن حوضاً با میوه و کربون

[illegible]

کثیر المقدار بر سر نیزند و دست از استعمال مجذرات باز دارند **قسم ششم** در صداع پیسی یعنی خونی و این را صداع خنک گویند و پیسی
با هم عرضه علامتش آنست که پس از استفراغ کثیر یا پس از بیداری مغز طپش از غم عارض شود و استفراغ خواهد از سر باشد فقط
چون نزله در عان و تجلب طوبات بفرغ و مانند آن خواهد از سائر بدن باشد چون فی و جماع و اسهال و نفثه و اوراد
که ذاک بر آمدن خون دیگر محل و باشد که جمیع مغز و انقطاع ماده غذا بواسطه تحلیل رطوبات بدن موجب این صداع گردد
بی آنکه استفراغی کرده شود و تازی گفته که این صداع بزنان بیشتر عارض گردد و گفته اند که وجش کثرت اخراج خلط
و حیض است **علاج** اغذیه رطبه جلیه کمیوس چون کشک شعیرو ماکیان فربه و حریره که ساخته باشند از نشناسته در وعظن بادام و
ما را اللحم که ترتیب داده باشند از گوشت بزغاله شیرینواره تناول کنند و در وعظنای رطبه مثل روغن بادام و کنجد بر سر و بدن مالند
روغن بنفشه و کدو و نیلوفر و ریشی چکانند و مغز ساق گاو و پیماکیان و پیوسته استعمال نمایند **قسم هفتم** در صداع عرضی که تابع حیض
و علامتش آنست که چون تب آید صداع عارض شود و چون تب زایل گردد آن نیز زوال پذیرد **علاج** این علل تب است
و عند الشده بحسب دستکین کوشند بدانچه ذکر یافته **قسم هشتم** در صداع درمی بداند که آنچه از متورم شدن دماغ و
آغشیه داخلی عارض شود آن را سرسام گویند و سرسام به تفصیل علمیده گفته خواهد شد انشاء الله تعالی و آنچه از ورم
غشای تحلیل مخفف و پوست سراتع شود **علاج** زوال سبب است چنانچه بارها ذکر یافته و خواهد یافت **قسم نهم** در صداع جماع
یعنی صداعی که عقب جماع عارض شود و این بر سه نوع است یکی آنکه از کثرت استفراغ لاحق گردد و استفراغ مکنی بدترین
استفراغ است و قوی تر است از استفراغ دیگر رطوبات و این نوع صنفی است از پیسی که مسفی است بخفیه و علامتش تقلم
افراط جماع است خاصه اگر بدن لاغر و ضعیف بود زیرا که مغز جماع در تن آسوده کمتر پدید می آید **علاج** این نوع همان
که در پیسی گفته شد و اینها باب شیرین اند که گرم غسل کردن و روغن بنفشه در بیتی کشیدن و شیر گاو نوشیدن مفید
دوم آنکه از ارتفاع بخارات عارض شود زیرا که حرکات جماع مسیح بخارات است و علامتش امتلا بدن است سائر علامات
اخلاط **علاج** تنقیه بدن کنند بحسب خلط و پس از تنقیه تقویت دهند و سر را تا قبول نکنند بخارات را شودم آنکه اعصاب
متبادلی گردند از حرکات جماع و بدان سبب دماغ متاثر شود و در دسری پدید آید پیش ضعف اعصاب است و این بخوانان
قوی الاعصاب عارض نمی گردد و علامتش آنست که بعد از جماع بدن لمیزد و ظاهر شود ضعف در حرکات و دریا به
که دماغ وی منقبض می گردد و کشیده میشود اما اگر ضعف در مقدم دماغ بود کشیده میگردد و دماغ بخلع و اگر ضعف
بخلع باشد کشیده شود بقدام و باشد ازیت و دماغ و انقباض و سبب کته و موت انجامد **علاج** بهر تقویت سر که
صدا را اعصاب است چند بیدستر در روغن قسط آمیخته بمانند و گوشت بره بمصاحه خوشبو ساخته و مانند آن اغذیه
تناول کنند و رواج حبیبه جویند **قسم دهم** در صداع شرابی بدانکه شراب صرف بسیار نوشیدن خاصه اگر کونه و غلیظ
و کدر بود بواسطه غلظت موجب در دسری گردد و فائده فضله شرب مشروب که منضم نشود و در معده بماند و بخار و س
مرتقی شود و پی دماغ و صداع از بخار این باشد و علامتش آنست که بعد از نوشیدن شراب پدید آید پس
اگر رطوبت با فله غلظت بود عارض میگردد در سر که انی عظیمه خاصه آنجا که مزاج سرد و رطوبت بود اگر ضعف

三

بادوی معتزج باشد لاحق میگردد قوی و متعوی و در دوشی مخور و قع علیه التوع ثم قد ف خلطاً و بال مثله ثم تشبه لسانه و قه و با
 و آخر مازال تهوع حتی یبلغ لسانه و قه ثم فرغ من عتجات علاج تاکه بقایای شراب از معده دور شود و بخوبین و طبعی شربت بنوشند و
 کنند مره بعد مره و بهر استعمال چیزی که جامع بود در استفراغ بلغم و صفرا تناول نمایند مثلاً محوری مزاج آب نارین قدری بنوشند
 یا کرده بکار بندد و سر مزاج ایارج فقیر اسقمو یا تقویت داده استعمال نمایند و آنجا که از قی و اسهال نفی مترتب نشود بود فوراً
 فضل و تاب را بدن آن بتامه توع و غشیان مشتد گردد و قدری طعام ملائم بخورند پس از ساعتی قی کنند تا ماده ردیه طعام
 مختلط گشته بیرون آید و تقویت دهند معده را با شربه که مطفیه حرارت و مقویه معده و مقطعه بخارات باشند چون
 شراب انار و سیب و بهی و عوزه باب سرد مزاج ساخته و بهر این کار غذائی که از کشک شیر و قدری سنبل الطیب سازند
 بهترین چیز است خاصه اگر اندکی آب غوره یا لیمو و قدری نمک درین فغای آمیزند و بهر تقویت سرور ابتدا سدر که و
 روغن گل و گلاب طلا نمایند و در انتها روغن بالونه و سوسن بنیگرم نمایند و بواسطه جذب بخارات از سر و همه حال بالونه و
 قدری نمک بچوشانند و پاشویه سازند و بهر دو قدم را بهالند قال الرازی کان رجل یصلع فذکک جلا و یوما و لیساً و انما قبر
 قسم یازدهم در صداع ضربی و سقطی و موجب الم از ضرب و سقط یا مجرذ اذیت و نکابت است که لاحق شود و حجابی که
 بر قحف مکه متعوی سکت یا ورم که عارض گردد و در جوهر دماغ یا در اعشیه یا انشقاق که حادث شود و در دماغ یا در حجب داخلی
 یا در غشائی که مجلل است از غایب یا کسره عارض گردد و در عظم سر و بدان سبب اعشیه تمدد گردند یا ترخ عرع که لاحق شود و دماغ
 و سقطه و ضربه که موجب ترخ عرع و دماغ گردد و در مملک است فی الاکثر علاج هر گاه ضربه یا سقطه بر سر رسد و بکسر و
 انشقاق نه انجامیده باشد و تیرسد که از شدت وجع ورم حادث خواهد شد بزودی رگ قیفال یا اکمل کشانید اگر
 نبود و بهر تشکین وجع و تبرید و تقویت سراطاف آس و آرد جو و گل ارمنی و مایشا و ارد عدس و حنظل و اقاقیا و صندل
 و د آب لسان الحکل در روغن گل آمیخته ضماد نمایند و روغن گل درین حالت بغایت مفید است مالیدن و در ضماد
 آمیختن زیر که مسکن وجع است و مقوی سر و اگر قدری سرکه بار و روغن گل آمیزند بهتر باشد زیرا که لطیف است تا داخل قحف
 سرایت می نماید اما در استعمال سرکه انگاه رخصت است که وجع شدید نبود و الا یضا بطین غناب خیبار شنبه طبع ملائم کنند تا ماده
 از دماغ باز دارد و حقه لینه درین باب بغایت مفید است و هر گاه تب ظاهر شود و اختلاط عقل بدید آید نشان قی
 دماغ با درین حالت لازم است که اشیاء شدیده القیض ضاد نمایند چون طرفه پوست انار و جوز السرد و قاق و کندر و گل سرخ
 تا مانع از وید ورم گردد و در علاج سرسام توجه نمایند و هر گاه ضربه یا سقطه بانشقاق انجامد اگر شقاق در آن غشاء بود
 مجلل قحف است علاج جراحت بهر اعم کنند پس از تبدیل سو و مزاج و اگر شقاق در اعشیه و داخلی بود علا حش
 متعوی است خاصه اگر در حجابی باشد که مانعش نام دارد و اگر شقاق و رجوهر دماغ افتد علاج اعسر است و علت
 اصعب و خطر عظیم و با کجمله طریق علاج همان است که ذکر یافته و علاج کسر عظم در آخر کتاب یاد کرده شود
 قسم دوازدهم در صداع بیضی و این صداع عیسیت عسر الانقلاع شدید الصعوبت که مانند بیضیه یعنی خود سلاح
 بر تمام اجزاء سر محیط باشد و لهذا بیضی و خودیه گویند و در ماهیت و حد این صداع حکما را اختلاف است و آنچه

[illegible]

سرد چون بنفشه و نیلوفر بوبیند و اگر حرارت مع الیه بوسه باشد و عن بنفشه و نیلوفر مانند آن استنشاق نمایند و آنچه
 از منتشات حاره حادث گردد و طیوبات که مضاد مزاج آن منقش باشد استعمال نمایند مثلاً اگر شش منقش یعنی بدبو یا بس و نیلوفر
 و بنفشه بوبیند و اگر رطب باشد کافور و صندل و کدک در استنشاق ادیان هر چه مضاد سبب بود و در تطیل آنچه صلاحیت
 داشته باشد بکار برند و تقویت دهند سر را بچیزهای موافقه که بارها ذکر یافته و آنچه از روائح مزابل و مستفحات حادث
 گردد علاجش آنست که استیام نمایند و آب نیکرم بسیار بر سر نیند و سرکه بوبیند و فیتله سیرکه تر کرده در بینی در آورند و
 روائح طیبهار و بار بوبیند چنانچه مناسب است خصوصاً اگر بسیار پیر بود به شستیدن اشیا گرم نفع یابد و جوان به
 عکس آن قانکده ضرر بوبیند و ادویه حاره طیبه بود یا منقش بجز و کیفیت است و ضرر آنچه مزابل و مستفحات و حیوانات
 منقشه بعبودیت و غلظت ثقل مزاجه زیرا که آنچه که ازین اشیا منقصل میگردد در غایت غلظت و ثقل میباشد و چون در
 دماغ حامل میشوند ثقل خویش ثقل بسیارند و دماغ را و گاه باشد که از شدت مزاجه مودی گردد و تشنج دماغ و ثقل چنانی که
 موضوع است بر دماغ و مستفحات عبارت است از جلوه و طبع منقشه و باغان قسم یا نزد هم در صداع سدی باید دانست
 گاه باشد که در آورده جوهر دماغ یا در شریان آن یا در آورده حجب که داخل بطون اند یا در شریان آن اخلاط غلیظه
 محتبس شود و باعث صداع گردد و علامتش امتداد ثقل و تهد و جبه و سرست و تقدم راحت و سکون کثرت اکل و ترک است
 و استیام شاید بودن علاج طبع زده فا و حاشا و لبغایج و افیتمون و طنجبین و سمیخته بنوشند تا که خلط غلیظه لطیف شود
 و تقطیع پذیرد بعد از ابارجات و شبیاریات خوردند تا خلط مذکور مستفرغ گردد و هشتم ششاز و هم در صداع دوی و تولد
 دو و در دماغ ناوار الوقوع است و محل تولدش مقدم دماغ است و بعضی اطباء میگویند که در نواحی سر قریب حجب
 دماغ بیشتر متولد میشوند و شیخ الرئيس این قول را جازن داشته و سبب تولد کرمان و رین محل کثرت اجتماع مواد غلیظه
 متعفن است درین جایگاه علامتش آنست که در دماغ خارش شدید پدید آید و از بینی بوی بد آید و چون مرض متحرک
 شود یا سرافقط حرکت دهد صداع زیاد شود زیرا که حرکت بجز حرکت می آرد و کرمان را و حرکت کرمان موجب اشتداد و تحریک
 علاج حجب منقیه و دماغ تناول کنند تا ماده متعفن که مبدئیدان است مستفرغ شود پس زان ایا ج فیه و دیگران
 که در قتل دیدان مخصوص اند چون عصا که برگ شقن و حصاره نج توت و طنجبین و ششاز و رینی چکان
 و بعد از منقیات دماغ استعمال نمایند و بعد از آن اگر بدبو بینی باقی باشد در اصلاح کوشند بد آنچه در منقش الالفت گفته آید
 قسم مقدم در صداع تر عزمی یعنی آنچه از تر عزم دماغ حادث شود و تر عزم بالزاد را معجنتین کثر را گویند
 و تر عزم را دو سبب است یکی بر لذت عظیم که از ملاجه حاصل شود زیرا که تر عزم دماغ را بجزکت می آرد و دوم آنکه تر
 بر سرسد که دماغ متحرک سازد چون ضرب و سقط و صدمه و تر عزم دماغ آنست که در انقصال اجزایش تفرق
 افتد و وضع بعض اجزاء متغیر شود و از جانی متهد و دماغ و از جانب دیگر مسترخ و گاه باشد که بسبب شدت
 تر عزم اغشیه گسسته شوند و بعض اجزاء دماغ متصدع گردند و درین صورت لایر حبی ان لعیش العلیل
 علامت تر عزم دماغ تقدم سبب است چون ملاجه و تقطیر و اعصاب عروق که در دماغ متصل اند متهد

که علاج دماغ است
 صداع سدی یا بدبو بینی
 و بعد از آن اگر بدبو بینی باقی باشد در اصلاح کوشند بد آنچه در منقش الالفت گفته آید
 قسم مقدم در صداع تر عزمی یعنی آنچه از تر عزم دماغ حادث شود و تر عزم بالزاد را معجنتین کثر را گویند
 و تر عزم را دو سبب است یکی بر لذت عظیم که از ملاجه حاصل شود زیرا که تر عزم دماغ را بجزکت می آرد و دوم آنکه تر
 بر سرسد که دماغ متحرک سازد چون ضرب و سقط و صدمه و تر عزم دماغ آنست که در انقصال اجزایش تفرق
 افتد و وضع بعض اجزاء متغیر شود و از جانی متهد و دماغ و از جانب دیگر مسترخ و گاه باشد که بسبب شدت
 تر عزم اغشیه گسسته شوند و بعض اجزاء دماغ متصدع گردند و درین صورت لایر حبی ان لعیش العلیل
 علامت تر عزم دماغ تقدم سبب است چون ملاجه و تقطیر و اعصاب عروق که در دماغ متصل اند متهد

[illegible]

و آنجا که قوت ضعیف بود منشی بعید باشد ز دره از شیر و ماش مقشر و کدو و اسفناج تا دل فرمایند با شیر بادام یا گرد
قسم دوم در قرانطیس خالص و این آنست که بسبب صفراء خالص بود و علائمش شدت حرارت تب است و سگی سر و بیداری
و خشکی مخرجین و چشم و صفت وجه و زبان و عورت نبض و کثرت بزبان و غضب بد خلقی و فساد عقل اضطراب علاج بنقوع
ترشیدی و عذاب آل و نیش و سیستان و ترنجبین و شیر خشک طبع را ملایم کند و حقه لبنه مفید است و بهر ترید و ترطیب آب
شیرین یا آب نارنج و گلاب آب کدو و آب تر بنفشه و سرکه و روغن گل و پوست کدو و خیار عنب و شعله بیدر تر بنفشه
و اگر بکداری مفطر بود تخم کاه و پوست خشخاش و اندک بابونه و راو و یاقوت طویل میفرایند و بهر آب خشخاش میل نمایند و گی
و ترید و ترطیب کوشند بهر آنچه بار با ذکر یافته و خواهد یافت و عند السعال و عدم آن و عند العطش مراعات مرصع
دارند شراب و اکلا و درین قسم از افراط بهرید و ترطیب نترسند بخلاف موی که در آن چندان دلیری نشاید فایده
بابونه در نطول برای مقوامت خشخاش است نه بهر نفع دیگر از آنست که قلیل المقدار می اندازند تا مضر نکند و مصلح
خشخاش باشد طریقه گرفتن آب سیوه با دانه های انار بهالند و آب بستانند و خیار را بگویند و بنفشه و تر بنفشه و تر بنفشه
بیک کار و یا مانند آن اندر و نشی می زنند و آبی که حاصل شود بستانند و کیفیت بر آورده آب کدو که مایه القرح گویند که
کدو نرم و شیرین را در خمیر آرد و بگریزند و در تنه نهند تا که پخته شود پس بر آورند و صاف کرده آب وی بستانند و بعضی برای
خمیر که بهر پی یک انگشت ضما و کدو باشد گل نیز ضما می سازند و آرد جو بهتر است و آنرا بهر آب مناسب کار توان بست و
نقوع آنست که او بهر آرد و آب تر کنند و آب بنفشه بی آنکه جوش دهند قسم سوم و کسام سوداوی و علائمش بزبان
و فرج و خوف و گرسنتن و بیدار بودن و دماغ و زبان و کماة خشک شدن و زوال عقل و کثرت تنفس نوعی که گویا کدو
وی خضه میکنند و ایضا چشمها کشاده باشند و بلکه بر هم زنند و بر دو طرف تیغ زنند و پدید آید و صداع خفیف و تب لازم
بود و نبض صغیر و صلب مختلف باشد علاج کدو زبان و بفساج و برگ بادرنجبویه و سیستان بچوشانند و ترنجبین آمیخته بدهند
تا که ماده پخته شود و بعد از تمام نفع مجبوب و حقه منقیه سودا و بدن را پاک نمایند و بهر ترطیب را شیر و جرت تقطیع
لطیف ترنجبین که بسیار ترش نبود بکار برند بشرطی که سرفه نباشد و بعد از تنقیه تمام مغز تخم کدو و تخم بطیخ و نیلوفر و بنفشه
و ختران آمیخته بر سر ضما و سازند و بطیخ بابونه و نام گل سرخ و اکلیل و برگ خشخاش و برگ چغندر بر سر زنند و روغن بنفشه
و کدو و نیلوفر بابونه بر سر مالند و شیر و ختران بر سر و میزند صفت حب منشی سودا و افیمون بفساج غار لقیون
شحم حنظل سقونیان حب لاجورد مغسول حب بلسان از هر یک بحسب تقاضا بگیرند و آب کاسنی حب کنند و حب بگر
در صداع شرکی ذکر یافته و طریق شستن حجر لاجورد آنست که آب صلایه کنند تا که باریک شود پس با کنند تا فرو نشیند
بعده آب از وی دور کنند و بکار برند و باشد که دو بار یا سه بار بشویند آب جدید و سائر ادویه حریه و اقلیمیا و حبث الحدید
همین سان مغسول نمایند حقه حقه افیمون بلیله سیاه و بلیله کابلی و سنا و شاتره و بادرنجبویه و کدو زبان و
زنبیب دانه بیرون کرده و بفساج و شیر مقشر حله را بچوشانند و بیالایند و شکر سرخ و آب خیار شنبه و روغن
بادام شیرین آمیخته حقه کنند قسم چهارم و در سر سام باغی که شیر عین گویند تقطیع که با سسم لازم زیرا که

16/5/81

بیژن نهد و بر این راه از سر
 فدا می گستر باشد وین وطن
 بسیار روی است باید که صالح
 با حقیت از هم علایق کند چنانچه
 نظر از او میگویم که تمام توان است
 در جمع ایشان ۱۲ عالمی چون
 ملک ایفرضی که در اسلام کون
 یای مشافه است و نیز از غنای
 مشفقه و سکون رای مملد
 غم غین بهیچکوی مین مملد
 در چون از غیر غنای مملد
 نسیان را و نیز غنای مملد
 بیخنی نسیان است و نیز غنای
 مملد با هم لازم آن غنای
 مستر با با وین کبیر

که سپیده بطنه مرغ بار و عن گل بهم برزند و سرد کرده بر تارک سرگزارند و هر ساعت که گرم شود بردارند و دیگر نهند و آب بگ
 خرقه و کشیز و آب که در فشار ده و آب کاهو بار و عن گل همچنین برزند و عیسیت از سرسام که آنرا فلغونی گویند و این آماس بیشتر
 از خون سیاه واقع شود و بسیار باشد که از صعوبت آماس در زبانی سر از هم باز شود و شبکه و ماغ اندر کشیده گردد و علامتش نیست
 که چشم و روی بغایت سرخ بود و در صعب باشد بهنجی که گویای می شگافند و باشد که کمتر از تولد کند یا غشیان بدید آید علاج
 این همان است که در حمزه گفته شد هر یک از فلغونی و حمزه و استقا فوس در باب و ارام بمقاله مستقلة گفته آید سرسام حقیقی همان
 است که در وی ورم در دماغ یا در اغشیه عارض شود و غیر حقیقی آنست که در وی ورم نباشد در دماغ لیکن اعراض همچون
 اعراض ورم بدید آید چنانچه در برسام و جمیات و جز آن میشود و لهذا برسام را در امراض جنب ضبط نمودیم فصل در ماسترا
 لفظ سریانی است و فی الحقیقه شمی است از فلغونی که هرگاه در اجزای خارجیه سر و در جنبه الف و حوالی عیون هم حادث گردد
 بدین نام خوانند و باشد که ورم بزرگ شود و در اعضا داخلیه سر چون دماغ و حجب داخلیه تحت متعده گردد و باشد که
 فرو آید ورم تاسینه و باز و شتمل شود و بحسب عموم ورم در اعضا و اخیه سر اعراض نیز اشتداد می یزید و از غایت تعدد
 کار بد آنجا میرسد که سر نشکافد و علامتش چون علاج سرسام و موی است و بهر جذب خون از باطن بسوی ظاهر گریستن بر
 اشیاء سرخ سفید و باقی علامات و علاج مع فوائد دیگر در باب و ارام گفته شود و ماده ماسترا خون حادث است که با صغیر
 مختلط باشد و گفته اند که قریب بجزه خالص فصل در سرد و سرد در بفتح سین و سکون دال مهمه ظلمت و تاریکی
 که عارض شود بعبادت را اینکام بر خاستن و باشد که همیا شود و علیل بر سقوط و نادر باشد که ساقط شود و احساس ثقل عظیم و بر
 و حدوث طنین و سرد و گوش نیز از نشان نیست و گاه باشد که بزرگ و ال عقل انجامد و معنی سرد بخرست است اما اسم لازم
 مسمی گشته لان التخییر لازم فیه و هو مقدمه الدوار و دوار آنست که آدمی خود را و دماغ خود را و جلد اشیاء را تمایل کند
 که در دور و گشت است پس نتواند ثابت ماند استاده یا نشسته بکلی ساقط شود و بقیه و قلت و کثرت و لزوم و سرعت و تفاوت
 این حالت بحسب کمی و بیشی سبب است از آن است که عند ضعف ماده دوار نیز خفیف میباشد و تا حدی که قوی نیفتد عارض
 نمی گردد کما به ظاهر من احوالکم اکنون بدانکه جالینوس در دوار و سرد و فرق نمی کند و رازی میگوید که چون دوار شد شود
 بنوعی که به سقوط انجامد و سرد گویند و باید دانست که سرد و دوار چون مزمن شود خاصه در سر و خونی است که صرع یا سکه آر دوگاه
 باشد که چون صداع زائل شود و دوار افتد و بالعکس از آنکه سرد علی الاصح مقدمه دوار است و کروی قبل از دوار
 باین فقیر البیق نموده و این فصل را بدو قسم نهاد قسم اول در سرد و سبب کلی سرد آنست که روح نفسانی در اعمیه
 و ماغ و در گمایدی بر مجری طبعی نماند نتواند پس بالضرورت دماغ سرد شود و محذور گردد و سبب امتناع نفوذ روح و دماغ
 از مسلک طبعی آن بهنجی که سرد آرد و دست یکی آنکه خلط بارد غلیظ محتبس شود و بعضی منافذ روح پس هرگاه از اسباب
 مسخه چون ملاقات آفتاب آتش و پوشیدن سر بجامه های پنبه دار و مانند آن گرم شود خلط مذکور نیز سخونت می گیرد
 و بعضی اجزاء مستعد و مستحیل میشود به بخار و باعث این مرض میگردد و در این نوع همی است بسد خدری است
 پیغمه من الحذر و علامات اجتماع خلط بارد در دماغ و سبب صداع و غیر آن مفصل مذکور است و هیچ فرق نیست

فصل در دماغ و سبب آن
 از دماغ سرسام
 است گاهی بسیار و دماغ
 تیز میشود و چنانچه
 در تبایه است و در
 آن میشود بیشتر و در
 شدت من اشتغال
 در دماغ می افتد
 و بجهت اوست و چنانچه
 و این حالت را سرسام
 حقیقی میگویند زیرا که
 دماغ را عارض لازم
 میباشد تا انقباض
 آن و علاج این سرسام
 ۱۹
 که عارضی از سر
 تیز و دماغ است
 و بجهت دماغ کوفتن
 میزان طب
 است و کله لان التخییر
 است که بر آنکه تخییر
 لازم دماغ است
 و آن مقدمه دوار
 است و کله
 المایه الا آخره
 از باب آنکه نفس
 آدمی آید حذر

در اخلاط غلیظه و رقیقه من حیث العلامات آنکه کثرت ثقل از لوازم خلط غلیظه است علاج نخستین تنقیه تمام بدن کنند علی
 سبیل التدریج بجهنمای قویه و مطبوعهای منقیه بلغم و حکم بتدریج بر آنست که تا غشی نیفتد و قوت زرد و پس از تنقیه عام
 بهر تنقیه عضو خاص که دماغ است ایاریات و جوب و غاغر و عطوسات و شموحات و نطولات که در پیش غش مذکور است
 استعمال نمایند و دم آنکه ضربه یا سقطه بر سر رسد و حدوث سدر از ضربه و سقطه که باعث امتناع نفوذ روح تواند شد نیز
 برود و جاست یکی آنکه حبابهای دماغ متالم شوند و بدان سبب قوی دماغیه منقبض گردند و از تصرف بازماند پس آدمی
 سبوت شود و تا بقای آن کیفیت حس و حرکت از وی مندرم گردد و دم آنکه در آن جایگاه سده افتد و وقوع سده از سقطه
 ضربه پنجمی که سدر آرد نیز بر دو قسم است یکی آنکه دماغ از خوف ایذا و الم فرار جوید و در ذات خود منقبض شود و دم آنکه طبیعت بر دفع
 الم متوجه آنجا نباشد شود و اخلاط نیز به تبع وی بر انصبوب میل کند خواه بوزم آنجا مدیانه و هر چه نیک باشد بواسطه انسداد بعضی
 روح نفسانی سدر می افتد و بهر انواع منحنی است بسدر موطن و علامت هر سبب بارها ذکر یافته و در درازنیز تفصیل گفته شود
 علاج منجذب سازنده ماده را از دماغ بجنب مخالفت بقتل و حجامت و اسهال بحسب احتیاج و بهر تقویت عضو دفع
 و تحلیل ماده روغن گل گرم کنند و بر سر زنند بنوعی که در صداع گفته شد اگر شمع را در روغن گل بگذارند و بر سر زنند و با باشد
 و باید که سر را از آفتاب غبار و مانند آن محفوظ دارند تا عطسه نیفتد زیرا که عطسه دماغ را حرکت می آرد و حرکت دماغ باین کیفیت
 درین حالت موجب غشی است از شدت الم فائده سدر که از صداع بار دیا حار افتد سببش نیز ایلام حباب دماغ است و این
 سدر منحنی افتد مگر ضعیف الدماغ را علاجش همان است که مفعول صداع مناسب بود و باید دانست که سدر از جهت سقوط و از جهت
 سکون افعال را دایه دماغیه مشابه میشود و صرح اما فرق آنست که در سدر تشنج نمیشاید و ایضا از حرکات مضطرب چنانچه در صرع عیال
 معطای بود و قسم دوم در دوا سبب کلی دوار آنست که روح اندر تجا و لطف و گذرهای رگهای و شریانهای دماغ به سبب
 از اسباب بچینید و بگرد و موج کند و هرگاه روح با صره اندر محدن خود بگرد و چنان نماید که عالم گردد و او میگردد و اما اسباب جمیع
 بسیار است یکی آنکه از اخلاط رقیقه بارده یا حاره و رطوبون دماغ یا در رگهای وی حاصل شود علی سبیل الاستقرار پس چنانگاه
 پس بی خلط مذکور متحرک شود بجزکت غیر طبیعی روح نفسانی نیز در مقابل وی بهر متقا و متحرک میگردد و بجزکت طبیعی که مضطرب
 حرکت خلطیه است پس بواسطه وقوع عطسه و نفث فیما بین الحریکتین المتماثلتین لاحق میشود حرکت دوریه در روح فقط از
 الروح لطافه تر تفعیل مستدیر یا کانه یلغوی علی نفسه و باشد که اگر چه خلط بر جای خود متکین بود اما بموجبی بخار از وی جدا شود
 و پنجمی که در ریح گفته آید دوار آرد و دم آنکه ریح غلیظه یا کثیره علی سبیل السخ در بطون یا عروق دماغ گردد آید و هنگام
 حرکتش چنانچه گفته شد بالا در روح متکین است افتد پس هر دو متحرک شوند بجزکت دوریه لان الريح الضیاء للطافات
 تر تفعیل ملو یا علی نفسا مثل الروح بخلاف الخلط سوم آنکه اخلاط غلیظه علی سبیل الاستقرار حاصل شود در عروق مستدیر
 که گردد و دماغ است و بدان سبب روح بر سبک طبیعی نافذ نشود و بدینجا رسیده باز گردد و در زنده و مثال این نیست که
 باد را که در دیوار یا جای دیگر میشد آید در وی حرکت دوریه افتد و باشد که با عشی بخار ازین اخلاط منبعث شود و دوار
 آرد و ظاهر است که هرگاه دماغ دور کند روح فقط بود یا مع الريح بسبب بر روح نسبتی که فیما بین با صره و

کونی غلیظه و رقیقه من حیث العلامات آنکه کثرت ثقل از لوازم خلط غلیظه است علاج نخستین تنقیه تمام بدن کنند علی
 سبیل التدریج بجهنمای قویه و مطبوعهای منقیه بلغم و حکم بتدریج بر آنست که تا غشی نیفتد و قوت زرد و پس از تنقیه عام
 بهر تنقیه عضو خاص که دماغ است ایاریات و جوب و غاغر و عطوسات و شموحات و نطولات که در پیش غش مذکور است
 استعمال نمایند و دم آنکه ضربه یا سقطه بر سر رسد و حدوث سدر از ضربه و سقطه که باعث امتناع نفوذ روح تواند شد نیز
 برود و جاست یکی آنکه حبابهای دماغ متالم شوند و بدان سبب قوی دماغیه منقبض گردند و از تصرف بازماند پس آدمی
 سبوت شود و تا بقای آن کیفیت حس و حرکت از وی مندرم گردد و دم آنکه در آن جایگاه سده افتد و وقوع سده از سقطه
 ضربه پنجمی که سدر آرد نیز بر دو قسم است یکی آنکه دماغ از خوف ایذا و الم فرار جوید و در ذات خود منقبض شود و دم آنکه طبیعت بر دفع
 الم متوجه آنجا نباشد شود و اخلاط نیز به تبع وی بر انصبوب میل کند خواه بوزم آنجا مدیانه و هر چه نیک باشد بواسطه انسداد بعضی
 روح نفسانی سدر می افتد و بهر انواع منحنی است بسدر موطن و علامت هر سبب بارها ذکر یافته و در درازنیز تفصیل گفته شود
 علاج منجذب سازنده ماده را از دماغ بجنب مخالفت بقتل و حجامت و اسهال بحسب احتیاج و بهر تقویت عضو دفع
 و تحلیل ماده روغن گل گرم کنند و بر سر زنند بنوعی که در صداع گفته شد اگر شمع را در روغن گل بگذارند و بر سر زنند و با باشد
 و باید که سر را از آفتاب غبار و مانند آن محفوظ دارند تا عطسه نیفتد زیرا که عطسه دماغ را حرکت می آرد و حرکت دماغ باین کیفیت
 درین حالت موجب غشی است از شدت الم فائده سدر که از صداع بار دیا حار افتد سببش نیز ایلام حباب دماغ است و این
 سدر منحنی افتد مگر ضعیف الدماغ را علاجش همان است که مفعول صداع مناسب بود و باید دانست که سدر از جهت سقوط و از جهت
 سکون افعال را دایه دماغیه مشابه میشود و صرح اما فرق آنست که در سدر تشنج نمیشاید و ایضا از حرکات مضطرب چنانچه در صرع عیال
 معطای بود و قسم دوم در دوا سبب کلی دوار آنست که روح اندر تجا و لطف و گذرهای رگهای و شریانهای دماغ به سبب
 از اسباب بچینید و بگرد و موج کند و هرگاه روح با صره اندر محدن خود بگرد و چنان نماید که عالم گردد و او میگردد و اما اسباب جمیع
 بسیار است یکی آنکه از اخلاط رقیقه بارده یا حاره و رطوبون دماغ یا در رگهای وی حاصل شود علی سبیل الاستقرار پس چنانگاه
 پس بی خلط مذکور متحرک شود بجزکت غیر طبیعی روح نفسانی نیز در مقابل وی بهر متقا و متحرک میگردد و بجزکت طبیعی که مضطرب
 حرکت خلطیه است پس بواسطه وقوع عطسه و نفث فیما بین الحریکتین المتماثلتین لاحق میشود حرکت دوریه در روح فقط از
 الروح لطافه تر تفعیل مستدیر یا کانه یلغوی علی نفسه و باشد که اگر چه خلط بر جای خود متکین بود اما بموجبی بخار از وی جدا شود
 و پنجمی که در ریح گفته آید دوار آرد و دم آنکه ریح غلیظه یا کثیره علی سبیل السخ در بطون یا عروق دماغ گردد آید و هنگام
 حرکتش چنانچه گفته شد بالا در روح متکین است افتد پس هر دو متحرک شوند بجزکت دوریه لان الريح الضیاء للطافات
 تر تفعیل ملو یا علی نفسا مثل الروح بخلاف الخلط سوم آنکه اخلاط غلیظه علی سبیل الاستقرار حاصل شود در عروق مستدیر
 که گردد و دماغ است و بدان سبب روح بر سبک طبیعی نافذ نشود و بدینجا رسیده باز گردد و در زنده و مثال این نیست که
 باد را که در دیوار یا جای دیگر میشد آید در وی حرکت دوریه افتد و باشد که با عشی بخار ازین اخلاط منبعث شود و دوار
 آرد و ظاهر است که هرگاه دماغ دور کند روح فقط بود یا مع الريح بسبب بر روح نسبتی که فیما بین با صره و

یا فوج رسد و باشد که اگر ماده کثیر بود تا موخر سر متجاوز گردد و باقی علامات لواعظان عا از آنچه در سوزن مخرج معده ذکر خواهد یافت
و بالانیز ذکر یافته پوشیده نیست علاج بلبله کابل و انیسون و سیج بادیان و سیج کرفس و تربد و قطور لیون و قیق و سنا و شمش
خاقت هر شبست دوار بگیرند و هر چه کوفتی است بگویند و جمله را بچشانند و صاف نمایند و مغزب قرطم و شکم سرخ و روغن بید انجیر
و صبر سقوی درین طبع بیفزایند و حقه کنند و کذک بحسب احتیاج و رقی و شرب مطبوعات مسئله بپوشند و پس از
تفتیه تقویت دهند معده را با یارجات و بر توبه بضم کجاء بر بند اطریقیات و جوارشات حار و دم آنکه ریاح بارده متولد شود
در معده از اخلاط بارده و علامتش علامات آن اخلاط است و باشد که تنوع آید ولیکن از فضول هیچ بر نمی آید زیرا که مواد
مستقر بودن در معده مستخرج نمی شود و بالقذف و باشد که در معده عارض شود اما این انگاه است که مقدار ریخ نسبت از فضا
چون معده افزون بود علاج این علاج اخلاط بارده است لیکن از آنکه اخلاط ریخی است در منقیات و مقویات و است که چیر
با دشمن بار کنند و نافع ترین اشیا در کسر سیج شراب است که در وی کمون و صغر جو شیده باشند تنوم آنکه اخلاط حار در معده
جمع آیند در معده و علامتش سیمان و دوار است و شکم تهی و سکون آن در سیری و سائر علامت صغری که در معده گفته شود پیدا
بودن علاج سکنجبین آب گرم بنوشند و قی کنند طبع بلبله یا مار الحبن یا قنطیر که آب نارین که با هم وی باشند طبع را ملایم نمایند
صفت طبع بلبله بلبله زرد آلودنیفوق سپستان تمر بندی تخم کاسنی شیرش دار و بپزند و صاف نمایند و ترنجبین را
پوشند و اگر سقمونیاب هر تقویت مطبوخ سردار و سازند بهتر عمل کنند و سردار و آنست که چیزی بالاس مطبوخ یا تنوع
یا جلاب بیامیزند و بنوشند و صفت مار الحبن بر قول رازی آنست که شیر بز سرخ جوان صحیح که چهل روز از آن سید
گذاشته باشد و بعد از ولادت نیز نباشد و او را روزی چند خیار و کشنیز تر و برگ کامو و برگ اسبقول بچرانند و قوت
شام شیر او بدوشند و در دیگ سنگین یا گلین سبک بجوشند پس ز آتش فرو گیرند و بر سر دود طل شیر ثلث رطل سکنجبین صاف
الحمضت یا آب غوره انگور ریزند و بچوب تر درخت انجیر که پوستش کنده باشند و سرش کوفته بجوشانند تا که بپزد
و در کرپاس صفت اندازند و بپاویزند و تا آب صاف از آن چکد پس انگاه این آب را بجوشند تا کف آرد و کف
بر گیرند پس چون کف منقطع شود صاف سازند و با سکنجبین یا با سکنجبین بپاشانند و بر قول امین الدوله ابن التلمیذ
صفتش آنست که هر روز پنج رطل شیر بز موصوف بگیرند تا زده پس گرم کنند و یک درم پیرمایه در آن حل نمایند و بگذارند
تا که بسته شود پس از کار و خطوط کنند طویلاً و عرضاً و در دم نمک اندرانی باریک ساخته بر آن پاشند چون
بگذارد و در کرپاس آویزند تا آب از آن روان شود پس کتان باز بغیل برگ خرا صاف سازند و یک رطل و نیم
از آن بستانند و یکا و قیه سکنجبین در آن اندازند و با آتش نرم بپزند و کف بگیرند تا که آب فقط بی جنبیه بماند پس
صاف ساخته بنوشند و طریق نوشیدن آنست که سه کثرت بنوشند و در هر یک مرتبه یک ساعت فاصله و هر سه و بعد
هر خوردن صد قدم بگردند و بعضی گویند که در یک و نیم ساعت سه کثرت کرد و بنوشند و بعضی تحریر یک چوب انجیر لازم
دانند و باید دانست که اگر بز بهم نرسد و ببدل آن باشد از شیر گاومار الحبن توان ساخت و از دیگر شیر هانیز لیکن بهتر
شیر بز است لان لبن الماخر اکثر ماته و او فرط و به و دهنیه و هو المقصود و التحریک بنجشب اللبنین یعنی فی التلیین

[illegible]

چهارم آنکه بر یخ اخلاط حاره متولد شوند در معده و علامتش علامات اخلاط حاره است و ظهور خارش و روده و رجات
 بخارج یخ خواهد باروغ بود خواه بانقلاب احت یا فتن علاج تنقیه معده کند با مطبوخ بلبله مذکوره بی آنکه سقمونیای و روی
 آئیند صنف دوم در آنکه فضل در شریان کبر جد غنین اند یا در شریان کس گوش اند یا در لسان که سمنی بسبب آینه اند جمع شوند
 و از آنجا صعود نماید و دوار آرد و علامتش تهر و استلار و انتفاخ و ضربان عروق مذکوره چون عروق مذکوره از دست منفضا
 سازند یا دوار فالص بر آنش اظهار نمایند و در ساکن شود پس اگر منبع آن فضل دل یا جگر یا سپر نبود و با وجود بده علامات
 آفت عضوی ازین اعضا باشد حال وی است و هر یک در جایگاه خود مذکور است بدان رجوع نمایند علاج نخست بدانست که
 ماده بخار کدام خلط است پس با استفراغ آن خلط مشتمل شوند و آنجا که ماده در جگر بود نقصان افعال و بی الم و آفت
 حوالی وی آنچه در باب بی گفته شود گواهی دهد اگر ماده بجانب معده بود با استفراغ گوشتند اگر ماده بطرف معده باشد و بار را توجه
 نمایند و علامت میل ماده بجای ازین دو جانب در باب جگر به تفصیل مذکور است و آنجا که ماده در دل بود پس از استفراغ شرب
 مسخرات دهند و آنجا که ماده در سپر نبود در کاسیلم زنده از دست چپ اخذده محله سپر زنند و بمعالجه هر عضو موقوف متوجه گردند
 پس از تنقیه خواه ماده درین اعضا بوده باشد خواه در عروق فقط اگر دوار زائل شد فهو المقصود و اگر باقی باشد نقص کنند تا
 فضل کدام رگ است و آن از استفراغ و شدت ضربان وی توان دانست پس اگر مسکیت در عروق صد غنین یا عروق خلف
 اذنین متحقق شود قطع کنند این رگها را هر کدام که منتفع شود و بعد از قطع داغ دهند چنانچه در صراع مکرر ذکر یافته مع علت داغ
 بیان قطع عروق اذنین که مودی میشود قطع تناسل و اگر مسکیت در عروق سبب تنقیه یا بدست از قطع و داغ کوتاه دارند
 و عروق سبب آن دو شریان خائرا اند که مانند و در جبین یکی از جبین حلق و دیگری از لیسایش صاعد شده سبب آینه ازان
 گویند که هرگاه رطوبت غریبه توسط رگهای مذکوره متصاعد میشود و داغ سبب یعنی خواب می آید صنف سوم در آنکه اصل
 شود و فضل در روده و جبین و موجب دوار شود و علامتش آنست که نخستین و در جبین منتفع شوند و ممتد گردند پس از حادث و در جبین
 آن دو رگ ورید به اند که هر دو طرف حلق اند متصل بگردن علاج رگهای مذکوره را فصد کنند و پس ازان
 اگر زائل نشود و ماده وی در جگر باشد به تنقیه جگر گوشتند بهنجی که بالا ذکر یافته صنف چهارم از آنکه مستقر
 ماده رجم یا مثانه یا کلیتین یا جلین یا ساقین یا فخذین یا مرق باشد علامتش آنست که نخستین در عضوی از اعضا مذکور
 آفت پیدا آید و پس ازان دوار عارض گردد و ایضا در یا بد بیمار که از موضعی ازین مواضع چیزی متحرک شده صاعد
 میگردد پس دوار افتد و علامات آفت هر عضو در جایگاه خویش مذکور است و انقلاب طمط و اختناق رجم باعث بیشتر
 بر دوار و باید دانست که ماده رجم و مثانه و کلیتین و مرق گرم میباشد در اکثر امراض و ماده جلین سرد بعد بماعن منبوع الحارة
 علاج بمعالجه عضو موقوف توجه کنند و از عضو مذکور جذب مواد نمایند بطرف مخالف سرفصد و اسهال
 و حقنه و داک و غیر آن بر حسب اجاب و تقویت دهند سرد و داغ را تا قبول نه کنند فضل را و گاه باشد
 که ضرب و سقط بر سر و بدان سبب روح نفسانی متحرک شود و دوار افتد و حرکت روح نفسانی از وقوع سقط یا
 ضرب بحرکت آب بماند که هرگاه چیزی گران در آب می افتد یا چیزی بسنجی در آب نهد آن آب متحرک می شود و

۲۳
 طایفه چهارم اول

[illegible][illegible]

[illegible]

۲۶

[illegible][illegible]

۱۰
 در حق بنیامین بکرم
 بی عقلی من بلب عالم ترا اندر چه گزیند
 و آن غلامان است که در ملک تو که مرغ و کبک
 برود و در وقت ابروین بر سر تو معنی در دست
 آن اهرات و کبریا بر سر من در زمانه اهل بیت
 از ابرو انا کماست بخا سر من در زمانه اهل بیت
 و گاهی از آن انگلیسین که با سر و پا کرده
 آن سپید سواران که بر سر تو نشسته
 عجب از شکست و کشتن در آن در و در آن
 گل رخ و در شربت بنفشه تازه علم در و در آن
 عجب و در شربت بنفشه تازه علم در و در آن
 نماند یک شانه از در پس بوی خندان و شاد
 بالیده صاف نموده و در آن
 عجب و در شربت بنفشه تازه علم در و در آن
 که در شربت بنفشه تازه علم در و در آن
 که در شربت بنفشه تازه علم در و در آن

نیست دوست طایفه ای نیست طایفه ای که دردم
 نیست دردم بسفاغ اینفون از آب غما سبب بخوشد تا درم
 دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم
 را عزیز از آب غما سبب بخوشد تا درم
 دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم
 را عزیز از آب غما سبب بخوشد تا درم
 دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم زبیب باز نه دردم
 را عزیز از آب غما سبب بخوشد تا درم

این قوت با حاجت عقل باشد با شش ام نفس ناطقه و این قوت را آنرا مفکره گویند و شش ام نفس ناطقه قوت مذکور را تصور نمیشود مگر در انسان
این فکر و نباشد مگر در انسان و معنی فکر در فضا گفته شد و موضع این قوت مابین موضع و هم و خیال است قوت چهارم و هم است و آن قوتی است که
ادراک معانی جزئی کند که به محسوسات متعلق است مثل صداقت صدیق و عداوت عداوت از آنست که بر مخرج دیدن گرگ میگریزد و بمواضعات می آید
و محل او از طریق اوسط است قوت پنجم حافظه است و آن قوتیست که معانی که متوجه میباشند که از ادراک کرده باشد نگه دارد و آنرا است که نیز گویند
با اعتبار آنکه چیزهای فراموش شده یاد آرد و او خزانة تحلیله و ستودم است و محل و طین موخر و طین است و مذکور بطون و طین در ابتدا باب تشریح
گفته شد و قسم دوم و در مخرج که و آن نیز بر دو قسم است با عده دفاعیه و تهاجمیه و غرضی ششوازی آنست که باعث شود تحریک حبه نافع
غرضی آنست که باعث شود بر تحریک حبه دفع سفرتی و این منفعت و مضرت اعم است که فی الواقع بود یا بحسب طین باشد اما فاعله
توتیست که در غصه نفوذ کند تا بواسطه او عضل منشیخ منشیخ شود و به قبض و بسط و آن اعضا را متحرک گرد و وفا علیه مطیع و تابع با عده است
فصل در مانیوئیا و آن آنست که طنون و افکار بر مخرج طبیعی غامد و این علت نمی شود مگر و سوداوی مزاج و باید دانست که
بعضی طبیبان نام این مرض مانیوئیا می گویند با ثبات خون بعد از ام اول اما شهر بسیار است و یونانیان خداوند این علت را مانیوئیا میگویند
و بدانکه سبب کلی این مرض آنست که آفت در و طین لاحق میشود و بدان سبب فعال قوتهای و طینی باطل شود و یا ناقص گردد یا مضطرب
بحسب ضعف و قوت سبب اسباب جزئیة سودا است یا مریه سودا و آن سودا از طبیعی است که از احتراق هر خط پیدا شود و اکنون بدانکه مانیوئیا
بحسب محل سبب منقسم میشود به قسمت کلی به قسم ششم اول آنکه از مریه سودا یا سودا از طبیعی تمام بدن مبتلی باشد مگر سر پس بخارات منظمه
از بدن اسبوی و طین متعده عد شوند و باعث مرض گردند و مردار از طبیعی آنست که محترق نباشد و الا باعتبار آنکه زائد بر آنست که میباشد و آن
از طبیعی گفت ظاهر آنست که تا زائد بر مقدار طبیعی نباشد هر خطی که بود موجب مرض نمیکرد و عللاست این قسم کلیه که از نجافت بدست
و تقدم ادمان اغذیه مولد سودا چون نمک شور و سکا تلح و باد و بخار و مانند آن و ایضا صلابت و اختلال غرض و دفع که موجب از
نشان آنست و باشد که لون بدن نیز مائل بسببهای کند و قادر و صاف بر آید و صفائی قار و دره قبل از نفیج است اما پس نفیج لا یخلو عن السواد
و این قسم اتم ترین اقسام است ادم خصوصیه الماده و بعضو و احدا ملامات جزئیة بحسب سبب مثل اختلاط و همین و خنده و فرج و سر
چشمها و استلار رگها و عظم و سرعت نبض و بودن رنگ بدن که مائل بحمر از نشان سودا و مویست و باد وجود این اگر علیل چون
باشد و در استفراغات خون مقیاد و انقطاع افتد و تقدم تدبیر سخنة مریه گواهی دهد تا کید می کند بر احتراق خون و هم فکر و ترش فرج
و گریه و تخیلات ردیه و حب حریت از نشان سودا است که از احتراق سودا از طبیعی حاصل شود و قید احتراق بسودا از طبیعی از آن نمود که احتراق
سودا از طبیعی بخون می انجامد و حدت شدید و سور خلق و میزبان و فوره با و اضطراب و بیداری و قلت سکون و کثرت غصه و حرارت
ملسین و صفرت لون مگر سیتن مانند درندگان و دفع خون از نشان سودا است که از احتراق صفا حاصل شود و تقدم تدبیر حاره
یا بسبب غیر از شواهد نیست قائده چون که درین محل واقع است عبارتست از اختلاط و مریه مع التوثب التوثب جریستن از پهلوی به پشت
گویند کسل و کون و قلت حرارت ملسین نشان سودا است که از احتراق بلغم حاصل شود و مردار از احتراق اختلاط آنست که در ذات آن خلط سخت
افتد پس غلیظ است به تحلیل و در پی کثیف است باقی ماند سودا و غیر طبیعی سبب اگر چه خلط محترق سودا باشد که تا لوکل خلط محترق
بیسیر سودا و غیر طبیعی علاج در موی فضا کسل و با سلیق کنند و اگر احتباس طین سبب مانیوئیا بود موی باشد رنگ صاف نیز نه

قول با شش ام نفس ناطقه و این قوت را آنرا مفکره گویند و شش ام نفس ناطقه قوت مذکور را تصور نمیشود مگر در انسان
این فکر و نباشد مگر در انسان و معنی فکر در فضا گفته شد و موضع این قوت مابین موضع و هم و خیال است قوت چهارم و هم است و آن قوتی است که
ادراک معانی جزئی کند که به محسوسات متعلق است مثل صداقت صدیق و عداوت عداوت از آنست که بر مخرج دیدن گرگ میگریزد و بمواضعات می آید
و محل او از طریق اوسط است قوت پنجم حافظه است و آن قوتیست که معانی که متوجه میباشند که از ادراک کرده باشد نگه دارد و آنرا است که نیز گویند
با اعتبار آنکه چیزهای فراموش شده یاد آرد و او خزانة تحلیله و ستودم است و محل و طین موخر و طین است و مذکور بطون و طین در ابتدا باب تشریح
گفته شد و قسم دوم و در مخرج که و آن نیز بر دو قسم است با عده دفاعیه و تهاجمیه و غرضی ششوازی آنست که باعث شود تحریک حبه نافع
غرضی آنست که باعث شود بر تحریک حبه دفع سفرتی و این منفعت و مضرت اعم است که فی الواقع بود یا بحسب طین باشد اما فاعله
توتیست که در غصه نفوذ کند تا بواسطه او عضل منشیخ منشیخ شود و به قبض و بسط و آن اعضا را متحرک گرد و وفا علیه مطیع و تابع با عده است
فصل در مانیوئیا و آن آنست که طنون و افکار بر مخرج طبیعی غامد و این علت نمی شود مگر و سوداوی مزاج و باید دانست که
بعضی طبیبان نام این مرض مانیوئیا می گویند با ثبات خون بعد از ام اول اما شهر بسیار است و یونانیان خداوند این علت را مانیوئیا میگویند
و بدانکه سبب کلی این مرض آنست که آفت در و طین لاحق میشود و بدان سبب فعال قوتهای و طینی باطل شود و یا ناقص گردد یا مضطرب
بحسب ضعف و قوت سبب اسباب جزئیة سودا است یا مریه سودا و آن سودا از طبیعی است که از احتراق هر خط پیدا شود و اکنون بدانکه مانیوئیا
بحسب محل سبب منقسم میشود به قسمت کلی به قسم ششم اول آنکه از مریه سودا یا سودا از طبیعی تمام بدن مبتلی باشد مگر سر پس بخارات منظمه
از بدن اسبوی و طین متعده عد شوند و باعث مرض گردند و مردار از طبیعی آنست که محترق نباشد و الا باعتبار آنکه زائد بر آنست که میباشد و آن
از طبیعی گفت ظاهر آنست که تا زائد بر مقدار طبیعی نباشد هر خطی که بود موجب مرض نمیکرد و عللاست این قسم کلیه که از نجافت بدست
و تقدم ادمان اغذیه مولد سودا چون نمک شور و سکا تلح و باد و بخار و مانند آن و ایضا صلابت و اختلال غرض و دفع که موجب از
نشان آنست و باشد که لون بدن نیز مائل بسببهای کند و قادر و صاف بر آید و صفائی قار و دره قبل از نفیج است اما پس نفیج لا یخلو عن السواد
و این قسم اتم ترین اقسام است ادم خصوصیه الماده و بعضو و احدا ملامات جزئیة بحسب سبب مثل اختلاط و همین و خنده و فرج و سر
چشمها و استلار رگها و عظم و سرعت نبض و بودن رنگ بدن که مائل بحمر از نشان سودا و مویست و باد وجود این اگر علیل چون
باشد و در استفراغات خون مقیاد و انقطاع افتد و تقدم تدبیر سخنة مریه گواهی دهد تا کید می کند بر احتراق خون و هم فکر و ترش فرج
و گریه و تخیلات ردیه و حب حریت از نشان سودا است که از احتراق سودا از طبیعی حاصل شود و قید احتراق بسودا از طبیعی از آن نمود که احتراق
سودا از طبیعی بخون می انجامد و حدت شدید و سور خلق و میزبان و فوره با و اضطراب و بیداری و قلت سکون و کثرت غصه و حرارت
ملسین و صفرت لون مگر سیتن مانند درندگان و دفع خون از نشان سودا است که از احتراق صفا حاصل شود و تقدم تدبیر حاره
یا بسبب غیر از شواهد نیست قائده چون که درین محل واقع است عبارتست از اختلاط و مریه مع التوثب التوثب جریستن از پهلوی به پشت
گویند کسل و کون و قلت حرارت ملسین نشان سودا است که از احتراق بلغم حاصل شود و مردار از احتراق اختلاط آنست که در ذات آن خلط سخت
افتد پس غلیظ است به تحلیل و در پی کثیف است باقی ماند سودا و غیر طبیعی سبب اگر چه خلط محترق سودا باشد که تا لوکل خلط محترق
بیسیر سودا و غیر طبیعی علاج در موی فضا کسل و با سلیق کنند و اگر احتباس طین سبب مانیوئیا بود موی باشد رنگ صاف نیز نه

و بر سر و زجلا بی از بنفشه و نیلوفر و گاو زبان هر یک درم غناب هفت دانه پستان سبب دانه نبات ده درم تناول کنند و پس از نفخ و
 تا طبع غلظت مستغرق سازند ماده را طبع اقیون و پس از تنقیه تمام قوتش نماید در افندیه و شراب و فواکه مطبوخه بر جامه شیشه بر سر و نشاند
 و طبع بنفشه و نیلوفر و برگ کاه و شیره نیم کوفته و پوست خشکیش و درود با بونه آبن ساختن و در سخن بنفشه و نیلوفر و کاه و با نندادن و زنجی
 کشیدن و بریدن و لیدن سودمند است و غلظت را با کاه از افندیه گشت و فرایح و ماکیان فریاد بر غلظت و سفلیا خ و در سخن بام و مغز و می مانند آن چه مفید
 بحسب احتیاج بکار برند و بالکل در تناول طعامهای چرب شیرین یا نفه و لذیذ را خب با باشند و نان سیده که تباژی خنجر سمید گویند مفید است و از شراب
 خالود با تنقیه با در سخن بام و شکریه آمیخته موافق است و کدک کش و گاو دانه و کاهات بطبع هندی و خیار دراز و انگور شیرین و سیب شیرین و خربزه
 مناسب است و نیکوترین تدبیر ترک ریاضات و دعوت و سکون در زمین صفت مطبوخ اقیون و بلبله کابلی اسطوخودوس منقعی یعنی از
 دانه پاک کرده از هر یک ده درم شاهره بسفنج سنا از هر یک پنج درم آنچه کوفتی است بگویند پس در سه رطل آب بجوشانند چون نیم
 آرد فرو آورند و بعد از آن ساعت که فرو آورند ده درم اقیون بپزند و بگذارند تا سرد شود پس سیالانند و یک درم غار یقون و دو درم
 باریک ساخته و روی آمیزند و بشکر شیرین ساخته بنوشند و در صغری و خشکین بهر تطبیق و شراب و طبع دهند و پس از حصول تطبیق
 مستغرق سازند ماده را باین طبع و باین طبع که ذکر میاید و سایر تدابیر مطبوخه که بار ذکر یافته از افندیه و بنفشه و استحمام و تنج
 بکار برند و بعد از تنقیه تمام تبدیل مزاج نمایند بچربیهای مبر و مطرب و ترک ریاضت گیرند و راحت و سکون و استماع غلظت لازم دارند
 صفت مطبوخ مذکور بلبله در دانه هندی شاهره از هر یک ده درم آلویست عدد پستان پنجاه عدد و گل سرخ تخم کاسنی از هر یک پنج درم
 آنچه کوفتی است بگویند و در سه رطل آب بجوشانند تا یک رطل بماند پس و در آن درونی افورده درم اقیون و روی آمیزند و بگذارند تا سرد شود
 پس سیالانند و یک درم کفصول و یک درم تربت قوی و دانه و شست درم تربت جبین یا شیر خشک یا نبات شیرین ساخته
 بنوشند و طبع شستن جگر که در صبر سقوطی یک رطل و بگویند و از غریبال به پزیزند پس فستقین روی مثل الطیب و قصبه ریزه و دانه چینی
 سیل و عود و بلبلان و حب بلبلان و افور و اسار و لون و مصطکی از هر یک سه درم بپزند و در و رطل آب بجوشانند تا یک رطل بماند پس سیالانند
 و صبر را در باون سنگین با طبع مذکور صلایه کنند تا باریک شود و در ظرفی بپزند که آب صاف شود و اجزاء و رشت جدا سازند و بار دیگر بطبع مذکور
 صلایه کنند و هر چند صلایه بیشتر کنند بهتر باشد زیرا که قوت طبع خوب ترکیب خواهد کرد پس باز در ظرف نهند که راسب و صبر یعنی نشین
 گردد و آب وی آهسته آهسته بیرون اندازند تا صبر بماند پس صبر را خشک سازند سه درم زعفران سائیده با وی آمیزند و بگذارند
 و عن الحاجة بقدر احتیاج در او وی آمیزند و منقول نسبت بغیر منقول الفتح صفت والا اگر غیر منقول بکار برند سهال بیشتر کنند و در حدود او
 هر روز مارا اصول دهند یا جلا بی که از گاو زبان و نیلوفر و بنفشه هر یک سه درم با انگور و درم گلشن و ده مثقال ساخته باشند بنوشند تا کثرت
 پیدا آید و اگر غلظت زیادتی باشد و صدمه مقدم دارد و پس از ظهور نفخ مستغرق سازند ماده را به مطبوخ اقیون و
 ایاریات و بان حب که در استفراغ سودا مخصوص است و در صدام شرکی ضبط یافته اما درین مرض با اجزاء مذکوره ایاریات فیتق
 و اسطوخودوس نیز آمیزند و باید که استفراغ بد فواید و بر فن کنند تا هم ماده متصل شود و هم قوت ضعیف نگردد و زیرا که ماده سودا
 بسبب قوت دفع میگرد و کما هو ظاهر من از ضعیف و در استعمال ایاریات ابتدا به ضعف العمل کنند مثلاً نخستین
 ایاریج فقیر بکار برند و پس از آن بحسب احتیاج ایاریج جالینوس و ایاریج روفس و ایاریج لوغاز یا صفت مارا اصول که در پنجا

طی اکبر جلاول

بکار آید پنج راز یا پنج کاستی پنج نمک بسفنج کاذوبان بادرنجوبه بایله کابل از هر یک بقدر احتیاج بگیرند و بچونانند چنانچه گفته شد پس
آرد و بطریق مذکور آفتیون آمیزند و بر تخمین شیرین ساخته بوشند و بعد از تنقیه در ترکیب کوشند با غذیه مطبوعه استحام و تریخ و تطیل و شیرین
و مایه لبن بغایت مفیدست و باید که پس از تنقیه تقویت و بند دل و دماغ را بمفرجات موافقه تقویت دماغ بر آنست که قبول نکند بخارات مضره اگر
بخارات از مایه باقی متصاعد بشوند و تقویت دل بر آنست که مایه یونانی نمکرت قلیه میشود قال الشیخ لا عجب ان چون مبادی المایه یونانی است
و امکان استحکام فی الدماغ فانه یکن ان لیسف فراج القلب لا فی تبعة الدماغ اولی فی تبعة القلب لیسف فراج و وجه فیفسد
ما یفید من الدماغ و این علی فساد لان الروح الدماغی منقلب بالروح القلبی و من جوهره پس لازمست که در سایر اصناف خصوصاً درین
قلب و دماغ کوشند تا خون و ذریع و غم زایل شود پس اگر فراج گرم بود بر تقویت هر چه در خفقان گرم گفته شود بکار برند و اگر فراج سرد باشد
الوش دارد و دوار المسک بهند صفت انوش دارد که رازی وضع کرده بمفرج مسکی است گل سرخ شش درم سعدیخ درم قرقر
مصطکی سنبل الطیب رول از هر یک درم قرفه زرب عنقران از هر یک درم قاقله از هر یک یکم آماله یک طلال مله در فیه طلال جوشان
ما یسه طلال بدین میالیند و نصف رطل غسل دروی آمیزند و باز بچونانند تا غلیظ شود پس و آرد و ادویه باریک ساخته در آن بریزند و بچوبید عسل
آرد تا مختلط شود و بعد از دو ماه استعمال نمایند و دوار بفرج و کسین اللون و یجود الهنم و طبی بالشیب باید داد که عسل ریزن کبب بمن میال
ست و پس مابعضی اطباء قند و عسل بالمناصفه یا قند صرف یا عسل صرف بحسب تقاضا در رطل می آمیزند و بر از دیا دلت لیکن سحر قند
در قرا بادرین خود هم نصف رطل فرموده است صفت دوار المسک در بناد و درونج عقرنی مرورید ناسفته کمر با از هر یک ده درم
ا بر شیم نام بهمن سنبل ساق قاقله از هر یک پنج درم اشنه و الفلفل زنجبیل از هر یک چهار درم مشک دو درم کوفته حبه و شیره مجنون کنند
صفت مایه الجبن شیرین رطلی بچونانند و در حالت جوشانیدن فرگیرند و یک و قیه سکنجبین ساده یا آفتیمونی بزوری بریزند و برهم
پس صافی کنند و بنوشند و در دوار معضل مذکور شده طریقه مایه الجبن و در مغنی پس از شربت منفضات و ظهور نفیج مستفرغ سازند فاده ابان
مطبوع بایله کابل شاهره از هر یک ده درم سنا هفت درم بسفنج و بانگوا از هر یک سه درم جله را بچونانند و بطریق معهوده درم
آفتیون دروی آمیزند و پس از سرد شدن میالیند و یک درم ترب و یک درم خار لقیون باریک ساخته دروی آمیزند و بشکر شیرین سالاد
و بقدر احتیاج و حسب مشاهد حسب اصطخون بلع کنند و بالای وی مطبوع مذکور بوشند و بر استحام مداومت نمایند و روغن نار درین روغن
زیتق بر بدن مالند و گوشت چوزده مرغ و پیو و پیچ پیش یکساله و نخود آب با شیره لب لقر طم تناول فرمایند و پس از تنقیه تام این مسخ نافع
مصحح نافع المایه یونانی صفت آن بانگوا پوست ترنج قرقر فصلی قرفه و ارچینی جوز بوا
قاقله مار مشک بهمن سنج بهمن سفید زرباد و درونج زعفران تخم بادرنج و زنجبیل از هر یک دو درم مشک طالعن انکی مجموع
سخن کنند و بیدیه کابل خیل عدد و آله سی عدد و نیم کوفته در سه رطل آب جوشانند تا بر طلی آید پس صافی کنند و بیک رطل عسل بقوام
آرد و از آتش فرو دارند و ادویه مسحوقه آمیزند و گاه گاه موازنه یک مثقال تناول نمایند و بعضی پوست بایله چاه درم و آله مقشقه
و پنج درم گفته اند و بجای عسل زنجبیل قسم دوم قره سودا در سه مثکن باشد فقط بدون آنکه در تمام بدن منتشر بود
لیکن می توانند که با وجود مثکن بودن دماغ چیزی از آن در بعض بدن نیز تعلق گیرد و این قسم مایه یونانی بدترین اصناف
بود اکثر بیمردم دقیق الفکر که اسل و نهار در حل مسائل غلطه میباشند عارض میشوند لهذا قال روش قد عرض هذا المرض لکثیر

[illegible]

من الغارسة كالافلاطون ونظرائه وقال البصري قد رایت جماعة الافاضل لفرد و ابانهم و ترکوا الاشتغال بغير العلوم و از موافقته ان
كما حترقت اخلاطهم و حدث بهم الما لئوليا منهم الغاربي و غيره كثير من الناس علامت من قبح انست که آدمی مفراط الفکر و دایم الوسواس بود و بویطریق
زین برشی واحدی نگریسته باشد و سروروی لاغر بود و باقی جسد معتدل اللحم باشد و چشمها فرواندر شده باشد و فیض طبیعی صغیر و صلب و مختلف
بود و قاروره رقیق و صاف و قبل از حدوث مرض بیداری و افراط فکر و در افتاب گشتن مقصودها سر برهنه و اخذیه حاره ضاره و داغ چون سیر
پیاز و کند نام بسیار خوردن اتفاق باشد **علل** اگر در خون اشتکایا بنده خستین رگ قیقال زنند پس بنگرند که خون سیاه صرفست یا
مائل بسرخی یا سخی صرف آنجا که سیاه باشد بنده نکند تا که رنگ خون متغیر نگردد و یا ترسند که صنعت خود را قتل و خون مذکور دلالت میکند بر کنگ
ماده محرکه با وجود آن بودن در داغ منبسط شده است در بدن هم و آنجا که سیاه مائل بسرخی بود بقدر اعتدال بیرون آرند و از فرط نکند
و آنجا که خون سرخ و صاف برآید توان داشت که ماده در مرق و داغ مستور چیزی از آن در بدن منبسط نگشته پس عرض قیقال که پیشانی زنند تا
ماده و نفس عضو بمرق اسهل منبسط گردد و فصد عافان و الی زفصد قیقال است در آنجا که استفراغ مع الاماله مطلوب بود خاصه در نساء اگر احتباس طمث بسیار
باشد یا بیکه بعد از فصد مستغرق کنند غلبه امطبوخا و جها و در دوران خلط بود و در قسم اول مقصود فریافته لیکن تا ترتیب بلوغ و خلط نگردد باشد
مسهل نمهند زیرا که ماده بلیطه مخواند برآید اما اندر ترطیب است که سفید با جات که از گوشت ماکیان فربه و بزغال و دیره و سمک و رضرا ضعیف
ساخته باشند و فالود جات که از نشاسته و شکر و خستخاش و روغن بادام ترتیب داده باشند تناول کنند و تقریق سر نمایند بروغنا و مرطوب
نگاریم و طریق در صداع گفته شد و رعایت اثر ترطیب آنست که در سوراخ بینی تری ظاهر شود و الیضا طبعی شیر مقشور و بنفشه و نیلوفر و برگ کاه و بوی
و مغز تخم کدو و تخم تخم بطنج هندی و زهر نیلوفر و بنفشه و شیر دختران یا کرده بر سر خا و کنند و اثر بر طبع که بار بار ذکر یافته بنوشند و آب شیرین
در حمام معتدل غسل کنند و در مواضع سرد تر بنشینند و ریاحین بار و در طبع کلاب بسیار بویسند و خواب بیشتر نمایند و بهر حلیه نیک که مسیر آید
و هر چه مضرب باشد چون ریاضت و فکر و جماع و مانند آن ترک فرمایند و پس از تقویه باز در ترطیب کوشند تا زایل شود از داغ و پوست که از
استفراغ لاحق گشته باشد قسم سوم در مایه نیا و مرقی و آن آنست که خلط حا و سوداوی جمع شود در معده یا در ماساریقا یا در مرق
یا در طحال پس متعاده شوند بخارات مغلطه از هر عضوی که محل ماده باشد و بدماغ رسند و محدث این مرض گردند و از آنکه ماده مذکور در
عضو از اعضا مذکور که تلک میگیرد و نفع در مرق واجب میکند لطف مرق منسوب افتد و به جهت لزوم نفع مایه نیا و نافع و نفعه مراقیه نیز گویند
مراق به تشدید القاف غشای تبطن را گویند که از خارج بروی احشاکشیده شده است و گاهی لفظ مرق بر پوست شکم اطلاق کنند چنانکه
در امراض صفای گفته آید و احتیاط اعضا اندرون شکم را گویند چون معده و کبد و ماساریقا و طحال و امعاء و این قسم بحسب تعلیق ماده
با اعضا متنوع میشود چهار نوع می آید آنکه ماده در معده باشد و ماده مذکور در اکثر پیدا میکند ورم در قعر معده خصوصا ورم بارد و ممتلانی که در
اجتماع این ماده واقع است ما بین الاطباء از فوف اطناب بیان نگردد و دوم آنکه ماده در ماساریقا حاصل شود و موجب گردد و سوم آنکه در طحال حاصل
شود و پیدا کند در جمال ویم یا سه چهارم آنکه در مرق جمع شود و بوی سخته حرارت باطن مترکم گردد و بسوزد و خواهد متورم سازد مرق را یا نه
شوند از وی بخارات سیاه و بدماغ رسیده تا یک سازند روح نفسانی را و بدین سبب فزع و غم بفرمایند و بالا گفته شد که ماده در عضو نیکه تلک
بخارات نیکه از آنجا که بود داغ مرتفع میگردد و محدث مرض میشوند اکنون بدانکه علل این قسم آنست که از روغ ترش و سوخته بسیار آید
باشد که بسبب غلظتی با داغ نیاید و با وجود کثرت اکل بدن بهر کثرت رسد و در معده و مرق و حب و حرقت و تعدد دفا هر دو وسینه تلک کنند

[illegible]

حوادین لعاب برآید و تکمیل نماید و غایت نرم شود و ما بین پرده و شانه در دگرگونی کاذب شوی کاذب مفرط بود و نقصا عذرات احسان
 کند ببار و ایضا در هنگام احساس نقصا عذره در یابد که حرکت کلمات عند ملاقات نجارات سوخته میشود پس بجهت بار و احوال بود یا وجوه
 علامتهای مذکوره گواهی میدهد بر عظم طحال بر مبدئیت وی و آنچه از ورم معده باشد بحسب نوع ورم دلائل حرارت و برودت و غشی و عطش و قوی
 یا تنفعا آنها شاهد حال و نیست و کذا کساده و اساریقا از آنچه در ورم گفته شود پوشیده نماند و بودن علامات مشترک دلیل اشتراک است و خصوصیت
 علامات کلیه مذکوره و نابودن علامات مبدئیت عضو دیگر گواه صادق است بر آنکه ماده در نفس مراق است خاصه اگر ورم فاحش شود و افعال
 سالم بود **علاج** در حمله سرجه چهل روز یکم و بیش بحسب فضای مزاج رگ سلیس رزند بشرطی که خون غالب باشد و مانعی قوی نبود و بقدر صحت و قوت
 برآند و باید که ششتر فراخ رزند تا خون غلیظ مستخرج شود و این قاعده در سایر اوضاع سردی که واجب بقصد بود یا دارند و اگر باین تمام حرارتی باشد
 جلای از نیل و فروغ کاسنی و عندها شعله برنجین نبات بنوشند و شرب خنثی و شیرین معین و غذای شیرین یا ماش مقشیر یا مغز بادام و اگر حرارت
 نباشد بر تقویت احتیاج بنخین فقط خورند و اگر در جلاب بالنگو و گاو زبان و رازیان یا ر کرده و چند ستر باشد و چوره مرغ و زرد ماهی مرغ و
 مانند آن که سیرج لطف و طایل الفصول و حبیه لکیم یونج و غذا سازند بشرطی که در عضو سرد نباشد و باید دانست که در اینجا که ماده در معده یادر
 و اساریقا یا در مراق بود عند الاحتیاج مستعمل سازند ماده ایچره بای ملائم که با حشا نافع بود چون خاوش و شیرین طبع یا در نجو به کاه و زبان و فلفل
 استنشاق کرده و گفته اند که آن ششین بغایت مفید بود و بالیو یا مراقی و کذا که شرباری در اینجا که ماده در طحال بود فقط بهر اسمال دویه نویسه
 و سهند یا اگر مسهل ضعیف ماده طحال منتقل شده در معده یا دیگر اعضای او برود و مستخرج میگردد پس واجب است که تحقیق طحال باد و تقویه کنند تا ما
 را مانند آن در معده و دیگر که موجب نیست دیگر است اما بدانکه ماده در معده و مراق و اساریقا باشد بقصد مستخرج باید کرد و مسهل نباید برداشت
 مگر عند الاحتیاج و آن آنست که مشاهد و واجب کند که ماده متعفن خواهد شد یا در تمام بدن منتشر خواهد گشت پس بر تقویت تحقیق با اسمال
 و با مسکود دماقی در سایر اصناف متنوع و ضررش از نفع بیشتر است بویلا یعنی مگر کسی که قوی باسانی شود و ماده در فضای باشد **باب نهم**
 اگر ماده بلا ورم در مراق بود و رخ گل و سنبل و صمغ نیکم بر جایگاه معده خصوصاً بر قم معده مالیدن به نفع است که گرم نمیکردن و لطیف با بونه
 اطلیل لک که بر گریح طول ساختن در تحلیل ریاح سودمند است و نمیدر طبع نسبت به نیکو یا پس مفید تر لحوه الطریب و تحلیل و کذا که در عضو
 که ماده باشد در تقویت آن عضو به نفعی که در جایگاه خویش ضبط یافته است توجه نمایند و باید دانست که اختلاف احوال بالیو یا بحسب
 ماده بود یا بحسب امتزاج خلط دیگر یا خلط سودا مثلاً اگر ماده در اجزای میانه و باغ باشد که محل تمیز و تفکر است خرد و تمیز باطل شود و قول
 فعل و در همه اوقات با آفت باشد و اگر ماده در اجزای پیشین باغ بود که محل خیال است خیالهای باطل نماید و اگر ماده وی در همه اجزای باغ
 باشد خیال و اندیشه با قول و فعل همه تباه باشد اما اختلاف بحسب امتزاج خلط دیگر چنان باشد که اگر صغریا سودا مرکب و خداوند علت ششمان
 و تند شود و اگر بلغم یا سودا و خداوند شش کسلان و آرمیده باشد و بارها گفته شد که سودا از احتراق هر خلطی که حاصل شود کفایت
 آن خلط متکلیف می باشد و آثار و علامات آن بدان شایسته است **فصل** در انواع دیوانگیها و انیمیه از قبیل بالیو یا است و این فصل از کتاب
 دیوانگی که چهار قسم چهار قسم بیان نمایم **قسم اول** در قطرب علامتش آنست که بیمار بنایت ترش روی باشد و در یکجا بیش از
 یک ساعت قرار نگیرد و دائم متردد و سیه گردان باشد و از مردم گمان برد که در قصد کشتن من اند و بدان سبب
 روزانه در مقام بر مواضع ویران پوشیده ماند و شبها نگاه بیرون آید و بعضی خداوندان قطرب نمی ترسند لیکن بغایت

[illegible]

ترش رود و متاسف و زرد رنگ زبان خشک و مغرط الحارۃ میباشد و باشند که بر مردم حمله کنند و در صحرایانند چار یا یا هر چار دست
و یا بگردند و گاهی بر هر دو ساق اخیر فی سبب تشنگی و تشنگی میشود که اندامال نگیرد و دپایا بواسطه شب گردی تمام خواشیده میشود از ملاقات غار
و سنگ اکنون بدانکه در وجه تشنگی غرض طبارا اختلال است شش میفرماید که قطرب نورست خرد همچون پشه که بر سر آب میرود و حرکت از روی کت
راشاد و چپا و پس پیش بی ترتیب بی معنی و بهر ساعت غوطه میزند پس ظاهر میشود و چون که مبتلا باین علت بصین سان حرکات متحرک میباشد
مرض مذکور بقطرب مسمی شده و گفته اند قطرب ذباب معطر را گویند یعنی اگر گر ریزنده موی را و از آنکه صاحب این علت بر مردم حمله میکند و
چار یا پان سیکرد و چون گرگان آواز میدهند بدین نام می گشت از آنست که در سبب حمله المذنب نیز شش گویند و در وجه تشنگی چیزی دیگر هم گفته
در نیا بصین قدر رسد افتاد علاج خون برآورد اگر واجب باشد بعد از تمام نفع مستغرق سازند ماده را بطبخ افقیون و مانند آن
و پس از تنقیه فخل مزاج نمایند بنولات او بان مبرد و مرطب دیگر تدریس برود و در طوبت افزا ذکر یافته و باید که در ترطیب مبالغه کنند
و از اخذ هر چه لطیف و مناسب باشد تناول نمایند و بهر الفطاع فکر تنکلفه خوابیدن و حیلها دافع الفکر بکار بستن واجب است و
شش ترجمه اند سیکرد بهر گاه هیچ علاج سودمند باید که بر سر و روی وی بزنند و در تاراک سرداغ و سبب که این عمل تنقیه بسیار از قوت نفس
و سبوشی آرد علیل را قسم و هم در مانیا و مانیا در لغت یونانیان جنون سبی را گویند و آز میگوید که بعضی متاخرین ترجمه مانیا
بجنون برگ کرده اند و علامتش آنست که مانند دوگان باشد هر چه پیشکش برود و همیشه قصد آن کند که اندر مردم افتد نظر او بنظر
آدمیان نماند بلکه شباهت بنظر دوگان باشد قسم سوم در داء الکلب این نوع عیست از مانیا که چون خداوند مانیا گاهی بدخون کند
و گاهی هر بانی نماید و چالپوسی کند مانند سگان بدین نام خوانند و وجه تشنگی بهر الکلب بر آنست که چون مریض مذکور کسی را بگریز قتل
میراند مانند سگ یوانه و باید دانست که ماده علت مانیا بخار صفرا سوخته باشد که اندر دماغ گرد آید یا بخار سودا سوخته یا بخار از احتراق سودا
بود نشان وی آنست که صاحبش متفکر و خاموش باشد و حیانا اگر به سخن آید چندان بگوید که سامع را از وی خلاصی ممکن نبود و چون به تشنگی
آید و بر فرو نشیند و بدن لاغر شود و رنگ آن بسیاری گرد آید و آنچه از احتراق صفرا بود نشان وی آنست که مغرط الاضطراب باشد و
بسرعت بشارت آید و همچنان باز سرعت شرات زائل میگردد و غم و شجوا نشان نیست و شجوا فلق را گویند که از غم واقع می شود
فرق درین مرض و در ورم دماغ آنست که در ورم دماغ لزوم همی شرط است بخلاف اینکه بی تشنگی میباشد علاج بعد از نفج و
ترطیب تنقیه بدن کنند بحسب سبب بعد از تنقیه نیز دست از مرطبات باز ندارند و اگر غذای و پس از تنقیه لازم است که تقویت
و هندی با مغرطان سبب اخذ نیز فقه شش چهارم در صبارا و این لفظ سریانی است یعنی جنون مغرط و بدان بنیاید که گویا مانیا با قرا انطیس
مرکب است و علامتش آنست که ابتدا کندی بسیار می مغرط و علیل مضطرب الحال و سرسیمه باشد و از خوف ترسیده بیدار شود و نفس متواتر
بود و جواب مطابق سوال نگویید و فراموشکار باشد و در چشم سرخی و گرانی محسوس شود و چنان نماید که گویا چیزی در چشم افتاده است
و اشک بی اراده بیرون آید و قاروره سپید و رقیق باشد و گاه باشد که بول باز گرفته شود و دست اندر نه باز زند و بالادان
بعقله نتواند گفت که چه میباشد و گاه باشد که براند امسال رزه افتد علاج بحسب جذب ماده از سر و بوا سبب منع
نقصا عدد انجسره هر چه در سر سام صفراوی مذکور است بکار برند کن در ترطیب بیشتر کوشند و بستن اطراف واجب دانند و نفع
بستن اطراف بسیار است کی آنکه از اضطراب که باعث از یاد سبب محفوظ ماند و دوم آنکه ماده از دماغ منخیزد و سوم آنکه خود را

[illegible]

یادگیری را با پاک سازد و قال الطبری رایت حلی بن ساج الفسها و رجالاتها و لسانها و بطرستان و انکه لم یعلقون انفسهم من الاثر و فصل اختلاط العقل
 و المذیان قسمی از ما بخوبی است و آن آنست که حادث شود در افعال مگر بحسب تغییر و تشویش نه بر سبیل اطلاق و نقصان نه الا لیکون الامر
 و این فصل موافق مبدع علت منقسم میشود به قسم اول آنکه سبب علت دماغ باشد و این بخش نوعی است که آنکه اخبار دماغ خاصه بن او
 که محل فکر است محتلی شود از مزه سودا و علامتش آنست که علیل مغوم بود و فاسد لطف چنانچه در المذیون یا ذکر یافته دوم آنکه محتلی شود از سودا و صفرا
 و علامتش سببه است که اقدام به خوردن را گویند یعنی شجاعت مفروضه سوم آنکه محتلی شود دماغ از سودا و رموی و علامتش طریقه ضحک است و انتفاخ
 رگها چهارم آنکه محتلی شود دماغ از مزه صفرا و علامتش التباس واضطراب و در دوسر و خنجر و حرارت ظاهر شدن و رنگ بدن زرد بودن
 پنجم آنکه محتلی شود از مزه عفن جاد و علامتش اختلاط مع الرزاقه است و آنکه علیل بهر لحظه ابروی خود را از دست بالا کند و سر گران باشد
 ششم آنکه حرارت و بیست سافج در دماغ افتد و محدث اختلاط و نه زبان نشود و علامتش خشکی و سکی دماغ است و لزوم بیداری و علامت
 مواد نابودن قسم دوم آنکه سبب علت دماغ نبود بلکه معده یا مرق یا رحم یا ادعیه منی یا غیر آن باشد علی سبیل الخصوصیه پس متاگی شود ضرر
 از عضو این اعضا بسوی دماغ و موجب اختلاط گردد و باعث مضرت یا مجر و ایصال کیفیت ردیست از عضو ما و ن دماغ یا تصاعده
 حاره و علامت این قسم تقدم آنست که در عضو پس اختلاط عارض گشتن و علامتش آن عضو است سوم آنکه نجات حاده از تمام بدن
 شوند و در دماغ حادث گشته اختلاط آرد چنانچه در جمیات لازم بدیدی آید و علامتش تقدم حمی و علامتش علاج حمی فصل در رعوت و حمی
 که نوعی از المذیون است و آن آنست که افعال فکریه در اشیا و عملیه چون تدبیر منزل و اختلاط مردم و مانند آن باطل شود یا ناقص
 از آنست که خداوند این علت کارها میکند بجا صل مانند کودکان و تخلیش در اشیا و متعارف و آسان سلیم میباشد و در غایات پیوده و انحراف
 و سبب یکی آنکه بر دود تنایا مع السیس عارض شود و بطن او وسط دماغ که محل فکر است دوم آنکه ماده بلغم حال شود و در بطن او عیبه بطن که در نچای
 یا بر مع السیس باشد علامتش خشکی معنی است و خوابی و باسقام و بر خنجر آب گرم بر سر نفع یافتن و تقدم اسباب و پس شاید بودن علاج
 بهر تخمین و بر طبیب گوشت ماکیان فربه و سفید با جات بد صینی و فو لجان خوشبو ساخته تناول کنند و حلویات معتدله و فالودجا بر عن
 با و ام آمیخته بغایت معتدله و عن خیری و با بوند بر وسط سر مالیدن و طخ خشایش و طب حار و خنجر سودمند و آنچه از بلغم بود و علامت
 علامتش چون علامت و علاج نسیان است که بسش فساد فکر باشد و موجب فکر بود بلغم بود فصل در عیش و آن مشتق است که از عشقه که
 نوعیست و بسیار از نشان و یست که چون بر درخت بچاید آنرا خشک گرداند و از آنکه انحراف نیز خداوند خود را خشک میکند باین نام بخوانند
 این خصیست که مردم از بر خوشی میکشند و پس از استحکام مشا به پیشو به المذیون یا از مردم غم و حب و سکوت و قلات مباهرت اعمال و معنی
 بر خوشی کشیدن آنست که آدمی بر استخوان بعضی صورتها بسیار کند و خود را بر دیدن وی مائل سازد و خواه معشوق و نفس را از مزه یا
 یاد و گاه باشد که از یاد شغوت باعث کثرت فکر جماع و دیدن صاحب جمال شود و هر چو که باشد هر گاه که دائم الفکر ماند خون می سوزد
 و سودا میگیرد و سبب استحکام می گیرد و علامت عشق آنست که آدمی خاموش و سرنگون ماند و هر چه پیشواید یا میند فراموش کند
 چشمها غار بوند و حرکت بسیار کنند و خشک باشند مگر هنگام گریستن و چنان نماید که گویا پیوسته بجانب چیزی لایذی نگردد
 از غایت حب و از صحبت مردم متنفر بود و تنهایی دوست دارد و اختلاط مغض و نفس صعدا نیز از نشان نیست خاصه اگر محبوب
 بنیاد علم وی شود و کمی و ششی آثار سبب و ضعف سبب و نفس معده نفس عدد در گویند علاج در تطیب مزاج و بدن کوشش

و قال الطبری
 و المذیان قسمی از ما بخوبی است
 و آن آنست که حادث شود در افعال
 مگر بحسب تغییر و تشویش
 نه بر سبیل اطلاق و نقصان
 نه الا لیکون الامر
 و این فصل موافق مبدع علت
 منقسم میشود به قسم اول
 آنکه سبب علت دماغ باشد
 و این بخش نوعی است که
 آنکه اخبار دماغ خاصه بن او
 که محل فکر است محتلی شود
 از مزه سودا و علامتش آنست
 که علیل مغوم بود و فاسد
 لطف چنانچه در المذیون یا ذکر
 یافته دوم آنکه محتلی شود
 از سودا و صفرا و علامتش
 سببه است که اقدام به خوردن
 را گویند یعنی شجاعت مفروضه
 سوم آنکه محتلی شود دماغ
 از مزه عفن جاد و علامتش
 اختلاط مع الرزاقه است و آنکه
 علیل بهر لحظه ابروی خود را
 از دست بالا کند و سر گران
 باشد ششم آنکه حرارت و بیست
 سافج در دماغ افتد و محدث
 اختلاط و نه زبان نشود و
 علامتش خشکی و سکی دماغ
 است و لزوم بیداری و علامت
 مواد نابودن قسم دوم آنکه
 سبب علت دماغ نبود بلکه معده
 یا مرق یا رحم یا ادعیه منی
 یا غیر آن باشد علی سبیل
 الخصوصیه پس متاگی شود ضرر
 از عضو این اعضا بسوی دماغ
 و موجب اختلاط گردد و باعث
 مضرت یا مجر و ایصال کیفیت
 ردیست از عضو ما و ن دماغ
 یا تصاعده حاره و علامت این
 قسم تقدم آنست که در عضو
 پس اختلاط عارض گشتن و
 علامتش آن عضو است سوم
 آنکه نجات حاده از تمام بدن
 شوند و در دماغ حادث گشته
 اختلاط آرد چنانچه در جمیات
 لازم بدیدی آید و علامتش
 تقدم حمی و علامتش علاج
 حمی فصل در رعوت و حمی که
 نوعی از المذیون است و آن
 آنست که افعال فکریه در
 اشیا و عملیه چون تدبیر
 منزل و اختلاط مردم و
 مانند آن باطل شود یا ناقص
 از آنست که خداوند این
 علت کارها میکند بجا صل
 مانند کودکان و تخلیش در
 اشیا و متعارف و آسان سلیم
 میباشد و در غایات پیوده و
 انحراف و سبب یکی آنکه بر
 دود تنایا مع السیس عارض
 شود و بطن او وسط دماغ
 که محل فکر است دوم آنکه
 ماده بلغم حال شود و در
 بطن او عیبه بطن که در
 نچای یا بر مع السیس باشد
 علامتش خشکی معنی است و
 خوابی و باسقام و بر خنجر
 آب گرم بر سر نفع یافتن و
 تقدم اسباب و پس شاید
 بودن علاج بهر تخمین و بر
 طبیب گوشت ماکیان فربه و
 سفید با جات بد صینی و فو
 لجان خوشبو ساخته تناول
 کنند و حلویات معتدله و
 فالودجا بر عن با و ام
 آمیخته بغایت معتدله و عن
 خیری و با بوند بر وسط سر
 مالیدن و طخ خشایش و طب
 حار و خنجر سودمند و آنچه
 از بلغم بود و علامت
 علامتش چون علامت و علاج
 نسیان است که بسش فساد فکر
 باشد و موجب فکر بود بلغم
 بود فصل در عیش و آن
 مشتق است که از عشقه که
 نوعیست و بسیار از نشان و
 یست که چون بر درخت بچاید
 آنرا خشک گرداند و از آنکه
 انحراف نیز خداوند خود را
 خشک میکند باین نام بخوانند
 این خصیست که مردم از بر
 خوشی میکشند و پس از
 استحکام مشا به پیشو به
 المذیون یا از مردم غم و حب و
 سکوت و قلات مباهرت اعمال
 و معنی بر خوشی کشیدن
 آنست که آدمی بر استخوان
 بعضی صورتها بسیار کند و
 خود را بر دیدن وی مائل
 سازد و خواه معشوق و نفس
 را از مزه یا یاد و گاه
 باشد که از یاد شغوت باعث
 کثرت فکر جماع و دیدن
 صاحب جمال شود و هر چو
 که باشد هر گاه که دائم
 الفکر ماند خون می سوزد
 و سودا میگیرد و سبب
 استحکام می گیرد و علامت
 عشق آنست که آدمی خاموش
 و سرنگون ماند و هر چه
 پیشواید یا میند فراموش
 کند چشمها غار بوند و
 حرکت بسیار کنند و خشک
 باشند مگر هنگام گریستن و
 چنان نماید که گویا پیوسته
 بجانب چیزی لایذی نگردد
 از غایت حب و از صحبت
 مردم متنفر بود و تنهایی
 دوست دارد و اختلاط مغض و
 نفس صعدا نیز از نشان
 نیست خاصه اگر محبوب بنیاد
 علم وی شود و کمی و ششی
 آثار سبب و ضعف سبب و
 نفس معده نفس عدد در
 گویند علاج در تطیب مزاج
 و بدن کوشش

و قال الطبری

تبدیر نماید که در این زمان که در آن توجیه کند که آن اندیشه را ازل شود و آنچه آن باشد که باطل عظمی و افغانی و احاطه
و اخبار و حکایات نماید و مانند آن هر چه مناسب طبع و موجب عقل و دیند مشغول و او در اعمال که هیچ خصوصیت بود و نگارند و از مشغول
سخننا گفتند و نقل کنند و نمی که غیر ضعیف نماند و اگر مجرب بود مقتید باین سازند که جماع دراز اند عشق خاصه اگر با محبوب داری تمام دوازده ماه که می
بر سبیل شری میسرید عنایت و کوشش در آن ویران نماند که بازین علایج نیست و چنانچه عشق را بیکار نباید داشت که بیکاری فکر می نماند و آنچه
قوت کفایت کند اگر خلط سوخته را بچرب موافق مستغنی نمایند صواب باشد و از آنکه این مرض هر چند از عوارض نفسانی است لیکن بدن این را در
مصرفی میسرید واجب که با معالجه نفسانی ترتیب بخش و دماغ نیز را باشد و اما هر چه گفته شد در مایه عشق باطل است که از معاد باز میسرید
والا عشق حقیقی که دافع الاراض است و واصل بمراد کیست که بخیر ابد اللهم ارزقنا چنانچه مولوی روح علیه الرحمة میفرماید شاد باش
عشق خوش سودای ما ای طیب حمد علتای ما ای دودای نخوت و ناموس ما ای تو افلاطون جانینوس ما ای عاشق صنع خدا
بافروید عاشق مصنوع او کافر بود فصل در کابوس و نماند و اما و جاقوم نیز گویند آن آنست که آدمی در خواب خیال کند که چیزی اگر
بر سینه او افتاد و در می فشارد و پس نفس تنگی کند و طاقت جنبش نماند و آواز نتوان داد و اگر نماند آنکه گوی ویران شده کرده باشند و بجم باشد که حقیقه
باشد و هرگاه این خیال از وی بگذرد و در حال بیدار شود و سبب اکثری این علت آنست که بخارات اخلاط از دایه غلیظه که در حالت بیداری برخیل
میفتند در مایه افتد آن اسباب عظمی بیکارگی مستعد شوند و در مقدم دماغ گرد آیند و جرم دماغ را بیشتر اندازد آنست که کابوس و خواب و
خافوی می نامند و گاه باشد که دفعه سردی شدید بر سر رسد هنگام خواب بدن سبب دماغ منقبض شود و مسالک روح مسدود گردند و بالضرور
اخلاط محصور شوند و روح کینه گردد پس این خیال که موجب کابوس متغیر شود اکنون بدانکه این فصل بحسب منقسم میشود بدو قسم قسم اول آنکه پیش
نقش بخار آید و در این قسم بحسب ماده بر نوع است یکی آنکه ماده بخار خون باشد و علاتش سرخی بدن و چشم شست غلبه خواب غیر مغروق و در آن حالت سرخی
تحلیل نمودن علاج کنند و به سلق حجامت ننهند و تغذیه غذا نمانند و هر چه خون را قوی کند بیکار دارند و دوم آنکه ماده بخار طعم بود علاتش بلاذ
و کندی حواس و کثرت آب بینی و کسل استرخا و این در آن است بپسند و بسز تحلیل نمودن علاج نخستین قی کنند و سسل طعم خورند پس بر
فصل نفس عظمی و طعم و غرغره و اطمینان بکار برند و مالیدن پای و جمیع اقسام مادی مسقیم و صف قوی بجم شست و تخم ترب بخورند و غسل
آب نمک بنوشند و در کنند تا قی شود اما سسل طعم بارها و کرایه و دایره نیکر و حب قویا یا در تغذیه سرد بدن بنیات نیکست سوم آنکه ماده بخار
باشد و علاتش کثرت فکر است و بی خوابی و آنکه چشمها و گورند و در آن حالت تاریکی و سیاهی تحلیل شود و پوشیده نیست که کون بخار کسب ماده خود سیاه
از آن که در وقت بختی که غالب در خیال هم کون همان خلط می یابد علاج پس از دفع مستغنی سازند ماده را بطبخ فنیون و مارا این با
دانست که بخارات صغیر از جهت قلت و رفقت لطافت سبک بوس نمیتوانند ششم دوم آنکه سبک بوس رسیدن سردی باشد بر سر و این قسم
نمی شود مگر ضعیف الدماغ را و کذا لک ششم اول نیز بی صفت دماغ معتقد اند شد و علا این قسم از رسیدن سردی بر سر نیز دیک قسم و نا بودن
عوارض قسم اول ظاهر است علاج روغن سداب و روغن مصطکی و روغن آذین بر سر مالند و نگیم و چیزی که که عضو را سرخ کند چون خردل و
چند بیدستر و نظرون با سر که غصص آبیخته ضا دهند و اما بعضی برانند که کابوس فی ذات مرض نیست لیکن از آنکه مندر بسبب است
مانیاست این را نیز در امراض شمرده اند فصل در صرع و آن علای است که افحال آلتی حش حرکت بی نظام و نا تمام شود و اند
حالت سبب طبعی مستغنی گردد و آدمی غفلت و اندک بصر مستی از آنکه صراع در لغت سقوط را گویند و سبب کلی وی سده غیر تامه باشد

[illegible]

[illegible][illegible]

بکیت ازین قبل خوانده بشود که در وی علامه ذاتی و علی ندارد و کما یظهر من لفظها و اما از آنست که صرع و خراوی نادر افتد اکنون آنکه علامه
 از هر نوع صرع لازم باشد و است یکی آنکه زبان صرع زرد بود و رنگهای زرد زبان سبز بود آنکه هر وقت کدل تنگ شد و داند کشمی بدید یا بدید سرگرا
 گرد و نسوم آنکه هنگام قربانوی زبان گران تر شود و چهارم آنکه خوابهای شوریده بسیار نماید نیم آنکه فراموشی و بدولی از هر چیز رسیدن عارض گردد
 ششم آنکه کف در زمین یا بر نیم اندیشهای فاسد همچون خواب و غوالتی باشد ششم یکی آنکه بیست و شش روز یکبار برای حیرت ششم صعبترین بنای حیرت مملکت پس آنچه
 مخصوص بصرع و ماغیست گفته شد و آنچه بحسب نفعان ماده و دهنده دیگر مخصوص گفته شود اما علامات که بصرع مادی مخصوص است شش است یکی اختلاج
 و خفان معدوم لزوم لزوم و عیسه در معدوم خاصه هنگام که سنگی سوم هنگام توبت و داجین متحد گردند و مخیرین تنگی شوند و چنان باشد
 که گویا گویای وی خفه میشود و باشد که خفه زنده و باشد که باز یا بول یا سنی بیرون آید چهارم آنکه پس از صرع سبک شود و پنجم آنکه استهلاک عیسه
 از وی جمع شود مثلا شدت آرد یا پیش از توبت آرد و اما دیدار اما این علامات وقتی متحقق میشود که خلطی که در معدوم است مختص بصرع بود
 نبود بلکه بکثرت کسیت باشد زیرا که در آنجا که خلط ردی محدث صرع بردات بود اکثر است که در خواب که سنگی صرع می فراید و ظاهر است که در حالت
 تنگی کیفیت رویه بطریق اسهل بیان میرسد بوجهی نقدان مانعی از آنست که اگر بر استهلاک کل بیم اتفاق افتد کمتر مضرت کند ششم آنکه بسیار باشد
 که در دستمال غلیظه و خفنا شبیه استیصال صرع مستغنی سازد و از دیگر دوا و این خواص علامه آنست که خلط فاعل محدث صرع بود است
 نه کسیت و دیگر علامات که بر نوعیت خلط فاعل مشاهده بود بار بار ذکر یافته علاج اگر مشاهده واجب کند نخستین فصلی که در اسهلین زنده
 نقد صرع کلی است و بحسب نوع ماده در تنقیه وی کوشند یعنی در اسهل اما فی در صرع معدی بغایت موثر است اکنون بدانکه جمعا و طبو خواصی
 عبارتند از که در حین صرع مناسب نوع خلط بود یکبار بر بند اما تهرتی اگر خلط بلغمی بود آب پیشت و سکنجبین و سکنجبین عسلی آمیخته بنوشند و اگر خلط
 و اگر سوداوی بود ترب را بشکافند خربق سیاه در وی بپزند پس آن ترب خشو الحریق را در وی بپزند و آن ترب بخورند و سکنجبین عسلی
 آب پیشت یا بار کرده عقبی بنوشند و دکنند که فی شود و اگر صفراوی بود آب تخم شربت و آب بزه و تخم خبازی بپزند و اندکی نمک وی آمیزند و آب پیشت
 آمیخته بنوشند و فی کنند و اگر آب گرم نیز داخل نمایند بهتر باشد و بعد از حصول تنقیه تقویت دهند و بعد از آن با نازل قبول کنند ماده را تقویت بهر خلط
 مثلا در بلغمی گل سرخ مصطکی قنار کنند یعنی اجزاء صفا کنند و عود و میندی و سبیل الطیب هر چه دارد در بار یک سخته در کلاب آمیخته بپزند و بخورند
 و در یاق ار بعد و بپزند و اگر کرم و کفکند بخورند و طبوبات و گوشت طیور مناسبه با دار صینی خوشبو ساخته تناول نمایند و در سوداوی در کلاب بپزند و آنچه
 برای بلغمی گفته شد نیز میندیست و گوشت بره شیر خوار و چو زبوی مرغ با ماش و مغز بادام و اسفناخ پخته تناول کنند و در صفراوی بپزند و بپزند
 خرفه و اطراف بید در کبر پخته خورند و بپزند و آب پیشت یا کرمه بپزند و نان در آب ناز تر کرده و گوشت بزغال بهر میندی شش
 و بکشیند خشک خوشبو کرده تناول کنند و صرع معدوم که شرد است کیفیت اخلاط بود گفته شد که در شش می باشد و میکند علامت همان که در صرع
 خونی یعنی سیسی ذکر یافته نوع دوم در صرع طحال و علامتش نفخ و صلابت و وجع طحال است نوع سوم در صرع مانی و علامتش آرد و غز و زرق
 و نفخ شکم و وقوع سوزش و اضطراب اراق و بر آمدن طعام غیر منصفه در قی نوع چهارم در صرع که ماده اش در ادعیه منی با جم بود و در حین
 طمس و احتباس منی زیرا که هرگاه فصول طبعیه یا منوی بهر جم یا در ادعیه منی جمع شود بکفایت رویه استیصال و بپزند و آب پیشت یا کرمه بپزند و نان در آب ناز تر کرده و گوشت بزغال
 صرع می آرد و علامتش احتباس حوض است و مدنی بجماع و متفرع اتفاق نیفتادن اندر زنده بار و پیوستگی ران اندر کرده و پشت جمع و نقل
 احساس نمودن و صرع جمعی زنان طالع بسیار افتد پس از دفع حمل کشاید علاج هر چه فصل مرض طحال در مانجی و در اخصاق اگر جم

[illegible]

و احتیاج شد مذکورست علاج این هر سه نوع بحسب سبب همپان است موافق آن در تقویه و تقویت عضو مایون بکوشند و انچه از
 سنی بود علاجش جاع و نه بود بازان چم و صرع کبدی و علائمش از احوال جگر طلب کنند پس اگر آن حرارت مگر محسوس و علائمش آنست که بشتکین حرارت
 در کتار شده و من و نهها هر چه در باب وی مضبوط است استعمال نمایند و کذا اگر اعراض غلبه پیدا بود و سردی جگر ظاهر شود و با الاله
 باید که شود و بهر تبدیل هر چه در محل خود گفته شود استعمال باید نمود نوع ششم در صرع معانی باید دانست که گاه باشد که در روده که همان موله کرده و گاه
 روخیت خفیه از ان جایگاه بدماغ بر آید و صرع بر آرد و علائمش همان که در فصل بدان آید نوع ششم در صرع اطرائی یعنی آنکه ماده وی در با
 یادت باشد پس بخار ری از انجا بسوی دماغ منقاد گردد و صرع آرد و احداث انقباض و انقباض در دماغ و سبب تولد ریح درین است که ماده معانی
 در بعضی گاه این صحنه پس روح حیوانی در ان جایگاه داند و تو اندر شد و بواسطه آنکه در ان روح از ماده مذکوره دخول که در ان جایگاه است پس
 متولد شود و باشد که در و زمان سردی ماده بدان حد رسد که با فضل بر دشت و مانند ابدان موی پس وی آن ماده بخار کند از عطف مایه و بواسطه آنکه در
 ریح و ریح است که در لطفون دماغ است غلیظه ساد و بدان سبب مجاری روح فتنانی ضعیف افتد و صرع واقع شود و می تواند که موجب غلط شود و ماده و نهها
 شد که لایب شکر و منفرد کیفیت سمیت ماده منتقض و غرض شود و بدین سبب مجاری روح سده افتد و صرع حادث گردد پس آدمی در صرع یا اندک از
 حرارت وجودی و نهها طبیعت برود و غلظت از رطوبت زائل شود و اثر کیفیت ریح منتقضی گردد و بکایدانست که احوال و سبب ان صرع سبب شکر
 عند کثرت ماده و قوت سبب گاه باشد که در اندک مدت صرع افتد و پیش از نیم ساعت یا یک ساعت از ان حالت نباشد همچنانکه بکایدانست که با رطوبت نماید و
 صرعی که در بین افراط باشد نبات از وی محال است رعناخت ماده و منحن سبب باشد که با هر در محنت باشد و علائمش صرع اطرائی آنست که
 خداوند علت را خبر باشد که چون با و سرد و ان موضع حرکت کرده بجانب دماغ بر آید آهسته آهسته عضاوا بعد عضو و نهها نوبت چشمه کشاده باشد و چنانکه
 نماید و رنگ را سیاه شود و گشتان است و پانته گشتانند و در و دیگر عضاوا در پدید آید و ایضا نزدیک به نوبت نازد و خیزا به بسیار آید و لول زود زود
 بر آید قال جالینوس ان صبا احاطه به لعله من وجع ساقه فاخره بحسب سبب سمام بارده بقصا مدالی دماغه و ایضا قال ایت من المصروعین من کس باقناع
 نمی بار دین اجمام رطله وکی روض ان رجلا کانت به نه لعله من مشطیده و کان یقول کان یبکی مد فون فی التلج بالجمه و رین نمان هم سببا
 مشا به اقامه علاج بهنگام نوبت بر تر از ان موضع بصا برینند بهی مشکله تاریخ و کیفیت ردید را رقص شدن ندید و چون سبتن عضو بلع و صرع
 و بهر از انکه بر فعلی گرمی رساند عضاوا و ان را با تش یا ادویه که بالقوه سخن باشند چون عاقر قرحا و شیطرح و غلیت و قریه و در خون بلسا
 ضما و کنند بر ان جایگاه و اگر گرم کرده ضما و کنند بهر باشد زیرا که اثر حرارت فعلی قوی ترست از آنچه تخمین بالقوه کند و ایضا باید که در آب گرم روض
 یا در آینه اند آن عضو را در وی غرق دارند و آب سرد شدن نهند یا آنکه آتش در زیر وی دارند یا تجدید آب گرم کنند بهر گاه بهر دو حال شود
 اما در وقت غیر نوبت تدبیر آنست که تقویه بلغم کنند بدفعات و بهر تخمین و تقویت دماغ بکنجین منضلی و تر آب سوط خود و سبب سدها
 مشک و عنبر بهر بید و روض و غن فوئج و مانند آن بماند پس از تقویه بدن و تقویت دماغ بهر تخمین محض و مذکور ضرول چند بید تر و فلفل باطل
 که در طلائک از ان روض و غن بلیغ و سدها خیری و سدها بالند پس اگر مقصود حال شود فوئج الما و در گاه داغ دهند بر ان عضو با عسل ملا و در خرور
 طام و شیر انجیر و کیکی ضما و کنند تا که قرصا افتد و داغ یا قرصه را غرض شدن نهند مدتی تا ماده فاسد علی سبیل الترشیح از نفس عضو
 می شده باشد و ایضا قبل از آنکه داغ یا وضع او دید مقرر کرده باشند بر عضو مستقر ماده حجامت کردن مع الشط بود یا با شرط
 نفع تمام دارد و خصوصاً بهنگام نوبت و تدبیر آنکه قرصه یا داغ منحل نشود و ان سبب قطعه سرب بروی بسته دارند و حلیه ای بچرخ نیز بسیار

و احتیاج شد مذکورست علاج این هر سه نوع بحسب سبب همپان است موافق آن در تقویه و تقویت عضو مایون بکوشند و انچه از
 سنی بود علاجش جاع و نه بود بازان چم و صرع کبدی و علائمش از احوال جگر طلب کنند پس اگر آن حرارت مگر محسوس و علائمش آنست که بشتکین حرارت
 در کتار شده و من و نهها هر چه در باب وی مضبوط است استعمال نمایند و کذا اگر اعراض غلبه پیدا بود و سردی جگر ظاهر شود و با الاله
 باید که شود و بهر تبدیل هر چه در محل خود گفته شود استعمال باید نمود نوع ششم در صرع معانی باید دانست که گاه باشد که در روده که همان موله کرده و گاه
 روخیت خفیه از ان جایگاه بدماغ بر آید و صرع بر آرد و علائمش همان که در فصل بدان آید نوع ششم در صرع اطرائی یعنی آنکه ماده وی در با
 یادت باشد پس بخار ری از انجا بسوی دماغ منقاد گردد و صرع آرد و احداث انقباض و انقباض در دماغ و سبب تولد ریح درین است که ماده معانی
 در بعضی گاه این صحنه پس روح حیوانی در ان جایگاه داند و تو اندر شد و بواسطه آنکه در ان روح از ماده مذکوره دخول که در ان جایگاه است پس
 متولد شود و باشد که در و زمان سردی ماده بدان حد رسد که با فضل بر دشت و مانند ابدان موی پس وی آن ماده بخار کند از عطف مایه و بواسطه آنکه در
 ریح و ریح است که در لطفون دماغ است غلیظه ساد و بدان سبب مجاری روح فتنانی ضعیف افتد و صرع واقع شود و می تواند که موجب غلط شود و ماده و نهها
 شد که لایب شکر و منفرد کیفیت سمیت ماده منتقض و غرض شود و بدین سبب مجاری روح سده افتد و صرع حادث گردد پس آدمی در صرع یا اندک از
 حرارت وجودی و نهها طبیعت برود و غلظت از رطوبت زائل شود و اثر کیفیت ریح منتقضی گردد و بکایدانست که احوال و سبب ان صرع سبب شکر
 عند کثرت ماده و قوت سبب گاه باشد که در اندک مدت صرع افتد و پیش از نیم ساعت یا یک ساعت از ان حالت نباشد همچنانکه بکایدانست که با رطوبت نماید و
 صرعی که در بین افراط باشد نبات از وی محال است رعناخت ماده و منحن سبب باشد که با هر در محنت باشد و علائمش صرع اطرائی آنست که
 خداوند علت را خبر باشد که چون با و سرد و ان موضع حرکت کرده بجانب دماغ بر آید آهسته آهسته عضاوا بعد عضو و نهها نوبت چشمه کشاده باشد و چنانکه
 نماید و رنگ را سیاه شود و گشتان است و پانته گشتانند و در و دیگر عضاوا در پدید آید و ایضا نزدیک به نوبت نازد و خیزا به بسیار آید و لول زود زود
 بر آید قال جالینوس ان صبا احاطه به لعله من وجع ساقه فاخره بحسب سبب سمام بارده بقصا مدالی دماغه و ایضا قال ایت من المصروعین من کس باقناع
 نمی بار دین اجمام رطله وکی روض ان رجلا کانت به نه لعله من مشطیده و کان یقول کان یبکی مد فون فی التلج بالجمه و رین نمان هم سببا
 مشا به اقامه علاج بهنگام نوبت بر تر از ان موضع بصا برینند بهی مشکله تاریخ و کیفیت ردید را رقص شدن ندید و چون سبتن عضو بلع و صرع
 و بهر از انکه بر فعلی گرمی رساند عضاوا و ان را با تش یا ادویه که بالقوه سخن باشند چون عاقر قرحا و شیطرح و غلیت و قریه و در خون بلسا
 ضما و کنند بر ان جایگاه و اگر گرم کرده ضما و کنند بهر باشد زیرا که اثر حرارت فعلی قوی ترست از آنچه تخمین بالقوه کند و ایضا باید که در آب گرم روض
 یا در آینه اند آن عضو را در وی غرق دارند و آب سرد شدن نهند یا آنکه آتش در زیر وی دارند یا تجدید آب گرم کنند بهر گاه بهر دو حال شود
 اما در وقت غیر نوبت تدبیر آنست که تقویه بلغم کنند بدفعات و بهر تخمین و تقویت دماغ بکنجین منضلی و تر آب سوط خود و سبب سدها
 مشک و عنبر بهر بید و روض و غن فوئج و مانند آن بماند پس از تقویه بدن و تقویت دماغ بهر تخمین محض و مذکور ضرول چند بید تر و فلفل باطل
 که در طلائک از ان روض و غن بلیغ و سدها خیری و سدها بالند پس اگر مقصود حال شود فوئج الما و در گاه داغ دهند بر ان عضو با عسل ملا و در خرور
 طام و شیر انجیر و کیکی ضما و کنند تا که قرصا افتد و داغ یا قرصه را غرض شدن نهند مدتی تا ماده فاسد علی سبیل الترشیح از نفس عضو
 می شده باشد و ایضا قبل از آنکه داغ یا وضع او دید مقرر کرده باشند بر عضو مستقر ماده حجامت کردن مع الشط بود یا با شرط
 نفع تمام دارد و خصوصاً بهنگام نوبت و تدبیر آنکه قرصه یا داغ منحل نشود و ان سبب قطعه سرب بروی بسته دارند و حلیه ای بچرخ نیز بسیار

در مرغی که ماده دی مضبوط دیگر باشد چون شدین و عسلین مانند آن علاجش از آنکه گفته شد پوشیده نیست قسم سوم در مرغ که بیش است مغز
و زبور بود یا قوت حس مانع باشد دین قسم بر دو نوع است نوع اول در مرغ لسی و علامتش حدوث مرغ است عقب نوع لسی علاج
هر چه در دفع مضرت حیوانات لاسعه گفته شود بکار بندد و اینها اگر در دوزخ تخم بادیان و دانه درم گلکند بچوشتانند و صافی بخانند و کیشقال
از بعد روی حل کرده بدین سو و در صفت تریاق اربعه جنبی یا در روی حب لغار مکی زراوند طویل هر چهار مساوی بستانند و کوفته و بمخل
ببرشته نوع دوم در مرغ قوت حس مانع بآید و انت بسیار باشد که شخصی را حس مانع قوی و تیز باشد و بدان سبب کیفیتهای بد زود در یابد و سخت نگردد
شود و خوشتر از آنست که در صرع و تشنج و علائمش از صداع قوت حس مانع بتوان یافت علاج شراب غشاش و طعاهای لزج
کنند چون کله پاچه و گوشت گوساله و ماهی تازه تناول کنند و اند طعاهای او تخم غشاش و تخم کاهور و انگشت اکنون بدانکه نوعیست از صرع
که آنرا ابو یانان ابلهیا گویند و حیوانی که تشنج مانع حس حرکت است و این بدترین و قاتل ترین اصناف است و علامتش آنست که حادث
از تشنج جمیع اعضا بدان علامات باقی افتاد که در آنها تشنج متابع صرع علاج خلط فاعل این مرض یا تخم بود یا سودا و کجاستی در از الیه آن
کوشند و در از تشنج بنوعی که در بابی آید توجه نمایند و نوعیست از صرع که آنرا حبیبانی دایم حبیبان و حب حبیبان ام حبیبان و حب حبیبان و حب حبیبان
حبیبان گویند و بدانکه اطاراد و تحقیق لفظ و تعریف ام حبیبان اختلاف است رازی میگوید صرع است که با تشنج هم محروقه یا تشنجیه عارض شود
در دلول سید و باشد و بعضی بگویند که نوعیست از صرع که چون کبودکان لاحق شود بدین اسامی خوانند و حکیم ابو الفرج مفتاح مینویسد که ام حبیبان
مطلق صرع را گویند و از آنکه وقوع وی در حبیبان بدیشتر است بدین نام مسمی گشته و سبب کثرت وقوع صرع حبیبان نا بالغ آنست که در دماغ
ایشان رطوبت بسیار باشد در اصل خلقت پس گاه باشد که هم در رحم پاک شود و گاه باشد که از ولادت بقروح راس او ارام پاک گردد پس اگر تشنجیه این
رطوبات فغلبه خلقیه در رحم اتفاق افتد و بعد از ولادت بخرج او ارام و قروح در سر ضرورت است که صرع واقع شود و همچنین صرع بسیار باشد که بی
برسیدن وقت بلوغ خود بخود داخل شود بشرطیکه سورت بدین مرتبه باشد از آنست که بعضی گفته اند که صرع شیر غوار را علاج نکنند تا اگر حادث
در تشنجیه آن رطوبت جدا کنند و شاید بخیزی که در خور وی بود و ظاهر است که با نظر این هنگام بلوغ کودک را در مرض داشتن خلطان در است
لیکن چندین نوبت ضرورت است زیرا که بسیار باشد که آن رطوبت واجب تشنجیه در رحم یا بعد از ولادت بسبب قروح و او را تشنجیه پذیرفته باشد
و اندکی از آنکه باقی مانده باشد صرع آرد و در اندک مدت بکلی رطوبت مانع خود بخود منقضی شود و باید دانست که صاحب سبب علل تشنجیه
است که ام حبیبان کبودکان را عارض نمیشود مگر باجمی و حرارت مزاج و داخل میشود باستعمال مبردات و لذا آنرا در صرع صفراوی نموده و
علاج واحد بیان کرده اکنون بجا که هر مرغی که کبودکان افتد بدین نام خوانند و لازم نیست که کبودکان این صرع صفراوی دیگر تشنجیه را که بعضی
جهال همین فلن که صرع کبودک خرد بام حبیبان مسمی است و علاج این تشنجیه بعلامت صفرا سوخته و سبب دیگر استعمال منیکست و بولاک
بسیارند و این معنی خطا محض است بلکه باید که استدلال با عراض کنند و بحسب سبب در معالجه وی کوشند مثلاً اگر تشنجیه صفراوی بود
در قسم اول در صرع صفراوی مذکور است بکار بندد و اینها نیز بای سر و تر و تشنجی بکار بندد و شیر تر و دوشند و شیر مادر را نهایت نیک و در جایگاه
شیر مادر اندا اگر علامات بلغمی ظاهر شود و این بسیار افتد و نیز در صرع بلغمی است استعمال نمایند و هر چه که باشد دایر این و در معالجه تشنجیه سازند
از سبب تشنجیه با تشنجیه را دارند و هر چه مضرب بود چون آواز عد و تشنج مانند آن کودک را از استعمال آن محفوظ دارند و کند که تشنجیه را دیگر تشنجیه
غلیان صرع بوده باشد قیاده قیادیرا قیادیرا در مرض کاهنی نیز از اسما صرع است و صرع حبیبانی آنرا قاذون نیز گویند معنی تشنجیه بطلان

[illegible]

حصص حرکت است و این را فلسفه مشتق است از اسم بر تلس و معناش ام العصبیان است و در وجه تسمیه صریح باین اطباء را اختلاف است قال ابن سينا
 و ابو الفرج الان من العصر و عین بن یحیی و بن خیر بالکائنات کالکائن و قال الفاضل لعلامة انما سمی بیلان الکنهه کانه یأخذ بالکلیا ناد
 هو الذکر من عود العصب و معنی قاذون کسلی شیت بیان تدبیر جامع المنفع که در سائر اصناف بکار برند هنگام نوبت باید دانست که هر
 زبان می خاید پس باید که در وقت دوخته باشد اگر باس نرم و پنبه اندازان شده هرگاه صریح پدید آید آن که در وقت را اندر دهان و او غنچه زبان
 او خائده نشود و دهانش کشاده ماند و اینها انگوزه و چند میدستیزم باینده و بنجین علی البشند و در خلق او چنانکه و هیفا کند شش و ضرب
 پییده و شکم قفل و عصاره کثرت را بخار و پیل و شونیز و زنجبیل و در و فرفیون و چند میدستیزم هر چه از این ادویه هم رسد بسیار میزند و بسیار در پی
 بالند و عود فادانار دینی و دو کند و اگر بسیار در دینی و مستور و باشد و این همه هر کانت که در و در با قانت آید و عود فادانار که عود و صلیب گویند
 یاز و بسن مفید است سائر صبر و عیان را خاصه اگر ترسم رسد و بونید ن سداب در حالت صریح و بیرون آن مفید است و کذک بجز برای آن که
 در صراع بارد ذکر یافته است نگید سر کون موجب قانت است فاند و بعضی طبیبان گفته اند که اگر عاقر قرحا بخونید و در سنی مصرع و مند اگر
 عطسه کند سید بشدن توان داشت و بعضی گفته اند که صریح که پس از رسیدن آدمی به سبب پنج سال پدید آید و شخو از آن شود فاسته اگر مزاج
 و طبع بد باشد باجمه صریح مرضی است نرم و سبب جمیع مسلمانان را در حفظ خود دارد و از جمیع قانیان چیز پاک در همه انواع صریح مضر است
 اندر چیزهای سیرج الحریکه و بران دگردان نگرستین و در جای بلند بر آندن و اندر گرما به و مسبط باد مقام کردن و سراسر و گرمای گرم و جمیع
 بسیار خواندن بسیار و در بدن و اسب تا فتن شیرینمای سخت شیرین و طعمهای سخت چرب شراب کین و دوزخی و آواز برق در عدد
 و طعمهای غلیظ و گوشت جانوران بزرگ و شلغم و کرنب و گند و ترپ سیر و پیاز و باقلی و عدس و حبه تره با زبان دارد و جز پودنه اما که نفس را
 خاصیتی است که صریح را بجنباند و غسل کردن با آب گرم دماغ را سست کند و ماده را بجنباند آب سرد و اخلاط بپیشارد و به میوه های تر و سرد
 همه جانوران و هر چه از شیر سازند موافق است و هر چه بخار انگیزد چون پیل و خردل این کار است و اخلاط را بر باد و اما در سنی و طبعی و گرم و یا
 مفید است اخلاط را از دماغ فرو داند و از رگها باد را بیرون آورد و بوی گوگرد و قیر و قطران و بوی سوخته نان سبب خفتن بر و سخت بد باشد
 خاصه اگر بسیار خشد و بر استلا خسپیدن و بخوابی مفرط نیز مضر است و اگر بار زدن پیش مصرع دو کند صریح بجنباند و اگر گوشت نیز بسیار خوردند
 آن باشد که صریح نوز کند و اگر پوست نیز بخوبی نشین اندر کشد و در آب شود صریح بجنباند و چیزهای شرم آور و غم آور خصوصاً اگر قهقهه باشد و این
 ضرر دارد و بعضی اطباء در کاهود کشنیز رخت داده اند اما شنج میگوید و انالا احمد با فضل و سکت و آن علوی است که ناگاه آید و یکبار راه افتد
 حصص حرکت که از دماغ باند اما آید فته شود و سائر بدن بر یکا شود و حاسهای جلگی باطل گردد و از حرکت جز حرکت دم زدن دیگر نماند و بسیار
 پشت باز افتاده بوده باشد که حرکت دم زدن نیز محسوس نشود و سکوت مشابه شود و فرقی در سکوت دوتی با فراین فصل تفصیل گفته آید
 و اما که سکوت لازم این مرض است لبیکه کسی گشته و باید دانست که سبب کلی این علت آنست که یکبارگی در یکی بطون شد رقیه دماغ
 سده افتد تمام و کامل و مراد از بطون شریقه فضائی است که داخل نخ است و پوشیده ماند فضا نمیکند و اخل محقق است و فضا نمیکند و اخل
 جانیست بر هر دو احد این فضا و لفظ بطون اطلاق میکنند اما فضا در اخل محلی که با این قسام شده و دماغ است مخصوص بطون کیف و موجبات سده و سوت
 یکی آنکه دماغ و تجاويف و منافذ وی متکلی شود و از ماده بلغم یا خون یا سودا و اما صفر بدون قهرم است و دماغ بختی که سکت آرد هرگز نمیتواند ششید
 دوم آنکه دماغ منقبض گردد و از رسیدن سرمای شدید بر ریا از االم و وجع سقطه و ضرب غیر متورم یا از بخار فاسد یا از کیفیت رویه خفاصه صریح مضر است

[illegible]

و انقباض باطن که مودی بکسته شود انقباض کامل است که از شدت فراهم شدن دماغ مجاری روح بتجاوید و شود و کند که استلزام از یکا که رسیده ناقص بودی بکسته نینفادی و سولت و اجتناب و قوت سبب بقراط میگوید آنستکه اذاکانت قوتی لم تزد اذاکانت غصیفه لم یسل و کوه با هم نشان صعبی و سولت آن و شوری و آسانی و دم زدن است اما پدید آمدن کف در دهن علامت عاجزی قوت باشد و از اگر علت صعب تر بود کف آرد منخر خرن کند و دم زدن و شری که کبلج او ریزند از بینی بیرون شود و زود و ملال گردد و جالینوس گفته نه هر یک بقصد حسن حرکت او باطل شود اندر سکه باشد بلکه ممکن است که اندر سبات بود و فرق در سکه و سبات در سبات و سکه و جود در جود و مریوط است و الاضیاق تقدم آنا سکه که در او را طین و خربزه شاد حال و نیست دیگر که در تمام بدن اختلاج افتد پس در سکه زود و ملال شود که آن سکه را بحسب سبب جنسیه دو قسم بدو قسم بیان کنم اول و انقباضی قسم اول در سکه استلزامی و این بر سرفه است نوع اول آنکه آماس دماغ بکسته بخار بود و یا جار و علامت و علاج این از تفصل سرسام باید جست و باید دانست که در سکه در می ناگاه می افتد نخستین اعراض سرسام غلبه روحی آید بجهت سکه می افتد مثلاً قرطین و شریخ شود و سکه باشد که بسبب سرفه یا ضرب باشد و با کجایه سرفه و در می بی شریخی باشد و تقدم سرسام یا سقط و ضرب مؤثر شاد حال نسبت نوع دوم ناگیاوه بسیار غلیظ اندر تجویف و منفذ های دماغ افتد و اگر چه آماس کند اما راه فرو آمدن قوت حسن حرکت میند و این از ملغم کثرت است و از اول نوع سوم آنکه خون در بدن غالب باشد و گما شربانیهای همین پر شوند و تجاویف و شریکین دماغ محتلی گردد و نهی که راه بر آمدن قوت روح حیوانی از دل مودی دماغ و راه فرو آمدن قوت روح انسانی از دماغ بهیله اندامها بسته شود و حرکت شربانیها فرو آید و دم زدن باطل گردد و سرفه اندام شود و سکه افتد و بعضی این را خفای قلبی گویند تباه که اگر چه علامات و علاج بحسب سبب بارها ذکر یافته اما در اینجا نیز گفته می آید مثلاً اگر ماده غلیظ علامتش تزلزل بدن و بیاض دوش کثرت بزاق اما بودن غلیظ یعنی خزه نشان صعبی و خشن است و علاج این بدو وجه یکی آنکه در انوقت که سینه دوم آنکه بعد از افاقت بکار برند اما آنچه در انوقت کنند آنست که نخستین ماده را بشیافات و حقه منخیزد تا از پس ریه اگر می رساند گاه باشد که قبل از مقدمه بر تلیف حلقه میسر مطلوب شود و تدبیر نخستین دماغ آنست که سداد قرضل موبیند و گذشت و فلفل چند بدیستر بار یکسانیده در ربی و منقوخل و ناله سیه محال نمایند و کم یابند یا رطب بکار برند اگر موی سر سبزند و چند بدیستر و فلفل هر دو بسانند و با سر که گرم کرده حلا کنند دماغ را گرم کنند و بنکوبین تا بپزد آنست که قطعه گرم کرده یا خشت گرم کرده بر سر بند یا کلاه مذهبوشانند و خخته آهن فروین گرم کرده بالای گاه گذارند و در نخستین غلبه بیشتر کوشند و معیبات فی استعمال نمایند یعنی پر مرغ بروغن چرب کنند و در ایام فقیه الاوده بخلین اندر تاقی آید اگر چه فی نیای نیز خالی از دفع نخواهد بود و تا که روغن سوسن پیرا بد پر مرغ روغن و دیگر چرب که کنند که بغایت مفید و قوی است و سکه بلغمی سودمند است اشیا است خاصه اگر در فم معده استلا بود و در غدهای حاره چون روغن سداب سوسن مانند آن که با بوم کم ساقته باشند که اگر کم بر سره با گردن و سره های پشت بمانند و تریاق کبر و مشرد و دیوس در حلق ریزند با مار لعل مزوج ساخته بهر حلیه که تواند و اگر تریاق و مشرد و دیوس حاضر نباشد در بلخ را زیاده و انیسون و مکون بنجین حل کنند و در حلق ریزند صدقه حقه حاشا و شبت و برنجاسف و قنطور ریون سداب یا بل یا بنجیر نیمه کوفته و تخم کرفس حله را بچوشانند و صافی نمایند پس شکر سرخ و مرغی و روغن زیت یا میزند و نقل و ترید و بود و ارغنی و تخم خطل و تخم نیاسر دار و نموده حقه کنند اما تدبیر پس از افاقت آنست که تار و ز چارم یا سفتم یا چهار دم گذرد و بنجین و قوت مال هرگز در زنده توجیه نکند لیکن بهر نسخه هر روز جلای از انیسون و زانیا و گاو زبان هر یک سدوم و گلابین دم توان در غذا خورد آب یا یکبار یا سه بار یا بیشتر زیره و دار چینی مانند آن یا که در دهن بکشد یا میگوید جلیست را اندر سکه و فلفل و قنطور سخت سودمند یافتیم با دود و

[illegible]

五

[illegible][illegible]

این کتاب را در اختیار خانان و در اختیار
ولایت سرخ خانان و در اختیار
گرجیان و ارام حاجت بنفست است

۴۵

در دین نمایند و طریق استادی است
که در دین غایب است و در این کتاب
حکومت حسن و نام تمام باطن خواهد شد و در صورت منفی
و دقت سبب نقصان آن هر دو را بر او نگذارند و در صورت منفی
که در دین منفی است و در این کتاب
علاج بی غیر خود و دیگران را در این کتاب
باید دانست که اگر خدای تعالی بخواهد
که در دین منفی است و در این کتاب
نقصان حاصل و در این کتاب
در این کتاب که در دین منفی است
و در سبب این دفع زلزله است

گرم دانی شود مثل روحی
شماره در حق سحاب از حق
شیرین از روحی نه بچشم
صفت در حق قطره بگرند
فد چهار مثال سیر فاضل
عاقبت از حق نون از هر یک
در مثال چند سیر
در یک پیا آت بخوانند
تا بنده آید صاف کنند
شستاده مثال روحی ازین
پادشاهی خدا افکار نوده
باز بخوانند تا روحی جانند
و بعضی بماند بعضی چند سیر

۴۶

۱) احوال و اسرار

والا تعجب در حقین حل نمایند
صفت یونان در سنجیدگی
کوشش در سنجیدگی
نقش در سنجیدگی
سیاه یک سنجیدگی
سازندگی سنجیدگی
یک گون سنجیدگی
فرموده سنجیدگی
نموده سنجیدگی

[illegible]

باشند و در رنگ بدن علاج بخیزد ۱۲
 قوله قال السیاحی آنکه سار کوب و فوشتنیه
 فشو و مطلق با پنج چیز از اولاد و توبه چهار روز
 و هفت روز چهارده روز نیم آنکه در کوب
 او و مسکه در اول هر زیاده شش روز در آخر
 آن در تنه برست نایب آن کسی باین اسم گفته
 چو که تو خایه در سر وانی یعنی برست هفت
 ستوری عصاره اینستین مشکا بر یک مشتقال
 ستوریا مشوی تخم تنقل بر یک تخم در کوفه و بخیزد
 آب کوفش آب ساندن مشرب یک مشکال

[illegible]

五

[illegible]

[illegible]

۵۳
طیبه خداداد

اما عیبه آرد و این انگاره است که زیو پوست و طوبیت فطریه بود زیرا که هرگاه از حرارت مختصبت نفع آن طوبیت بگذارد و از آن جایگاه ببرد آن آید و عضله را بر
 عیبه بداند و عیبه که بعضی جوایان با و بهنگام تربیت جمیع اندازین قبیل است علاج آنچنان پس باریا افتد پس از آنکه سببیت دل و دماغ مشغول شوند و آنچه از
 از پس جمیع افتد بر پیش ترک جمیع است خاصه با استلایس از آن بر تقویت هر چه در باب قوت باه نثار که ضعف گفته شود بکار برند و آنچه از اعراض نفسیه افتد
 بر پیش آشت که بر پیشگین ازان حاصل آید لعل از بد بگوئی و امیدواری و تحقیق و مانند آن هر چه شایسته آن سبب باشد و آنچه بهنگام قرب جمیع
 افتد بر پیش تنقیه خلط فرونی است نفع دوم آنکه از ضعف الک حرکت افتد و این بر سه گونه است یکی آنکه سو مزاج بارد و عارض شود بحسبب السبب صعب
 از روح متاثر نشود چنانچه باید و مسترخی گردد و عصب با استرخا غیر تمام زیرا که درین صورت قوت محرکه اعضا را جذب می تواند کرد با علی ما صعب نگاه داشته
 داشت پس آن عضو منقبذ بشقی طبعی مشغول میگردد و بالضرور در حرکت جاذبه قوت محرکه و در حرکت متسلطه عضو واقع میشد و حرکت متفاده در عیبه بخلاف نافع که
 استرخا تمام است و قوت محرکه بر جذب اعضا قدرت ندارد و عیبه بدیدنی آید تا که قوت بر جذب اعضا قادر نباشد مع ضعفها عن الامساک از قبیل
 سو مزاج بارد است و عیبه که پیران و شایخان را افتد و عیبه که از افراط نوشیدن آب بنهایت سردی و از نوشیدن در غیر وقت واقع شود و نوشیدن
 آب در غیر وقت است که در حالت ناشتایا بر ریاضت یا بعد حمام خاصه اگر شکم شمی باشد اتفاق افتد و عیبه که از بسیاری شرب شراب حادث گردد و قال
 الا سبب العلل بالاکثار من بل من جمیع اغذیه حار و کانت او با زده بر مزاج با طفا را حراره الغریزه و اجاد با و غز با کا لخطب اکثر علی انما القلیل
 فی شلعت العصب و الروح و القوة عن تحریک الاعضاء علی المجری الطبیعی و یحدث الرعشه و الاسترخا و غیرهما من العسل البار و در صدر
 این امراض از شرب شراب کثیر وجود دیگر نیز بیان کرده خوفی عن تعویض ضبط آن نه نموده و آنکه از استلا و ناگواریدن طعام و ریاضت ناکردن اندر عیبه
 افتد غیر تمام از افراط غلیظ لزج و بد السبب است محرکه تمامه نماند شود قدری که نفوذ کند و عضور با الاکتد و از آنکه قلیل المقدار باشد نتواند حفظ نمود
 بالضرور عضو به قتل طبعی خود و ثقل خلط غلیظ که در انجا ممکن است پیوسته مائل بسفل بود و ازین دو حرکت متفاده عیبه بدید و علما با سو مزاج
 بارد و سده اعصاب در فالج ذکر یافته است علاج آنچسبب خلط بود مستغرق سازند ماده را بتدریج و رفق مثلاً نخستین ماء الاصول دهند بعد از شرب طریح
 و بعد ایا رجات و تدبیر فنی استغرق در امراض سابق منجم مستقیم گفته شده است بهر تقدیر احتراز از او و تیره قویه و استقرار قویه ضروری است
 لکن تا مواجب الا احتراز فی الرعشه عن الاذیه و الا استقرار القوی لان کل هذه کلل القوة و لیضعفنا و یزید فی الرعشه و این حکم در سائر امراض
 عیبه است چنانکه بالا باریا ذکر یافته و مالیدن روغن قسط و روغن زیت و در طبع ضیاع یعنی گفتار آن و اگر آب یعنی خرگوشا شستن و در طبع باریا
 است نیز گویند خاک کردن و بمیاه حاج غسل نمودن و عضور را بچش کردن و مالیدن همه مفید است فان هذه كلها تجلب الموضع و اکثر السیخه فیعضو
 الیه الحریه و حتی سیاه حیات در ضیاع سافج گفته شده و آنچه از سو مزاج بارد بود بهر تبدیل مزاج هر چه در مادی است بکار برند مگر تنقیه که این نوع محتاج بان
 نیست مخلوطه عن الماده اما آنچه از شراب بود تدبیرش آنست که یکبارگی دست از خوردن باز دارند و روغن گل یا موز یا اندکی سرکه آمیخته بر سر تهنند
 اغذیه هر چه چون را غلیظ کنند تناول کند چون کرب غرض مانند آن و مغز خرگوش بریان کرده اندرین علت سودا و رسوم آنکه خشکی طلب کنند بر
 و بد السبب در حرکت فرمانبرداری نگند چنانچه باید و علامت این تقدم اسباب مجفطه است و لا غری فی تعویض عضله وی شاید بودن و ایضا از نشان این قسم
 است که زردی خشک شود و ماد جو آن دران عند کرمی زنجبه اما توان دانست که تا خشکی بنهایت درجه نبود موجب عیبه شکر و بدلیل ان المدقوق مع غلبه
 برفان عالی تعیش الا انما علاج در طریب کوشند بدانچه در تشنج یا پس کرم است نوع سوم آنکه از ضعف قوت و از ضعف آلت افتد و این
 چنان باشد که عصب متاوی شود از اسباب رجه یا واطلیه فارجه چون بر دشدید و افتادن زخم یاگزیدن حیوان زهر دار و فخر عضو واطلیه

[illegible]

لین و براق ظاهر است اما در امتلا سیرا که ماده غلیظه و خام است هیچ چیز متجکب نمیتواند در براق بماند و این سبب است که در امتلا سیرا براق بماند
 براق علاج انچه در تشنج یا اسهال است تدبیر این نوع لقوه بسبب همین است و ایضا در لقوه تشنجی خواهد شد بپوشیده و خواه امتلا سیرا که بکاه است
 مرغیه چون خرده باب گرم تر کرده و شانات بر غنما پر کرده و تدبیر بر غنما بیکرم بغایت مفید است و باقی علاج لقوه تشنجی که پیش امتلا بود و بدین بمان
 که در لقوه سیرا خالی آید شود و انداختن لایس آن تمهید بدینا فانی و علاج تشنجیه چنانچه است که تا چهار روز یا هفت روز نگذرد و بیمار را به علاج بختا بماند لیکن اگر
 طبع خشک و روز دوم بحقنه نرم طبع را روان کشود و اگر با لقوه علما که مقدمه مسکه بود هیچ بدینا بد شتافت و بحقنه تیز یا مسهل قوی استفراغ باید کرد
 بی مثل وین ضابطه که استرخانی را باید داشت و فوائد دیگر که در قسم استرخا گشته آید در لقوه تشنجی و امتلا را نیز ملحوظ دارند و امر متوقف علاج باقی
 تا چهار روز در اجاست که علت منعیف بود و توقف تا هفت روز در آن موضع که علت قوی باشد و با لقوه نقل سرودن که در حواس است را بود و نیز وقت
 استفراغ بپوشیده که ماده لقوه بهیچ تشنج بود یا استرخانی جزا نه باج و سار است لهذا دفعه واقع میشود و با وجود آن در هنگام تهدا بود و عدم دفع که غیر مستعد میباشد
 تا نه روز و اگر اگر حرکت دهند بتواند که ماده نه برکد و بسوکل ریزد و بختا پاک سازد و بسوی تشنجی از علاج ریزد و بفاج انجام دیا بسوی بگون شریفه و ماغ توجه کنند
 مسکه اگر دیا تمهید اجاب اسباب علما که گفته است اللقوه کثیرا میزند بجزه الامراض ای مسکه و افواج غنمی ان سید انبساطی و الحلط و اعدا و ال
 چنانچه آید در درانجا که اسهال کردن سبب شود هر چه مناسب حال ماس بود بکار برسد قسم دوم در لقوه استرخانی و این چنان باشد که عصبها و عضلهها بکاه
 بسبب تشنجی قوی که از دماغ فرواید تر و غشیه است شود و مجاری ح سده گردد و بدین سبب که آن اندامها است شود و اندامها فرو آورند و غشیه گردد و کس لقوه
 تشنجی بیشتر باشد و استرخانی کند و علامت این آنست که نوزده دها ن مسترخنی و جعیت الحركات کرده و پوست جبهه وی و عضلههای آن طرف ترنجیده نباشد بلکه
 نرم بود و بکاه برین چشم آن سمت فرد آمده تر باشد چنانکه بکاه بوی رسد اشک از آن چشم سائل بود و حواس کند و کند باشد خصوص لقوه و اگر چه فرق تشنجی و
 استرخانی ظاهر نیست لکن بریادتی تحقیق فرق دیگر نوشته می آید و آن آنست که جالینوس میگوید وری است که بر میان کاه گردد و جدائی هر چه استخوانهای
 رگها است و از اندرون دها ن غشا رنگ پوشیده او این در زبلا ن غشا بیکر پیوسته است پس که ماده لقوه استرخانی پیدا آید در تشنجی که استرخا بود غشا رگها م
 طرف مسترخنی و آویخته و متغیر اللون و ذی رتبه و فیما بعد و دیگر بسلا مت بر حال خویش جایا شد و طریقه دیدن آنست که طبیب بگشت بر زبان حقین نمده تا
 زبانی و تر نشیند پس کام او نظر کند اگر در غشا جانی استرخا و بکاه گفته شد پیدا باشد کام که ماده لقوه استرخانی است و اگر غشا جانی خویش بود و دیگر عرض تشنجی گفته شد
 از ترنجیدگی پوست پیشانی و من نه ظاهر باشد حکم نماید که لقوه تشنجی است و ایضا در استرخانی یک قطعه حرکت نمیکند و در تشنجی حرکت میکنند اگر علیل جسد کند لکن با بکاه
 و در تشنجی نمیتواند تشنج علاج تار و ز چهارم یا هفتم در گردد و از او ویر بجز ما الاصول که با سنجیدن بزوری یا عضله یا جفین آویخته باشند هیچ ندهند و از اغذیه
 هر چه لطیف و معتدل و در تشنجی و تشنجی بود چون خود آب و عسل نیت مانند آن اختیار کنند و هر چند که از آب طعام خود را باز دارد و بهتر باشد و ایضا از انچه طریقه دیگر
 چون این و کبوتر سیر و مانند آن دست کشید دارند خصوص در تشنجی اما مارا جسل باک نیست هم از اول روز متیان و ادلان حرارتی فیکسیر یا مارا لیکن
 مارا جسل که تا چهار روز و میسند ساد باشد یعنی با و دینه حار مخرج نباید کرد و از غرغره و عطسه کردن نیز تا انقضای آن ایام قبل از تقیه اجتناب
 واجب نند زیرا که غرغره و عطسه ماده دیگر را موضع علت کشد و ماده را که انجام باشد و خام بود و دفع نتواند کرد و کدک بهتر از دیگران است از انچه در انجا
 بهر که هر لطیف تر باشد از ماده تحلیل کند و باقی را علیا و سیرا دلس و تر آنست که صبر کنند تا ماده که موضع علت میل کرده است ممکن پذیرد و درین اثنا
 خبر بدان شغل نباید بود که ماده بد دنیا بد و قوت بر جانند و بعد از آن که ایام معهوده در گذرد و ماده دفع یافته باشد ترنجید بدن استعمال نمایند صوب و
 ایاریات که در فاج ذکر یافته است و این همه تدبیر بر فنی کنند چنانچه در ابواب گذشته بکرات ذکر یافته و پس از آنکه از تشنج بدن خاطر جمع شود و ترنجید

لین و براق ظاهر است اما در امتلا سیرا که ماده غلیظه و خام است هیچ چیز متجکب نمیتواند در براق بماند و این سبب است که در امتلا سیرا براق بماند
 براق علاج انچه در تشنج یا اسهال است تدبیر این نوع لقوه بسبب همین است و ایضا در لقوه تشنجی خواهد شد بپوشیده و خواه امتلا سیرا که بکاه است
 مرغیه چون خرده باب گرم تر کرده و شانات بر غنما پر کرده و تدبیر بر غنما بیکرم بغایت مفید است و باقی علاج لقوه تشنجی که پیش امتلا بود و بدین بمان
 که در لقوه سیرا خالی آید شود و انداختن لایس آن تمهید بدینا فانی و علاج تشنجیه چنانچه است که تا چهار روز یا هفت روز نگذرد و بیمار را به علاج بختا بماند لیکن اگر
 طبع خشک و روز دوم بحقنه نرم طبع را روان کشود و اگر با لقوه علما که مقدمه مسکه بود هیچ بدینا بد شتافت و بحقنه تیز یا مسهل قوی استفراغ باید کرد
 بی مثل وین ضابطه که استرخانی را باید داشت و فوائد دیگر که در قسم استرخا گشته آید در لقوه تشنجی و امتلا را نیز ملحوظ دارند و امر متوقف علاج باقی
 تا چهار روز در اجاست که علت منعیف بود و توقف تا هفت روز در آن موضع که علت قوی باشد و با لقوه نقل سرودن که در حواس است را بود و نیز وقت
 استفراغ بپوشیده که ماده لقوه بهیچ تشنج بود یا استرخانی جزا نه باج و سار است لهذا دفعه واقع میشود و با وجود آن در هنگام تهدا بود و عدم دفع که غیر مستعد میباشد
 تا نه روز و اگر اگر حرکت دهند بتواند که ماده نه برکد و بسوکل ریزد و بختا پاک سازد و بسوی تشنجی از علاج ریزد و بفاج انجام دیا بسوی بگون شریفه و ماغ توجه کنند
 مسکه اگر دیا تمهید اجاب اسباب علما که گفته است اللقوه کثیرا میزند بجزه الامراض ای مسکه و افواج غنمی ان سید انبساطی و الحلط و اعدا و ال
 چنانچه آید در درانجا که اسهال کردن سبب شود هر چه مناسب حال ماس بود بکار برسد قسم دوم در لقوه استرخانی و این چنان باشد که عصبها و عضلهها بکاه
 بسبب تشنجی قوی که از دماغ فرواید تر و غشیه است شود و مجاری ح سده گردد و بدین سبب که آن اندامها است شود و اندامها فرو آورند و غشیه گردد و کس لقوه
 تشنجی بیشتر باشد و استرخانی کند و علامت این آنست که نوزده دها ن مسترخنی و جعیت الحركات کرده و پوست جبهه وی و عضلههای آن طرف ترنجیده نباشد بلکه
 نرم بود و بکاه برین چشم آن سمت فرد آمده تر باشد چنانکه بکاه بوی رسد اشک از آن چشم سائل بود و حواس کند و کند باشد خصوص لقوه و اگر چه فرق تشنجی و
 استرخانی ظاهر نیست لکن بریادتی تحقیق فرق دیگر نوشته می آید و آن آنست که جالینوس میگوید وری است که بر میان کاه گردد و جدائی هر چه استخوانهای
 رگها است و از اندرون دها ن غشا رنگ پوشیده او این در زبلا ن غشا بیکر پیوسته است پس که ماده لقوه استرخانی پیدا آید در تشنجی که استرخا بود غشا رگها م
 طرف مسترخنی و آویخته و متغیر اللون و ذی رتبه و فیما بعد و دیگر بسلا مت بر حال خویش جایا شد و طریقه دیدن آنست که طبیب بگشت بر زبان حقین نمده تا
 زبانی و تر نشیند پس کام او نظر کند اگر در غشا جانی استرخا و بکاه گفته شد پیدا باشد کام که ماده لقوه استرخانی است و اگر غشا جانی خویش بود و دیگر عرض تشنجی گفته شد
 از ترنجیدگی پوست پیشانی و من نه ظاهر باشد حکم نماید که لقوه تشنجی است و ایضا در استرخانی یک قطعه حرکت نمیکند و در تشنجی حرکت میکنند اگر علیل جسد کند لکن با بکاه
 و در تشنجی نمیتواند تشنج علاج تار و ز چهارم یا هفتم در گردد و از او ویر بجز ما الاصول که با سنجیدن بزوری یا عضله یا جفین آویخته باشند هیچ ندهند و از اغذیه
 هر چه لطیف و معتدل و در تشنجی و تشنجی بود چون خود آب و عسل نیت مانند آن اختیار کنند و هر چند که از آب طعام خود را باز دارد و بهتر باشد و ایضا از انچه طریقه دیگر
 چون این و کبوتر سیر و مانند آن دست کشید دارند خصوص در تشنجی اما مارا جسل باک نیست هم از اول روز متیان و ادلان حرارتی فیکسیر یا مارا لیکن
 مارا جسل که تا چهار روز و میسند ساد باشد یعنی با و دینه حار مخرج نباید کرد و از غرغره و عطسه کردن نیز تا انقضای آن ایام قبل از تقیه اجتناب
 واجب نند زیرا که غرغره و عطسه ماده دیگر را موضع علت کشد و ماده را که انجام باشد و خام بود و دفع نتواند کرد و کدک بهتر از دیگران است از انچه در انجا
 بهر که هر لطیف تر باشد از ماده تحلیل کند و باقی را علیا و سیرا دلس و تر آنست که صبر کنند تا ماده که موضع علت میل کرده است ممکن پذیرد و درین اثنا
 خبر بدان شغل نباید بود که ماده بد دنیا بد و قوت بر جانند و بعد از آن که ایام معهوده در گذرد و ماده دفع یافته باشد ترنجید بدن استعمال نمایند صوب و
 ایاریات که در فاج ذکر یافته است و این همه تدبیر بر فنی کنند چنانچه در ابواب گذشته بکرات ذکر یافته و پس از آنکه از تشنج بدن خاطر جمع شود و ترنجید

و از اندر میز خود آب شربت با گنجشک که بر وی میخوردند آن که با صغیر و دایمی در زنده کرد و یا بختی باشد تناول کنند و آب یا گرم در دانه انداخته تکبیر کند و آن مفید
و اگر آب دریا باشد تکبیر بجای و باشد و اگر ازین دریا بریزد نخل نشود بمسماهی بکتر که در آب قلی بود که است علاج کند و چنانکه یا میگوید آن موضع را بخورد و در آب انداخته
و چون جزو را کند اختلال را بشود باید دانست که اگر ضعیف باشد به علاج دو سگ و دو باشد که منفرقه فی التخیل بود فصل فی علاج که تبارزی الموی نیز گویند و آن که
باشد که آدمی خود را هیچ چیز و هیچ باز و نهی و نهی که است و چشم سحر کرده و سبب است که شخصی چند روز شراب طعام زیاده خود دریا میسر کند و بعد از آن
است که شود و بادها و بخارها اندر رگها و عضله های جمع آید پس اندر غشیت اعیان دانگی باید و فی صبح لفظ تازی است معرب گویانی باوی گردانیده علاج بزودی داد
خونی و صفراوی را استخراج سازند و اندر بیشتر حالها موردی علاج را آب سردا سالیس و پادین مثل اثر را بود یا غسل بر آنکه آب سرد داخل را از جوشیدن فرود آید
کشتن بر خشک نشسته باشد که صفون کردن بهر فعل کنه آنجا که ماده بخار با دیار با بیشتر و غلیظه تر باشد و علاج سرد بود و جی برده و دما پرده و غرور است در در و باد با بار
کند و گرفتن رگها سببی بنوعی که سبب غشی آرد و فی این مرض است بهر آنکه ازین رگها گذرد و جی است هرگاه آنرا بگذرد و جی جمع شود و چون بکشتن اندر جی یکبارگی حله
آرد و بخارها که بطایع نماند باشد تحلیل کند و طریق گرفتن این رگها همان و در میان میدانند لیکن این عمل خالی از خطر نیست لهذا گفته اند اگر بگذرد بر
رگ و در نشاید داشت و زرد و تر از آنکه مردم طایف حس نفس داشته باشد و گذاردند و الا خطر بزرگ باشد فصل فی زکام و نزله بدانکه عند الجهد ماده که از دهن مقدم
است یعنی فرو داد می است بزکام و آنچه حسو خلق اندر موسوم است به نزله و بعضی اهل انزاله مخصوص داشته اند ماده که بسوی صدر و رویه نیرد و بعضی آنرا که بجانب
پسینه فرو داد و در قی بود و منفذ بینی را بگذرد زکام گویند و باقی بهر انزاله خوانند و از آنکه بعد از علت و استند منقبض مختلف بود و با هم مشترک اند و نسبت این علت
و باغ چون نسبت آب است زیرا که سبب معده اندک است و اگر در و با نسبت طوبی که در معده گرد آید و قیست دافعه معده آنرا دفع کند همان پنج هرگاه در
بسیار بماند طبع بر آید و باغ آنرا نماند که بدین دفعه و باغ آنرا نماند که دفع کند و با سبب جزئیة این مرض پنج است یکی از خارج حرارتی فزونی در باغ رسد
و طوبی که اندر وی باشد بگذرد و همچنین فزونی و خلق فرو آید و این چنان باشد که در آفتاب یا در گرما یا نزد یک تن قوی افتد یا در فصل تابستان
در خانه گرم که بهای بیرونی در وی گذاردند شود یا چیزی گرم چون مشک چند بهر سروز عفران و مانند آن بومند و در غنهای گرم بر سرالند تا بدین
اسباب محتملها بجنبند و به بینی یا خلق فرو آید و ظاهر است که هرگاه سرگرم شود و طوبات که در دیست تحلیل یابد و مستغرق گردد و بحسب ضرورت خلل در بدن
فضله دیگر از بدن بسوی دی منقبض میشود که آنچه بدین لی ان را علامت این قسم تقدم است و حد و سرخی در هر دو چشم و نارزش و سوزش در بینی و هر زکام
که اگر گرمی باشد چون آب فرو نهد و علاج مفید کنند و مسهل دهند اگر بدن مستحلی بوده تا ماده بدن بجنبند از متعاده شدن بازماند و بحسب کین
خارش و دفع و بحسب آنکه تحلیل و طوبات جلد را کشیف کنند و مسام را بند نه سازد و بدین نسبت کام بهر این جهت نامید بآب گایم و در آب بکین کل و در باغ
روغنهای سرد چون روغن بنفشه و نیلوفر و که دستنشان فرمایند و آنجا که مرض بر کشند در مرغ سیلان بکوشند و بنجیر کافور و بنجیر خا که در کمر کرده باشند
و طریق تخیر کافور آنست که آب بکین بر افکندند و کافور را بکین باشند و بخار وی در بینی کشند و از آنکه کافور غرطه است و بنجیر و طوبات خار را خشک میکنند و
افشوده بسیار و بدین نسبت سیلان باز میماند و گذاردن آنرا مستحق فی التحمل که بر جبهه نهند و بخار وی در بینی کشند و بهر عمل کنند و ماده جلیله که در جیب
احتام زکام بیا و باید داشت که اصل اندر علاج زکام گرم بود یا سردا آنست که ماده را بر پزند و خنق داده آنست که قوام او اعتدال گیرد یعنی آنچه گرم و
رقیق شود یا سردا اعتدال رسد و آنچه سرد و غلیظه بود رقیق شود یا اعتدال باز آید مثلاً در زکام گرم و رقیق آتش جو بهند عذاب و سپستان و بنفشه
و گشنیز خشک در وی بخت و شراب خشکاش بنایت مفید است و از روی تخم تادیت سرد و زنجبیل و شراب نهند بهر کشکاب که با هر گرم
شد و تا زکام را نخل نشود از خوردن گوشت محتر باید بود و بر مزوره که از ماش معشور و اسفناخ و حریره که از آب سبوس کنند و آرد با قلی

[illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

این نسخه
 من این نسخه را از خان
 در این روز
 مایه حاجت
 بکشت بدین
 کار و حق
 و شوق
 در دنیا
 نشوید
 حاجت
 کوی
 در دهر
 است
 عسل
 در آن
 آورد
 طلب
 بیضا
 شمشیر
 در سازه
 کشند
 روشن
 او را
 بزرگ
 به
 ادویه
 حبس
 حبس
 بر
 کیم
 چو
 کردانی

[illegible][illegible]

1

[illegible]

[illegible]

چشم سرد و تر بنفشه او و به متوسطه حرارت بر آن گزیند که شدید حرارت است و موده می افزاید و اشیا را بار اجزاء چشم را منقبض می سازد و روح با جود و کشف
و غلبه میگرداند هر چه متوسطه حرارت است درین مرض سود میدهد بلا ضرر فائده و به ضعف با هر درین معنی است که جلید می کشد و مستوی می نماید مخلوق شده
تا که شب و شب که به معنی منطبع گردد پس هرگاه درین رطوبت از اوصاف مذکوره بگذرد و خشونت یعنی اجزای روی منقبض گردند و بعضی گیر و تفش و شل
بافرو آفت می افتد و با کفر و ضعف میشود فوج سوم آنکه واقع شود تغییر طبیعت و شکل این طوط بسبب مضار مجاریه مثلاً نخستین حالتی که یاد شد چشم در
پدید می آید یعنی آن مکان که در دم واجب بکشد جلید به تمامه بفضل جزای روی بسبب هم مجاریه منقبض گردد و بعضی اجزای ریش بعضی منتظم شود نوعی که بسیار ازین
آگاهی باید ازین سر گذرانند و علامتش آنست که بسیار در جلید به وجه شدید مضاعف محسوس و نتواند چشم حرکت دهد چشم هر چه در پاشان و عکاش چون
علاج دوم چشم خفته در رفته اند انشاء الله تعالی و گاه باشد جلید به تفرق شود و بواسطه تفرق الانقباض که در زجاجیه افتد از ماده حاده که بر درین کشد فوج چهارم
آنکه واقع میشود تغییر در کیفیت این طوط این بر دو وجه است یکی آنکه جلید به از مقدار خود بزرگ تر شود و بعضی مثلاً زجاجیه او و علای آنست که سایر ریه ها و در
انچه هستند بنظر او دیدن و جوش آنست که هرگاه جلید به بزرگ شود روح با هر تفرق میگرد و روی پوشیده میشود بواسطه انقباض اجزای ریش رطوبت پنهان و محسوس نزدین
از این روح بر جوی می نشیند و آید علامتش تقلیل غذا و تنفیه وجود و سبب دوم آنکه جلید به جزو گردد و از مقدار خود علامتش آنست که ریه بزرگ تر از مقدار نماید و جوش
و تغییر این طوط روح مجتمع میگردد و بقوت برودن میشود و بدان سبب هر ریه را بیشتر از مقدار روی می بیند لیکن هرگاه طوط به طور نفایث خورد شود و اجکت ضعف
قسم دوم در رخی که مخصوص جلید به او این آنست که درین طوط جفان و پوست واقع شود فقط و بواسطه که در رت است و بواسطه که منقطع میشود و چنانکه باید و
باید نشانی که این طوط بدان در نه نیست که در چشم است گردانند از آنرا خشونت درین مرض بیخ فعیبا بگذرد و مقدار که در تطبیع شل و فتوی افتد و این
در سبب یکی آنکه در هر بدن خشکی واقع شود بواسطه کثرت هم یا کثرت استفرغ و علاج وی تطبیع مزاج و بدن بواسطه تغذیه و استعمال شراب و مریخات و حمام
و ترک ریاضت و جمیع و جمیع مجمل بود و دوم آنکه حاصل شود خشکی در چشم فقط بواسطه سفر کردن در گرما و طافات غبار و آلودگی و علاج وی تطبیع و
چشم است خاصه مثلاً العبد البان و ربی چشم بچکانند و بنفشه و نیل و موبینه و بر سر و پیشانی روغنهای مرطوب کنند و دیگر تدابیر مرطوب بکار برند و فصل در علاج
طبقه عکس و درین فقه اگر کثرت شکلیه منته است و شاتهای باریک از طبقه عکس باین طبقه آید است و طبقه مذکور میان رطوبت جلید به و غنیه جانرست و عکس
بر آن گویند که از فرط رقت منسج عکس بوی نماید و فائده و فتنش آنکه مانع بصارت نشود زیرا که عکس به نصف ظاهر جلید به یا پوشیده است اگر کثیف اگر هم بود
بصارت مانع نمیدارد و بعضی اطباء این طبقه را از اجزای شکلی می شمارند و طبقه علوی و حساب نمیدارند و شکلیه نیز درین طبقه و تطبیع با دیا ریه این طبقه
بر دو قسم است یکی آنکه بصارت دیگر طبقات بود و دوم آنکه مخصوص همین طبقه باشد اول در بیان مرضی عارض شود درین طبقه و در سایر طبقات بصارت است
آن درم که درین طبقه افتد و دیگر طبقات را نیز متورم سازد و علامت تورم این طبقه غایت رقت بصرت و ضعف آن نشان آنکه طبقات دیگر در دم مشارک اند آنست
که بصارت منقطع شود و در فتنش شایسته و چنانست پیش روی بیشتر بنید و چنان پندارد که پلکهای چشم یا شل کشیده میگردد و علاج استفراغ ماده کنند
و تحلیل و ممانند به این در فصل در گفته آید قسم دوم در بیماری که مخصوص همین طبقه افتد بی مشارکت طبقه دیگر و آن تشنج و تقلص که درین طبقه
افتد و علامتش آنست که بصارت منعیف شود و چشم اختلاج کند و در یاد بسیار در چشم که گویا خار منجید یا چیزی چشم را میکشد و بصارت در حالت
گرنگی و در رشتنی افتاد و در وقت نیم روز نقصان گیرد و عقب خوردن غذا و موائع سایه دار و سنگک شب فوت پذیرد و علاج اگر تشنج از ریش
بود و بر رطب مزاج شیر و خر و روغن بنفشه در روغن که در ربی چکانند و بر میاه مرطبه مرصیه چون آب بنفشه و برگ ختمی و برگ که در
و برگ کنجد انکباب کنند و سایر تدابیر مرطبه که بار باد که یافته محل آنند و اگر تشنج از امتلا بود و یا رجات خوند و خر و بنفشه استعمال کنند

[illegible]

ولیس از تنقید کمال معنی تنگ دهنده در شکر فصل در احوال طوبی بقیه طوبی مشایخ بقیه الزوا و صفاء و اما از بابیه سفینه همی گشته و منقذت خلقت

این کتب پس از این جلد که در میان قلمی تبدیع واقع شوند بر جلدی که از او است و نیز بر انوائی که میوه اگر مخفوظ مانده این کتب با سرش می افتد که زیادتی

محمد دوم نقصان آن قوم که در غلظت این بر سر بر شمع بیان کنه اول در از یاد جم حضرت افروزی این بر سر که اگر چه زنی اندک بود اما بسوی تعالی

سماوات اعظم اجراء جب سید ذوالجلال اجسا بر بنیاد سوره می افکند و در بر سر است بر بر بی سوری را نیاید به چوبه آینه در بر سر است

که مریض چون سرخسباند در پیش روی خود خیال کند که دریا ایستاده است و در حالت پیری معده و عقب خفاصت و در بصرات غالب و در هنگام سرنگی و در

القدر و ضعف بیمار را ایضا متبداً باین مرض خیرای العیال نیست با شیا از غریب می گنجید و خوش آنست که روح کثرت این طوبت کثیف میگرد و در سبب دور

حرکت نشد غلط وی لطیف و قوام وی اعتدال نیلیر و در پس است از بریا و بریتیه بالا سدها ساری تواند دید زیرا که در اینجا حسوت و بریتیه ساری است

ماخوذ از کتب دیگر آنرا که مناسب حال بود و نیز استعمال نماید از اغذیه بیشتر لطیف بود و کار بر بند مسدوم در نقصان طوبیت بفضیله حضرت نقضاش عند غایت

و عند نقصان ضعیف و قروح ضعف و بصر و فکر و نور که از دماغ بسوی مقدمی اید و این طوبت جمع میگردد که از انطباع اربع جلیه

فعل ماضی به تمام رسیده که درین شرط نقدان افتد نوری که بسوی این می آید جمع می شود و در نقب زده و در میگذرد و بیشتر می شود و در نقدان

در من چشم خدا گزینگر که با حار و منجا که واقع است و همیشه آنست که هرگاه این طوبیت ناقص واقع میگردد و این وی و عینک توفیق فضا فی حال میشود

فضلا در بشارت مانند چاه و خور وینداید و این دلیل مورد بحث است از چند وجه چنانچه در شرح اسباب ذکر یافته است و الیضا شایع اسباب بنیسیه فوق

آنست که هرگاه غصه یا قفس شود عارض میگردد و به اجتماع از پیش و این ازد و حال بیرون نیست علی آنکه اجتماع در جمیع اجزای رطوبت مذلوله است

شود و ضمیر در بار بالکل اسل سیرد و هیچ خیریه نیست و بعد از آنکه اجماع عام بود و بلیا در سببی جز برای این که بر سر بود و به ای مکه رسید ساد و

بجست اجتماع در خبر که ما مشاهده میکنیم این کیفیتا عند کدورت این رطوبت نیز عارض شود و پیاپی در نزد دل لما گفته آید اما اجتماع اجزای خبر

دیگر نیست و آن که بخیر و دیگران از آنکه اجتماع اخباری است منتهی و کجاست چشم و در خواب و آفت استادن از لوازم اجتماع اخبار این طریقت و این نیز نیست

میتوان کرد و بنیها اگر چه فرق دیگر هم بسیار علاج در غصب و ضربی بدن گوشتند و هر چیز که فربلی پوست و باعث طوبت بود بکار برینند و اچنان با سر آید

طرب ۶. دارند ما لحظه حسرت که طرب و مانع کند کار بند قسم سوم در کرد و رت و غلظت و طربت بپذیرد بفرش وقوع آفت ست و فضل نصیارت پس اگر کرد و رت

آنکه مایه آشنای بعیده هرگز بنظر نمی و آید و ضریبهای فکری نیز کمای با استقصا محسوس نمی گردد و اگر قدرت و غلظت بشدت بود از دو وجه بسیار

یکی آنکه که درت تمام باشد در جمیع اجزای رطوبت و درین حالت بصارت تمامه زائل میشود و دوم آنکه که درت در بعضی اجزای رطوبت

نشد و در صورتی که از آنجا که باطل میگردد بعضی اطرار بر سره را نیز در ایام که گویند در وسط رطوبت که حمای نقشه است کمتر است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۴
تاریخچهٔ ایران

مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و مرکز اسناد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

نیز سفید است
از زرد و صبر بر یکی چهار
نیز سفید است
از زرد و صبر بر یکی چهار

کتابخانه عمومی
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
تألیف: میرزا محمد باقر خاں
تصحیح: میرزا محمد باقر خاں
چاپ: میرزا محمد باقر خاں

بمطابق سند در ذیل
 ریاستدار و نماینده
 هیئت مدیره و هیئت
 مدیران

مجلس عمومی در روز ۱۳۰۲/۱۲/۱۳

مجلس قضاة دارالافتاء
مفتی محمد رفیع الرحمن

بعضی بیایں سے کہیں کہیں

داعیہ اور دینی تنقید
کر از خطبہ شیعہ امامان عظمیٰ بنی ہاشم علیہ السلام

16
الشيخ
الشيخ
الشيخ

ملاو خدا اور باوجود ان کے کہ وہ یسویہ ہیں

دروغہ

برگ کدو

مجلس شورای عالی قضاة
در جلسه روز شنبه ۱۳۰۴/۱۱/۱۱

اندر ديار اذربايجان

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين أجمعين

است و اگر درون آن...

پیرایه خداوند

سید علی شریعتی

بیتاں کے لئے ایک اور گروہی راہ ہے

07 0000 1

[illegible]

و در اول و از او و دیگران که دست
 سرخه در این سینهش و خفته اند تا
 خلق و نسل هر که سودا و بلیغ لایق
 و معقولی اصحاب و در این سینهات پندی
 از جای پیکندند انحال از عجز من کلام
 قانع از عجز ۱۲ طرح ۱۳ در دوا صنفه
 ایضا در دوا صنفه مرئی پخت و در دوا صنفه
 از هر یک یک یا دو گرم اینون چار و دو گرم
 بنفشه استخوان شادین ۱۳

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

PAUL

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

در این یک است و با آنجا گفته اند که دوم آنکه بر یک طبقه قرینه جمع آید و این در امراض قرینه گفته شد اما معنی سوم که در اینجا در امراض است
 که لاجرم شود چشم را حالتی شبیه بر خشک بود و اسهال ارتفاع بخارات سودا که با برکت و در میان برود و در اندام لازم نیست
 رنگ طبقات تغییر پذیرد و حرکت و در حرکت چشم نقل و بطور بیاید و در این جهان در یاد که گویا چشمهای او از موضع اصلی برکت شده است و چشم گشته و
 خارش چشم لازم باشد و هرگاه با آب گرم بشویند خارش تسکین یابد و حرکت حاصل شود و بهر آنکه در آنست که بخارات سوداوی ناسد کیفیت که شد و حرکت بنا
 شد و کم شوند و در طبقات چشم گردانید و بهر آنکه علاج بر است و در غده فستق و غره کنند و در و کشته و در چشم اندازند و بطبع حلیه و کلل
 و با بون و مانند آن بر جلیط بود چشم انگیزد و مانند صفت و در و کشته و در غلغل و ما بر آن از هر یک دو دانگ صبر سقوی و انگلی و نیم پلید روزی
 در غرض از هر یک یک درم حلیه سبب است و در و کشته و در غلغل و ما بر آن از هر یک دو دانگ صبر سقوی و انگلی و نیم پلید روزی
 افتادن چیزی چون که فاش که در چشم و بیان افتادن حیوان چشم درین فصل بر دو قسم گفته شد اول در قوی و طریق شناختن و آنست که هرگاه در
 ملاقات فبا و با چشم و چشم افتد و اشک بر روی آن می آید حال آنکه پیش ازین هیچ آشوبی در چشم نبوده باشد و آنست که چشمی در چشم افتاد و علاج
 چشم با آب گرم بشویند و از مالیدن چشم را خراش اجتناب دهند و شیر زنان نیز بکارند پس اگر در و غبار است به همین تدبیر اکتفا شود و الا بکار و اندود
 عرق چشم و در چشم بر روی یک قطعه کشند اگر محسوس در سیر بر آید و یا قطعه زینیه بر روی گذارند و ساعتی همچنان بدارند تا قوی بدین پنبه یا زرد پس بکارند
 بر روی آنند و آنچه بالا تر بود و در ملحقه یا در باطن پاک نشود و بکارند یا از سر پا چکه موجب باشد بهر جهت می بکارند یا آنچه خالص بود و تیار کرد
 نه بر کبریا یا که زنده است و با آب یک بماند و در چشم نیند و زمانی بدارند تا که قوی در نشاسته و نیز در موضع خود جدا کرد پس پنبه بر دارند و بسیار که قوی معلوم
 در چون پارچه کشان را گشت بچیت و اندرون پاک بچاند بر روی آید و آنچه که چیزی در شرت چون باره از سر خسته کنند و یا گویا زنده است و اندکی قوی
 و قشبت که آنرا با آنی که مخصوص باین کارست بگیرند و بهر حال که بکارند ممکن باشد یا بر گرد و در اثر آن شیر زنان یا سپید بیهضه تخم مرغ باید چکانند
 تا از حضرت این باقی دوم در افتادن جانور در چشم باید دانست که حیوانی است آید مانند بکه خرد تر از آن که در بازوی باریک دارد و هرگاه در چشم
 افتد بر جد قوی آید و دشت میکند و می کند و بداند اشک را بر میگرداند و شدید و نزع و چشم سرخ میگردد و طریق بر آوردن وی برود و جهت یکی آنکه
 ملین فاری باریک ساخته و چشم بر کنند و یک ساعت بته دارند تا که آن حیوان باطن بیاید و زرد پس از آن غره یا پنبه بر روی آنند و دوم آنکه گشتین
 چشم را با آب گرم بکشد و تا مشرخی شود پس بگیرند و میل سودا خراش که قوی اضلاع بود و متوسط چشم بداند بقوت تا که آن جانور از آن مکان ران
 پس نفس سودا با اضلاع میل نهی مائمی خازند تا که آن جانور بر روی آید فاکده ملین فاری گلی است که بدان سر می شوی و فاری گلی گویند
 و این سر نوع بسیار است یا کل به سبزی بهرخی و آنچه نال بهرخی است بهترین تسام فصل از هر یک که چشم افتد و بهر آن که حرت یا درم پدید آید
 علاج ضرب فصد کشند و بقوات خفیه و ما را الفوا که طبع الملام کنند و اگر احتیاج باشد حجامت نیز کار فرمایند و پس از تنقیه بر تسکین الم پنبه
 مع زردی و در و جن کل آینه بر چشم نیند و بعد از آن که ماده دفع یابد و در و ساکن شود و سرخی زایل گردد اما کودی در چشم باقی ماند باید که کشید و نزع
 و سنگ پیل و در نزع طلا سازند تا که کودی در و شود و سنگ نقل عبارت است از سنگی که در نقل یابد و باید دانست که تله الا اتصال که بر تله افتد از نزع
 از سنگ یا غیر آن تدبیرش نیز فصد است و حال تاماده بدو می پیوندد و آنرا که خون آنکه باشد خون از وی پاک کنند و تلای مصل اندکی کافور بر وی
 بکینند و بخت بر نیند و آنرا که خون بر آنده نباشد و تویای بر روده بکینند و زنده تخم مرغ بر پشت چشم نیند و بهر آنکه ت فصد و مل کنند تا که
 گسسته شود و گوش دارند تا که طوبهای چشم از وی نه آید علاج قروح و دیگر چشم جمع بایک در فصل قروح معین باید دانست که قروح در سائر طبقات

و در غده فستق و غره کنند و در و کشته و در غلغل و ما بر آن از هر یک دو دانگ صبر سقوی و انگلی و نیم پلید روزی
 و با بون و مانند آن بر جلیط بود چشم انگیزد و مانند صفت و در و کشته و در غلغل و ما بر آن از هر یک دو دانگ صبر سقوی و انگلی و نیم پلید روزی
 افتادن چیزی چون که فاش که در چشم و بیان افتادن حیوان چشم درین فصل بر دو قسم گفته شد اول در قوی و طریق شناختن و آنست که هرگاه در
 ملاقات فبا و با چشم و چشم افتد و اشک بر روی آن می آید حال آنکه پیش ازین هیچ آشوبی در چشم نبوده باشد و آنست که چشمی در چشم افتاد و علاج
 چشم با آب گرم بشویند و از مالیدن چشم را خراش اجتناب دهند و شیر زنان نیز بکارند پس اگر در و غبار است به همین تدبیر اکتفا شود و الا بکار و اندود
 عرق چشم و در چشم بر روی یک قطعه کشند اگر محسوس در سیر بر آید و یا قطعه زینیه بر روی گذارند و ساعتی همچنان بدارند تا قوی بدین پنبه یا زرد پس بکارند
 بر روی آنند و آنچه بالا تر بود و در ملحقه یا در باطن پاک نشود و بکارند یا از سر پا چکه موجب باشد بهر جهت می بکارند یا آنچه خالص بود و تیار کرد
 نه بر کبریا یا که زنده است و با آب یک بماند و در چشم نیند و زمانی بدارند تا که قوی در نشاسته و نیز در موضع خود جدا کرد پس پنبه بر دارند و بسیار که قوی معلوم
 در چون پارچه کشان را گشت بچیت و اندرون پاک بچاند بر روی آید و آنچه که چیزی در شرت چون باره از سر خسته کنند و یا گویا زنده است و اندکی قوی
 و قشبت که آنرا با آنی که مخصوص باین کارست بگیرند و بهر حال که بکارند ممکن باشد یا بر گرد و در اثر آن شیر زنان یا سپید بیهضه تخم مرغ باید چکانند
 تا از حضرت این باقی دوم در افتادن جانور در چشم باید دانست که حیوانی است آید مانند بکه خرد تر از آن که در بازوی باریک دارد و هرگاه در چشم
 افتد بر جد قوی آید و دشت میکند و می کند و بداند اشک را بر میگرداند و شدید و نزع و چشم سرخ میگردد و طریق بر آوردن وی برود و جهت یکی آنکه
 ملین فاری باریک ساخته و چشم بر کنند و یک ساعت بته دارند تا که آن حیوان باطن بیاید و زرد پس از آن غره یا پنبه بر روی آنند و دوم آنکه گشتین
 چشم را با آب گرم بکشد و تا مشرخی شود پس بگیرند و میل سودا خراش که قوی اضلاع بود و متوسط چشم بداند بقوت تا که آن جانور از آن مکان ران
 پس نفس سودا با اضلاع میل نهی مائمی خازند تا که آن جانور بر روی آید فاکده ملین فاری گلی است که بدان سر می شوی و فاری گلی گویند
 و این سر نوع بسیار است یا کل به سبزی بهرخی و آنچه نال بهرخی است بهترین تسام فصل از هر یک که چشم افتد و بهر آن که حرت یا درم پدید آید
 علاج ضرب فصد کشند و بقوات خفیه و ما را الفوا که طبع الملام کنند و اگر احتیاج باشد حجامت نیز کار فرمایند و پس از تنقیه بر تسکین الم پنبه
 مع زردی و در و جن کل آینه بر چشم نیند و بعد از آن که ماده دفع یابد و در و ساکن شود و سرخی زایل گردد اما کودی در چشم باقی ماند باید که کشید و نزع
 و سنگ پیل و در نزع طلا سازند تا که کودی در و شود و سنگ نقل عبارت است از سنگی که در نقل یابد و باید دانست که تله الا اتصال که بر تله افتد از نزع
 از سنگ یا غیر آن تدبیرش نیز فصد است و حال تاماده بدو می پیوندد و آنرا که خون آنکه باشد خون از وی پاک کنند و تلای مصل اندکی کافور بر وی
 بکینند و بخت بر نیند و آنرا که خون بر آنده نباشد و تویای بر روده بکینند و زنده تخم مرغ بر پشت چشم نیند و بهر آنکه ت فصد و مل کنند تا که
 گسسته شود و گوش دارند تا که طوبهای چشم از وی نه آید علاج قروح و دیگر چشم جمع بایک در فصل قروح معین باید دانست که قروح در سائر طبقات

و در غده فستق و غره کنند و در و کشته و در غلغل و ما بر آن از هر یک دو دانگ صبر سقوی و انگلی و نیم پلید روزی

ممکن الموضع است اما آنچه در ملتوی و قرینه و عنقیه افتد بطرفی آید و علامات مخصوصه در بخلاف آنکه در دیگر طبقات افتد که در حس نمی آید و آنوقت که در
جوش نه طبقات بالا را نگرفته و از طبقات نافه گذشته بطاهر آید لیکن در ابتدا قبل از آنکه در جوش زند و بطاهر گراید هیچ آثار یا نشانه نمیشود مگر آنقدر که در مطر
و فتاد و نکرانج میدید و طبیب میداند که در دست و از آنکه سبب در اخلاط حاده محرقه انداخته است که در طبقات و آمده و تفرق الا اتصال رو شدت بخش
و خلش و در بران و وجع مفرط و کثرت ^{مصلح} از لوازم قره سائر طبقات اکنون علامات که در قره ملتوی و عنقیه قرینه مخصوص است بیان کند شود اما علامت آخر
ملتوی آنست که در سبک چشم نقطه سرخ پدید آید و اگر سرخی در همه سبک عیام بود وضوحی مخصوص سرخ تر از دیگر اجزای نماید و با وجود این آثار دیگر که از لوازم قره بیان
یافته شده باشد و قره ملتوی که ظاهر بودی است بدلیل علامت و قره عنقیه که مقابل سبک چشم نقطه سرخ که بر گاههای سرخ منتسج باشد پدید آید پس اگر این آثار بیشتر
در وی که عنقیه بوده با قرینه را می نرسد و اگر از کثرت و در اثر غلیظی بود تحلیل می پذیرد و با تفرق و علامت قره قرینه آنست که در سبک چشم نقطه سپید پدید آید و در صورتی که در
سبک چشم مانع آمدن است بصدرت از دیدن بصدرت عنقیه است و است و قرینه بدون آن تلون نمیدارد و نشانههای این طبقه هفت نوع است و از این هفت چهار است
که بر سطح ظاهر قرینه پدید آید و سه علامه در باطن می افتد یعنی در عرق قرینه و این بدو قسم بیان کنم قسم اول قره قرینه که بر سطح خارجی ظاهر شده بود و علامت قره قرینه که بر سطح
ظاهری باشد برای جالبینوش تبیان است و از آنکه بعضی از معتقدین چون کثافیون بر پیش سطح قرینه نقطه خشونت و جرب طلاق کرده اند و شریون این است
میگویند که اینها اختلافی نیست بلکه در واقع است زیرا که خشونت و جرب و جنبش خلل در تفرق الا اتصال که در اعصاب منشأ یعنی وی چیزی که علامت
پس که اگر بر وی طلاق قره قرینه داشته است فاشد عروقها للعين غلیظی خوان گفته باید که این قسم شش است بر چهار یکی که بزرگتر از باری و وسیع پدید آید و از آن
و این را بتاریقی تمام گویند و بر ویانی خیلوس حتی تمام غبار است تاریکی دوم آنکه السبب نخستین عین تر و سپید تر بود اما در دست کمتر باشد یعنی موعنسیا
و در انگیر و در این را بتاریقی صاحب سینهانی قانائون گویند و قره قرینه در دو ابرو است سوم آنکه بر کناره سیاهی پدید آید قدری از ملتوی و اگر در این را بتاریقی اکلیل سینهانی از خون
گویند یعنی صاحب رنگ بر که بیشتر از این قره بر سیاهی بیانند و اندکی بر سبک و آنچه بر سیاهی است سفید نماید مگر با غایب اعلان بصراحت و جنبه و آنچه بر سبک است سرخ بیانند بلکه
طوق سیاهی چشم بتاریقی اکلیل اسود گویند و بنیانی اخامون چهارم آنکه بر سیاهی چشم اند شش عروق سپید پدید آید گویند که قطع خرد صورت و این را بتاریقی موعنی گویند
اخراقی نیز خوانند و در بزبانی الباقی و غیضا و اما مانند قره عنقیه و شایسته و در عجبه و فقیها و اخراقی قسم دوم و قره قرینه که باطن قرینه افتد و این بر سه گونه است یکی که عرق
صافی اللون بود و در خردی و گاوی و در خشک است و در این دو با نایان و توتوگون گویند و در جبهه وی کجاست بضم لیم یعنی مخاکی عظیم و عمیق دوم آنکه نسبت توتوگون
فراخ تر بود و در عرق کثرت و این را خافه گویند و بنیانی که کوبوا یعنی عین و در ذخیره می نویسند که این ظاهر و صاف گویند یعنی دوم و در دناک سوم آنکه یک بسیار که در خشک
بیشتر و در اگروت ادران گردد و در طوئها حتی نیم از وی بیالانند و در بعضی و بلهیم است و این قره قرینه بر جهان مهمی است که در جوف چهارم از قسم اول که یافته یعنی
اخراقی و الباقی و غیضا و اما نوعی است از قره قرینه ساد و غریبه که از این قسم خارج است آنرا ذات المعروق گویند و معرفت آنست که گاههای بار و در هر مرض
که چشم بر باریه شعبهای رنگهای منتسج پدید می آید و بنال شبکه و این قره قرینه هم میگویند و اکثر طبقات را منتقل میشود و بدلیل اصلاح اینها و بعد از این علت شبکه است
فانگاه سالم ترین فروع آنست که در ملتوی بود و الم و قلق و در معده داشته باشد و بهار تقنین چشمها در بود و آنچه چنین بود بدست خلعت اگر و صده قابل
باشد علاج هر گاه از این علامتها که یاد کرده اند اثری پدید آید در حال ابتداء و فصد و فحال کنند و با ناز که قوت خون بر آرد و در هر هفته یا نزدیکتر
از آن هم از فحال قدری خون بر آوردن لازم دارند و بهر طبع بلهیه و تمر سندی و خیار شنب و با ناز آن طبع را ملاک کنند و اگر طبع خون باید که
بقدری ایلاج تقویت دهند و صواب باشد و اسهال نیز بدفعات باید کرد و در آنجا که قره قرینه بجان گوشه که سوی بینی است نزدیک تر باشد و
وقت خواب چنان باید خوابید که آن طرف باشد و اندک تاریک چشم جمع نشود و از آنسو زانند و اگر گموشه که سوسه گوش است نزدیک تر بود

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

بوده باشد و اگر خشونت بر قرینه پیدا شود و با وجود این بودن خیالی ثابت باشد آنکه از یاد و نقصان پذیرد یا بصری عظیمی شود یا شریک عملیات این نوع است و در
است که اگر خارجی باعث تحلیلات شود و این بر دو گونه است یکی آنکه ممکن نباشد و چون حاصل گردد بر عت شعلیل بعدی خاصه اگر سبب کور طبیعت و سبب از دل باشد و این در
بجارت است متصاعده شود از شش به بدن یا از معدیه یا از دماغ و باعث تصاعده انجیره یا نندال نفیضه منجوبه است یا بحران یاقی یا غضب یا نندال آن هر سه متصاعده و دماغ این
نکته است که سبب جگر یا کبدی در خیال مخصوص بیک چشم نباشد و بیک حال ثابت نبود بلکه سبب غیر سبب کبدی یا نندال شود و گاهی نقص گردد و دم آنکه ممکن بود و این نندال است
و دماغش آنست که سبب کبدی یا نندال نباشد و در رت ضعت و بصارت بتدریج علی نزدیکه اگر تدارک کرده نشود و در آید و دیگر حالات و فرق کخیالات مندر نیز در دماغ از این
قرن توان کرد و فصل نزول المار تفصیل گفته آید مع فوائد جدیدیه افشار الله تعالی پوشیده نماند اگر چه سبب سبب در دماغ این مرض بحسب درج احوال طبقات و طبقات گفته شود و در
مندر نیز در دماغ گفته خواهد شد اما حیث کسانی درین فصل نیز سبب سبب و در دماغ علاج در مرض میان و در دماغ است و این است که سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب
خط سواد و در شش این حال شود پس مرقع گردد و از وی بخار سردی دماغ و پارگی کند و ترقی گشته منشعب گردد و دماغش آنست که کوهی تحمل کند که سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب
می آید و چون بلند تر میشود منشعب میگردد و علاج نخستین این از غلط فکر و بد اخلاص سبب است پاک کنند به تدریج تا وقتی که در دماغ سواد و ضعیف یا نندال پس اگر سبب سبب سبب سبب
صدغین یا شریان پس گوش بر بدلی دماغ کنند و دماغ و دماغ بدن آنکه بر نیز مضمونی سبب چنانچه در مقدمه نزول گفته آید پس از قطع دماغ نیز از تنقیه سواد داخل باشد
زیرا بعضی شریان منبسطی فنی واقع اند که قطع دماغ از آن ممکن نیست پس اگر احیانا ماده بوده باشد می تواند که ازین شریان ضعیف متصاعده شود و طریق دماغ شریان من
منابع و فشار در تنقیه نکند و در دماغ از خون گرم ممتلی شوند پس هم منصفه گردند و بخارات سمی از وی بر خیزد و با روح آمیزد و دماغش آنست که ضعیف بود
و گاه گاه چون زبانهای آتش متخیل شود و علاج فصل کنند و خون کثیر المقدار بر آرد پس از فصل طبع را بخیرهای سطحی خون نرم سازند و از آنچیز خون را فو چون کد
و شیرینی و بسیار خوردن بر پیر میزند و در علاج این قسم صحت رواندارند و بهر گاه گاه باشد که خون مذکور در دماغ و تجویف قلب فند و غشی آرد پس خنق و موت و گاه باشد
که خون مذکور در تجویف دماغ افتد و سکت آرد پس واجب اند که در محالجه عجلت کنند و ایضا قبل از فصل مسهل نهند و خون کمتر نبرد آرد تا تحریک ماده و یا
مستغرق شدن و سبب چنانچه باید بدین آفات نه انجیاد رسوم آنکه در طبیعت بلغمی که شیرین و صافی باشد در معدیه حاصل شود پس مقدم دماغ یا در حوالی چشم
گرد آید و هر گاه آدمی علیل باشد یا چشم مالده در ماده یا هر گاه مذکور حرکت افتد و بخارات بحسب این ماده از وی جدا گردد پس متخیل شود که چیزهای سفیدی تلخ کفر
می آید و بالا روند تا که از غش غش مذکور عین در وی است این خیال همی نماید علاج فی کنند و معدیه و دماغ را با یارجات و غرغره پاک سازند و بهر اصلاح غذا گوشت
مالکیان یا نمود بخیزد و بهر جینی خوشبو ساخته تناول کنند چهارم آنکه سبب از اسباب که در اسباب کلیه خیالات در همین فصل ضبط یافته بعضی اجزاء را در طبیعت سبب دیگر
شود و اما از جانب دیگر آنکه از وسط و دماغش آنست که بخار بجا نیاست یا چه بحسب تنگد را جزا در طبیعت تحمل کند آدمی که شغنی است و باشد که بکمال آتش
الاست باشد و آن جانب شود و پوشیده نیست که این خیال لازم میباشد تا که در دماغ رطوبت زایل شود و علاج استقراغ ماده کنند و اصلاح غذا نمایند و چیزهای که رطوبت را
جلا دهد چون کلمه های مذکور و در خیال مرارات در چشم کشند و آنچیز مادی نبود و علاج با استفراغ نیست تعدیل کفایت میکند چنانچه کلمه خلطی از اخلاط در دماغ حاصل شود و
بسیب بیزی از دماغ آن خلط یا بخار و طبقات بریزد و وقتی که وقت پس در وقت ریش آن خلط یا بخار تحمل کند انسان آنرا که چیزی در خارج از محل بند پیش رود
وی همی افتد و باشد که ازین خیال ناگمانی ترسد و اسد لال هر خلط موجب زنگ خیال توان کرد علاج نخستینیه ماده کنند و از فصل اسهال و قی بد اخلاص
حال مرضی بود و بعد از تنقیه شربت خشکاش دهند تا ماده را تخلیه کنند و از ریشین بر چشم باز دارد و آنجا که در تخلیه و قبض ماده دماغ ترسد که آنفی دیگر خواهد شد
باب که ماده را از طریق بینی فرود آرد و بهر سبب مدتی که در سنان ماده از طریق بینی بر آرد و دهند تا که ماده از راه چشم باز آید بی مفسد و دماغی است از خیالات
که شی و احداث صفت بولیدنیها کثیر نماید و چشم که شغلایای رطوبت مابین بصر و بصیر حاصل شود و بهر ضعیف و سبب رطوبت از چشم بصر در دماغ پدید آید و سبب فرق

[illegible]

91

17

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

می خواهند که آب و درج شود و نفس را با بی می خورند و اینها باید که کله های لطیفه چون شیان طرار آن در شیم می کشند و این تدبیر گفته شد برای
 اجتناب از قریب منتشر که صلاح وی بر خلاف این تدبیر باشد از قریب منتشر لازمست که مخاطات در بند با بی خوردند تا که بقایای یابو شیده نیست که از قسم نام نرود
 بعضی نود و در اصل با بی و بعضی نیز صلاح پذیرد و بعضی که نظر نیست اما و بر هر مقدار که در معده ببرد بر مرضی آسان نماید و باشد که بعضی هرگز صلاح نبیند بلکه مخاطات را در معده
 و طریق قیج چنان باشد که بعضی که نگاه کنند تا هیچ مانع نیست که از آن باز دارد و چون صلاح و زکام حال غیر آن اگر از زمین مانع چیزی باشد نخست صلاح باید کرد و در قیج مانع
 و هم سال پاک آن آرد و قیج کنند و در بی باید کرد و با بر و با و بود و معده شالی با پیش بعضی در موضع روشن که سایه دارد و بر بالشی نرم نباشند و بغیر از این که با بر و
 راسته باز دهند و دستها را بر ساق و در هم گذارند و خوشین را گویند و کمال معال می بر کسی نشیند تا از مرض بلند تر باشد و اگر چشم دوم و سوم و علم بود و از بار فاده معال می
 بستنی نیکو دین فاده است یکی سار را و یکی طبیب را فاده بهیلا نیست که اگر دیگر چشم بسته باشد حرکت کند و چشم دوم را نیز در حرکت آرد و بدان جهت قیج و شفا شود فاده
 آنست که چون آب کشاید و گردد و خواهد که از بیار نشاندنای چیزی حاضر برسد و او خبر بدست آن باشد که چشم دیگری هم نبیند اکنون بدانکه هرگاه در طریق زکام یا شش شغلی
 بفرمانند از پس شش و شود و هر چه بدست گرفته نگاه دارد و کمال بدست غواش پاکش لای او بر دارد و چشم تمام کشاید و بسیار گویند که تا قیج در نظر طبیب نباشد
 بسوی گوشه چشم باشد که جانب بیست و این گوشه مانع اگر گویند پس طبیب شال است بر موضع که قیج خواهد کرد و نماند آن کند بر سار که یکی آنکه اصبر کردن باید بر و
 بیاز ماید و آنکه بگوید و نشان بر این نشانه است یا در آنکه چشم چشم باید که روی گوش است بر این نشانه باید چنانچه اندکی بر تر نشانه بود و در تر نشانه و آنکه
 اگر در آن است نشان بکنه می تواند که چون طرف حادوی چشم نهاده خواهد شد و بکنه می تواند نشانی که نشانه توانی است معال می شود و در حادوی چشم و در حادوی
 چشم نشان در حادوی چشم است و اگر چشم راست بر دست چپ بگذرد و اگر چشم چپ بر دست راست بگذرد و در هر دو جهت که تر است بر موضع نشان کرده و نمید و
 بقوت تمام بر روی اعتماد و غرض آنکه تا که نشانه نگانده شود و در این تمام نام با هم و بسیار بخت دم یکدیگر می چشم و چشم را نگاه دارند تا با یار و دیده را نتواند که و اندک و آنچه
 نباتت نرم باشد و بهیلا و بی است و ای او است نشانه نگانده نشود باید که از موضع در آن اس آن جایگاه را نخستین اشک فدا پس است و در آورد و هر چه که باشد پس از آن نشاندن
 جهت نگاه کنند امر است از پس تر نبیند و جهت را تا بر نشانه مانع اگر معده ای کمتر از نیم جو اندر گردد و او باشد و اگر بیشتر کند و نیک باشد موضع قیج گوشه گوشه و
 چون سر به بر این نشانه آید و نبال است برین بهایم انگیز برسان آنکه یکی از کار بر سایه و یار را به اشارت و بهیلا و قیج را با و و بسیار که اندک تر قیج تیار را قیج
 آن روز باید که هیچ خورد و باشد اگر نشش گشتن آغاز کند و شرب خورده اندکی با شرب شایان یا شرب نار یا بهیلا ساکن شود و در ششکین در چشم چپ باید که از چشم او نمید و اندک
 و بهیلا بهیلا می گردانی اگر در آن نزدیکی چشم بر در برسان آنکه یکی نشانه دوم بکشند هم صواب باشد و فاده و این آسانیش چشم است پس چون در چشم دوم
 سبک شود و غشای آن اگر آرد باشد و نشیند و جهت را تا بهیلا می گردانند یا از پس تر نبیند اگر جهت بالای آنست پس نبال است را تا بهیلا می گردانند و اندکی باز دارد
 و آب بهیلا بهیلا نشاندن است و بهیلا تا که آب فرو نشیند و عمل عینیه را از کشش پس بهیلا در آن می صال می چرخد و بر دارد و بعد از آنکه از ششکین وی خاطر جمع شود و جهت
 را از آردوی نشانه کنار کند و بر روی بیرون نیارد و اگر دیگر باره آب عاده کند باز فرو نشاندن را اگر جهت بر آورده باشد و آب عاده کند پس بهیلا و در آن است
 و در چشم بهیلا پس لازمست که از ششکین آب جمعیت نشود و در برارون جهت زردی کشند و بسیار باشد که عمل عینیه بهیلا و بسیار باشد که در ششکین آب
 غلیظ تر یا رقیق تر باشد بهیلا بهیلا نشاندن و بسیار باشد که یکبار چنان فرو نشیند که هرگز خون عاده و روی نباشد که عسری نبیند و باز می آید یکی دلیل کند بدان
 بدان موضع باید بر دهنه گفته اند که اگر چنین بود و در هیچ بسیار در جهت را بهیلا بر دارد و تیزی است بر گوشه چشم قیج کشند تا اندکی خون بر آرد و آب را با آن خون
 فرو نشاندن و باشد که بی قصد طبیعت اندکی خون باید پاک نیاید داشت و آب بهیلا بهیلا فرو نشاندن خون توان فرو نشاندن تا قوت خون آب داخل بسوزد و نیست کند و
 نفع دیگر نشاندن آب است که اگر خون را کین کند و آنجا که لطف و علت طرف پیدا دید و تحمیل شوار و باید که آب فرو نشاندن آب بمیبار

و در چشم بهیلا بهیلا نشاندن و بسیار باشد که یکبار چنان فرو نشیند که هرگز خون عاده و روی نباشد که عسری نبیند و باز می آید یکی دلیل کند بدان
 بدان موضع باید بر دهنه گفته اند که اگر چنین بود و در هیچ بسیار در جهت را بهیلا بر دارد و تیزی است بر گوشه چشم قیج کشند تا اندکی خون بر آرد و آب را با آن خون
 فرو نشاندن و باشد که بی قصد طبیعت اندکی خون باید پاک نیاید داشت و آب بهیلا بهیلا فرو نشاندن خون توان فرو نشاندن تا قوت خون آب داخل بسوزد و نیست کند و
 نفع دیگر نشاندن آب است که اگر خون را کین کند و آنجا که لطف و علت طرف پیدا دید و تحمیل شوار و باید که آب فرو نشاندن آب بمیبار

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

در فصل اول در شرح اقسام
در فصل دوم در شرح اقسام
در فصل سوم در شرح اقسام
در فصل چهارم در شرح اقسام
در فصل پنجم در شرح اقسام
در فصل ششم در شرح اقسام
در فصل هفتم در شرح اقسام
در فصل هشتم در شرح اقسام
در فصل نهم در شرح اقسام
در فصل دهم در شرح اقسام

[illegible]

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

علاج درود هم علاج ایندیرین است که از درود هم برودان کی آنکه تو شمع منور می آید و می گسترده و غلطیه تو را حق باشد فضا بهت که غلطیه تو را علاج زوال می کند و درود هم

وَمَا أَشْرِقُ شَيْئًا مِّنْ بَازِلِ اللَّهِ فَكَيْفَ يُخَفِّقُ بِالْمَعْجَزَاتِ وَالْإِلَهِ الَّذِي كَفَّلَ لِلرَّسُولِ وَالْعَقْبَرِ طَوِيلَ أَمْرٍ سَدَّ خَلْقِهِ دَرَاقَتُهُ فِيهِ شَرِيعَةٌ تَمْرُغُ فِيهِ كَمِثْلِ الْعُلَاقِ

و چو پدید هیست که هر اهر از اندکس پیا شد چو ارا نهادن صورت در کجای حروف و هیئت ادای آن سریت و لفظ و مجهول کمال و آنکه سن و سحر و کجاست که در آن

چهارم آنکه بسبب بحران مصرف و باطل و بیهوده و موجب گری شود و چنانچه در انتهای امر این جهاده و حمیات مصرف و بهادران و تنگ و در علمائش خصوصاً از افاضه و علمائی که در شهر برون

استغفار داده کنند مطیع بیدید باشند آن و هر چه باشد دادا با مثل فرزند پس از تنبیه بهتر بد و مع عفو در ارمان و اگر گوش بچکانند بادت مطیع گشتند و دادا اگر بیدیدین

فانچه شدنند به صفت و وار الرمال اناتریش بستانند و دانه دانه در آن می چروان آید و قشرهای درازند پس دانه های دی به پیشترند و آب و گلیکند و در آن قشرهای نازک اند

در طب ابو یوسف و اکثر ائمه تسبیح و تکرار شود و باینکه سوره مزاج حار و قوام اعصاب را خشک کند و میسرود و بدو اسب قوت می رسد و به خفا و بی خبری باید نافذ نمایند و انداخته در آغوش او بماند

بیبی بیکشیف تو ام الت سیم را کشف میسازد و روح را از نفوذ بر مجرای طبعی باز میدارد و در تمام عصبهاست که گنبد بدنبیبی یعنی اجزای روحی را میسازد و

روح را مسدود عیانزد و ران وی را پس جفا می آرد مانند خار و مانع نفوذ روح سمع میگردد و معلما این قسم است که در حقش موجب محسوس بغیر تعقل و بدون فاعل و

و در دگر می متغیر میشود و هنگامی که آن آفتاب شسته شود و انضا را بدارد و دست که التماس از خود رها کند و گوش و دهان آن تا ناگهانی بس بود و تمام وقت صوم و عبادت و قرائت استغفار

[illegible]

مادرت ایندا شیخ زکریا ترکند و امانت حسابی علما را نیز تعهدیت شیخ نمود و علاج تبدیل مزاج که سبب باشهره افغاندی و نظرات و حکومت و سعادت انسانیه شد

عَلَيْكَ عَلَيْهِ خَامِ مَبْهُوِي عَصَبِي أَنْ كَلْتِ مَسْمَعِي مَزِيدِي بِالنَّبِي رَجَّحَ لِنَفْسِي نَافِدِي لَتَشُدُّ دُورِي وَبِالشُّرُوتِ كَسَ نَافِلِي وَدَعَلَايْنِ اسْتِخِيرَ نَافِلِي كَلَامُ مَدِيدِي

سید زب گوش چکانند گیم: ایلمنج خندقوتی در برگ خار و در زنگوش و خام و در بنجاسف و معتبر و دایه تکمید نمایند بر پس گردن دین گوش و سداب و معتبر و انسنین

سرگزشت و آب نمیدانید و در آفتاب بنوازند و قیاس بر سر آفتاب بخت کنند و نامزد قیاس در گوش نمند تا بخار این طبع بگوش اندر رود و خاندان درگولانی گوش

و غافلین باید که قنوت بخوانند و هیچگاه در سرچند اندکوش چنانکه ننهیدیم باید سر بر زمین نهانند و اصل از تسبیح و توحید و از بگوشت اندر نباید چکانند و این فایده دارد

[illegible]

بیکرم در گوش چنانند و صیاح بخوار است کرم در گوش رسانند یا کجاست رفته ترا بکرم گوش بداند تا چو عذاب بشود خود بخود بیرون آید و الا با کثرت غصه و تنگی سینه سازد

تسلیم استخرج اسپهبد خواهد شد و اگر تخم سپیدان را در یک چوبد مسکین بکشد و بپزند و بنفشه و نقیله سازند و بگوش اندازند و سسده و زیاده از پس آن در یک کبیا بر و آن باید در

[illegible]

چنانچه آن گوشه نازل و از آنجا قوت عطش باطنی نشد و حشرات برآید و طریق دیگر آنست که زردانه مرغی بسیار زنده زردانه است و غیر از آنست که در جوف و

فصل در بیان طبع و سیرت
سید الشهدا علیه السلام

کتابخانه شخصی حضرت آیت الله العظمیٰ خراسانی
مکتب مطبوعاتی خراسانی
تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰

و این کتاب در دسترس عموم قرار گیرد و به وسیله آن
مردمان را از جهل و نادانی نجات دهد و به سوی علم و دانش هدایت کند.

مجلس شورای اسلامی
گروه تخصصی حقوق کیفری
مجلس شورای اسلامی
گروه تخصصی حقوق کیفری
مجلس شورای اسلامی
گروه تخصصی حقوق کیفری

[illegible]

۱۱۳

خبریه و در مقابل نظرون باینده شفا

مفتی محمد سعید احمد صاحب دہلی

[illegible][illegible]

سید محمد علی

برای تمام مبادیست فرمایند اما قبل از تغذیه از طعام و حرکت حقیقه و ملاطاف آفتاب کاش خرد در جوار سرد و شبنم و نیمه نیمه که شربت میسبب بسیاری قضا باشد
میرض بود و تخمین باشد که هرگاه آدمی را غدا سرد بالضرر طبیعت بر خود بسوی رطوبات که برسان ششم و سه پنجاه کند و متوجر گردد و سبب تحلیل و تحریک و
مردود است. اقتداء بر حرکت این طوایف همیشه در بخاری که در باغ ساکن اند و حرکت نمی کنند و از آنکه سرد و غالی است و حاصل کرد و رطوبت بی پاک است جمع گردد
و در یاد و علاش است و حالش شکی نیست طین از یاد دیگر و بسیاری فاقه و نایافتن غذا بران گوی و بد علاج در غذا توسع کنند و تغذیه یقین خورند و
روغن گل و دیگر و غنمای سر و مطب بچکاند و گاه گاه بهر تغذیه روغن خج نیز و گوش چکانند تا محسوسین نکند ششم که اضطراب و سوء المزاج که
علاوه بر پوشاند و بخارات را بچکانند و اسهال و کدی نماید چنانچه بعضی بیماریان را در ابتدای نوبتهای تب فتنه علاج بشود سبب شعله بخورند فتنه که در
که بخار را را بچکانند و بجانب باغ برآرد و چون پیش و مانده ان یا طعام بخار آنگیز که برای گوش و بخار ساکن را در حرکت آرند چون سیر و گندنا و مانده ان
شود طین آمد و این نوع در اکثر و برین می ماند مگر آنکه کتناول اشیای مذکور را نمی اقتدار و بی جالت علاج قطع سبب و در قیاد احوال و کتناول
جوشیدن صمد و زرد و کب از قرح بسیار لایه و در اندون گوش جمع شود و حرکت کمر که آنجا تو که در جوبانین مرض شود و علامت هر یک شید نیست علاج
که برین سبب به علاج قرحه گوش مشغول شوند و اگر در میان موجب شد پیش و بی جمع نمایند و با شکانه استلای رگهای تن سبب طین شینا بخار پس تنی و خشن را برین طبع است
و باشد که سبب عتیف اند و باغ اضطرابی بدید یا سبب یا فربه بر سر رسد و باغ را مضطرب و در طین لحن شود و هر یک از خود مزاج در علاج باید که قبح
طین و ووی از دو حالت بیرون نیست یکی آنکه متعلق به باغ و گوش بود قطعه دوم آنکه به شات معده و دیگران اما ابتدا باشد که معده یا فتنه و فتنه
باشد و اگر در اول این باشد بخلاف آنکه از معده و دیگر اعضا بود که کاه و می افزاید فصل در انفجار و برآوردن خون در گوش و درین جبهه هم یکی آنکه پیش از آن
باشد یا نه و عاف و علامتش آنست که در روزهای بخار افتد و در مرض خفت آید از برآوردن آن و باید دانست که درین قسم بحالی واجبست که طین ضعیف نشود
خوف غشی بدین باید بکنند تا مودی باغات غلبه نگیرد و دوم آنکه رگ اندون گوش شینا فید این رگ کشاید و بعد استلای شینا فید این رگ کشاید و بعد استلای شینا فید این رگ کشاید
و اگر از خراش این است چون گردان به سام و نایافته و نایافته شود علاج آنجا که سبب نخستین فتنه کنند که مانعی نباشد و آنجا که فتنه یا فتنه موجب باشد
متاخره واجبست و ایضا فتنه نمایند و سبب طین طین حال خون بیرون آید و آنجا که سبب نخستین درازانه حضرت کوشند و در جمله انواع پس از من سبب
بسی خون چیرای قاض الدم و گوش چکانند مع مراعات حرارت و برودت مزاج مثلا اگر تب باشد و حرارت بود و از او سرکه بچشانند و اندکی کافور
در کتر سینه بچکانند و آب اسان محل من خرفه که با نایافته و قاتیاردی یا رکنند بهین عمل کند ایضا از آنکه سخیوش بود و در سرکه بچشانند و چون بچته شود آن را
بهیضند و آب وی بستانند و چند قطره بچکانند خون باز دارد و اگر در مزاج حرارت نباشد آب گندنا بچکانند و سرکه بچشانند و بچکانند و اگر معتدل خواهند آنکه کافور
درین آب گندنا بیفزایند و لا تخفی آن مارا اکثر بحسب ادم لازم الکادیا فصل در نکسار الاذن اطلاق آنکسار بر شکستن عضو غشوی
از آنست که بعضی حکم دی حکم استخوان گردانید و اند و کل ان یصلح و الا غند جمهور آنست که شکستن و کوفته شدن عضو را ارض گویند و شکستن
استخوان را کسر و سبب غیرش را کسر گویند یا فربه یا سبب که بر سر گوش علاج فتنه کنند و طین نیم نمایند و صبر و صفا و افاقیا در اتنج و خا خا و سازند
از ان جانب عضو که بدن جانب نکسر و فتنه شده فاضلند که در پوست را سخت کنند و عضو برینیت اصلی باز پس گردانند اگر آنکسار از ارض سوی فاج بود فاضل
خارج نهند و اگر بسوی داخل بود فاضل بجانب داخل نهند و آنجا که آنکسار مع الفسخ بود و از جراحی مستحسن شود و با بر دو جانب نهند فاج و افعال هر گاه کار به نجا رسد
که از موضع کسر خون مترشح گردد و بر اندال از صغیر بطم و فتنه زنت و شمع و پیله و مرهم سازند و بگذارند تا که نفوذ شود و این مرض سبب مخصوص غنای
غضروف است زیرا که غضروف غضوی صلب است بهر اندمال این چنین عضو و نیز در غایت خفاف میباید مای از از صلابت غلظت

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[The page contains dense handwritten Persian script in Nasta'liq style, arranged in approximately 18 vertical columns. The text is highly cursive and difficult to decipher without specialized expertise. A large, stylized signature or seal is visible near the bottom center of the page.]

[illegible][illegible]

[illegible]

[The page contains dense handwritten Persian script in Nasta'liq style, arranged in approximately 20 horizontal lines. The ink is dark brown or black on aged paper. There are some marginalia and corrections visible.]

[illegible][illegible]

قول فصدیغ غفقاو
 برده مسکون ناه عاقل و عین
 ست قوله زبیر السبا این کبر
 قطع کشته هم یار عینی یار
 آید زبان هم بسایند ناکار
 قوله جفا و افسانده سکه
 جسم و سق قات و افسان
 زنا شک زبان سست
 ست قوله و محضه کوان
 سست این فعل مسیح از نوست
 چهار که طوبت او در عاقل
 در زبان او شکسته و جبر
 زوال مرفی سست کرد
 فوس و چو جبال
 بکنده افروز سیه در سر
 هم ۱۱
 چنانچه از افسان
 قوله جفا و افسان
 زبیر السبا این کبر
 قطع کشته هم یار عینی یار
 آید زبان هم بسایند ناکار
 قوله جفا و افسانده سکه
 جسم و سق قات و افسان
 زنا شک زبان سست
 ست قوله و محضه کوان
 سست این فعل مسیح از نوست
 چهار که طوبت او در عاقل
 در زبان او شکسته و جبر
 زوال مرفی سست کرد
 فوس و چو جبال
 بکنده افروز سیه در سر
 هم ۱۱
 چنانچه از افسان
 قوله جفا و افسان
 زبیر السبا این کبر
 قطع کشته هم یار عینی یار
 آید زبان هم بسایند ناکار
 قوله جفا و افسانده سکه
 جسم و سق قات و افسان
 زنا شک زبان سست
 ست قوله و محضه کوان
 سست این فعل مسیح از نوست
 چهار که طوبت او در عاقل
 در زبان او شکسته و جبر
 زوال مرفی سست کرد
 فوس و چو جبال
 بکنده افروز سیه در سر
 هم ۱۱
 چنانچه از افسان

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

[illegible]

و در این زمان که
استادان و دانشمندان
در این شهر گردیده اند
و از هر طرف به این شهر
می آیند و می خواهند
که در این شهر بمانند
و در این شهر بکارند
و در این شهر زندگی کنند
و در این شهر بمیرند

۱۲۴

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم صل على سيدنا محمد
وعلى آله وصحبه وسلم
كثرا

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

ابتدا که با طبعات نجیب و منفردی با هم نزدیک است و در هر دو طبع خون بود و اما در مری طبع است و در معده آنرا نگه کردن این تران سلسله است و نیز در اندام دیگر
 ممکن نیست که سلسله آنرا نگه دارد و در این زمان که این ذات نجیب منفردی با طبع وضع در نگاه کند اگر در مری استخوان سینه و چینه گردن
 می آید که در خون صواب باشد اگر کسی غیر صعیف و با سوسه میل میکند سسلی است بر بود و در ناخن و قوی نباشد حبس نکلیس عطش آب حرفه در زیر و مانند آن
 یکبار در اندام طبع نجیب باشد و نیز با بر آمدن اندام دیگر چیز و چند که طبع باسان بر کرد و موجب نفیج باشد چون شرب زود و مانند آن و حق آنست که منصفیت این اثر
 بعد از تنبیه و تیرست و با که قبل از تنبیه چون با که بر در مری نفیج شود و باید که آب سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 کرده اگر تشنگی نباشد و در دیگر با آب تر یا بنگلیس که پس ترش نباشد و آن را در آب سستفراغ بر آید و در غلبه پرموده اند و در رقیق آینه در و غن با دام
 افزوده و در پند و از اندام دیگر که تشنگی است و در زرد که تشنگی با آب و پستان و غلبه سوزند با شکر و غن با دام و در پند و از اندام دیگر که تشنگی است که در آب
 ذات الریه گفته اند ام بگز نیند تنبیه بسیار با که در مری که گرم است و حالمین او کشیده شود و در آب جلاب سوزد و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج سوزد و در آب سسلی نفیج
 ذات الریه است بهر آنکه چنانکه در ذات الریه نجیب و سوزنی نفیج یا اندام سسلی که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 اندام سسلی است و اگرانی می آید و در داخله بود و با که زبان ساگر در بول و بلط با که چون بول خرد و سسلی نفیج اگر اسان از زرد و سسلی نفیج بر سوزان نتوان دانست
 و اگر جانب فرومین باشد تمام بر شیدن و شوار بود و بدان که چینی گرانی از سسلی که در ذات الریه نجیب که تشنگی با آب سوزد و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج
 خطر که در زرد و اعراض صعب تر و در سسلی نفیج که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 لیکن بچین و تحلیل آن در زرد و فرق میان ذات الریه نجیب است که در ذات الریه نجیب سوزد و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج
 ذات الریه یاد کرده اند و در حال ذات الریه نجیب و تشنگی با آب سوزد و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج
 لیکن این الاس نا و اندام صلیب شود و تشنگی با آب سوزد و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج
 بچینه میشود و در سسلی نفیج که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 با که در در یک کند و تنبیه شود و در سسلی نفیج که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 و در زرد پاک شدن در زردین از ذات الریه نجیب است و در زرد پاک شدن زرد زردین از ذات الریه نجیب است و در زرد پاک شدن زرد زردین از ذات الریه نجیب است
 این مدت مادر با که قوت کنایت کند و هر چه تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 و قوت ضعیف تر و در آن درشت در همان خشک شود و با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 ساکن شود و گرانی با که قوت کنایت کند و هر چه تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 ستودگی نشانه های نفیج و لول و غیر آن بوده باشد و اگر تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 روزه نماید و غریب با که قوت کنایت کند و هر چه تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 که اسان یک کند و ذات الریه با که قوت کنایت کند و هر چه تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 بسیار چند روز پندارد که بهتر است پس بزر شود و اگر اعراض ذات الریه نجیب بی اسکی نفیج تمام بوده باشد ساکن شود و با که قوت کنایت کند و هر چه تشنگی گرم تر با که سوزنیها را بر نشاند که تا قدرت و بعضی آب جلاب رقیق خورد و تا شرب مناسب با یک نمرج
 و در این بول با بطریق اسهال دفع خواهد شد پس اگر اندام بول و در زرد پاک شدن زرد زردین از ذات الریه نجیب است و در زرد پاک شدن زرد زردین از ذات الریه نجیب است
 اگر باشد باید دانست که در مری که آن با بر ساق آسانی در اجاقی خواهد کرد و در اندام سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج نکلیس شود و در آب سسلی نفیج نکلیس شود

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تبرکات

[illegible]

[illegible]

[The page contains dense handwritten Persian script in Maghrebi style, written diagonally from top-left to bottom-right. The text appears to be a historical or administrative document.]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۱۵۵
 گرام در دوقسا و بیات
 عوفی در کشت خزان
 چون کشت در بدل قند
 سال ۱۲۰۰ در آبادی
 قورس قور یغم نام غلام
 جوزستان است قاضی
 مؤلف اول این مجون از
 طبایع قورستان بود
 هفت آن دان
 میرزبست دم چید لاس
 پنجاه درم قورس سیست
 لکدر کو مار و کشت در قور
 هر یک ده درم بوس
 برشته
 قورسین قورس

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

۷
 قوامی که از این
 رتبه و پادشاهی
 تا یکدیگر
 فخر و کبر و دوستی
 کرد و پس از آن
 شرف و تعظیم
 از دست و دیوار
 مگر از آن
 از سر و پا
 و عیش و
 و قیاس و
 در و در
 و یک
 و در و در
 و در و در

۱۹۹
 شکر جمہور سوز و غم
 لاسی غم کو کہہ دیا
 وہ کہہ کر اوجھٹا
 اور دوشی راغبات
 لکھ کر تارک
 (۱۰) ان تو تیرے
 دیکھ کر تیرے
 ان کے
 کہہ کر
 سچے
 حسی
 میں
 غم

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

[The page contains dense handwritten Persian script, likely from a historical manuscript or letter.]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

شش درم مسکه با غوازه در یک
 کون سکه علم از نس فو قه غریب درم
 درم سافج نهی یک درم گوشت
 و نیمه مسکه در سهند و در اش سوز
 و قزاقین قاده می مسکه در اش سوز
 با یک آن مسکه در اش سوز
 و قزاقین قاده می مسکه در اش سوز
 با یک آن مسکه در اش سوز
 و قزاقین قاده می مسکه در اش سوز
 با یک آن مسکه در اش سوز

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

جلد دوم

طائر افغانی

بقلم کاظم

در بیان تاریخ و جغرافیای
و تمدن و معارف و صنایع
و ادب و اشعار و موسیقی
و غیره از افغانان

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

و بر آمدن از تمام آب نبات سرد نشیده شود پس آن آب فی الفور بکوبیده و قبل از آنکه از حرارت معدوم گردد گرم میشود و بهترین الکلید بر و غیره معجون شود و در
 سرخ الزوال است اگر در وقت که کندی و اگر طبیب غور کند در علامت می انجامد با شش یا درم بگرد و علائمش آنست که بعد شرب مایه بار و کوبیده را
 اتفاق افتاده باشد در وقت که بیرون از طاقت باشد بخت پدید آید و تدبیرش آنست که به الوقت خفته را در آب گرم تر کرد و بر کوبیده گذارد و منحل و صغلی غذا
 نماید و آب گرم تنطیل نمایند و بنید باب گرم نوشا نند تا همان روز صحت یابد چون الله تعالی فصل در ورم الکبد در این چند قسم قسم اول در ورم
 در موی علامت است در پست تشنگی افعس و در در وقت در آن موضع و زاپ شوت و ظهور درم توت سر شیف از زبان و روی سرخ بودن و سر نه تشنگ
 بی فشت آمدن و فوای عارض گشتن و فوای و قوی ای افتد که در قوی و غلیم باشد بحد که غم معدوم را منقذ سازد و این علامت مشترک است با ورم
 در موی اما نشان خاص هم مقرر است که فی صفراوی غشی و بر اطراف ظاهر شود و شکم نفیس باشد و این بیشتر است و باشد که تبض باشد بلکه مستعمل بود اما بکار
 احتیاج آن جایگاه باشد که قوی بود و جذب غذا همی نماید و درم بدان بزرگی نبود که مجاری غذا را نهد سازد و کیلوس را از انقذ باز دارد و درین هنگام
 شدت تبض مشا به میشود و درم بحد بقو هیچ زیرا که درین حالت هیچ بجانب قولون محسوس میشود و قذف و توجع میسر میگردد لیکن آنجا که قوت بدن ضعیف
 بود و جگر که جذب غذا نمواند و درم از غایت غلیم بند سازد و مجاری را و کیلوس سوی جگر نمواند آید از مسم است که شکم مستعمل بود و در وقت که لا نه
 میل علی شدة الورم و ضعف الهوی و اندر قال الشیخ درم الکبد اذا ربه الاسمال نهو ملک و نشان ورم جگر آنست که معال شدید ضیق النفس و
 بول پیدا بود و متروق با سفل کشیده شود و درم بلالی و در جایگاه کبد پدید آید و هرگاه ورم شامل بود و جگر مقرر کار مشکل باشد و اعراض هر دو در
 نماید و گاه باشد که ورم در موی بود یا مقرر چیزی که از آثار علامت که ذکر یافتند در دیگر پدید آید لیکن هر چو که باشد در موی خاصه از سر نه تشنگی و
 زاپ شوت و هیچ و از جهت یسختی و شدتی که در ورم موی مقرر می شود چه پدید آید اما بدان غایب بود و کذاک معال و منقذ و تشنگی و تشنگی بل
 اگر فضا در ورم موی پدید آید اما بدان درجه درم که در حد بی ظهور می نماید علامت شستین مقرر کنند با سابق یا اکمل و بحد و موی تشنگی و تشنگی
 بگیرند و بعد از آن آب کاسنی را آب جنبه شل آب انارین همراه بکنجه بین تنیدی دهند آب انارین نماید و کذاک فایده است و دیگر چون آب سیب و
 سیب تا به آن عروق را تشنگ بسازد و در ورم موی نماید و باید که در ابتدا آب کاسنی را آب کشیز تر و تر باشد و کد و شیر و بزرگ زعفران با سفل کلا به
 و در وقت گل خنما نمایند و اگر تفرقه تمام کرده باشد کافور نیز درین خنما داخل سازند و چون سوم روز بگذرد و در او دوی مزبوره با جود و اکلیل و آرد و
 آینه زار و مع تحلیل حاصل شود بلکه در ورم موی هیچگاه را مع صرف بکار نبردند خصوصا با فرط و قبل از فصد قناده را سخت نکنند و کذاک
 پیش از تفرقه از محلات صرفا احتیاج واجب دانند تا مزید ورم و درنگ و درین باب آنچه مرکب بود مع الزرع و تحلیل قناده نمایند چون
 قوفل و گل سرخ یا انشتین و اکلیل آسین و روغن با بونه یا نموده لیکن در حاجات اوقات ضروری است مثلا در ابتدا و زو یک بد و یا بد که قوت رود و
 باشد بی از آن محلات را با موی طریق العلاج و اگر ماده مقرر بود در آن کمتر دهند و بر تلپین اگر مطلوب باشد آب نو که تناعت و زرد و زرد
 مغز فلوس باشد کاسنی و مانند آن مفید است و اگر ماده مقرر بود اعانت با دراک و مسهل نهند لیکن طبع را قبض نگذارند که
 قبض مزید الم است و آنجا که ورم مع الاسمال بود این قرص دهند صفتی غم حاصل و طباشیر گل سرخ و زرد شک در هر یک پنج درم کانه اند
 هر واحد یک ورم زعفران نیم درم کوفته بخیه قرص سازند هر یک شتالی در رب ریو اچ یا زرد شک یا انار و آن داد و در اینجا اما بعد از فصد
 قسم دوم در صفراوی و علامت است زردی زبان و در وقت و بزار است و ماریت ببل و سرعت نبض و فی صفراوی و شدت
 آفتاب و فاق تشنگی مفرط بودن و زبان بیشتر شدن و ظهور صفرا و باشد که در آخر سیاهی بر زبان پدید آید علاج برای تفکیج سده و

و در ورم الکبد در این چند قسم قسم اول در ورم
 در موی علامت است در پست تشنگی افعس و در در وقت در آن موضع و زاپ شوت و ظهور درم توت سر شیف از زبان و روی سرخ بودن و سر نه تشنگ
 بی فشت آمدن و فوای عارض گشتن و فوای و قوی ای افتد که در قوی و غلیم باشد بحد که غم معدوم را منقذ سازد و این علامت مشترک است با ورم
 در موی اما نشان خاص هم مقرر است که فی صفراوی غشی و بر اطراف ظاهر شود و شکم نفیس باشد و این بیشتر است و باشد که تبض باشد بلکه مستعمل بود اما بکار
 احتیاج آن جایگاه باشد که قوی بود و جذب غذا همی نماید و درم بدان بزرگی نبود که مجاری غذا را نهد سازد و کیلوس را از انقذ باز دارد و درین هنگام
 شدت تبض مشا به میشود و درم بحد بقو هیچ زیرا که درین حالت هیچ بجانب قولون محسوس میشود و قذف و توجع میسر میگردد لیکن آنجا که قوت بدن ضعیف
 بود و جگر که جذب غذا نمواند و درم از غایت غلیم بند سازد و مجاری را و کیلوس سوی جگر نمواند آید از مسم است که شکم مستعمل بود و در وقت که لا نه
 میل علی شدة الورم و ضعف الهوی و اندر قال الشیخ درم الکبد اذا ربه الاسمال نهو ملک و نشان ورم جگر آنست که معال شدید ضیق النفس و
 بول پیدا بود و متروق با سفل کشیده شود و درم بلالی و در جایگاه کبد پدید آید و هرگاه ورم شامل بود و جگر مقرر کار مشکل باشد و اعراض هر دو در
 نماید و گاه باشد که ورم در موی بود یا مقرر چیزی که از آثار علامت که ذکر یافتند در دیگر پدید آید لیکن هر چو که باشد در موی خاصه از سر نه تشنگی و
 زاپ شوت و هیچ و از جهت یسختی و شدتی که در ورم موی مقرر می شود چه پدید آید اما بدان غایب بود و کذاک معال و منقذ و تشنگی و تشنگی بل
 اگر فضا در ورم موی پدید آید اما بدان درجه درم که در حد بی ظهور می نماید علامت شستین مقرر کنند با سابق یا اکمل و بحد و موی تشنگی و تشنگی
 بگیرند و بعد از آن آب کاسنی را آب جنبه شل آب انارین همراه بکنجه بین تنیدی دهند آب انارین نماید و کذاک فایده است و دیگر چون آب سیب و
 سیب تا به آن عروق را تشنگ بسازد و در ورم موی نماید و باید که در ابتدا آب کاسنی را آب کشیز تر و تر باشد و کد و شیر و بزرگ زعفران با سفل کلا به
 و در وقت گل خنما نمایند و اگر تفرقه تمام کرده باشد کافور نیز درین خنما داخل سازند و چون سوم روز بگذرد و در او دوی مزبوره با جود و اکلیل و آرد و
 آینه زار و مع تحلیل حاصل شود بلکه در ورم موی هیچگاه را مع صرف بکار نبردند خصوصا با فرط و قبل از فصد قناده را سخت نکنند و کذاک
 پیش از تفرقه از محلات صرفا احتیاج واجب دانند تا مزید ورم و درنگ و درین باب آنچه مرکب بود مع الزرع و تحلیل قناده نمایند چون
 قوفل و گل سرخ یا انشتین و اکلیل آسین و روغن با بونه یا نموده لیکن در حاجات اوقات ضروری است مثلا در ابتدا و زو یک بد و یا بد که قوت رود و
 باشد بی از آن محلات را با موی طریق العلاج و اگر ماده مقرر بود در آن کمتر دهند و بر تلپین اگر مطلوب باشد آب نو که تناعت و زرد و زرد
 مغز فلوس باشد کاسنی و مانند آن مفید است و اگر ماده مقرر بود اعانت با دراک و مسهل نهند لیکن طبع را قبض نگذارند که
 قبض مزید الم است و آنجا که ورم مع الاسمال بود این قرص دهند صفتی غم حاصل و طباشیر گل سرخ و زرد شک در هر یک پنج درم کانه اند
 هر واحد یک ورم زعفران نیم درم کوفته بخیه قرص سازند هر یک شتالی در رب ریو اچ یا زرد شک یا انار و آن داد و در اینجا اما بعد از فصد
 قسم دوم در صفراوی و علامت است زردی زبان و در وقت و بزار است و ماریت ببل و سرعت نبض و فی صفراوی و شدت
 آفتاب و فاق تشنگی مفرط بودن و زبان بیشتر شدن و ظهور صفرا و باشد که در آخر سیاهی بر زبان پدید آید علاج برای تفکیج سده و

[illegible][illegible]

در دیکه لازم بود و در صلابت عامه نبود و قیود صلابت عامه را دان کردیم که گاه باشد که در بعضی اجزا صلابت بکثره و در بعضی اجزا را در صلابت
بزرگاه فسد کنند خاصه با سلب این سرگراخ بکشایند و خون چنبری ششیم برین دیارند و قال السیدی فی الی و درت فی وی راجع اکثر
نفسه و اختنجه فوجده رطل بر ثقیان و کنت احد هذه العلامات فی کبدی فالتفت ان الرطل یؤکله فیه علاج غشستین مفتشات حیات که
در معده کلیه گفته آید به بند و جده مدرات نشانند تا پاک گردانند و هر چه در حصه الکلیه گفته شود و علاج غشستین فصل فی تفسیر الکلیه
باید دانست که در بعضی مردم سببی از اسباب بگر خورد باشد غیاچه ممکن است که به قدر کلیه بود پس هرگاه غذا بیشتر از متناول خورد شود و به واسطه
صغر حجم بکثره غوث کبیر و در وی گفته و اصابت سرد و الام و تدد و ثقل نماید و بدان سبب قوی وی ضعیف شود و بهینهم وی محض گردد
و باشد که بدرب و اختلاف انجامد و علامت این مرض آنست که گرانی و باوه شدت نفخ و دیگر اکثر پیدا آید و غذا اگر چه متناول گردد خوب نشود
گرانی آن در بگر و ضعف بدن و کوتاهی انگشتان در اصل خلقت و بارکی رگها بران گواهی دهد و علاج هر قلیل الحجم و کثیر الخفا و سبب النفوذ
باشد چون زرد و تخم مرغ نیم خفته و گوشت مرغ و بده و کبک تناول کنند و غذا مستغرق خوردند چند کربت اندک اندک و جهت محافظت از او و هر چه
مد و سل و نفی بگر و کثرت و محض بود بکار سبی برند چون شربت بزوری و مار الا معول یا راجع فی فصل در قیام الکلیه و این عبارت است
از اسباب جبری و وی ششش فرع است قنچی و غسالی و دوشوی و صغرا و غی و شدیدی و فاشری نوع اول در قنچی و شیخ ریم با گویند
و سبب وی انفجار و باید بگر است و در و باید گفته شد نوع دوم در غسالی و این مجز آید به بزرگ و در وی گوشت شسته باشد
سبب وی ضعف جگر است و آن نیز گفته شد و بعضی اطباء برانند که اسهال غسالی بخوردن موز و زائل شود و بوعلی این را مجرب گفته است
نوع سوم در دوشوی و این نوع را زود متعارف یا رکبه گویند و از سه سبب فسد می آید که زود متناول بودن و عاف و طعمش و با سوز و خمران بالان
و بدان سبب خون و بگر شود و از او پس طبیعت آنرا دفع کند بسوی اسهال و دم آنکه خون را کلاان چون رسته و یا منقطع گردد و خون که متخثر و پیوسته
رجح القوی منوره بگر باز پس شود و بگر آنرا نیز با ساند قح ساز و در این قسم اسهال بعد از طولانیان تقبیل بگیرد و باید دانست که در و شدت
زمانی بدید اعضا مذکور را در اندام نفوذ غذا و احداث و دستار یا نیز که نوع آنست به سبب تقبیل اسهال و دوشوی که از قنچ و غسالی و در این
نه از آنست که طبیعت قنچ آگاهی میاید پس از تولید غنی که نفیبه آن عضو است باز می آید بگر و چشمتانست که در طحال است اعضا و عروق
مقطوع از کثرت تغذیه سیر سگر و دوشوی غذا که میخورند و بدان سبب موت ندارد غذا نیز کم میشود پس خون نیز کم میگردد و با سوزم که تفرق بقال
و بگر از آن سبب خون منقسم نگردد و بسوی اعضا چنانچه باید و بسبب شرح بیان آید و از آنجا با معارف و آید و سبب تقبیل و انقباض انفجار
گرم جگر است یا کثرت اشتها که شوق ایجاد یافتن یا سقعه قوی و خیران علامت قیام که بدی که بشا متلا خون بود و بگر بدین نوع تفرق الاقنالی
آنست که خون و قنچه مقدار کثیر میون آید و باوقات متباعد بعد و تقدم الامتلاء و اعتبار سلیان متا و گواهی دهد و گرانی و الهم در انجی بگر
جگر در باید بیار و از علامت خراش روده چون وجع اسهال و براندن خون مختلط به براز هیچ نباشد و باید دانست که از بگر هر چه آید و هر چه بگر
بوی زیاده شود و بخلات انچه از روده باشد چنانکه فرق بینما در آخر این فصل تفصیل گفته آید اما علامت اسهال کبدی و دوشوی از تفرق الاقنالی
افته آنست که به نمرات نبود و تقدم اسباب موجب وی بران گواهی دهد و در باقی علامات با تا به شریک است و علاج انچه از اسهال بود باید
بجبران و نکوشند تا دام آنکه ضعف پیدا یابد زیرا که در حبس وی خوف است که ما و دوشوی دیگر نیز و کرا سوار تفرق بود و چنانچه این
صواب آنست که قبل از ظهور ضووف فسد کنند تا طبیعت سبک شود و چون ضووف روی نموده باشد و آن حکیم در باید بیار باید که ماده را

چنانچه رطل سازد و بر غیر ترنج و اگر اوقات هم مسهل است بنشیند لیکن خون مقدار کمی گیرند که نسبت به آنچه با سال می برانند کمتر باشد تا آنکه به سینه کشند
 و طریقی اندازند که شش و پایا دهند بین و خصیصه بین تخت بر بندند و باید دانست که هرگاه بداند که خون کمی است و در وقت خوردن رطل در حال
 استفراغ و اما که خوردن اگر به خون منتهی بود و پس از آنکه استفراغ و اما که کرده باشند و سال باقی بود تا بغضات دهند چون قریح با و نیزه تمیزند و آب انجیر
 و اما ندان و تقطیل غذا از جهت درین مرض خاصه در استهلاک است و بدست کلی است و آنچه از طرق الاتصال افتد نخستین از آنکه سبب دفع نکات او کنند
 پس قرائتی انجیر و هم دهند صفت قرص مذکور طباشیر نشاسته دم الانون گل ارمنی را درند گانار عصاره کحیه انجیر نیم سب مقدار
 باید که بگزیند و از اراض سازند و به سبب آب سالان اکمل بدیند قریح چهارم در قیام صفراوی و سبب بی کثرت صفراست قوت دفع و اما
 که اگر دافعه قوی نباشد طبیعت دفع فضول را نماید و علامت و سال صفراوی که بی آنست که در جگر گرمی و بوزش باشد و آنچه در مزاج جاریست که در
 پیوسته و این سال بیشتر در فضا معده افتد چون غذا تناول کنند ساکن گردد و به سه طریق و باز در آخر نیم طعام جریان نماید و صفرا و کلبه سالی که
 در فضا الی الامعاء و المعده و الاغیا از نشان سال که بیست که از علامات سحر امعاء خالی باشد بیشتر که سال که بی کبدی بر در ایام احوال است و در
 امعاء نکرده باشد علاج زینهار حسن نکند و قوا بغضات ندیند که سحر این امعاء منع شود و به اوقات مجال پس صواب نیست که در تنقیح جگر کوشند
 متجدد مزاج او متوجه گردند به آنچه در مزاج مذکور است و نوار الشحیر در نجایات نیکوست و که در کتب شریط فیکه در آن قیام نمود و چون به شرب آب
 شرب آب پس از تنقیح و قهه میال که سال باقی بود شراب خشکاش و شراب بنبار دهند با طبعی قوی و قوی قوی و قیام نمایند که از جگر باشد و معده از آب
 گویند سبب بی احتراق خون صرف است و در جگر و امعاء است احتراق دیگر اخلاط و فضا هستند که چون در جگر احتراق افتد و بر بالی از جوهر سال
 از قیام تمیز گشته منفی میگردد و بسوی امعاء و کلبه الجوهر المائی هو الصمدید و علامت و علاج این همان است که در صفراوی گفته شده و الاغیا صند
 گلاب بردل و جگر ندان و تبدیل هو انورون ضرر نیست اما احتراق اخلاط جگر و دل سوخته نشود و در نجایات سحر از دست را کردن نه است
 منفیست و این سال را نیز بتیج باید است نوع ششم در قیام خاثری که بی خاثری غلیظه و جسم غریب گویند که شهاب در بود در رنگ
 قوام در این نیزه سبب یکی آنکه و بایه کند قیل از اسکمال نفع منفر شود زیرا که اگر نفع تمام بماند منفر شود و ما سحر سبب معتدل اقدام شد و دوم آنکه
 سده که در جگر باشد بخشداید با سال برانید سبب دیش نیست که سده جگر بیست لکست مستحیل نگردد و در دین از نوار است دفع سوم آنکه احتراق مفرط
 کمی بر بالی افتد و خاثر از غلظت شدید و بی نهایت که از شدت احتراق آنچه لطیف است از صفوت کیلوس فانی میگردد و آنچه غلیظه است باقی بماند
 متناحرا تا کالبدی و علامت این قهه سبب است و پیش از آنکه از آنکه امعاء تا بودن علاج به سبب سبب که کنند و در جگر است و زینهار
 تا که خون ضعیف شدید نه بنشیند و به در صفرا و است علاج نیست و الاغیا گفته اند که در نجایات بود و نه منفی و شراب نکرده شش بعد از نیم غذا
 شود و در بالیدین اعصابی که در شست نفع سید و کباب نیز نیک است قهه قیام کبدی که از صفرا و سید و خاثر افتد چون نرسد و در اکثر
 از منفر میشود سحر امعاء نشان وی آنست که گاهی اخلاط مذکوره با خون مختلط برانند و گاهی نا مختلط و گاهی عقب قیام راحت باید بهار و گاهی از
 سده که در جگر باشد بخشداید با سال برانید سبب دیش نیست که سده جگر بیست لکست مستحیل نگردد و در دین از نوار است دفع سوم آنکه احتراق مفرط
 کمی بر بالی افتد و خاثر از غلظت شدید و بی نهایت که از شدت احتراق آنچه لطیف است از صفوت کیلوس فانی میگردد و آنچه غلیظه است باقی بماند
 متناحرا تا کالبدی و علامت این قهه سبب است و پیش از آنکه از آنکه امعاء تا بودن علاج به سبب سبب که کنند و در جگر است و زینهار
 تا که خون ضعیف شدید نه بنشیند و به در صفرا و است علاج نیست و الاغیا گفته اند که در نجایات بود و نه منفی و شراب نکرده شش بعد از نیم غذا
 شود و در بالیدین اعصابی که در شست نفع سید و کباب نیز نیک است قهه قیام کبدی که از صفرا و سید و خاثر افتد چون نرسد و در اکثر
 از منفر میشود سحر امعاء نشان وی آنست که گاهی اخلاط مذکوره با خون مختلط برانند و گاهی نا مختلط و گاهی عقب قیام راحت باید بهار و گاهی از

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

و اگر در پیش و بعد آن دانه ای از کتک طعام باشد مقدم تفصیل طعام بر آن گوشتی در هر دو یکی از حرارت و معا باشد علامت کتک شکلی است که التیام گوشتی
و اگر کتک پیش از حدوثش قریح تغلج مشکک بر او بود سیاه یا بل سبزی بر آنده باشد پس اگر مویش حرارت نبرد و خشکی در آن پیدا بود و گاه گاه تنگ
بر آن روی نماید و آنچه از پوست است اما باشد علامت او همان است که در حرارت است اما گفته شد سوا ای التهاب مطلق و تن و سودا و جاذبه و آنچه از پوست است
نشان و آنست که طبیعت اجابت نکند اگر چه چیزهای نازخ خوردن چون سیر و فلفل و کرفس مانند آن و در که از دست نماند اگر چه چیزهای نازخ خوردن
نماند صاف و آن بر داند و هر چه تناول نماید نفخ شکم آرد و آنچه از کثرت در در بول با افراط خروج مایه است و نشان او حدوثش قریح است عقاب اربول
از دفع مایه است که منظر باشد و آنچه از کثرت تحلیل بدن و نشان او وجود سباب محله است چون هوای گرم و تحلیل مسام و کثرت عرق در تن و صاف
تحلیل چون صدای و مانند آن و آنچه از مسده که بر آرد و اما است بر پدید آمدن نشان اسپید بر دست و نفخ شکم و ظهور ریان و پیاپی در باب نشان
این تفصیل ذکر یافته و آنچه از دیدن بود و نشان او همچنان و حج و غثایان است در خلط و باقی علامت است بابتی گفته شد و آنچه از صفت کتک
نشان وی آنست که بر آن بر نیاید مگر با استعمال شافیه یا حقنه علاج بر سبیل نموده از هر سبب که باشد نخست سیدنی مکتشاد و طبع و انداختن کوشش و نشان
باشد که اسجاده در و غن با دام هم آسخته و گرم کرد و بخوشند و شور بای چرب نغز آید و گرم چون شور بای مرغ و پاکیان فر تناول کنند آنچه از
امع حرارت و پوست با شمش چاب بنفشه و عنب الثعلب و تخم کاسنی و ترنجبین و نباتات سودمند است و شربت بنفشه آب گرم و نبات پیدانه و آب گند و شیره
تخم خرفه و ترنجبین نفخ دارد و روغن بنفشه و نبات پیدانه و کثیر اثر شکم المید و مفید است و در پنجاب و صم امراق حار و مسوهای چرب بخورد و کتک
اشیای سزاقه و حصول تلبین در تغلج باید که هر فیض بر یک یا مجید آهسته آهسته تا که تغلج برود و آن آید و اگر ازین ناشاید حقنه کنند باین مطبوخ برگ چنبر
بنفشه صوفی و تخم طمس و تخم مغز قزطم که بفارسی خشک دانه گوسنید از هر یک مقداری که خواهند بگیرند و آب بگوشتانند و بیا لایند و روغن کنجد و سرخ
و آب گامه و آب نیار شنبه در وی داخل کرد و دیگر حقنه کنند و آنچه که حرارت یا پوست است اما سبب باشد این حقنه سود دارد و صفت آن بنفشه
عنب الثعلب یا فرفر تخم طمس تخم خیارین یا بونه سبوس جود از هر یک سه غایت درم عنب الثعلب دانه پستان است دانه حله را بخورند و صافی کنند و ترنجبین و
سبب اسجول و روغن بنفشه یا بادام یا کنجد هر یک ده درم در آن آمیزند و حقنه کنند و چون طبع نرم شود اما با استفراغ حاجت باشد چیز
سریع استعمال بکار برند چون بود و بنشیند و شخم منقل لیکن اگر حرارت باشد این اشیا استعمال بخوان نمود و بعد از آنکه قریح زایل شود بحسب سبب
میس تغلج تدارک نماید مثلاً اگر میس غذا یا قلت مقدار او سبب باشد هر چه مقدار بود و کم و کیف استعمال نماید و اگر حرارت و خشکی سبب باشد
سود بای سرد در آن زرد آب و شامه بلوط خوردند و شربت بنفشه و نیلوفر و شیره گندم و چرب تناول کنند و دیگر شیره و افندی و مطبوخ و بنفشه
که بارها ذکر یافتند استعمال نمایند و آنچه که حرارت است اما از گرمی زهره بود و در نفخ دارند اگر مایه نبود و اگر و سبب است اما سبب باشد تریاق کبیر و
شربت طوس و خندقیون و میسون خورند و روغنهای معقوی چون روغن تسلط وید و بنشیند استعمال نمایند شربت با حقنه و تر میتا و اطلیه و حقنه
بر شکم و خاصه دهند و غذا شور بای کتک و کبوتر سازند و دیگر سوزن مسولات و چون تمام ابراج ارغافیه است فایده و خندقیون بجای مصلح یا حبه
شراب کنند و اگر نمیکند در وی ترنجبین و قاقلیتین و قزقل و عسل باشد و میسون شراب میسون است و اگر کثرت در در بول سبب باد این تناول
در رات افند و مویز و حلو که از ناشافته مسکه ساخته باشند تناول نمایند و هر چه منقل بول تلبین بر آن بود و چون شربت بنفشه و خیار و شیره و بنفشه و بنفشه
افزیند و دارد و آن منقل و تخم رحمان مفید است و بهترین غذا مرغ فربه است و اگر کثرت تحلیل سبب باشد در جاذبه سوزشید و مویز و طری که از آن مکتشاد چون
روغن گل و اسس فتر باشند بر بدن مالند و افندی چرب تناول کنند و اگر سبب را بگویند و آب و گندم و روغن گل و گندم و زرد این آب بود و آمیزند و بخورند

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

در این مورد اگر بر سر یک دره یا سیلاب در میان کوه ها و دره ها که گشت تیره علاج تمام این است که در آن کوه ها که این است
می شود چون الله تعالی آید که بهت جبین و غنچه ها که از یکدیگر جدا می شود و فصل با زبان پوست خج که بر سر شمشیر مثل سنج است
کند مغز و در این جگر است که پیشک شمشیر و در این اودیه هر چه سوزد بر آن سوزاند و طایفی که زیاده و سوزان بود برین آتش پاشند و بسیار از این
نشان می دهد که در این سوزان را خشک باشد و دودی که آید در مقعد و آید و باید که در این دمانی طویل بخورد و بگوید تا که تنگی در مقعد و بسیار پدید آید و بسیار از این
بسیار در آن گرد و دیگر که بر سر و آن یک سار و پوست انار کند و در جفت بلوط و جوز السرد هر چهار بکوبند و با آب انگور بخورند و در آن سال و صبح و شام
در آن نمید و نقل ازرق و کند در این سنج و در این سنج که بر سر شمشیر نماید آید و در جفت تقنیغ افرا و عروق مقعد که آید و خون کشاید آب سبز و در هر گاه و در هر وقت
بهم آمیزند و مصرف پاشند یا بنشیند و همان آید و در جمل سوزند و همین عمل دارد و سرگین کبوتر و قند و بخور مرهم و باید دانست که چون فحشات مذکوره خواهم تمام
نشین تمام نمایند و در غن مغز ساق زرد کاه و در مغز ساق گاو و در کوبان ششیر و بواسیر و از این در دوی پدید آید و از مغز است و در کشتاید و از آن که قبل از این فرود
فحشات بکار بردن و مفرط آید و بسیار از این سوزان باشد که فحش صاف و و بعضی خون بواسیر و آن گرد و بسیار از آن که تلکین است که در کشتان خون و با سوزان
فحشات اجتناب نموده و با لجه گاه آید و در مقعد عمل آید و در مقعد آید و از شربت و جع با سوزی ترشند که عروق درم خواهد کرد و قوت ساق خواهد شد و او به مسکن
الروح ضا و نایب صفت آن بگیرند اکلیل الی و فیون و حنظل و زعفران و تخم سم آن و زرد و حنیف و پیچ یا کپان و نقل و پیاز و سیف
سازد و مغز ساق گاو و مغز کوبان ششیر و انچه کوفتی است بکوبند و هر چه را خفتی است بکوبند و در جمل سوزند و به هم آمیزند تا چون مرهم شود و در هر وقت
هم مسکن است و هم صفت و او را دیگر که در در انباشتد برگ کرنب بکوبند تا سره شود و بر و غن گل و سپیده تخم مرغ بسترش و قدری انیون و پیچیده
کند و هم پیچیداج در و غن گل برای تشکین و جع مخصوص است صفت آن سپیده از زیر و موم سپید در و غن گل با هم حل کنند تا یکسان
شود پس بکار برند اگر پیاز را بر و غن گاه و پیچیده نیکم بمقدد که از در و نیشاند کند باز و غن گاه و در و غن پیچیده و در آن نرم کرد و همین عمل دارد و بسیار
شتر و در و در یکد افغن از زونی بواسیر و تشکین الم نفع تمام دارد و با نیشاند با موم سوزند و زرد و حنیف و بار و غن گل نفع تمام دارد و دیگر که حنیف و غن گل
قرص با وجب نقل مسکن مجون غنث احمید بخورند و شیان کملی بردارند و پیچ ناز و پوست زار و در و تخم گل و آفتاب و مانند آن بر سر و در و از این سازند
اگر شمشیر خوش فنج عکبرت باب لسان احمی یا باب تمهت کرده به در و در قاضیه یا حنیف مراد سنج و سپید و پیچ یا لایق و در مقعد و در جمل سوزند و در و غن
کند فی الفور صفت حب نقل مسک بلیله سیاه پوست بلیله کالی پوست بلیله آینه مقشر از هر یک در و درم مرجان که با صدف سوخته از هر یک یکدرم
مقل در آب نمک آن حل کنند و دیگر آید و کوفته پیچیده باب بسترش و حب سوزند و در و درم بخورند و دیگر بلیله کالی کالی استی م بر و غن گاه و در آن که با در و درم
چل درم و آب گند نال کنند و دیگر آید و کوفته بآن بسترش و حب سوزند شربت و در و درم صفت شیان کملی کند و گاندار ناز و در و درم شیان
صنع عربی برابر بگیرند و شیان سوزاند و بر دارند اکنون تدریر قطع بیان کنم باید دانست که قطع علاج تمام است و نفع هم دارد و پس دام که ضرورت قوی باشد
قطع نبرد از در و قطع یا با همین یا بوضوح آید کاله چون یک بر و یک و فله فیون و زرنیج و هر چه که بود و صواب در آن است که بهر را بنزد بلکه یکی بهر را بنزد
ایمانا اگر ماده بدان سوا بر آمدن او را راه باشد و از آن فاک مذکوره خوف نباشد چنانچه در و درم یا ای بقراط است لا یجوز قطا کل البواسیر و کس
ان ترک اندر نما و نیز گفته اند صواب است که بواسیر متعده باشد ششین یکی را ببرد و بعد از آنکه او نفع شود و دیگر ببرد و همچنان یک یک ببرد تا یکت و باقی ماند
آنرا ببرد و جبت سیلان خون فاسد و آنجا که قطع بدو خواهند باید که او به ناله بفرستد و از و بنیاید و بفرستد که سیاه گرد و و بنیاید و گوشت صمغ ظاهر شود پس
بهر آنکه میند تدارک کنند و قطع آهمن بود یا بدو رعایت حال بسیار واجب شد اگر قوی دل و متحمل الودج بود یکبارگی ببرد و اگر نه بعد از قطع نماید و فیما بین

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

مختصر جامع در طب و جراحه
در این کتاب که از کتب نفیسه است به شرح حال و معالجات
بسیاری از امراض و جراحتها پرداخته شده است و در هر باب
علل و اسباب و علائم و تشخیص و معالجات آنرا بیان کرده
است و در آخر کتاب نیز به بعضی از امراض خاصه و نادره
پرداخته شده است.

این کتاب یکی از کتب معتبره و مفیده است که برای
طوبایان و دانشجویان بسیار سودمند خواهد بود و امیدواریم
که با مطالعه آن در فراغ قلب و ذهن خود بهره مند گردید.
تألیف: میرزا محمد تقی خاوری

چاپخانه مطبعه علمیه تهران - ۱۳۰۵ هجری قمری

[illegible][illegible]

الجبل في ضرورت قوی بر گزیند و اعلم ان الحصة في قوله في الكبد غير ما قد تولد في العا لا العود في الرية وفي الناحية في حال محروقة انما خلا ما لا صارت له
 بخلافه رايته الى الحصة في قوله في قطعتا او اخرها فصل اول في حرقه سوزش بول و این بر چهار نوع است نفع اول آنکه بسبب جرب کرده
 یا مثانه یا بسبب لزج مده که از قرحه کرده یا مثانه آید پیدا شود و جرب و قرحه کرده و مثانه مذکور شد بسبب تدارک کنند نفع دوم آنکه گرم گرم شود و صطل
 غالب آید و بدان سبب بول سجدت و بدو قوت گرید و حرقت احداث نماید و علامت او آنست که بول رنگین بر آید و ریم و تشور و در کتبها شد و جمیع آثار حرارت پیدا شود
 و استمال و دیر اندازی گرم و جز آن گواهی دهد علاج لعاب سنبول مهدنه و شیر و خرفه و کاه و شربت خشخاش و بنفشه و نبات و زرد بار و دما و شیر و شیر و تخم خیارین
 و مانند آن بوشند و بنفشه نیم شربت و روغن بادام و روغن که در جز آن هر چه در کتب بطور متداول کنند و از تشور و تشوش و تشدید حرارت بر سر نیز داند که جمیع قرحه تمام
 در علاج انحراف استقام نمایند که چون برساند منجر میشود بقروح مثانه و قضیب آنجا که ماده بسیار باشد و تعدیل کفایت نکند نفثه کنند نفثه قوی و این یک سبب است و در
 مزاج جرب که در خفا یا نمایان است و این نیز عورت حل کرده و بار و روغن گل بادام آمیخته در اصلیل چکانیدن نفع دارد و عند شدت و صحنه اندکی از انبوس و زهر البیض با روغن
 زرد و جز آن آمیخته توان داد و نفع سوم آنکه رطوبتی که برای تعدیل بول و تغیر مجری در مجاری بول مانده است منصف شود و تشور و تشوش از تشویشات قوی بهار یا بهار شامی که کل آن طبیعت
 باشد و چون است جمیع و مانند آن علامت وی تقدم است و صفا منجم آن آثار حرارت در مزاج تابودن علاج بعد قطع سبب جهت تغیر مجری شیان و این نیز شامی است و این چند
 دیگر اندک مغز است که ذکر یافته متداول نمایند نفع چهارم آنکه قرحه مجری قضیب سبب مرتن بول شود و ظاهر است که چون بول بر قرحه گذارد لزج آید و علامت او آنست که در
 در بول بر آید و در موضع قضیب جمع لازم باشد و در جایگاه قرحه و قرحه درین و در قرحه مثانه آنست که اگر قرحه در مثانه بود بول قلیل المقدار و غیر العود باشد و این کلام
 و علاج قرحه قضیب بالاستقلال بیان خواهد یافت فصل اندر احتباس بول و این بر چند قسمت و هر یک گفته آید و باید دانست که احتباس بول اگر شرط بود
 بحدیکه بیخ بر نباید آنرا سرگینید و اگر سر خوانند قسم اول آنکه گرم کرده یا مثانه یا حصاة اینها یا جمود خون و دمه در مثانه یا ریح المثانه محدث احتباس و این
 مع علامات و علاج بیان کرده شد قسم دوم آنکه گوشت زیادتی در مجاری بول روید و احتباس آرد و علامت او آنست که بعد از مال قروح مجاری بول عارض شود
 این اکثر است و گاه باشد که بدون تقدم قرحه گوشت زاید در مجاری روید خود بخود پس اگر این گوشت زاید در مجری بود که فیما بین کرده و مثانه است یا در آن منقذ باشد
 که میان بگرده است ثقل و گرانی که در مثانه از بول گواهی دهد و اگر گوشت زاید در مجری قضیب بگرانی و سختی مثانه و گرانی حانه و وجع شدید و تشور و تشوش و تشویش
 و بالجملة اکثر آنست که این گوشت زاید بدان مرتبه میرسد که بول را تمامه منع آید و گوشت زاید که خود بخود روید غیر آنکه قرحه در مجری افتد و حرقت او تا بل طاعت نماید
 علامان آنکه کار گفته اند که انبات که در مجری قضیب بود بقا تا طایر توان یافت و نبات که بالترانه مثانه باشد معلوم میگردد و مگر بعد از تنقاع از علاج و بعد از مجری قضیب
 تا مثانه است و این مجری که مابین مثانه و قضیب مجری بول گوید حقیقه و مجاری را که مانوق مثانه است تا بگذر مجری بول خوانند مجازا لایة المثانه انزاله من الکبد
 انما یسمى بالبول اذا اضمات فی المثانه علاج نفثه کنند که گوشت در مجری قضیب سیده است یا در آن مجری که میان مثانه و کرده و میان کرده و کاه است و جرب
 باشد از آن گوشت زائده امکان ندارد که لا یخفی لیکن عند شدت احتباس تدبیر نفثه بول توان کرد و همچنین باید که اگر انبات مجری قضیب تا طاعت
 استعمال نمایند و آن آلتی مخصوص است برای انراج بول و صفت و بطریق استعمالش در آخر این فصل گفته آید اما آنجا که ماس صغیر یا بول و قاعا یا کار نفثه
 مزید الم خواهد شد درین وقت غذا احتباس نام و خوف هلاک از شکافتن چاره نباشد مابین قضیب و شش شرح بشکافند چنانکه برای اخراج عصاة میکنند و درین فایده
 تا بول ازین راه بری آید و باشد و بسیار از هلاک محفوظ ماند و اگر انبات مانوق مثانه باشد هیچ حیل و دگر سود ندارد بجز در آمدن آب زری که از او به بلعیده مجری صلاخته با تا
 باشد که بسبب فائزین مجری وحت پذیرد و داند گفته اند که در بعضی کور باید که زمانی طویل در کزین بنشینند و بعد از آنکه از آب زری بر آید در حله و رضای و بنفشه با بونه
 نو اکلیل تاب کرب و روغن خشک سرشته از مثانه تا جگر خاد نمایند و در دوا و بلعین و او نیز ازین نیست صفت آن با بونه بنفشه خطنی خشک بک کرب

حرقه سوزش بول و این بر چهار نوع است نفع اول آنکه بسبب جرب کرده یا مثانه یا بسبب لزج مده که از قرحه کرده یا مثانه آید پیدا شود و جرب و قرحه کرده و مثانه مذکور شد بسبب تدارک کنند نفع دوم آنکه گرم گرم شود و صطل غالب آید و بدان سبب بول سجدت و بدو قوت گرید و حرقت احداث نماید و علامت او آنست که بول رنگین بر آید و ریم و تشور و در کتبها شد و جمیع آثار حرارت پیدا شود و استمال و دیر اندازی گرم و جز آن گواهی دهد علاج لعاب سنبول مهدنه و شیر و خرفه و کاه و شربت خشخاش و بنفشه و نبات و زرد بار و دما و شیر و شیر و تخم خیارین و مانند آن بوشند و بنفشه نیم شربت و روغن بادام و روغن که در جز آن هر چه در کتب بطور متداول کنند و از تشور و تشوش و تشدید حرارت بر سر نیز داند که جمیع قرحه تمام در علاج انحراف استقام نمایند که چون برساند منجر میشود بقروح مثانه و قضیب آنجا که ماده بسیار باشد و تعدیل کفایت نکند نفثه کنند نفثه قوی و این یک سبب است و در مزاج جرب که در خفا یا نمایان است و این نیز عورت حل کرده و بار و روغن گل بادام آمیخته در اصلیل چکانیدن نفع دارد و عند شدت و صحنه اندکی از انبوس و زهر البیض با روغن زرد و جز آن آمیخته توان داد و نفع سوم آنکه رطوبتی که برای تعدیل بول و تغیر مجری در مجاری بول مانده است منصف شود و تشور و تشوش از تشویشات قوی بهار یا بهار شامی که کل آن طبیعت باشد و چون است جمیع و مانند آن علامت وی تقدم است و صفا منجم آن آثار حرارت در مزاج تابودن علاج بعد قطع سبب جهت تغیر مجری شیان و این نیز شامی است و این چند دیگر اندک مغز است که ذکر یافته متداول نمایند نفع چهارم آنکه قرحه مجری قضیب سبب مرتن بول شود و ظاهر است که چون بول بر قرحه گذارد لزج آید و علامت او آنست که در در بول بر آید و در موضع قضیب جمع لازم باشد و در جایگاه قرحه و قرحه درین و در قرحه مثانه آنست که اگر قرحه در مثانه بود بول قلیل المقدار و غیر العود باشد و این کلام و علاج قرحه قضیب بالاستقلال بیان خواهد یافت فصل اندر احتباس بول و این بر چند قسمت و هر یک گفته آید و باید دانست که احتباس بول اگر شرط بود بحدیکه بیخ بر نباید آنرا سرگینید و اگر سر خوانند قسم اول آنکه گرم کرده یا مثانه یا حصاة اینها یا جمود خون و دمه در مثانه یا ریح المثانه محدث احتباس و این مع علامات و علاج بیان کرده شد قسم دوم آنکه گوشت زیادتی در مجاری بول روید و احتباس آرد و علامت او آنست که بعد از مال قروح مجاری بول عارض شود این اکثر است و گاه باشد که بدون تقدم قرحه گوشت زاید در مجاری روید خود بخود پس اگر این گوشت زاید در مجری بود که فیما بین کرده و مثانه است یا در آن منقذ باشد که میان بگرده است ثقل و گرانی که در مثانه از بول گواهی دهد و اگر گوشت زاید در مجری قضیب بگرانی و سختی مثانه و گرانی حانه و وجع شدید و تشور و تشوش و تشویش و بالجملة اکثر آنست که این گوشت زاید بدان مرتبه میرسد که بول را تمامه منع آید و گوشت زاید که خود بخود روید غیر آنکه قرحه در مجری افتد و حرقت او تا بل طاعت نماید علامان آنکه کار گفته اند که انبات که در مجری قضیب بود بقا تا طایر توان یافت و نبات که بالترانه مثانه باشد معلوم میگردد و مگر بعد از تنقاع از علاج و بعد از مجری قضیب تا مثانه است و این مجری که مابین مثانه و قضیب مجری بول گوید حقیقه و مجاری را که مانوق مثانه است تا بگذر مجری بول خوانند مجازا لایة المثانه انزاله من الکبد انما یسمى بالبول اذا اضمات فی المثانه علاج نفثه کنند که گوشت در مجری قضیب سیده است یا در آن مجری که میان مثانه و کرده و میان کرده و کاه است و جرب باشد از آن گوشت زائده امکان ندارد که لا یخفی لیکن عند شدت احتباس تدبیر نفثه بول توان کرد و همچنین باید که اگر انبات مجری قضیب تا طاعت استعمال نمایند و آن آلتی مخصوص است برای انراج بول و صفت و بطریق استعمالش در آخر این فصل گفته آید اما آنجا که ماس صغیر یا بول و قاعا یا کار نفثه مزید الم خواهد شد درین وقت غذا احتباس نام و خوف هلاک از شکافتن چاره نباشد مابین قضیب و شش شرح بشکافند چنانکه برای اخراج عصاة میکنند و درین فایده تا بول ازین راه بری آید و باشد و بسیار از هلاک محفوظ ماند و اگر انبات مانوق مثانه باشد هیچ حیل و دگر سود ندارد بجز در آمدن آب زری که از او به بلعیده مجری صلاخته با تا باشد که بسبب فائزین مجری وحت پذیرد و داند گفته اند که در بعضی کور باید که زمانی طویل در کزین بنشینند و بعد از آنکه از آب زری بر آید در حله و رضای و بنفشه با بونه نو اکلیل تاب کرب و روغن خشک سرشته از مثانه تا جگر خاد نمایند و در دوا و بلعین و او نیز ازین نیست صفت آن با بونه بنفشه خطنی خشک بک کرب

و نشان تخم کتان در مانند آن دیگر از تخم سوسم آنکه عسل در تمام علی نشان را و آنست که در آن تخم کتان است مشتمل بر روغن و عسل
 و آنست که بر گاه بر شانه غر کنند بول با سانی و خروج او را با شانه تقاطع در روغن و حرکت از ادیکه بر روغن بول مخصوص میشود در صحت باطل میگردد
 و صبر و دفع چسبند و در شانه عسل و سوسم ای گرم چون شرد و لیس و همچون بلاردی سنجید و تریاق کبیر و همچون ماده الحویه بخورد و روغن نارون
 یا سداب یا سبب خیر یا سوسن بر شانه مالند اگر چنانچه بدست و فرقی و درین روغن آینه نند نفع تمام دهد و طبع دار چینی و سنبلی و سلیخه و قزقرش و سبب سنجید کردن
 بر شانه بخورن سود دارد و قسم چهارم آنکه خلط لزج در مجاری که از شانه بقتضیت آید موجب سده گردد و علامت او آنست که بیمار در عاده تعقل یابد و از علامت
 حصاة و درم و انبات و لحم و اجود المده هیچ نباشد و تقدم راحت و سکون و تناول چیزهای لزج چون گوشت گاو کله و پاچه و پیس و مانند آن گواهی
 در بول بلغم خام ظاهر شود و خلط لزج جهت اخراج خلط ملتهقه در رات قویه دهند و بطبع برگ نام و غار و مرزخوش و با بون و شنب و اکلیل و جلابون
 حاصل آید و فرامید و روغن خشک شربت و عطر بر اعلیل چکانیدن و بر عاده مالیدن نفع تمام دارد و شربت در رات در آید و تعقل او با آن حاصل
 بر آمدن از آن بر سطح الاثر است و نمادی که در جمود الدم گذشت سود دارد و قوی و قهقهه باشد که سود دهد و دیگر ادویه قوی را در آن سبب تخم کتان تخم کتان
 بری و دو کوکوفه نیمه با طبع شربت بوشند و دیگر سنگدان مرغ خشک کرده یک شقال نمک هندی یک گرم کوفته نیمه با طبع شربت با گرم با شربت خنک نماید و دیگر کبیر و
 آب ترب روغن بادام شرب نماید و قسم پنجم آنکه خلط حاد بر شانه ریزد و از حدت خود و طوبیت مغزیه نشان و مجری بول را بر دارد و از آنکه در بول با سانی
 بگیرد و طبیعت از خوف الم دفع مگر اید و بدان سبب بول بیشتر ظاهر آید این قسم شرب بول غنی از ادویه علامت و سرخی بول است و حرکت مجری قوی و تقدم تر سبب
 گرم و تناول چیزهای گرم و از خاصه این قسم است که اگر بیمار بول قوی دارد و بر دفع که نه گام بر آمدن بول پیدا میشود و صبر کند بول لطافت بر آید و اگر نه
 خروج بول بجز نا اتفاقا و دفع هیچ نیست و علامت جهت تعذیل خلط لعاب سنجول و سده و تخم مر و شربت بوشند و شنب و عسل و روغن کدو و بادام شیرین
 و بشفه و آتش خود مانند آن تناول کنند و از چیزهای گرم و ذی ادراک بریزند تا انقراض طوبیت یغیر آید و برای تفریه مجاری لعاب سنجول و صمغ عربی در اعلیل
 و شیان و بجز شربت نان حل کرده و قدری روغن بادام یا کدو و روغن نیمه چکانیدن نفع تمام دارد و اگر ماده بسیار آید بدن قهقهه را مقدم دارند و قسم ششم
 زمانی طویل بول در شانه ماند و بر بنایه لیس و اسطوخودوس یا استعمال دیگر که آدمی را اندو و اسطوخودوس استلار شانه از آب مایه و متفرغ تشنج و تند در شانه افتد
 و قوت و دفعه او بمر و مانند این را موت قوت نام می دهند و علامت او آنست که عقاب مساک بول پیدا آید و علامت کتان و طایفه و قزقرش و برگ کزبر و
 و درین بلنج مریض را نشانند و بعد شانه را از دست بفرستند تا بول بیرون آید و لا ینعی ان الغیر بالید یقوم مقام عصره علی ما فیها من القوة و القوة
 الطبیعه الی بها و برای احیاء و دفع روغن بلسان و قسط بر عانه مالند و اگر بول حلیه بول نکند یا تا ناظر استعمال نمایند و این چنین مریض را راحت از
 از مجاس الکاب و هر چه موجب منع بول باشد و در سبب قسم ششم آنکه قهر یا شیره در مجاری بول پیدا آید و از آنکه در بول بران محدث الم میگردد و طبع
 دفع بول اجتناب نمایند و بالضرورت بول بعزت و تقاطع آید مگر آنکه بیار بر آید و بر آمدن بول معاصره نماید که درین صورت بول لطافت می بر آید و شانه
 در انقراضی و طریقی گفته آید و علامت او وجود آثار قروح و ثوب و خروج بول با سانی اگر عیار معاصره کند بر ذیت آن فرق درین آنکه از آنکه طوبیت مجاری
 وجود و دفعه آن آثار حرارت ظاهر است و علامت هر چه برای قروح شانه گفته شد استعمال نمایند و بدانند که افیون و تخم سنج و مانند آن در اعلیل چکانیدن حکمت
 در اال الم و لعاب سنجول و صمغ عربی و در آن جهت تفریه و تلطیف نفع تمام دارد و قسم ششم آنکه ضرب بر پشت و شانه افتد و قوتهای شانه را ضعیف سازد و
 انداخت و در شانه با اسطوخودوس و تشنج و تملیح در مفاصل آن نچه مودای بوم شود علامت و علاج او از درم الما نه جوید و آنچه منجر تشنج گردد و یا تشنج
 فصد با سلیق سود دارد و روغن گل مالیدن نافع است و الی انما تملیح الیاف استعمال آن نرات ملینه مسکنه تا دفعه نفع میدهد و در مجاب حلیه متفرغ بول افتد

و نشان تخم کتان در مانند آن دیگر از تخم سوسم آنکه عسل در تمام علی نشان را و آنست که در آن تخم کتان است مشتمل بر روغن و عسل
 و آنست که بر گاه بر شانه غر کنند بول با سانی و خروج او را با شانه تقاطع در روغن و حرکت از ادیکه بر روغن بول مخصوص میشود در صحت باطل میگردد
 و صبر و دفع چسبند و در شانه عسل و سوسم ای گرم چون شرد و لیس و همچون بلاردی سنجید و تریاق کبیر و همچون ماده الحویه بخورد و روغن نارون
 یا سداب یا سبب خیر یا سوسن بر شانه مالند اگر چنانچه بدست و فرقی و درین روغن آینه نند نفع تمام دهد و طبع دار چینی و سنبلی و سلیخه و قزقرش و سبب سنجید کردن
 بر شانه بخورن سود دارد و قسم چهارم آنکه خلط لزج در مجاری که از شانه بقتضیت آید موجب سده گردد و علامت او آنست که بیمار در عاده تعقل یابد و از علامت
 حصاة و درم و انبات و لحم و اجود المده هیچ نباشد و تقدم راحت و سکون و تناول چیزهای لزج چون گوشت گاو کله و پاچه و پیس و مانند آن گواهی
 در بول بلغم خام ظاهر شود و خلط لزج جهت اخراج خلط ملتهقه در رات قویه دهند و بطبع برگ نام و غار و مرزخوش و با بون و شنب و اکلیل و جلابون
 حاصل آید و فرامید و روغن خشک شربت و عطر بر اعلیل چکانیدن و بر عاده مالیدن نفع تمام دارد و شربت در رات در آید و تعقل او با آن حاصل
 بر آمدن از آن بر سطح الاثر است و نمادی که در جمود الدم گذشت سود دارد و قوی و قهقهه باشد که سود دهد و دیگر ادویه قوی را در آن سبب تخم کتان تخم کتان
 بری و دو کوکوفه نیمه با طبع شربت بوشند و دیگر سنگدان مرغ خشک کرده یک شقال نمک هندی یک گرم کوفته نیمه با طبع شربت با گرم با شربت خنک نماید و دیگر کبیر و
 آب ترب روغن بادام شرب نماید و قسم پنجم آنکه خلط حاد بر شانه ریزد و از حدت خود و طوبیت مغزیه نشان و مجری بول را بر دارد و از آنکه در بول با سانی
 بگیرد و طبیعت از خوف الم دفع مگر اید و بدان سبب بول بیشتر ظاهر آید این قسم شرب بول غنی از ادویه علامت و سرخی بول است و حرکت مجری قوی و تقدم تر سبب
 گرم و تناول چیزهای گرم و از خاصه این قسم است که اگر بیمار بول قوی دارد و بر دفع که نه گام بر آمدن بول پیدا میشود و صبر کند بول لطافت بر آید و اگر نه
 خروج بول بجز نا اتفاقا و دفع هیچ نیست و علامت جهت تعذیل خلط لعاب سنجول و سده و تخم مر و شربت بوشند و شنب و عسل و روغن کدو و بادام شیرین
 و بشفه و آتش خود مانند آن تناول کنند و از چیزهای گرم و ذی ادراک بریزند تا انقراض طوبیت یغیر آید و برای تفریه مجاری لعاب سنجول و صمغ عربی در اعلیل
 و شیان و بجز شربت نان حل کرده و قدری روغن بادام یا کدو و روغن نیمه چکانیدن نفع تمام دارد و اگر ماده بسیار آید بدن قهقهه را مقدم دارند و قسم ششم
 زمانی طویل بول در شانه ماند و بر بنایه لیس و اسطوخودوس یا استعمال دیگر که آدمی را اندو و اسطوخودوس استلار شانه از آب مایه و متفرغ تشنج و تند در شانه افتد
 و قوت و دفعه او بمر و مانند این را موت قوت نام می دهند و علامت او آنست که عقاب مساک بول پیدا آید و علامت کتان و طایفه و قزقرش و برگ کزبر و
 و درین بلنج مریض را نشانند و بعد شانه را از دست بفرستند تا بول بیرون آید و لا ینعی ان الغیر بالید یقوم مقام عصره علی ما فیها من القوة و القوة
 الطبیعه الی بها و برای احیاء و دفع روغن بلسان و قسط بر عانه مالند و اگر بول حلیه بول نکند یا تا ناظر استعمال نمایند و این چنین مریض را راحت از
 از مجاس الکاب و هر چه موجب منع بول باشد و در سبب قسم ششم آنکه قهر یا شیره در مجاری بول پیدا آید و از آنکه در بول بران محدث الم میگردد و طبع
 دفع بول اجتناب نمایند و بالضرورت بول بعزت و تقاطع آید مگر آنکه بیار بر آید و بر آمدن بول معاصره نماید که درین صورت بول لطافت می بر آید و شانه
 در انقراضی و طریقی گفته آید و علامت او وجود آثار قروح و ثوب و خروج بول با سانی اگر عیار معاصره کند بر ذیت آن فرق درین آنکه از آنکه طوبیت مجاری
 وجود و دفعه آن آثار حرارت ظاهر است و علامت هر چه برای قروح شانه گفته شد استعمال نمایند و بدانند که افیون و تخم سنج و مانند آن در اعلیل چکانیدن حکمت
 در اال الم و لعاب سنجول و صمغ عربی و در آن جهت تفریه و تلطیف نفع تمام دارد و قسم ششم آنکه ضرب بر پشت و شانه افتد و قوتهای شانه را ضعیف سازد و
 انداخت و در شانه با اسطوخودوس و تشنج و تملیح در مفاصل آن نچه مودای بوم شود علامت و علاج او از درم الما نه جوید و آنچه منجر تشنج گردد و یا تشنج
 فصد با سلیق سود دارد و روغن گل مالیدن نافع است و الی انما تملیح الیاف استعمال آن نرات ملینه مسکنه تا دفعه نفع میدهد و در مجاب حلیه متفرغ بول افتد

و نشان تخم کتان در مانند آن دیگر از تخم سوسم آنکه عسل در تمام علی نشان را و آنست که در آن تخم کتان است مشتمل بر روغن و عسل

[illegible]

انور محمد
 سید سلمان حبیبی
 دیوبند
 ۱۲۰۸
 شیخ فاضل احمد صاحب
 دارالافتاء
 دارالافتاء دارالاحیاء
 دارالافتاء دارالاحیاء

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

در غرض از شنیدن علت و کذب در آب سرد و در آمدن و احمده و اطایه که بالا ذکر یافت هر در خواستید است طبع معلوم آنکه طریقت های جهت کشف
منشی مستعد باشد از خون شود و با وجود صحت بدن و قلت خون و قوت قوی شود و طبع غالب باشد و علامت او غزازه و رتت و بیاضی منشی است و
نفع علاج او ویدوار قلیل منی چون شد نیز تخم صاب و تخم بجز کشت و پودینه و هنر بخوش و مانند آن بکار بر بند تا طریقت را تحلیل دهد و جارش کون
در بخا اثر تمام دارد و از غذای هر چه باد شکن بود تناول نماید چون در راج و تفسیر و کباب مانند آن نوع چهارم اگر احتیاج منی قوی در حال
لیک اعتبار رئیسیت باشند و طریقت اندک مابین بحال خود تا هر که چون بدن کمال بود و عنای منی بقوت کثرت مشورت صورت می نماید اگر چه بعضی عضو
ضعیف باشد لیکن آنکه عضو منن ضعیف باشد استفراغ منی ضرر میرساند مثلاً شغفیکه دماغ و عصب منی ضعیف باشد و عنای منی قوی اگر جماع ترک نکند منی بسیار
نفع میشود و بسبب تخمیر که از لزوم کثرت ماده رطبه معموله الحرارة است و بوم طریقت قبول انفعال از لوازم ضعیف است و مانند غلبه قبول انحراف و اگر
از دست می نماید بر جماع متفرق میشود و دماغ و عصب این نوع وجود ضعیف است در غرض از اعنای رئیسیت و ظهور قوت در اعنای منی
این اگر ضعف در دماغ باشد کلال حواس و نسا و فکر و جز آن پیدا بود و کذب دیگر آثار که بشدت بر عضو منی مخصوص است چون ضعیف در اعنای
آید آید آثار آن ظاهر است علاج اگر با قوت اعنای منی بر دتی و لغتی نباشد ملبوس آب کاهو نماید و آلیضاً آب نیلوفر تحلیل نماید
در تخمیر اعنای منی که شده و باید که او به محض بارده با هیبه مرکب گردد استعمال کند تا اثر دوی بار در عصبانیت دوی منی عضو قوت
سد نوع پنجم آنکه در ادعیه منی و مجاری منی عارض شود مثلاً یا قروح یا نارسش و بسبب دفعه باعث شود که علامت وی آنست که
ناع مشوره زیاد شود و انزال بسبب ولدت تمام نشود و اگر چه انزال اندک باشد مشورت قائم باشد و هرگاه به شور مشورت شود نشان از غلظت
است منتهی منتهی با انزال و دیگر علامات قروح چون خروج قشور و ریم در بول و جز آن پیدا بودن علاج رگ زدن اگر با غنی نباشد و به دفعه
سبل و چند در بول مزاج شیر که خورده و کاهو و خشخاش و لعاب اسپنول یا شراب بنفشه بنوشانند و قنطیر را در آبی که شد به البر دقه باشد شادون
در غرض ششم آنکه منی در بدن تولید کند باعث مشورت شود چنانچه در اصحاب مراقیب پیدا است و علامت این نوع شدت غلظت است و تقدیم
بیزای نفاق و با وجود آن اگر نفع در اصل مزاج باشد یعنی صاحب آن بسوزای و اقی قبل بود دلیل قوی بود بر وجود این نوع علاج اگر سبب
غیر و نفع قوت حرارت بود سرد است و منبذ چون شیر که تخم کاهو و خرفه و کاسنی آب آمینیه و اگر موجب دمی ضعیف طریقت و کثرت و طریقت هر چه
و محمل ریح باشد استعمال نمایند و اگر باعث دمی کثرت سودا بود صحت استفراغ او رگ با سلیم زنند و لیغ افیمون و جز آن که بارها ذکر کرده اند
فصل در کثرت و ردی و مذی و ددی باید دانست که مذی رطوبتی است که هنگام غلظت بر سر ذکر و مجری او بالا تر از مجری منی است می آید و طریق
خروج وی چنانکه هرگاه مشورت پیدا یابد اجزای قضیب بکثرت آیند و غلظت قائم شود و منقبض میگردد و غده که در گردن مشاهده میشود و بالشر در ان غده
رطوبت سائل شود مذی انقبضت و هر چند ظهور او در اکثر ذکور است و مضر نیست مگر آنکه اگر گاه باشد که بسیار بر آید و در غلظت قوت را اندر بخان طارک
او است اما دوی رطوبتی است از مزاج مشابه منی که همراه بول بر می آید و گاه باشد که بعد از بول بر آید و تولد دوی در ان غده که نزدیک گردن مشاهده میشود
صحت و مجری ددی و مذی و اخصص و طریق خروج او چنان است که چون اول حرکت کند غده مذکور منقبض شود از ان بالضرر و طریقت مذکور
بر آید و اگر چه این غده در همه رجال است اما بر آمدن رطوبت از دوی مذکور بر اعمال است و منی را مشورت دارد باقیقت با دقت اندک آنکه انون بک
سیلان منی بر چند گونه است نوع اول آنکه منی زیاد شود بسبب تناول مولدات منی و ترک جماع و علامت او آنست که هنگام
جماع منی بسیار بر آید و مستوی القوام باشد و با وجود آن ضعیف حادث نشود مگر آنجا که بدن در اصل خلقت ضعیف بود

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

درین درم تا مدینه دارد که در دم الاغین مر از هر یک و متقال صبر و استقامت در هر یک و دوم بر وزن گل درم سارند و اگر قوه و صفت کله بود و در دم الاغین
 هر چه خورد که گوشت فاسد و محض و منقح و خمر بود بخار برسد چون خاکستر می آید و در کله و خون سیا و شان و از روت نرم کوفته و بخیه با و بول نقای بر سر چشم
 سازند فائده تر که اندک قصبه بوشان وی است که بول سبزه و شامی برآید و خون پوسته در آن بخار شود و علاج آنچدر در دم تازه گفته اهل آرد و هر چه لازم
 تر بود بر کوفته تا مزید اهل شود و باقی در هر حال است که در قرح مشا گفته اند و در کله قصبه کبک است از اعصاب شترین و آورده و عسل و خل آن اگر گوشت
 پخته و اصل در باطنی است که از عظم مانده سرشته و بند این باطحا و اینها است و از قصبه مجری است یکی مجری بول در دم مجری می شود مجری و می این
 مجاری در اصل در دماغ و در دهان و این یک مجری است که از عظم آمده است و لفظ رباط و بی ریخی متعلق شود و شترین ی بر ج و آورده و بخون
 قوت بر قاستن آن از خل است و عسل و عظم می و اصل آن در دماغ است و غذا از کله آید و شترین به شترت بخار که در کله و در دم مجری نماید و اصل بهر دلیل است و
 حشمت کثیر است تا آدمی از جمیع ادرت تمام بیاورد فائده آن طهر من الشیء است که بی ادوات و صورت زیند و درون او مرد و پر خود حیات نه پسند و شش سست و در
 سرشته به طبع این کینه زنانه باشد و مرد را کبر و خایه زینت من فصل از در کله خارش که در قصبه انشین اند و سبب آن ماده نیز بود که بهر بخا
 فرو آید علاج قصبه با سلیم کنند و به ساقی و زنا لای های مرضی جامت نمایند و بطبع نهاده و شتر طبع را نرم نمایند و سر در وزن گل یا قدری لای شیا و اگر نش
 تازه آینه حشمت طلا فرماید اگر ماده رفت نداشت بجای آب کفر آب کشیز تازه آینه زینت و شستن قصبه با آب گرم جهت تلطیف و تبخیر و قصبه مسامک و لای و کله
 از و بوجه سینه تخم مرغ طلا کردن برای این قصبه با ده و قوت عضو نفع تمام دارد از آنجا که ماده غلیظ باین تدبیر شود و در کله در باطن آن نزدیک بهج جامت و در
 یا انشین از لای چیا اند و طلایه در باب جرب گفته شد و متال نه فصل در او و ام قصبه و علامت علاج او است که در دم خصیه گذشت بحسب تدارک کنند و
 در بخا اندر جانند که اگر در دم قصبه کم بود پوست از او و عسل گل سر در آب کشیز باعث شعله یا آخالص بخیه و کوفته در روغن ساخته ضد کردن نفع تمام
 و اگر در دم سر در باخته خدا کوفته بخیه و خلی با سر بر دیا کرده ضد ساختن معده فصل شش قصبه این از خشکی افتد علاج آنچدر ششاق گفته شده
 بخار برند و در می که از قصبه یا رویتا و خدا و کثیر و شش در روغن گل و زده بقیه مرغ سارند طلا کردن بنایت مفید است اگر زده تخم مرغ با روغن گل بهر شتر
 مرد و در سنگ کوفته بخیه و در آینه طلا کنند همین عمل کنند فصل در نائل و شور و صلب که بر قصبه و از احوال او بدید که علاج آنچدر برای نائل طلق گفته شده
 استعمال نمایند این طلا سود دارد و هم قوت آن بوره محرق و خاکستر جو یا گود و مانند آن هر چه محلول و شش رطوبت بسته بود و اگر سیاه دانه و سر که بجهت بی مع
 نمایند و هر گاه ازین تدابیر دور نشود قطع نمایند و جهت صبر خون راج و زنجار با یک ساخته بپاشند فصل در سر که که مجری قصبه و طلا ادرت
 بول است و بر آن بول به شامی علاج قصبه با سلیم کنند و شترت بنفشه بالاب اسوزل و شیره خرنه و خیارین بنفشه و شیره تخم خرنه به شترت خشتا شود و
 و در مغل در روغن بنفشه و بادام بر قصبه گذارد و چون مستخرج شود شیان بعضی با شیر دختر و روغن گل ملکه در اهلل بکامند و اگر تسکین و معطل و
 انین نیز در شیان داخل سازند و نه آنقره ستم بل بهر لایان مرد را بولی علیا بنفشه من الوض و حشمت لفرع و دم آنکه خلط غلیظ لای در مجری
 قصبه چید و علامت او است که بول به شامی آید و خلط غلیظ در بول ظاهر شود و حرقت تبخیر نباشد علاج آنیکو و تخم کدو و تخم کدو و تخم خرنه و بول
 مانند آن چه به شتر و بنفشه و جهت تلطیف آب محض شربت کون بازیت و شیره خرط شرب نمایند و طبع با بونه و اکلیل المک بر بخا صفت و زنگوش و قوت و
 صغر لای قصبه ریزند و اینها قدری روغن با بونه باطلنج مذکور آینه در اخلیل زرق نمایند و خرقة دان انبه به است که از خرقة و زری سازند و در
 نماده و آب ادری دردی انداخته میل دیگر در وی میدارند تا آب مذکور نهایت قصبه فرو برسد نوع سوم آنکه بول در مجری قصبه پیدا کرد و نشا
 عسر خروج بول است و حرقت نابودن و در بول باخم نابودن علاج اگر بول نزل نزدیک بخارج بود و محسوس شود صبر بر روغن گل سپید از زیر ملکه و بخا

درین درم تا مدینه دارد که در دم الاغین مر از هر یک و متقال صبر و استقامت در هر یک و دوم بر وزن گل درم سارند و اگر قوه و صفت کله بود و در دم الاغین
 هر چه خورد که گوشت فاسد و محض و منقح و خمر بود بخار برسد چون خاکستر می آید و در کله و خون سیا و شان و از روت نرم کوفته و بخیه با و بول نقای بر سر چشم
 سازند فائده تر که اندک قصبه بوشان وی است که بول سبزه و شامی برآید و خون پوسته در آن بخار شود و علاج آنچدر در دم تازه گفته اهل آرد و هر چه لازم
 تر بود بر کوفته تا مزید اهل شود و باقی در هر حال است که در قرح مشا گفته اند و در کله قصبه کبک است از اعصاب شترین و آورده و عسل و خل آن اگر گوشت
 پخته و اصل در باطنی است که از عظم مانده سرشته و بند این باطحا و اینها است و از قصبه مجری است یکی مجری بول در دم مجری می شود مجری و می این
 مجاری در اصل در دماغ و در دهان و این یک مجری است که از عظم آمده است و لفظ رباط و بی ریخی متعلق شود و شترین ی بر ج و آورده و بخون
 قوت بر قاستن آن از خل است و عسل و عظم می و اصل آن در دماغ است و غذا از کله آید و شترین به شترت بخار که در کله و در دم مجری نماید و اصل بهر دلیل است و
 حشمت کثیر است تا آدمی از جمیع ادرت تمام بیاورد فائده آن طهر من الشیء است که بی ادوات و صورت زیند و درون او مرد و پر خود حیات نه پسند و شش سست و در
 سرشته به طبع این کینه زنانه باشد و مرد را کبر و خایه زینت من فصل از در کله خارش که در قصبه انشین اند و سبب آن ماده نیز بود که بهر بخا
 فرو آید علاج قصبه با سلیم کنند و به ساقی و زنا لای های مرضی جامت نمایند و بطبع نهاده و شتر طبع را نرم نمایند و سر در وزن گل یا قدری لای شیا و اگر نش
 تازه آینه حشمت طلا فرماید اگر ماده رفت نداشت بجای آب کفر آب کشیز تازه آینه زینت و شستن قصبه با آب گرم جهت تلطیف و تبخیر و قصبه مسامک و لای و کله
 از و بوجه سینه تخم مرغ طلا کردن برای این قصبه با ده و قوت عضو نفع تمام دارد از آنجا که ماده غلیظ باین تدبیر شود و در کله در باطن آن نزدیک بهج جامت و در
 یا انشین از لای چیا اند و طلایه در باب جرب گفته شد و متال نه فصل در او و ام قصبه و علامت علاج او است که در دم خصیه گذشت بحسب تدارک کنند و
 در بخا اندر جانند که اگر در دم قصبه کم بود پوست از او و عسل گل سر در آب کشیز باعث شعله یا آخالص بخیه و کوفته در روغن ساخته ضد کردن نفع تمام
 و اگر در دم سر در باخته خدا کوفته بخیه و خلی با سر بر دیا کرده ضد ساختن معده فصل شش قصبه این از خشکی افتد علاج آنچدر ششاق گفته شده
 بخار برند و در می که از قصبه یا رویتا و خدا و کثیر و شش در روغن گل و زده بقیه مرغ سارند طلا کردن بنایت مفید است اگر زده تخم مرغ با روغن گل بهر شتر
 مرد و در سنگ کوفته بخیه و در آینه طلا کنند همین عمل کنند فصل در نائل و شور و صلب که بر قصبه و از احوال او بدید که علاج آنچدر برای نائل طلق گفته شده
 استعمال نمایند این طلا سود دارد و هم قوت آن بوره محرق و خاکستر جو یا گود و مانند آن هر چه محلول و شش رطوبت بسته بود و اگر سیاه دانه و سر که بجهت بی مع
 نمایند و هر گاه ازین تدابیر دور نشود قطع نمایند و جهت صبر خون راج و زنجار با یک ساخته بپاشند فصل در سر که که مجری قصبه و طلا ادرت
 بول است و بر آن بول به شامی علاج قصبه با سلیم کنند و شترت بنفشه بالاب اسوزل و شیره خرنه و خیارین بنفشه و شیره تخم خرنه به شترت خشتا شود و
 و در مغل در روغن بنفشه و بادام بر قصبه گذارد و چون مستخرج شود شیان بعضی با شیر دختر و روغن گل ملکه در اهلل بکامند و اگر تسکین و معطل و
 انین نیز در شیان داخل سازند و نه آنقره ستم بل بهر لایان مرد را بولی علیا بنفشه من الوض و حشمت لفرع و دم آنکه خلط غلیظ لای در مجری
 قصبه چید و علامت او است که بول به شامی آید و خلط غلیظ در بول ظاهر شود و حرقت تبخیر نباشد علاج آنیکو و تخم کدو و تخم کدو و تخم خرنه و بول
 مانند آن چه به شتر و بنفشه و جهت تلطیف آب محض شربت کون بازیت و شیره خرط شرب نمایند و طبع با بونه و اکلیل المک بر بخا صفت و زنگوش و قوت و
 صغر لای قصبه ریزند و اینها قدری روغن با بونه باطلنج مذکور آینه در اخلیل زرق نمایند و خرقة دان انبه به است که از خرقة و زری سازند و در
 نماده و آب ادری دردی انداخته میل دیگر در وی میدارند تا آب مذکور نهایت قصبه فرو برسد نوع سوم آنکه بول در مجری قصبه پیدا کرد و نشا
 عسر خروج بول است و حرقت نابودن و در بول باخم نابودن علاج اگر بول نزل نزدیک بخارج بود و محسوس شود صبر بر روغن گل سپید از زیر ملکه و بخا

[illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

بر کباده و در او درد که مطلقاً غیر از کباده نیست و از عوارض است که از انقباض کباده در سینه بر می آید و غشای
دکتر بهر طرف جهت اجتماع اطراف همدیگر انداخته اند که تا که هر طایفه در معده و سینه نماند و چاره ماه گذشته باشند و پاکیزه و خوشی است که سینه می شود و اگر
خود صفت اند و اکثر شریع بیم الم چنین باشد و از چهار ماهه و اگر گذشته باشد تسکین اولاد است بدست برانچه در امراض معده در باب فی دغشیه گفته شد و جهت دفع غشای
فی کردن شربت و تخم زرد بود و اگر که از کباده آسان آید و ریاضت معتدل مثل شش و سوری اندک نفع دارد جهت تحلیل اخلاط و تدریجاً در وقت خواب در امراض معده
تفصیل مطلقه گفته شد آنچه مناسب است بحالی بود از آن اغذیه نمایند تدریجاً خفشان گاه باشد که خلطی در معده ظاهر آید و غشای آرد و بدین صورت که اگر در وقت
گرم هر چه در خوردن و ریاضت معتدل کردن مناسب باشد و اگر بدین قدر در نشود با امراض قلب جمع نمایند تدریجاً که در معده در روده بگردد و از آنرا
دفع میکند همچون کوفی و صفوف متوی را شبها اولاد کی بالای طعام خوردن سود دارد و تقطیل غذا و حرکت معتدل بسیار نیک باشد تا به سیر و در هم که
پشت پای ظاهر شود و در غن گل و سرکه بهم می افتد طلا کنند و نمک با سرکه نیز مفید است و سرکه که بنجینه ضا و کردن و حوض باب که بنجینه معتدل و فوکل
باب عنب الشلب خاک کردن نفع دارد تدریجاً رخا و جوشش که اندرون فرج یا برون فرج پدید آید لحاظ خلطی و گل ششوی طلا کنند و دروغ و ششیه
عناب الشلب آب هند مانده و کاسنی و سرکه چوب ازینها بهم می گسل ششوی اصل کرده در وی نشستن و درون و برون فرج بدین دوا می گذارند که فایده دارد
تدریجاً که عضله پیشینه و شکم سبب بخار و گرانی منین محتمل شود و کشیده گردد و اعیا و مانند قوی در وی پدید آید و درین صورت روغن گل مالیده و ازین که
آرد و نان بنجینه و در پارچه گرفته و نمک کبود و تله لیه غذا کردن و عضله های پشت و گردن و کف و بازو محکم نمایند سود دارد و تدریجاً خونی که از این ظاهر شود بی محلی
و صورت بگردد و در وقت غذا و غیر خشک و طبعیه در آب سرکه بچشانند و از آب بی آن زن سازند و نقل آنرا با رکیه یا سینه طلا نمایند و اگر خون بسیار آید در وقت خواب
آنچه در افراط طبع گفته آید از شمار اسهال است و استعمال نمایند فایده هر گاه ماه نهم شروع شود باید که حامله هر روز سه درم روغن بادام شیرین بنهار بخورد و از این که ترش و
قالبین غلیظه سپر سینه و اگر چنین کند نزدیکی زحمات آرد و رعایت پاکیزگی اینها هرگاه ولادت نزدیک نباشد که در حمام و آب زن که در وقت طبعیه و تخم کتان
جوشانیده یا در آب و شکم و پشت روغن شربت و بابونه و کنجد مالند و اغذیه چرب حلوی تند روغن بادام خوردن تا آب سینه بر آید و تدریجاً ولادت گفته شود و از این که
در کثرت سعال یعنی افتادن خل و اسباب آن بسیار است یکی قارصیه چون ضرب و سقوط و ضربه قوسیه فاشه سیوی خلاف دوم نفسیه چون غشای معده و روغن طول مقام حمام
و فوط حرارت و برودت بود و از این که کولات که دل بدان مائل شود خوردن میسر نیاید و باشد که فرج منوط بر سبیل ندرت با سقاط انجامد و سوم بدین چون با سقاط
خلوط خواه از جرع باشد از استفرغ و فوط استکلا و تخمه و فوط جماع چهارم آنکه فساد حال چنین باعث سقاط شود و مثلاً چنین ضعیف باشد یا بهر دلیل طبیعت از دفع
لحاظ نشان هفت چنین در مرض اکثر استقامت و دوست و اکثر استفرغیات و جریانی چنین و در و شیر و دواول محل و از فاشترین علل آن ضعف است که چنین حرکت
نمکد یا حرکت ضعیف کند و در عهد این فقر شخصی را حمل شد تا چهار ماه حرکت چنین چنانچه می باید می یافت بعد از بی عارضه ظاهر می نمود خود چنین از حرکت زمانه
و شکم از پایداری فرو نشست بلکه از نشو و نما می که درین چهار ماه پدید آمده بود روی با غطا طمانه و همین حالت شش ماه تمام شد ماه نهم بود که یکبارگی درد
در شکم می پدید آید بهشت تمام و چنین در غشا پیچید و بیرون آمد چون غشا را منخرق ساختند و بچه از آن بر آوردند تمام غلظت بود و جمیع اعضا چنانچه غلظتی را که
بماه نهم زاید بود کمال بسیار مگر در وی و مگر در وی نماند بود تمام ششید بود گویا استخوان ندارد و در صفی روی بجز زمین و در سوراخ بینی خرد و جزئی دیگر بی بود و چشم
و قلی الف و جز آن هر دو گوش در هیچ کردن رسته بودند و گردن بنایت آگنده بود و در جایگاه نمایان است بود و پیش مانند سر برآورده گویا دندان و چون برآمد نفس نداشت
و درین حال مادرش بهر حال علت از آزاری داشت و این حکایت مفید است که سبب تخم که استقامت آرد که درین حجم و وسیع بود و یکبارگی از این علت است و این استقامت از این که در درم
مراقب شود و ششم آنکه سوراخ حار فوکی یا بر محمد یا راج در رحم افتد و موجب اسهال باشد و هفتم آنکه احتباس طبع است که لازمه بل است باطن انجامد و چنین شکر که خون بسیار با چنین کثرت

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

باب لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 حقیق یاره از اغذیه که حرکت خلط غلیظ بود و متراثر فرمایند در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 بهین پنج است مگر دو باشند بعد فراغ بل که وقت که خواهند فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 در علامات انما صور لا مطلق علی انحراف الا اذا بعد عهد و مد محنت علیما مدته من وقت الانفجار و اقلها اربعون يوما و علامت وی آنست که بهر سه روز آب
 سائل بود و در دوزخ باشد علاج او دوی منقیه و محفیه که در معن قروح رحم گشته است استعمال نمایند اما آنچه قوی تر بود بر گزیند و زهره و سکنجبین را بآن نیز که در وقت
 کوز و اختلاط عقل و غشی است و اگر بدن مبتلی بود از فضول و فساد و سبب بکارتان است تا به تحفیف یاری دهد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 در وقت سحر از رحم بر آید و شیب غازی از دهنش که از رحم آید یا بلغمی بود یا صفرا یا سودا یا دوی بینی دم غازی باشد زیرا که اگر خون غلیظ آید از استیاضه گوید و سیلان
 و علامت غلبه بر خلط ظاهر است از رنگ و در آن در استخراج این سبب لال آنست که دن خرقه بر دارد و بعد از خشک شدن خرقه بون خرقه نظر کند صاحب این دم سبب
 آنست و متغیر اللون و متغیر مزاج و این باشد علاج حشمت تنفیه بدن کنند بعد از مسهل دوی یکسبب بعد از صیت تنفیه رحم ایرسا و از خود اصل سوسن فراوان و کوزه
 سیاه در آبه بچشانند و یا بر غیر قیاس کرده رحم را حقه کنند بشرطی که حرارت نباشد و اگر با حرارت بود این دوا زهرناک است و برای تنفیه رحم شیره تخمهای ریزه و شانه
 و هم بر آن حقه کنند و پس از آنکه رحم و بدن پاک شود جهت تقویت او و زنده گانیه و حقه عایب استعمال فرمایند از آنچه در افراط طبع مذکور شد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 سبب لال معنی از رحم و اسباب علاج و همانست که در سیلان معنی مردان گفته شد و فرق در معنی و رطوبات آنست که معنی سپید رنگ غلیظ القوام بی غشوت
 باشد بخلاف رطوبات فضلیه تنفیه غلیظه و انبه و عاقبت در زنان را نیز افتد و در بر همانست که در معنی مردان گفته شد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 قسم اول آنکه خون بدن کم شود و علامت او نمازت بدن است و ضعف در دوی رنگی تقدم جوع مفراط و عقب و تقدم امراض عجله و استفرغات خصوصاً
 استفرغ خون علاج جهت تقویت بدن و تولید خون غذای مقدی چون تخم مرغ نیم بخت و شوربای صغیر و گوشت او و گوشت گوسفند خون و شیر شیری
 بیشتر خورند و خواب در راحت و زنده و استعمال مرطب فرمایند قسم دوم آنکه خون غلیظ شود بسبب بر دوت یا غلظت اخلاط غلیظه و علامت او سبب رستی بدن
 است و کبودی رگها و بسیاری بول و بلغمیت بر آن جهت تقویت معده خواب گران بودن و خون رقیق بر آمدن اگر بر آید علاج جهت تنفیه اخلاط غلیظه
 او دوی ملطف دهند مثل یاره و در آن و بعد برای رقیق خون و سوسن و جویان و تخم کرفس و انیسون و پودینه و بادیان و مشکطرا شمع و مانند آن و در بلغمیت
 یا در غسل یا در کوزه چون غوره و بطبع شنب و مرزنگوش و پودینه و سداب یا بون و اکلیل و صندل و بون و در جوی و سلیمه و حب بلسان و
 عود بلسان و جوز بودا قاقله صغیر و حبه و غیر آن هر چه ذی عطریه و تفتیح و تقطیع و تلطیف و تخفین بود بکنند و ایضا افاده مذکور بر بجز بسوزند و در
 آن بر هم رسانند بعد حصول ترقیق در خون بعد صافن و باطن و جهاشائین نفع تمام دارد و در و ز جوش نه بخت حیض بکار برند لایزال فی التوابع
 معن الاستفرغ فحیدر المنصف و تفر القوه و این قصد و حجامت در معنی کسی که زهر و دجانی بود و بقاءت سود دارد و اگر طبعی کوح و اند قبل از ترقیق خون نیز
 استعمال نماید قسم سوم آنکه دهن رگها سر هم نباشد و بدن سبب حیض نیاید و این بر چند گونه است یکی حرارت محفیه معقب که بر هم افتد و البته باقی رحم شانه
 است علاج شیر خشک و سماق و نبات و سرکه و خجانی و بادیان کوفته و زهر سارند و بصل و زرده تخم مرغ چند روز بردارند و شیر خرقه بود و در دیگر نیک
 از احوال حرارت زخم از عرق فرمایند دوم بر دهن که در رحم افتد علامت او سپید لون و نفادت بغض سردی رگها و از آن کوه او قاقله سود فرج اگر چه در رحم افتد اما آثار آن
 مزاج در تمام بدن ظاهر می شود و اگر رحم و دوی شریف است مزاج وی کجاست بدن سرایت میکند علاج جهت تخفین او و گرم مطلق استعمال نمایند در وقت فصل
 مذکور است و فرض مرد و تخمین رحم نیز ندارد و علامت آن مر سوسن و مس سبب در برگ سداب پودینه مشکطرا شمع و دوی ملطیف و سبب جوی و شنب

در علامات انما صور لا مطلق علی انحراف الا اذا بعد عهد و مد محنت علیما مدته من وقت الانفجار و اقلها اربعون يوما و علامت وی آنست که بهر سه روز آب
 سائل بود و در دوزخ باشد علاج او دوی منقیه و محفیه که در معن قروح رحم گشته است استعمال نمایند اما آنچه قوی تر بود بر گزیند و زهره و سکنجبین را بآن نیز که در وقت
 کوز و اختلاط عقل و غشی است و اگر بدن مبتلی بود از فضول و فساد و سبب بکارتان است تا به تحفیف یاری دهد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 در وقت سحر از رحم بر آید و شیب غازی از دهنش که از رحم آید یا بلغمی بود یا صفرا یا سودا یا دوی بینی دم غازی باشد زیرا که اگر خون غلیظ آید از استیاضه گوید و سیلان
 و علامت غلبه بر خلط ظاهر است از رنگ و در آن در استخراج این سبب لال آنست که دن خرقه بر دارد و بعد از خشک شدن خرقه بون خرقه نظر کند صاحب این دم سبب
 آنست و متغیر اللون و متغیر مزاج و این باشد علاج حشمت تنفیه بدن کنند بعد از مسهل دوی یکسبب بعد از صیت تنفیه رحم ایرسا و از خود اصل سوسن فراوان و کوزه
 سیاه در آبه بچشانند و یا بر غیر قیاس کرده رحم را حقه کنند بشرطی که حرارت نباشد و اگر با حرارت بود این دوا زهرناک است و برای تنفیه رحم شیره تخمهای ریزه و شانه
 و هم بر آن حقه کنند و پس از آنکه رحم و بدن پاک شود جهت تقویت او و زنده گانیه و حقه عایب استعمال فرمایند از آنچه در افراط طبع مذکور شد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 سبب لال معنی از رحم و اسباب علاج و همانست که در سیلان معنی مردان گفته شد و فرق در معنی و رطوبات آنست که معنی سپید رنگ غلیظ القوام بی غشوت
 باشد بخلاف رطوبات فضلیه تنفیه غلیظه و انبه و عاقبت در زنان را نیز افتد و در بر همانست که در معنی مردان گفته شد فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم فصل اول در لسان محل در معن کل شیردان حقه کنند در دم
 قسم اول آنکه خون بدن کم شود و علامت او نمازت بدن است و ضعف در دوی رنگی تقدم جوع مفراط و عقب و تقدم امراض عجله و استفرغات خصوصاً
 استفرغ خون علاج جهت تقویت بدن و تولید خون غذای مقدی چون تخم مرغ نیم بخت و شوربای صغیر و گوشت او و گوشت گوسفند خون و شیر شیری
 بیشتر خورند و خواب در راحت و زنده و استعمال مرطب فرمایند قسم دوم آنکه خون غلیظ شود بسبب بر دوت یا غلظت اخلاط غلیظه و علامت او سبب رستی بدن
 است و کبودی رگها و بسیاری بول و بلغمیت بر آن جهت تقویت معده خواب گران بودن و خون رقیق بر آمدن اگر بر آید علاج جهت تنفیه اخلاط غلیظه
 او دوی ملطف دهند مثل یاره و در آن و بعد برای رقیق خون و سوسن و جویان و تخم کرفس و انیسون و پودینه و بادیان و مشکطرا شمع و مانند آن و در بلغمیت
 یا در غسل یا در کوزه چون غوره و بطبع شنب و مرزنگوش و پودینه و سداب یا بون و اکلیل و صندل و بون و در جوی و سلیمه و حب بلسان و
 عود بلسان و جوز بودا قاقله صغیر و حبه و غیر آن هر چه ذی عطریه و تفتیح و تقطیع و تلطیف و تخفین بود بکنند و ایضا افاده مذکور بر بجز بسوزند و در
 آن بر هم رسانند بعد حصول ترقیق در خون بعد صافن و باطن و جهاشائین نفع تمام دارد و در و ز جوش نه بخت حیض بکار برند لایزال فی التوابع
 معن الاستفرغ فحیدر المنصف و تفر القوه و این قصد و حجامت در معنی کسی که زهر و دجانی بود و بقاءت سود دارد و اگر طبعی کوح و اند قبل از ترقیق خون نیز
 استعمال نماید قسم سوم آنکه دهن رگها سر هم نباشد و بدن سبب حیض نیاید و این بر چند گونه است یکی حرارت محفیه معقب که بر هم افتد و البته باقی رحم شانه
 است علاج شیر خشک و سماق و نبات و سرکه و خجانی و بادیان کوفته و زهر سارند و بصل و زرده تخم مرغ چند روز بردارند و شیر خرقه بود و در دیگر نیک
 از احوال حرارت زخم از عرق فرمایند دوم بر دهن که در رحم افتد علامت او سپید لون و نفادت بغض سردی رگها و از آن کوه او قاقله سود فرج اگر چه در رحم افتد اما آثار آن
 مزاج در تمام بدن ظاهر می شود و اگر رحم و دوی شریف است مزاج وی کجاست بدن سرایت میکند علاج جهت تخفین او و گرم مطلق استعمال نمایند در وقت فصل
 مذکور است و فرض مرد و تخمین رحم نیز ندارد و علامت آن مر سوسن و مس سبب در برگ سداب پودینه مشکطرا شمع و دوی ملطیف و سبب جوی و شنب

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

١٠

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[The manuscript page contains dense handwritten Persian script in Maghrebi style.]

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹

[illegible]

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸

[illegible][illegible]

(Faint handwritten Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.)

کتابخانه عمومی و تخصصی حضرت امام خمینی (ره) - تهران
کتابخانه عمومی و تخصصی حضرت امام خمینی (ره) - تهران

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

تاریخ

[illegible][illegible]

[illegible]

(Faint handwritten Persian script)

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

22

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

10

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

کتابخانه عمومی دانشگاه تهران

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

[Faint handwritten Persian text, likely bleed-through from the reverse side.]

[illegible]

۱۲
 شادان
 خرابادین
 بیاسیرند
 که نه در بخت
 بر یک دود
 از دولت
 از افق
 دود
 سیاه
 باغستان
 از
 ۹۶
 سنجید
 مردار
 شفت
 آزاد
 در شفا
 گشت
 سوز
 غم
 تا
 بدست
 و
 صفت

۱۲
 قزلباشان
 بیامیرون
 کوهن و جنگ
 یونیک و دم
 از دود
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible][illegible]

[illegible]

۳۹۱

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

Figure 1

[illegible]

129

71.

[illegible]

فہرست

پس از حمد حکیم علی الاطلاق بدر قانون کون و فساد النفس و افان و لغت طبیب حاذق امراض جبل و نفاق شروعه باد که درین زمان
 و او ان حمید میبایست توفیقات ربانی و دعوت عنایت سبحانی نسخه فریل استقام جسمانی و ادوی شفا آلام ابدانی دستور العمل حکمای نباتی
 بکار آمد طبیبای جهانی معروف و اشهر بنام طبیب اکبر مشتمل بر دو جلد در اول امراض و اسباب غلات و معالجات از سرتاسر دیده و ذکر دوم
 از جگر تا قدم و عاصه و خاتم مولا که سراد جذاق عالم طبیب میجامد و الاثنائی محی مراسم اقبالی و جبهه تیغ لسان یونانی حکیم محمد اکبر عسوف
 از ایرانی بار هفتم در مطبوع نامی مجمع کملای و دور منشی نو کشور واقع کانپور بسیر سستی و بجلو میرسد منقحر و نگار ناموزنادر
 ستوده خصال خوشنویس علی القاب عالیجناب منشی پیراگ نرا سن صاحب بیمار گودام اقباله مالک مطبع و بعد حسن و خوبی
 بزاران خوش اسلوبی براه چون سنه عیسوی ۱۲۵۰ قالمطبوع در بر کشید

اشعار

بر هماره از باب فهم و فراست در احباب خطا نیست و کیا نیست و آنچه با دیگران هم نیست و احوال حاجات هر کس خطا نیست و در بیان
 بر این بود که موقوف علیه آن دانشمندی است علم طب باشد تا بر علم اینها بر فرد بشر و الا نعمت لازم آمده که با احتمال این سخاوت کبریه و
 مقتضای این دولت غلظتی فراخور حال و استطاعت است که در و اشاعت و ترویج این گرامی فن که نفع بخشی خاص و عام در تحت آن
 ترویجی از استقامت و واجبات شمار از نیاز است که در و استقامت است از چند مالک طبع در امروزی و معلوف و اشاعت و ترویج
 کتب نفع بخش کافه انا هم عموماً و کتب طبیه کیاب مفید خاص و عام فیه و هتایات و پیوسته بحسب تغییر و تبدل زمان و زمانیان کتب
 طبیه عربیه هاست و ترجمه از عربی به فارسی و از فارسی به پارسی و در زمان عام فهم شایع میگردد و در هر گاه کتابی جدید التالیف از این فن شریف
 بهم میرسد نور را اهتمام طبع آن میگرد و در ظاهر است که از زمان موجود این فن بزرگ یعنی معلمان اولی از سطاطالین تا اندیم این علم شریف
 طب یونانی با وجود در داج علم طب انگریزی و اکثری و بیدک و غیره با وجود با ترقی روز افزون قدر و منزلت دارد پس این فن
 مرغوب و مطبوع طبایع خاص و عام و عزیز دنیا چگونه نشود که از طبایع لطیفه و شایسته آن به تخریب آن به شکست کنند و حکمای فلاطون منش
 با متعلق اعتقاد گریزند فی الجمله این مطلبی نای فنون علوم و فنون بر قسم است پس بفضله تعالی اکثری از کتب این فن شریف طبعی
 و فارسی دارند که در بین مطبوع موجود بود و در بطور مشتی نموده از فرواری بر اوراق محقق اول و در دست این کتاب زیبای تحسین گشت
 تا با معان نظر نگار گیان اهل شوق در آید و بسبب بلغات شوق خریداری بر روی کار آید و فقط

طیبا کبریا
 ۱۳۱۴

تا این طبع از مخنور حکیم المثال موضح کامل جناب ششی به گواند یال عاقل اینجانب مطبوع شد

طب اکبر نسخه زیبا تر است	همسر او کی کتاب دیگر است
فکر سال هجرتش عاقل کن	گو که زیبا خوب طب اکبر است

فہرست کتب

<p>قراردادی ہو یا سیدہ کی اس کتاب کو قندہ ان اور دوم طرہ فراہم دین اور اس ملک کو فائدہ پہنچا دین اور قندہ ہوں ایک منتخب فہرست ذیل میں درج ہوتی ہیں جس سے واقفان ماہران فن طب معلوم ہوگا کہ یہ کتب کس کس ۱۔ جلد اول میں تصنیف اور تصنیف علم طب بیان اور کتب کا اخلاط چارگانہ اور قوی اور اضعاف اور احوال عادات و تہذیب اعضا کا ذکر ہے اور اس کتاب کی چھ گنتیاں ہیں ۲۔ جلد دوم میں احوال جسمانی کا ذکر اور تندرستی اور بیماری اور انواع اور اعضاء و ارباب کا بیان اور اولیٰ فصل اور دوم فصل کہ جسم نکلتا ہے مثل سپینہ اور کھوک اور پیچیاں وغیرہ کا ذکر اور کتب میں ۳۔ جلد سوم نگاہداشت و حفاظت و تندرستی اور تہذیب اور مکان اور مہلک چیزیں اور کتب میں کتب اور کتب اور کتب وغیرہ کا ۴۔ جلد چہارم میں استخراج مرض جنت اور فتنہ و کتب اور کتب ۵۔ جلد پنجم میں کتب احوال اور علاج میں ۶۔ جلد ششم میں علاج جملہ امراض کا ذکر ہے ۷۔ جلد ہفتم میں علاج و دوا میں اور زخموں اور قلعوں داغ دینے اور سبب طبع کے زخموں کے علاج ہیں ۸۔ جلد ہفتم میں دیرینہ باکتری اور آراستگی و علاج جسم خارجی اور دوا اور اس کتاب کا نام کتاب التہذیب ۹۔ جلد ہفتم میں کتب کیمیائے کاذبہ اور خواہ خارجی یا داخلی ۱۰۔ جلد دہم اور کتب اور کتب اور کتب اور کتب اور کتب ۱۔ جلد اول و دوم سوم و چہارم ۲۔ جلد پنجم و ششم و ہفتم ۳۔ جلد ہفتم و ہفتم و دہم</p>	<p>باعتبار جامعیت مسائل طبیہ کے نظریہ اور حکم کو حکیم لائانی محمد اسماعیل بن الحسن محمد احمد الحسنی الجرجانی بزبان فارسی سنہ ۱۰۰۰ھ میں جسکو سنہ ۱۰۰۰ھ تک برس گزرے تصنیف فرمایا چنانچہ صرف دیکھ کر اور ملاحظہ افضل لا طلبا حکیم ہادی حسین مراد آبادی سی فرماں ترجمہ عام فہم اردو میں ہوئی حکیم صاحب مصلح نے جو اسے درجہ کے مترجم ہیں نہایت عمدگی سے ششستہ اور سلیس زبان اردو میں تمام و کمال بہ ترتیب تصنیف اسکا ترجمہ فرمایا اور بعض مقامات پر حاشیہ اضافہ فرمایا اس لا جواب کتاب میں کلیات و معالجات و کتب طب کو نہایت درجہ کی تحقیق اور ترقی سے لکھا ہے اور کئی و قیوہ اور کتب میں کتب کا کیا مصنف نے کتب بطور سند کے کتب متقدمین کے حوالہ دیے ہیں اور احوال حکم و شہد میں اور تہذیب کو نہایت وضاحت لکھا ہے اور تہذیب کو اس تہذیب و تہذیب کو ساتھ شریک انداز اور آرا و خیالات اور تہذیب اور اعضاء وغیرہ کا ایک قے بنادیا ہے اور جسکو کتب میں کتب میں کتب میں وہ خوبی ملاحظہ کیا جائے گی کہ اس کتاب کو طوطا و کتب نمایاں رکھیا ہے یعنی بہت بڑی تلاش اور کتب میں کتب ایک ہی تہذیب و تہذیب و تہذیب اور اس تہذیب میں جبکہ اردو زبان کو درجہ دے رہی ہو نہایت عام ہوگا کہ ایسی ہی اور نایاب مہو کتاب دو میں ترجمہ ہو کر تہذیب و تہذیب و تہذیب غایت بڑی بنادیا اور کتب میں کتب میں کتب میں کتب میں قیوہ اسکی اس حجم و اہتمام ترجمہ کے بہت اہتمام</p>	<p>کیمیائی مصری ترجمہ قرار دین قادر علی محمد علی محمد علی تشریح الاجسام علاج تمام امراض و کتب میں کتب میں کتب میں مجمع البحرین یہ کتاب طب ایرانی اور ذاکتری میں کتب ہر اس عنوان کی کتاب ایک تالیف نہیں ہوئی جو جامع حکیم محمد علی بن حسین لکھنوی مراد آبادی سی فرماں ترجمہ ذخیرہ خوارزم شاہی - مصلح اور دھرم کی ہمیشہ خواہش دلی سی بات کی مقتضی رہی کہ علوم و فنون کی کتب تصنیفات قدیمہ میں حیات تکمیل باسملہ یا انتقا یا ترجمہ ہو کر جس سے افادہ عالم و تہذیب ہو چکے شائع ہوں چنانچہ مصلح دیگر علوم و فنون کے اکثر کتب طبیہ یونانی مثل طب کبر و قندہ بادرین قادی و تفرق الادویہ و خلاصۃ التلویح و تہذیب و تہذیب و مفرج القلوب و مہکتہ الشفا و مسکنہ ریشا و تہذیب وغیرہ وغیرہ کو بعد ازیں دہرہ بولہ فرمایا اور کتب میں اکثر اردو ہو کر طبع ہوئیں اور دلائل اہمیت علم و تہذیب اصحاب کی قدر دانی سے جلد ترقی و تہذیب ہو کر بہت اشاعت پزیر ہوئیں چنانچہ ایسی سلسلہ سے ترجمہ قانون شیعہ الرئیس کا ایک نایاب اور جامع کتاب علم طب میں ہر علم و تہذیب میں ہر علم و تہذیب میں تمام ہمیشہ یہ خیال مرکوز خاطر رہا ہے کہ فن طب کی دنی نامور جامع کتاب کا ترجمہ اردو زبان میں نام لے کر کیا جاوے اور اس سے شائقین کو مستفاد و تہذیب ہو جاوے اور بالفاق رائی طبامان دھرمی کامل کتاب ذخیرہ خوارزم شاہی</p>
---	--	--

CALL NO. 215 ACC. NO. 3961
 AUTHOR 2-12 اکبر ازاد خان
 TITLE طب البکر در جلدین

Date		No.	

MAULANA AZAD LIBRARY
 ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES .

- 1 The book must be returned on the date stamped above
- 2 A fine of **Rs. 1-00** per volume per day shall be charged for text-book and **10 Paise** per volume per day for general books kept over-due